Antonín Boš

ZA ČASŮ TRČKŮ A COLLOREDŮ AŽ DO DOBY NOVĚJŠÍ KRONIKA NAŠÍ FARNOSTI NOVOHRÁDECKÉ

II. díl

Příkladem pobožné Marie Sneidrovy povzbuzeni, obnovují kláci
sve kanovnice červenou. Náklad obnášel 75 zl. Asi 35 zl. sebrali a
ostatek doplatil p. Jan Hencl, tehdejší cásu purkmistr.
1867 Nové veci pro služby Boží.

Léta Páně 1867, zjednali se přičiněním p. Pátera a náklademe farare hre Chrámu Páně, 2 bíly, 2 červeny a 2 černy stoly,
2 červené prolóčí na velký oltář a mnohá jiná potřeba byla opravena.

Neštastný pád farářův při stavení kostelní věže.

Při nastoupení fary Hradecké, neveděl jsem co dříve opravovati
mám, nebot zvlášť střechy na chrámu Páně, na domě farním
a na hospodářských stavením byly zpustlé a znamenitých zpra
potřebné. Jednotlivé opravy a stavby jsou krátce vyznamenány
na str. 491 a dále. Léta Páně 1861 dne 17 června na den sv. Adolfa
v pondělí při mešni 4 pí sv. Duchu odpoledne v druhé hodině
počaly se v mé přítomnosti a pana stavitele Josefa Petra
grunty čili základy kopati. Ve čtvrtek na to na den sv. Servá
a Prokáše mučedlníků Páně v jedenácté hodině také jsem
jsem za položil jsem základní kámen, kostelní věže, dvěmi při tom
krátkou příměrnou řeč k lidu v hojném počtu shromážděnému.
Přítomni byli p. Martin Dvořák kaplan, Josef Petr stavitel, purk-
mistr Jan Hencl obecní radní Josef Boš, a Josef Drašnar, výbor-
ní Josef Grim, Jan Grim, Ignác Šorc, František Ott, Josef a Jan
Hromádka, školní učitel Josef Novotný a mnozí jiní. Zednik
Josef Suchanek v nepřítomnosti stavitele celou stavbu řídil.
Dne 31. srpna 1861 na den sv. Raimunda v sobotu v 6 hod. ráno
spadl jsem z lešení 10 loket vysokého dobře na zemi drobnými
kamenem prostrou a sice následujícím způsobem: Staré prkénko

od bývalé zvonice po straně malované zcela se zhroutil a já
bez vší obrany sletěl jsem dolů na polovinu. Dvě žebra na
levé straně, jakož i lopatka levá byly zlámány. Byl jsem
odnesen do domu faráře nic o sobě nevěda. Teprve asi za
půl hodiny přišel jsem k sobě. V mých vnitřnostech celá bouře
se strhla - plíce, srdce, ledviny a těmito celé mé tělo
znamenitě utrpělo, takže jsem v krátké době jistou smrt
očekával. Domácí místotržitý lékař p. Jan Grein mně hned
žílou pustil, načež jsem od P. Martina Dvořáka svátostmi
umírajících zaopatřen byl. Učiněn pak mou milou sestru
Marii za hlasnou ošetřovatelku mého jmění, nezapomenuv při
tom na fundaci jak za sebe, tak i za mé rodiče, na chu-
dý a špitální ústav městský, na bratra Václava a nevlast-
ní sestru a ustanovil jsem téhož samého dne dvanáctý, v
měsíci to 1. září po třetí a třetího dne totiž v pondělí
po 9té hodině, kteréžto poslední umírání ty nejbolestnější a
nejsmutnější byly. Desátého hodinu totiž večer najednou
mne v nohy mé mrtvoly, studený, smrtelný pot mi na čele
vyrostal, srdce se třáslo, puls tlouci přestal a těžké smrtel-
né oddychování nastalo. Sám domácí p. lékař, obrátiv se k
mým přátelům, k. farkmistrovi a jiným nestranným li-
dem v mém pokoji přítomným řekl: Přinesete hromnicě, tuto
náš p. farář se bude od nás již věčnost ubírat. I nastalo
úpěnlivé vzdychání a bolestný pláč ze strany všech zde pří-
tomných, já pak nelekaje se blízké smrti, modle se vroucně
za všechny osadníky a odevzdávaje svou duši v nesmírné
milosrdenství Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista - jak
daleko mé bolesti přijouštěly, napomínal jsem přítomných

aby přitom nehoře kovali, aby byli činitelové slova Božího, ode mne hlásaného, aby žádajíce mne štěstím hodném pustili za mne se modlili — a úpěnlivě rozdýchaje „Pane Ježíši přijmi ducha mého“ chystal jsem se na cestu, prohledl na cestu věčnou. Smrtelné bolesti a úzkosti trvaly celé 4 hodiny — A hle! jaký a zázračný obrat! najednou vychrchlav několik krvavých sraženin, cítil jsem ulehčení, prohledl jsem k nemalému potěšení mých svíček a počal jsem zpomalila zotavovati. Ovšem celých 14 dní prvních byl to-měř ustavičné umírání, strašné a bolestné bylo na mne působení nebo jsem po celý ten čas v posteli na znaku ležel nemoha nebo nikterak vládnouti; — kam mne útrpení dobří lidé položili tam jsem ležel. Stch! jak smutné a dlouhé to byly hodiny. Než přistavuje se vždy do vůle Boží, čím větší bolesti mne svíraly, tím více jsem se z lásky k Pánu Ježíši v trpělivosti cvičil a připomínaje obležtojícím: „Pán Bůh odměňuje dobré činí“ a dávaje jim upřímná pathetická napomenutí, žádal jsem sobě z jakousi dů-věrnou radostí rozdělen býti s tělem a přebývati s Kristem. Než veleuvadný Bůh ve své nevyzpytatelné radě jinak uvážil. Jeho nejsvětější vůle byla abych se ještě pozdravil a na vinici Páně dále horlivě pracoval. —

Co mne v mé trapné nemoci zvláště potěšovalo, byla rodinná soustrast, kterou nejen mé milované sestřičky, nýbrž i cizí lidé — Páni i nepáni, duchovní i světští — na mém onemocnění projevovali. Zvlášť mé sestřičky modlící se upřímně za mé uzdravení hlásily volaly, „Náš Pastýř nesmí umříti, my si Jej musíme u nebeského milosrdného Boha vymodliti.“ Ostalo se tak jak sobě přály a žá-daly. Úpornou Boží, pilnou a bedlivou ošetřováním p. doktora

Ignáce Teumera, (68 z Blanenu † 12/7. 1906, primář Opr. ústavu nemocnice odv. 1864. No 42 roku.)
na Novém Městě a ranhojiče a klášterním napravovatele Mert-
líka starého i mladého na Malomůnech, mé milé sestry
Marie fr. punkmistra Jana Hencha a rádného Josefa Bosé
fr. učitele Josefa Novotného fr. výbora Josefa Hromádky a mnohých
jiných svatých duší, jsem konečně uzdraven. Nemohl jsem se
ani toho dne dočkati, abych ač chrámu Páně jíti a za své té-
měř záhračné uzdravení Pánu Bohu srdečné díky vzdáti mo-
hl. Ačkoliv jsem se dle rady lékařské co nejvíce šetřiti a
doma v pokoji dvěti měl, cítil jsem v sobě mnoharitelnou touhu
po svatyni Páně. A proto jak jsem sebou jen trochu hýbnouti
mohl, nedal jsem se doma dvěti. Dne 9. října 1861 nechal
jsem se obléknouti a k desáté hodině ráno vyšel jsem z fary
a hnul prodepřen jsa na pohřeb Anny, manželky Josefa
Balcara zahradníka z Brnové. Kdokoliv mne spatřil tě-
šil se z mého uzdravení, ale spolu se obával - vida na mne
převelikou ochablost - o mé nové onemocnění. Než Bůh
mne posílil tak, že jsem i těchto mší sv. a postranního
oltáře Panny Marie sloužiti mohl. Celý potěšený na těle i
na duchu zůstavený, nátil jsem se opět domů. A od té doby na-
vštěvoval jsem chrám Páně každodenně. V neděli na to 21. po
sv. duchu dne 13. října tedy 44 dní po mém strašném pádu
na vzdor své slabosti, pocítil jsem opět hnutí. Nemohl jsem to
proti srdci přenésti abych se svými milovanými ovčičkami
ze kazatelnice důvěrně nepromluvil. Nechal jsem na kaza-
telnici stolec přinésti na kterémž po přečtení sv. epištoly a
sv. Evangelia sedma pocítil jsem k zástupům důvěrně mlu-
viti a slovo Boží hlásati. Za text jsem sobě vyvolil staré

pana Jana Lipenského dom. lékaře.

křesťanské přísloví „Pán Bůh co činí, dobře činí." Duchovním tohto
mu pastýři přestala nemoc. Ukázal jemu posluchačům, že Bůh
na mne tu neobyčejnou nemoc dopustil, abych mne na mé přestup-
ky a pohlesky pokořil a nutrestal, neb kdo nás může říci
že žádného hříchu nemá. A aby mne v trpělivosti cvičil a za-
abych svým ovčičkám příklad sám na sobě podal, kterak se
v nemoci zachovati mají — neboť při svých návštěvách v mé ne-
moci sami říkávali: „Jak nám kázal, tak nyní v sám trpí a
umírá. Tato věc mých osadníků byla opravdu projícím balsá-
mem v nemoci mé. Díky neskonečné díky Pánu Bohu, jak
za mé uzdravení, tak i za nemoc, kterou mne zajisté ve zdravi
tedlouhých ohledů navštíviti ráčil. (napsal farář Hladký)

Tento tolikrát umírající od svých osadníků na Pána
Boha vyprošený a tak zázračně při životě zachráněný kněz a
farář zdejší p. František Hladký stal se v listopadu 1868
dědicem Dobrušským aby i tam dále ještě horlivě na ni-
vě Páně pracovati mohl. Zemřel v Dobruši 9. února 1874.

Václav Kilinger 11 farář (od 1721) 1869. Narozen v Třebech-
vědě dne 8 ledna 1827. Studie gymnasální odbyl v Hradci
Králové filosofii ve Vídni (roku 1846 a 1847) theologii opět
v Hradci Králové, kdež roku 1851 od nejdůstojnějšího pana bis-
kupa Karla Boromejského na kněžství posvěcen. Byl jemu
co kaplanu skoro 2 roky v Borové u Poličky, 11 roku v Řepychách.
1 září 1864 stal jemu se administrátorem na Dobrušce, 22
listopadu 1864 farářem a dne 22 března 1869 obdržel jemu
faru Novohradskou, kamž jemu se dne 5. dubna přistěhoval
a hned od nejdůstojnějšího p. vikáře Václ. Brandejsa

farářů Olešnického lidu představen čili instalován byl.

Zmenšení příjmu faráře.

Následkem uprázdnění zdejší fary, povýšením p. Františka Hladkého za děkana Dobrušského, předělaná byla zdejší fasí farní ddto 19 července 1869 a vymohán mi tak nazvané doplnění kongrui pro 90 zl a když jsem se proti tomuto zkracování bránil a nejprv Nejdůstojnější biskup. konsistoř žádal (17 září 1869) aby se mně ujala, neučinila ničehož, jak z přípisu č. 298 št 1869 vysvítá. Když pak jsem protestoval u v. Místodržitelství odpověděno mi, že zdejší fara od dávna zřízena má míti fasí pouze 315 zl a že tedy mohu být rád, když mám o 77 zl více než mi patří. Co dělat? Při investituře přísahá farář, že chce práva farní hájit a když to činí, nikdo se ho nezujme.

Zvýšení nájmu.

Zvýšení nájmu z panských polí.

Rovněž tak stalo se s nájmem panských polí. Dříve než jsem Hrádek obdržel, žádal jsem p. ředitele Bohuchinského i p. správce Oplta, by mi tyto role jako menšímu předchůdci v té levné ceně ponechány byly. Slíbeno to však při prvním pronájmu na místo dosavadních 7 zl 87½ kr určena mi částka 16ti zlatých.

Z polí záduší ních u křížů, byl při mém nastoupení nájem již vzrostl na 28 zl 45 kr.

Kapl. Jelínek adminis.

Roku 1871 odešel Meziříčský p. děkan Frant. Pichávek na odpočinek a zdejší kaplan P. Jan Jelínek stal se administrátorem v Meziříčí, kam se 24 října 1871 odstěhoval. Na to zůstala zdejší kaplanka uprázdněna až do 24. srpna 1872 na kterýžto den se přistěhoval sem P. Antonín Svoboda, jedenvčtů kaplan z Kaňku rodilý

ze Nového Města nad Met. Zůstal zde kaplanem jmen. dr 30. list. 1872, pak stal se výpomocným kooperátorem v Slavičíně, byl v červenci 1873 přijat do Nové Paky.

Zdejší kaplanka zůstala zase neprázdnena až do 6. list. 1873, kdežto se přistěhoval co kaplan P. Josef Kašpar. narozen na Hemžích u Chocně dne 9. dubna 1846 na kněžství posvěcen dne 20 července 1873 (Do roku 1880)

Za faráře Kilingra pořídili se následující věci:

1869. Mosazná kadidelnice dala se postříbřit.

2.) Pacifikál opravit a postříbřit v ceně 2 zl

3.) Dva nové ubrusy k postranním oltářům se stejnými krajkami, plátno dal obvyklou krajku fará.

1870 3. Dva nové plátěné ubrusy k postranním oltářům zapravené ze nádavků kasy.

4.) Rituale Romanum Collectio rituum particularium pak

5. Manuale rituum

6. Rukověť odpoledních pobožností tyto knihy zaplacení jsou ze nádavků.

7.) 2 nové pochvaty na velký oltář daroval Julie manželka Františka Lepše.

8.) Nové evangelium zapravené ze nádavků

9. Boží hrob anjelé k němu jakož i tabernákl a kříž veliký byl za faráře nové stafírováu.

10. Pozlacený kříž na tabernákl velkého oltáře byl ze fary z hotovou a darován.

11. Zvonec 6 ámový do sanctus k mšám v ceně byl zapraven z nádavku.

12. Vzkříšení Páně nově stafírováu od faráře

13. Belem zrcadla zrcadlem přemalován a upraven provelký oltář
útrata 27 zl zapravena z místku.
14. Kříž na plátně pro postní čas přemalován zapravenz
z místku.
15. Violon zakoupen pro chór za 10 zl, výtěžek ke zakadmi
1873. Černý nový příkrov pro zaker v ceně 34 zl zapraven z místku
17. Dvoje nové mary pro děti a pro dospělé v ceně 7 zl zapraven
ze kádinin škody.
18.) Tři musilinové prostěradla na oltáře darovala pí
Julie manželka Franz Lepše.
19.) Bílý plášťik na cibořinu zapraven z místku,
20.) Skříňky ke 3 oltářům na mešky zapraven z místku.

Fundace 1868. 1.) Za Václ. Murarze z Hradku 2 mše sv.
1868. 2) Za Jana Přibyla z Těsin 1 mše sv.
1868. 3.) Za Karla Martínka z Těsin 2 mše sv.
3.) Za Marii Roubalovu z Hradku 4 mše sv.
1869. 4.) Veroniku Hromádkovou z Hradku 2 mše sv.
5.) Za Marii Sovcovu a manžela z Hradku 4 mše.
1870 6. Za Josefu Přibylovu z Hradku 3 mše sv.
1871. 7) Za Marii Ježkovu a manžela z Hradku 1 mš. sv.
1872 8.) Za Antonii Pavlovu z Hradku 3 mše sv.
1873. 9. Za Josefa Martínka z Hradku 1 mše sv.
1874. 10. Za Jana Macha a manželku ze Smilí 3 mše. sv.
Fundace jsou zapisovány nezvláštní knize. Lib. fund 4 pod položkami
140-162.

Postoupení p. faráře Kilingra za děkana v Dobrušce
Umrtím velectůstojného p. Františka Hladkého dne
9. dubna 1874 uprázdnění děkanství Dobrušské

na něž, když zdaná místodržitelství dle stanoveného zákona proti navrženému kandidátu žádných námitek neprodalo, kanonicky kanuž se prokrátké odstupující řeči uprostřed sl. představenstva Dobrušského dne 22 listopadu 1874 odevzdal a téhož dne ještě slavné nastolení (instalaci) předsevzato.

Rozatímním správcem duchovním zde ustanoven dosavadní administrátor Dobrušský Josef Řeřábek administrátor na Hlásku a dvanáctý farář (od r. 1721) 1874. Narozen v Jaroměři dne 25. listopadu 1833, odbyl gymnasiální studia v Broumově a v Hradci Králové, theologická studia též v Hradci Králové, když roku 1858 nejdůstojnějším p. biskupem Karlem Hanlem na kněžství posvěcen. Byl jsem kaplanem v Černilově pět let měsíců pak poslán jsem byl co kaplan druhý do Čáslavi, odkud již po 3 měsíčích poslání co kooperátor na výpomoc do Roudna Odtud po 1/4 letě šel jsem co kooperator do Heřmanic, kdež jsem po 8 měsíců setrval. Téhož pak ještě roku v listopadu určen jsem byl za kaplana do Králové Dvora, kdež jsem celý rok psíž celý rok byl pouchán. Na to dne 1. listopadu 1861 přibyl jsem po půlroci do Dobrušky, kdež konečně po ustavičném střídání se zůstal co starší kaplan. V roce 1868 byl jsem po smrti p. Františka Becka administrátorem v Dobrušce po 6 měsíců, pak ve 13. dubna 1869 do 13. června 1870 administrátorem ve Zvoli odkud jsem se opět do Dobrušky odstěhoval a po smrti p. Františka Hladkého tuto vedlé skrze 7 měsíců administroval a po obsazení děkanství za administrátora Jana Hrádka dne 19. listopadu 1874 ustanoven byl kanuž jsem 21. list. 1874 přibyl a dne 22/11 správu duchovní převzal

Žádaje spolu s toto upraxdnění beneficiem, byl jsem jelo-
kněžící Jarnosti Josefem Collrédem Mansfeldem dne 11 února
1875 pro Nový Hradek praesentován a dnem 8. března 1875
je dp. Nejdustojnějším Janem Reisem generálním kapitulním
vikářem v Hradci Králové, když žádné námitky ze vyssé-
ho místodržitelství proti mne nepodány na obvrcě toto
kanonicky investorám. Pro nemoc nemohl jsem svoje nastolení
hned slavit a odložil jsem je na můj primicní vyrecní
den na 8. srpna 1875 a tak slavil jsem dvojnásobne pro-
mne památky den, byv spolunastolen tentýž den jako jelo
biskupská Milosti Josef Jan Hais, nový náš biskup Král. Had.
Nastolení předsevzal nyssedustojný Pan Václ. Brandejs
farár Jesenický, osobní děkan a biskupský strídník
obvodu Opocenského. Přítomni byli z bratří mojich pth-
František Řeháček osobní děkan Mezicícký na odpocinku v
Dobrušce spolu instalacní kazatel. Josef Hanus farár v Bystrém
Ferdinand Hlavác farár v Sedlicíne, Antonín Flesar farár
na Dobrancích, Alois Ehrenberger farár ve Skarsine, Josef Rýbyt
kaplan v Slavoníne. Mezi jinými listy byl též můj upřímný
bratr František Řeháček, dobrý cestu 150 mil z Banátu
z Bělé Crkve ke mne k pamětnému slavnostnímu dni.

Pavel Langr kaplan narozen v Dobré 22 listopadu 1855
na kněžství vysvěcen 26 června 1879, působil na místě ka-
plana v Novém Hradku dne 18 prosince 1880 po tříleté
celkové nabyté zkušenosti v Nekoři, Branišově a v Bove-
ré u Příbyslavi.

Umrtím velectěného p. faráře obsb. duchana p. Jana Hloucha († 22./4. 1881) uprázdnila se fara v městě Třebechovicích na níž jmenován dne 19. října 1881 kanonicky investován jest rodilý p. farář Josef Řeřicha, kterýžto fara ihned nastoupil.

Administrátorem vzdejší farní duchovní správy ustanoven dosavadní Třebechovický administrátor Josef Prášek. 1881. Narozen v Nedvědici u Soběslavi, 9 června 1845, konal gymnasiální studia v Jindřichově Hradci, theologická na universitě v Praze, kdež i dne 16 července 1870, povýšen Jehr Eminence kardinal arcibiskup Pražský knížě Bedřich ze Schwarzenberku v Římě na kanonickém exkursu, směnu, dělal od J. B. M. Augustina Vaňhaly biskupa Litoměřického, který se byl právě z Říma vrátil na kněžství posvěcen jest.

Třináctý farář Tomáš Harant, byl dne 25 prosince 1881 od Jehr Jasnosti Knížete Pána Josefa Colloredo Mansfelda na tuto faru praesentován. Po vládním schválení přibyl na Hradek dne 4. března 1882 v ½4 hod. odpoledne v sobotu.

Tento pánný narodil se dne 14. listopadu 1840 v Ostrovčině na Šumavě, bejtmanství Sušickém, okresu Kašperskohorského, gymnásium studoval v Praze na Starém Městě, v Hlatovech a Písku byl na přítomnosti Pruských narazil stálých vojínů z Brjnska a z Poznaňska, kteří se náboženství v kněžských modlili. Dne 15. července 1866 od Jehr Eminence, Knížete Pána a Kardinála Bedřicha ze Schwarzenberga na kněžství posvěcen. Kaplanoval na více místech, posledně byl kaplanem v Mýtě na patronátu Zbirovském, kteréžto panství Jehr Jasnost

Kníže Pán Josef Colloredo Mannsfeld koupil a tím patronáty Opočno, Dobříš a Zbiroh spojil.

Dne 4. března v sobotu přijel na Hradec, dne 5. března měl exhortu ranní mši svatou a velké kázání a hned večer nastudir se po cestě ubehl a byl 3 neděleními, ohlášenou instalaci na 12. března musel odříci. Fasanová se ubývala Dom im Albis. Při hostině byli: Veled. p. vikář P. Pelhřim Novák, děkan z N. Města n/Met. ex instalator, Veled. p. Václ. Kilinger biskupský sekretář a děkan z Dobrušky pp. faráři: ze Slavňova Alois Eisenberger, Olešnice Ferdinand Hanousek, z Dobřan Josef Dejl, domácí kaplan Pavel Langr pomocník p. František Lepš č. 32, I. ráda Pro byl záložourský II. ráda p. Černý zámeček kostelecké, p. lékař Grim, ředitel kůru p. Josef Novotný učitel říd. ve výslužbě, řed. kůru z Dobrušky p. Josef Novotný, p. poštmistr Josef Suchomel a dcerušky Anna Jánská dcera nejmenovaná z Týna, p. fort Karel Janošt předčítal presentační listinu, musel pak na pohřeb p. forta na Opočno.

Veleb. p. kaplan Pavel Langr, dom XVII p. pent. 17 září 1882 se s osadničky rozloučil, by nastoupil místo II. kaplana v Upici když předtím jurisdikci drž. Bydžova vrátil. Farář zůstal ad interim bez p. Kaplana.

Pozn. P. Havant pořídil skvostné bílé velum, které vyšívaly ctihodné školní sestry v Hradci Králové cena 15 zl a porto. Od těch samých velum plášťček na ciborium.

V roce 1883 zřídil zvon v staré kapli Boží hrob. Barevné lampičky zřídil v Famadonu u Dešné, bílé z Dobrušky. Zařízené 2 nové oltáře postáře od ctih. škol. sester v Kr. Hradci

Květiny na oltáři svíce a věnce ke Božímu hrobu od Anny Kastnerové tertiářky z Trasova.

Harant farář z jara r. 1884 objednal z Turnova 16 jabloní a hrušek do ovocné zahrady, 12 rákosků, kteří dal na dvůr, kdestávala stodola a dřevník, pak maliny, angrešta a rybíz. Vše zasázeno 7. dubna. V noci na 8. dubna byl mráz, který však ralue neuškodil, zato však přišla krutá zima 18 a zvláště 19. dubna, takže okna více zamrzla než po celou zimu, na stromcích vjatých byl led, celý den okna nerozmrzla.

Mimo to nasázel r. 1883 na prodzim 72 sýrku před farou z nichž bylo již 28 ocelovaných. Vyzvěli 2 Stro. Králicí mu ohrnuli. Mimo to dal tam víno, velký angrést a rybíz od ct. bývalé domácí paní Anny Bosové č. 234. (Po požáru fary, farář v mýjnu) velkých 6 keřů malin od p. Vend. Grunna t. č. starosty ve Smečnu č. 38. Vyzvěl to?

Roku 1883 zakoupeny 2 bluviály - bílý a černý z Řepína za 9 zl.

R. 1883 Zaplaceno bylo na mešní misál 18 zl a de Requiem 5 zl. Poněvadž na 18 zl by se byl mohl pořídit jen misál v černé vazbě a farář chtěl přede v červené knize se zlatou obřezkou požádal p. l. p. Stanislava Suchánka vicerektora v bisk. semináři v Hradci Král. o ty misaly na intence.

Dne 2. srpna 1884 poštou přišly z Řezna v Bavorích od p. Bed. Purtela. Pobjednavatel sdělil, že se máčtí 73 intencí které farář hned zaslal a sice p. amer. prof. Slomerovi - piaristovi ve výslužbě v Olomouci 10 zl na 32 intencí a vel. p. Vil. Sladomelovi vicerektori do Solnice 13 zl na 41 intencí.

Druhý kaplan u faráře Haranta Fraut. Hendrych.

Kaplan Hendrych

Nový kaplan velebný pan František Hendrych narozen v Dobrušce 16 list. 1859 ord. 5 července 1885 přijel sem 1 října 1885 co nezmysta.

Roku 1885 byly pořízeny 2 oltáře bílý a červený r. 1886 za staré vyměněn zelený.

Presbyterář byl položen r. 1886 cementovými dlaždicemi ze továrny z Prodola u Prahy. Ty samé byly zaslány dráhou bez bedem, tím se ocitly a vozkové z Hradku je vezli z Kvíčina a ani byli nachmeleni ty samé dodrželi, tím je dlažba z kažena.

P. František Hendrych na svou žádost přišel za kaplana do Mezičíče, kamž se 6 září 1887 odstěhoval, sem ustanoven byl nezmysta p. P. Jan Kavan, narozen v Hrabačově u Jilemnice 27. prosince 1862, ord. 17 července 1887. Dne 27 září sem nástoupil avšak již 7 ledna 1888 obdržel jurisdikci za kaplana do Roztok u Jilemnice a sem pod jedním ustanoven byl za kapl. bannejší kaplan P. Fol. Růžička ut amoveatur propter atri si—. Pan Kavan oznámil tam p. faráři, že dne 21 ledna 1888 nastoupí a v naději, že přijde vzás odpověď zapakoval nábytek a vedoucí nedošlé odpovědi odjel dne 15. ledna 1888 po pozdějším oznámení do Dolska. Dne 16 ledna v pondělí zajel se do Hradce, kdeže byl p. kanovník Frýdek sdělil, že má zůstat zde an deputace z Roztok u p. biskupa prosadila že P. Růžička tam může zůstat. P. Kavan přijel nádražní do Jilemnice, kterou on nepřijal, to že naději navrátí na Hradek, že chce do Jilemnice, kamž

se i dostal, když farář Harant dal vyjádření, že mu by
mili by dostal Jelenovici, zůstane nějaký čas sám - s bratrem
v ráně v posteli s gichtem a nervosou! Jo jó! Hendrych i Harant
byli oba hodni a dobře jsme se srozumívali.

Čtvrtý kaplan u faráře Haranta. Jurisdikcí ze 9. února 1888
č. 1233 ustanoven jeho za kaplana P. Augustyn Ždárský II.
kaplan v Nové Pace, rodák Jičínský nar. 21 února 1849 vlož. 21/7
1872 nastoupil však až 1. března 1888. Dne 12 srpna 1889 od-
stěhoval se vel. p. Aug. Ždárský za administrátora na ka-
planu lokálii ve Smečně (Semeschof) okresní Polná u
Jihlavy. Byl zde 17 a půl měsíce, dost oblíbené pro mládež i pro
faráře.

Pátý kaplan u faráře Haranta - Jan Novák. Dne 7 září
1889 přistěhoval se nemocnýstka velebný Pan Jan Novák ze Zvole
u Jarmuře nar. 28 května 1866, vzd. 14. července 1889. na
svou žádost byl dán za kaplana do Čes. Skalice, kam se
pro dlouhé nemoci zůstalební a plicní dne 1 září 1890 odstěhoval.

Šestý kaplan u Haranta - Karel Jelínek. Narozen 15 dubna 1867
ve Hlinsku, vzd. 13/7. 1890. Nastoupil své místo v září 1890.

Domnělý zázrak ve Smečně

Protokol

sepsaný na faře v Novém Hrádku dne 24 září 1890.

Předmět:

Předstupují poutnice mariánské: Josefa Černá ze Všerad-
ova č. 19 fara Trhová Kamenice a Anna Čápová ze Studnic
č. 88 fara Hlinsko a žádají, by při zdejším farním úřa-
dě následující mohly podati a protokolovány předem

že vyjpovědi své jsou to svatou čistou svědomím přísež-
ně stvrditi.

Josefa Černá vypravuje následující: Dne 25 května 1890
šla jsem se školními procesími, které mě otcem
nesnáší, ani jsem se hrůzou jen přidala na pouť do
Vambeřic. Druhý den 26. května t.r. t.j. druhý svátek
svatodušní, přišly jsme k 7. hodině večerní do vsi
Smržné, farnost Nový Hrádek. V této obci Smržné při sil-
nici stojí kaplička v níž je na oltáři socha kamenná
představující bl. Pannu Marii. Socha tato má zároveň
i oči znatelně z kamene vytesané; do této kaple hned
při příchodu do obce té, vedlo naše studničké procesí
by se tam každý pomodlil, kdežto já prozatím, zůstala
jsem klečeti před kaplí modlíc se. Až když procesí
vešlo kaplí opustili, takže jsem tam, já jsouc do
modlitby zabrána, nikoho mimo sebe neviděla, do kap-
le vbrečila a tam na levé straně kaple klečíc se mo-
dlila. Při modlitbě hleděla jsem stále na jmenovanou
sošku bl. P. Marie za při modlitbě třídílného „Otčenáše", mo-
jedenou viděla jsem pohnouti, jak oči této malé sošky bl.
P. Marie staly se velkými tak jako dospělé velké osoby
a oči ty obrátily se do polovice hledadel vzhůru a
zase se sklopily a zůstaly nepohnutě původním postave-
ní a míře. Pojala mě bázeň nevědouc co se to děje a
proto v domění, že mi zrak slábl utřela jsem si oči
abych lépe viděla. Modlím se dále a asi v pěti mi-
nutách, měla jsem to samé viděním. Tu jsem se hrůzou a
bázní počala na hlas se modliti: „Zdrávas Královno

neboť jsem byla celá v nyjevení a nadivení. Co jsem se tak hla-
sité modlila, měla jsem hasa asi po pěti minutách to samé vi-
dění - potřetí. Teď měla mého nadivení a úžasu by la dosže-
na. Snesly moje nohy opustily na nějaku chvilku, ponze to
mne dobře, že se mne zvlášťe prcit zmocnil, jak by mne vlaž-
nou vodou od hlavy až k špičkám nohou po celém těle polil
a hrůza ta se mne vycházela. Tento prcit se mě opakoval též
třikrát. Pak jsem se vzpamatovala a spatřila jsem jednu žen-
skou osobu na pravé straně klečící z které jsem se zaradovala že
tam nejsem sama a tím jsem ohřála a babičku tu okolo hrbu
radostně objala a ptala se jí: „Má zlatá babičko, odkud pak
jste, jste z našeho prcsu?" „Jsem stará Čáplka ze Studnic"
odpovědela babička. Mysl vzala jsem babičku tu pod paží
řkouc: „Vstaňte a projděte co se činí, vidíte jak P. Maria kou-
ká, každých 5 minut nelby oči vystupujou." Babička na to
odpovědela: „Mé Panna Maria, ty nás máš ráda" a na to
tu se radostí nomála. Z toho jsem soudila, že babička zjev
ten viděti nemůže, když se nomála, kdežto já strachy pozod
naplněna byla. Teď jsme se modlily obě a tu každých 5 minut
obě jsme ten samý zjev viděly; neboť babička ta sama pak dr mne
střčila a na zjev ten mě upozornila a tu jsem teprv uvěřila
že týž zjev vidí jako já. V té kapli jsme se zdržely do desáté
hodin - Mezitím přišel zvonik klekání Jan Grim z o. 5
toho jsem vzala na ruku, jsme pořád uzasnutá, slzy by šel
rozsvítit mičku. Svěřila u tvářičky P. Marii, aby chovu se dobře
přivedšly." Strachy u těsa učinil tak a tu se, že jsem dobře
pozorovala, že dvakrát P. Maria oči vzhůru obrátila a zuřivě
la jako před tím, načež příčka strachy muži tomu z ruky

vypadla a shasla. — Nyní viz tam bylo lidu mnoho, oltář
přiměsi tam se nacházejícími svíčkami ozmitly a zjev ten
jsem já a spolu poutnice Anna Čápová asi do desáté
hodiny, kdežto pět minut opakovali viděly. Od desáté ho-
diny nebylo viděti nic hrozné; ten zjev trval 3 hodiny. —
Druhý den t.j: 27 května t.r. třetí svátek svatodušní ode-
brala jsem se se 2 hodiny spolubrci samá do té kaple
kteréž mě Jan Grum u mého jsem domu byla otevřel.
Tam jsme se spolu oba modlili, ale něčeho jsme neviděli, ne-
jsme neměli zvláštního světla. Po odzvonění klekání asi o ½ 4 hod.
ráno, přišli poutníci ostatní, nacházející u Jana Grúma a
tu mezi nima, již jmenovaná babička Anna Čápová, která
mě oslovila: „Vy nic jste tady a já jsem to neviděla. Pojďte
a budeme se zase modlit." a modlily jsme se: „Ach můj Je-
žíši Kriste, co pak se to činí, ženský modlete se, já jdu do
hospody pro procesí, aby také viděli" a šla jsem vskutku.
Potom tam již poutníci viděli zjev ten také jak byl výše
popsán. Já přijdouc do hospody pravila jsem tam jsoucím
poutníkům: „Kdo chcete viděti zázrak Boží pojďte!" Otci
25 jich šlo se mnou a vtěchni hned viděli. Ostatních
10 až 15 poutníků, zůstalo v hospodě a mne se vysmáli:
„Musila byste býti čistá, aby se Vám Panenka Maria ukázala."
Mě však zase vysmáli se mně takto: „Bertolot se Vám tam
zobrazil kour." a dali jsem smíchu a prozatím zůstali
v hospodě. Hodně však poutníci, kteří na mé vyzvání z
hospody do kaple šli, dlouho se nevraceli, tu ta proměn-
vači šli také, neb viděli mnoho lidu tam a slyšeli křik
a pláč, neboť jest kaple ta na blízku té hospody u Věžní

Jakmile prosmeračkové této na dřevěný práh kaple vstoupili hned rzjev ten nadobro zmizel, takže ani oni ani my a ostatní ničehož nevěděli.

Na to jsme šli do Vamberčic. Dne 31. května navrátili jsme se mezi 4 a 5 hodinou odpoledne zpět do Smečného; cestou do Vamberčic a zpět se nám mnozí protestantské prosmrovali a smáli se s naší v rzjevu tom přítomnosti. Já jsem jim však řekla: „Nepřete se lidičky, modlete se a nepřete se, kdyby císař Pán s mečem přišel, spíš si dám hlavu useknout než abych řekla, že to není pravda. V Smečném při návratu našem, šla jsem nejprvnější ku kapli, která jedním křídlem byla otevřená roztáhla jsem ruce ve dveřích a volala jsem: „Ve Boha vás prosím lidičky, nelitujte se, lezte po kolenou a děkujte kdo jste viděl:“ Sama klekla jsem a políbila jsem dřevěný práh a pozdvihnuvši oči viděla jsem oči P. Marie mnohem větší, než jaksi předtím, při tom zázraku zvětšená místa. O tom jsem zůstavením nic nevěděla, Bárinka mě opět objala a pokledou lezla jsem až k oltářišti a pravím se zapjatýma rukama: Sedmibolestná P. Maria, ukaž to těm nevěrcům.“ Mnozí ten samý rzjev, ohledně lesk i oči viděli, nastal pláč, křik a poplach i nepořádek a jak komu srdce velelo, se modlil podle svého. Od našeho průchodu trvalo to skoro do večera. Jak když se žádný nemohl tohoto nijaknu, běžela jsem zjednat pro mama a toho jsem v hospodě u Věrů jmenem Antonina Grima č. 50 ze Smečného našla a prosila ho, by jel pro kněze na Nový Hrádek, on se zdráhal a nechtěl jeti. Slibovala jsem, žemu dobře o čtyř nechtěl slyšet, tak jsem mu řekla: „Tak ty nepojedete pro kněze k P. Marii a hříšnému člověku třeba o půlnoci

jedete. Až Vaše duše bude z těla vycházet, budete volati – ó Maria přijmi duši! Jak pak ji ze Vás přijme.c.k." Forman ten (statečný Čech stará hrozn. Boží) tomuto slovu nic pravil: „Tak pojďte, já se jdu konkurovat do kapličky." Tam přijda myslel nic, obrátil se ke mně a sepjal ruce, jako by mě chtěl prosit a pravil: „Matko já jedu a nechci na Vás nic" a celý byl ustrašen a vyjevem. —

K tomu podotýká zdejší farář Tomáš Harant, že forman ten Antonín Grim, rolník ze Smečného č. 50 v 8 hodin večer přišel na faru a s chvatem shánel se po farářovi a beze všeho přivítání vkročil do pokoje, který slouží za kancelář a za ložnici farářovu. Farář byl již na lůžku čta při lampě. Rolník ten faráře, ev do poměry dobře známý, ale celý ustrašen a udiven, pravil k faráři: Jé jé, ouvej jsou nemoc kou Marii zázrak", který nějakou dobu sbory navštěvoval, jak svrchu popsáno. Farář pravil na to: „Já Vám tam jsem zavolám a farář mu dal krátkou instrukci, jak si v té věci má tam počínati, upozornil ho hlavně na nebezpečnost a nepřístupnost, by pouze věci, které se mu tam prodají zaznamenal a níbec opatrně si počínal. Výsledek své cesty má P. Jan Novák, nyní kaplan v České Skalici, který v kapli té při strašném nedru, an byla lidmi nabita, do půl jedné s půlnoci setrval, částečně zaznamenaný. Josefa Černa udává, že při pobytu velebného pana v kapli, ona i mnozí jiní navnačený zjev, obličeje viděli. —

Velebný Pán, který osobně sám ničeho neviděl odpovídal tomu na to řekl jsem mu chytla za rameno, třikrát po sobě každých pět minut a řekla jsem: „Velebný Pán – kouká, kouká." — Po odjezdu Stat. Grima na Horní Hrádek, stálo před kaplí několik mužských, o nichž jsem sami jednotlivě nevěděla, ale to mě nabolelo, že ti kapličky by nejdou, když slyšeli křik a pláč a že nevěřej, přistěhl jsem na ně pohrozila a pravila jsem jim: „Zločinní lidé, bojte se trestu božího, jenže s Vaší hrůze celá osada nevinně trpět." Jednoho z nich jsem vzala za ruku a vedla jsem ho před P. Marií do kaple a tam ten samý sepjal ruce a zavolal ostatní. ———

Většina našeho průvodu odebrala se večer na cestu k domovu. Pouze já (J. Černá) a Anna Čápová, Kabálek z Blatna u Hlinska z Vodičků též z Blatna (Emil Vodička z Blatna byl za první republiky v Olšovci, postavil tam domek a 1938 se vystěhoval zpět do Blatné, pozn. Boží) a Štěrba ze Smyku u Hlinska, Málek ze Stanu u Hlinska a některé ženské setrvali jsme do ½ 3 hod. do rána v kapli; já a Anna Čápová a Kabálek, který hlasně s námi setrval, vždy jsme vzájemně 5 minut nepřetržitě. V půl třetí vzdor tam na dobro přestal a když se nic neobjevovalo, nastoupili jsme cestu k domovu za prostitučky, jež však jsme nedohonili. Já jsem se té věci hned nechopila a vždala jsem našeho p. faráře Josefa Plocka v Fryšavě Kamenici, by psal na N. Hrádek na faru, by tam kaplan Novák o věci té učinil zpis a p. faráři našemu by poslal. Nestalo se však nic ničeho, proto na mě neustále naléhání, psal p. kaplan náš na Horní Hrádek, avšak zdá se, že nedostal patřičnou odpověď, neboť myslel, že mám nějaký fantas. Já sama dolíhala na farní úřad v N. Hradku

by v té věci se předce zavedlo řádné vyšetřování, avšak ani ten pokus dobře nepochodila. Za tou příčinou nastoupila jsem letos druhou cestu a sice z celými procesími do kapličky ve Sněžném, bych zároveň při té příležitosti osobně s Otcem Čápovou u farního úřadu na Novém Hradku v té věci, která mi posavád na srdci leží, zahovořila. Farní úřad sepsal se mnou tento protokol a já prosím, by věc ta předložena byla Vysoce důstoj. bisk. konsistoři v Hradci Králové k dalšímu vyslechnutí Anny Čápové za Studnic, při farním úřadě ve Hlinsku. Já pak při farním úřadě v Trhové Kamenici udaný ostatní svědky a prosím by protokoly s nimi byly zavedeny. To jsem učinila upřímně s nejlepším vědomím a svědomím, nyní upřímně chci potvrdit.

Když byl od výslechu Anny Čápové prokrátkost času ani provést v Rokoli na zeměské ty věci nebylo - upuštěno nebot výslech ten sám může předsevzít důstojný farní úřad ve Hlinsku, který osobně již zná, byl protokol ten sepsán a podepsán.

Karel Jelínek kaplan
zapisovatel.

Josefa Černá v.r.
Josef Ptáček z N. Hradku č. 9
svědek v.r.
Jan Grund ze Sněžných č. 5
svědek v.r.

Coram me
Plnm Havant, farář v.r.

Dodatečně dne 28 září 1890 předstupují Jan Urstný soused ze Sněžných č. 111 a Emanuel Audit ze Sněžných č. 58. Jan Urstný z krátkosti udává, že dne 30. května

viděl též Josefova Čerma popsaný zjev ohledně zvětšení, obrácení
vzhůru a sklopení očí, jakož i ohledně zvětšení rest P. Marie
Emanuel Rudrš udává, že zjev ohledně očí též viděl a zcela
nemá nějakým přeludem anebo klamem, an má dobrý
zrak a zvlášť se dal zaříkat, aby nebyl snad klamán.
Jan Novotný dodává, že k větší jistotě s obou stran zcela
tu si dobře prohlížel a zjev ten viděl. Oba žádají, aby věci
té se vysoce důstojná biskupská konsistoř ujala, řádné
vyšetřily zavedla a výpovědi přísežně stvrditi dala.

Jan Novotný v. r.
Em. Rudrš v. r.
Duchovní správě

č. 2656.

v Novém Hrádku!

Dovolí zaslaný mám protokol ze dne 24 září a jeho dodatek
ze dne 28 září t. r. o událostech dne 30. května t. r. v mariánské
kapli ve Smržině veleb. p. Janu Novákovi kaplanu v Čes. Skalici doplnil
s vyzváním, aby se dle nejlepšího vědomí a svědomí o celé věci
vyjádřil, nabyli jsme z jeho sem dne 5. listopadu podaného ob-
sáhlého vyjádření, to přesvědčení, že původkyně obšírného a roz-
ličení myslí — jejíž jměním byla v uvedený den a i před tím
mariánská kaple ve Smržině — Josefa Čermá, hostinská ze
Všeradova farnosti Trhové Kamenické, jest osoba výstředí a
v ohledu náboženském přemrštěná, jejíž výpovědi v domnělé zá-
ražných událostech v dotčené kapli postrádají věrohodnosti
a události samé veškerého skutečného základu.

Povšadž nemá nemůže vyloučena možnost, že by mohly podobné
nepříjemnosti, kterýmiž loni roku, až se začátku prosti do Vaší-
bere opět pořádat se opakovati, čímž by dobrá věc snadno

ustrpěti mohla, klademe farnímu úřadu na srdce, aby měl k pouti tuto Vambečskými, pokud možno náležitou úctu zřetele, aby se velikým výtržnostem v čas zabránilo za kterou příčinou nemohl býti i starosta obce Smečné o přiměřenou a vhodnou pomoc svého času požádán.

Biskupské Konsistorium v Hradci Král. 20 list. 1890.

Prašinger m. p.
Šulek m. p.

Psáno těchto řádku, dovoluji si pouzkoumati toto: Navštívil kaplí tu na večer, téměř než za soumraku; když přistoupil k oltáři samému, na němž socha ta stojí, zpozoroval, že oči, tak jak ze sochaře vytesány a zbarveny byly, odstoupil-li však na tři as kroky do zadu, nebo ze strany, pozoroval, že oči skutečně se velice zvětšily a jakoby vzhůru obrátily a v tom stavu setrvaly dokud nepřistoupil blíže. To se opakovalo tolikrát, kolikrát tak učinil. To pozoroval i důst. p. farář T. Harant a sl. Anna Kubečkova, kteří byli sebou. Slečna A. Kubečkova málem by z toho onemocněla, majíc skutečně za to že jest to o zázrak. — Velikou práci a domluvu to stálo než dadnou se říci, dala se přesvědčiti a věc celou vyprávěti přirozeně následkem se lámání reflexe světla, padajícího malým okénkem do kaple. Druhého dne opět navštívil spisatel těchto řádku to místo domnělého zázraku, avšak dopoledne tedy za jasného světla. Tu onen optický klam, nebylo vůbec pozorovati, třeba než vstoupil až ke samým dveřím kaplicky, teprve as 4-5 kroků stoje před kaplí mohl znamenati onu o zvětšené oči. Velice dopomáhá tomuto zjevu, že malo-

vaná tvář a zvláště ono bílé natření místo pod očima, jež
pak zdá se býti zarašena a z dálky běluem oka zvnitř obá-
ceného, oko pak samo zřítelnicí oční. Velikáť podobnost tudíž
k Maxově obraze „hlavy Spasitelovy" na níž zdají se oči býti
zavřeny a z jiného místa zase otevřeny a nicevrsa. Pisatel
tohoto chtěl vyswětliti lidem k čemu se nahodilostmi vše přiro-
zeným způsobem, avšak musil přeslechnouti výčitky, že nevěrce
touto hanou mládeži, doma ze rodiče mají úctu v náboženství
a úcta ke Rodičce Boží, takto ale se vším ztrácejí. — Jak prý
mají lidé věřiti a choditi do kostela se modlit, když sami
kněží je z toho zrazují. I pomyslel si „vide audi tace, si vis
vivere vi pace" a mlčel a šel domů.

N. Hrádek dne 10. prosince 1890 Karel Jelínek t. č. kaplan
na Novém Hrádku.

Kapli ve Smržném převezme do správy tamnější obec mše sv.
a tu samostatně vzdělá. Na základě toho zažádal zdejší se Smržné
farní úřad — ovšem na žádost občanů Smrženských — o
licenc mše svatých pro kapli tu. Licenc ta dána
e Consistorii Episcopali Reginae-Hradecii di 3. Sep-
tembris 1891 No 6279 ad triennium valitura licentia
ni capella est affigenda at ab omnibus ibidem celebratum
legi queat.

Movité věci do kostela za p. faráře Tom. Haranta.
Pozůstalé věci bez zádušního jmění, dílem za faráře
Tom. Haranta, dílem od dobrodinců.
1/ Zelená kasula (Ht = Harant)
2/ 2 velké velum (Ht = Harant průsvitné pouze 3 zl 20 kr.)

3/ vela 2 na ciborium (Hlt - Hlaraut)
4./ čtyři polštáře na hlavní oltář (2 Hlt, 2 pí Liškova chotěšat. vděd. p. učitele Ferd. Lišky)
5./ 1 alba, 1 rochetu (Hlaraut)
6./ Velký kříž na hlavní oltář v čase postním (malíř p. Hloušek)
7./ Oprava obrazu sv. ap. Petra a Pavla - celého oltáře bude vše zlato oškrabáno a pak polychromováno. Práce malíře p. Hlouška - dar 200 zl od oldp. Jos. Kleina
8./ Boží hrob s lampami koulemi (Hlt, corpus Hlt ze mosu (Hloušek)
9./ Obraz sv. Josefa na posta. oltáři (dar Fr pí Stang Božky malován, a nadmec dal její muž p. Frt Lepš, t. č. na malířské akademii v Praze nyní prof. v Plzni.
10./ 8. skleněných kahviček (Hlaraut)
11./ 4. kropenice (pontifikální)
12./ Dekorace hřbitovní se zvláštní ruční práci z Prahy (Hlt
13./ Umělý věnec na rakev (dívka z Borové za vydrawení se v nemocnici na Opočně. Koupila v Náchodě.)

Fr Biskup

Jeho biskupská Milost Josef Jan Hlaváč rodem z Budětic (z hospody) muž (Hlaraut) krajan, který r. 1875 dne 15. srpna byl vysvěcen. Zemřel v Chrasti 29. října 1892 a dal se pochovat do jednoduché rakve, nikoliv do hrobu, což mezi duchovenstvem není obvyklým.

Nový biskup

Dne 21. prosince 1892 na sv. Tomáše byl od J. Ap. Vel. biskupem v Hradci Králové jmenován Vyšehradský kanovník Rev. D. Ed. Brynych, který předtím byl profesorem pastorálky v Hradci

Jeho Biskup. Milost byla 25 března na biskupa konsekrována
a zároveň intronisována. K slávě Boží a zdaru diecése.

P. Karel Jelínek, který tu pobyl 3 roky a v duchovní správě Kat. Jelínek
všestranně mýtolen byl, na svou žádost složiv z kostku
na měšťanské školy přišel za katechetu do Hlinsaus
městce. Zde žádný žid a tam jich tolik. Zvlaštní škoda!
Velet. p. Josef Hančíř nar. 26/5. 1868 v Nové Vsi u Bělohradu
vd. 25/7 1893. Jurisdikován sem 31/8. 1893, přísteřován 1893 7/9.

Roku 1889 byli na faře Americkáni ze San Francisko
strýček p. Franc Korbel synů Rakouský konsul v Americe
jeho manželka Anna rodem z Dušníka (Reinerz) a jejich ne-
tuř Olga Korbelová. Zdrželi se zde staří 3 dní a Olga 8 dní.
Roku 1892 byl zde bratr předešlého Antonín Korbel, to-
varník ze San Francisko v Kalifornii s rodinou — manželka
Terezie roz. Trezinowa z Prahy, sestřenice zdejší hospodyně
Anny Kubičkovy. Dítky: Olga, Josef, Marta, Elma,
Leo a Elsa, pak vychovatelka Češka - pak neteř Helena
z Ameriky. Byli zde 6 neděl a zároveň s nimi kuřtáci
Pražští Jirsák Augustin s rodinou, manželka Josefina, ses-
tra Terezie a tudy sestřenice hospodyně. Dítky: Míla, Vilém
Vláda, Ella a Luděk. Zároveň synovec farářův: Tomáš
Harant studující. Fara byla v oblékání a vůbec na fa-
ře instalí.

Velebný pán Josef Hančíř zažádav si konsistoře
biskup. konsistoře o uprázdněné místo kaplanské na Zbyšově
byl tam dosazen odtud a odstěhoval se z Hlinska 19/9. 1895.

Na jeho místo byl sem ustanoven a jako na polepšení dán o/p. Ferdinand Pavlišta jurisdikcí ze dne 29. srpna 1895 č. 6007 dr této doby kaplan Vupicky. Jež to však dp. farář Tomáš Hakant té doby již vážně nemocen byl a o/p. Ferd. Pavlišta, jehož napomínání nijak nedbal, prosil dp. faráře aby k nám jeho těžké nemoci o/p. Ferd. Pavlišta odvolán odtud byl což se také stalo; poslán byl tedy o/p. Ferd. Pavlišta na korekci dr Klášter a odpp. OO. Jezuitu do Prahy a pak do Lukavce za kaplana byl ustanoven. Zatím vypomáhal zde ode dne 1. listopadu 1895 ze sousedství farnosti o/p. Josef Doksnal, kaplan Slavičínský až do příchodu nemocnosty o/p. Václava Vostřela rodáka Lizomyšlského, který sem byl ustanoven za kaplana jurisdikcí ze dne 14. list. 1895 č. 8874. Příchod jeho sem byl smutný, neboť krátce před vkročením jeho do fary zemřel dp. farář Tomáš Harant dne 20 listopadu 1895 r. 6. hodin ráno byv od dp. faráře Josefa Domasínského z Dobřan v nemocnici své ss. svátostmi zaopatřen. (Zemřel ve stáří 55 let.)

Úmrtí dp. faráře Tomáše Haranta, želela celá osada; byl knězem dobrosrdečným, k chudině vždy štědrým, proto provázely ho při jeho hrobě veliké sympatie. Pohřeb jeho konal se dne 23. listopadu 1895 za velikého účastenství kněží a všeho lidu. R. i. p.!

Administrátorem osiřelé farnosti stal se Josef Kovář, kaplan Třebechovický

Tyž narodil se v Martinicích u Jilemnice, dne 18 dubna 1859. Dokončiv studia gymnasiální s dobrou mu v Německém Brodě, byl přijat r. 1879 do biskup. semináře královského v Hradci Králové. Po vysvěcení svém byl r. 1883 dne 26. července ustanoven za kaplana do Trebechovic, kdež kaplanoval ve svého milého p. faráře Josefa Řeháka, bývalého také před tím faráře zdejšího až do té doby kdy byl sem dne 23. listopadu 1895 za administrátora farního ustanoven. Jako jeden čtyřiadvacátelů o uprázdněné zdejší beneficium, byl jsem Jeho Jasnosti knížetem Josefem z Colloredo-Mansfeldu (za jehož panování Hradek praesentován, dne 14. dubna 1896 investován a dne 26. dubna 1896 slavně instalován od vysoce ctihodného pana v N. místě farním za přítomnosti 10 kněží a p. patronátního zástupce Josefa Bohutínského ředitele panství, jakož i p. prvního královského správce úřadu patronátního na Opočně Viléma Baumana a mnohých jiných vzácných hostí. Slavnostním kazatelem byl dp. Ferd. Hannisch farář Olešnický

Kaplanem té doby byl prvním již jmenovaný op. Václav Vostřel, ale že byl synem chudých rodičů, nemohl jim ne zdejší chudé kaplanky mnoho peněžité vypomáhati a proto zažádal si r. 1896 o uprázdněnou tehdáž kaplanku do Čerekvice, kamž se dne 13 září 1896 odstěhoval. Na jeho místo dosazen sem byl novosvěcenec op. Jan Adamec, narozený dne 25. ledna 1873 v Kutné Hoře.

Místo se nastoupil dne 29. září 1896 a pobyl zde až do 19. února 1901, kteréhožto dne se odstěhoval na vykázané jemu kaplanské místo do Velké Jesenice. Osadníci velmi neradi jej ztráceli, ba dozvěděvše se o jeho ustanovení za kaplana do Velké Jesenice, ihned ve Jeho biskupské Milosti písemně prosili, by zde nadále byl ponechán k činnosti velké jeho Biskupská Milost svolil; avšak p. Jan Adamec sám na to žádal, aby byla jemu jurisdikce pro Velkou Jesenici již ponechána. Ostěhoval se tedy dne svrchu uvedeného.

Pro nedostatek kněží, byl farář zatímně sám ponechán k zastávání velmi obsáhlé duchovní správy a nedalo jemu moc, seznáti toho potřebu brinovati. Konal jsem oboje služby Boží a vše dle svých sil zastával sám, těše se již na svěcení nových kněží, protože mne zastávání veškeré duchovní správy přemáhalo.

Toho času byl však již vypsán konkurs na uprázdněné odchodem nyn. důstojného pana biskupského vikáře ve Velké Jesenici a já chtěje mi polehčiti žádal jsem. Za nejstaršího ze žadatelů byl jsem dne 26 května 1901 Jeho Jasnosti knížetem Josefem z Colloréda Mansfeldem jakožto patronem na faru Velko-Jesenickou praesentován dne 7. srpna 1901 kanonicky investován a dne 25 srpna 1901 od vysocadůstojného Pana bisk. vikáře Václava Uhlíře co farář Velko-Jesenický instalován.

Po celý čas svého farářování na Velké Hradišti, pečoval jsem, jak mou povinností bylo o věčnou spásu svých

přemilých osadníků se vší horlivostí vybízeje je ke pl-
nění mile Bozí, k modlitbě a ku častému přijímání sv.
svátostí. Proto jsem v roce 1898 vydal sv. misii, kterou
konali vdpp. František Zimmerhacke a František Kla-
puch z řádu OO Jezuitů z Prahy. Sv. mise potkala
se s požehnaným výsledkem. Ač osada vždy nečítala
ani z plna 4000 duší (v roce 1900 při sčítání obyvatelstva
vykazovala osada vždy celkem 3479 katolíků) přistoupilo
při sv. misii ke stolu Páně celkem 2322 penitentů.
Hned po sv. misii založen spolek členů živého růžence
jenž se velice rozvětvil a při sv. misii postaven svatý kříž
misionářský u samého kostela na hřbitově na straně
jihozápadní s nápisem na zdi kostelní: „Kde setrvá do
konce spasen bude." Upraveno také pohodlné kalkatho a
na sv. kříž připevněna krásná lucerna, (vše v ceně as 30 zl.)
a lid povzbuzovaný k plnění slibu při sv. misii ač do-
sud pilně přichází k tomu sv. kříži a u něho se modlívá.
Kéž ustavičný Bůh chrání celou osadu před hříchem a
popřeje všem hojnou milosti, zvláště ale těm, kdož o ní vroucí-
ně Pána Boha a sv. kříže toho prosí.

Pečoval jsem všemožně i o okrasu chrámu Páně a pořídil
na byl za mého zde pobytu:

a) Ze jmění zádušního:

Stůl pro svěcenou vodu	5: zl
Fialové mešní roucho v ceně	45: "
Jedny housle pro kůr	10- zl
Kněžský biret	2 zl 50 kr.
Okropáč	2 zl 50 kr.

Oprava rozpovědnice 3 — 10 zl 50 kr

b) darováno od dobrodinců: — 75 zl 50 kr.

Bursa k nemocným (dar slč. Anny Kulíčkové hospodyně na faře — 5 zl.

Obraz sv. Anny se svícnem dar pí + Anně Bošové — 56 zl

Lomek dvojbolavý k hlavnímu oltáři. Dar paní Mikšové — 6 zl

Květy vpřívané antipendium k hlav. oltáři dar pí Boženy Tošovské — 20 zl.

Lampa k P. Marii Lurdské (pí Julie Lepšová) — 18 zl

Dvoje mosazné korouhve, dar p. Jos. Hejzlara č. 24. — 90 zl

195.- zl.

c) Z příspěvku členů

zvířbr růžence, zvdárku z pokladničkách kostelních a jiných dárků, též z peněz za vyvolená místa (mimo řádu pohřbívání) na hřbitově a p. co pak se nedostávalo ze svého jsem přidal a za to koupil:

Klekátko v zákristii — 1 zl 50 kr

Klekátko u P. Marie Lourdské — 1 zl 80.

Schůn a patena k zaopatřování nemocných — 22 zl

Flaek ku křtu sv. — 1 zl

Hlavičky dvoje — 84 kr

Fialové ramínky na sv. křtu v pouzdě — 74 kr.

Plyšem opravený okraj kazatelny — 3 zl 50 kr

Lavabo do zákristie — 6 zl

Třepen a třapec k jednomu kropenáči — 4 zl 18 kr.

Smuté hlavy — 7 zl 42 kr.

Černé antipendium	14 zl 50 kr
Tepich k hlav. oltáři s drátem	3 zl 50 kr
2 skleněné svrchní lampy	2 zl 80 kr.
Rouška k M. L. Olt. v Božím Hrobě	2 zl 27 kr
Okrasní svícen s lampičkami a upraveny	
Zadní stěnou k výstavě M. L. Oltář.	65 zl 58 kr.
4 vyšívané bílé pedestlyma oltáře	
Panny Marie, sv. Josefa	9 zl. 60 kr
Antipendium k oltáři P. Marie	14 zl
Antipendium k oltáři sv. Josefa	14 zl
6 zlacených mísen k oltáři P. Marie	66 zl 70 kr.
2 zlacené lampy k oltáři P. Marie a sv. Jos.	30 zl.
antipendium a draperie na kazatelnu	27 zl
pivetich pro missál	6 zl
Kříž v předsíni chrámové	42 zl 75 kr
	347 zl 68 kr

Malby na stěnách u P. Marie Lurdské a u Božího hrobu provedl p. Jan Hloušek malíř zdarma jakož i polychromii soch u oltáře P. Marie. Mimo vydání pro kostel v předu uvedených bylo také mnoho menších vydání jichž nelze jmenovati, ale D. A. M. D. a B. M. V. ex SS. Asp. Petri Pauli H.

Administrátor Josef Dokonal od 25/8 1901 – 6/2 1902.
Od 25 srpna 1901 do 6 února 1902 administroval faru v Mnichu Hrádku Josef Dokonal, kaplan v Dobrušce; narozen v Jeníkovicích 15. února 1870, vysvěcen na kněze 25 července 1894. Po skončené administrace, navrátil se opět jako kaplan do Dobrušky.

15. farář František Pospíšil.

Dne 24. prosince 1901 praesentován byl Jeho Jasnosti kníže-
tem Josefem a Colloredo Mannsfeldu na faru v Novém Hrádku
<u>František Pospíšil</u>, kaplan ve Velké Jesenici. Byl narodil
se v Hlízově u Kutné Hory dne 1. září 1864. Gymnásium
studoval v Hradci Králové, maturitní zkoušku vykonal
r. 1883. Studia bohoslovecká konal a ke stavu kněžské-
mu se připravoval v bisk. kněžském semináři v Hradci
Králové na kněze byl vysvěcen 17 července 1887 od bisk.
Dra Josefa Jana Hloucha.

Po vysvěcení ustanoven byl za kaplana do Červeného Kostelce
u Náchoda, kam přistěhoval se 1. září 1887. V Čer. Kostelci
působil do 13. ledna 1890, téhož dne odstěhoval se do
Velké Jesenice, byv tam na vlastní žádost ustanoven za
kaplana. Ve Velké Jesenici působil skoro 11 let, totiž do
7 srpna 1901, od téhož dne měl dovolenou, jsa
ztížen prudkou nervosou. Dovolenou trávil v Přepyších u
svého bývalého faráře vdp. Václava Uhlíře bisk. vikáře
a faráře v Přepyších. Ve středu dne 6. února 1902 přistě-
hoval se na Nový Hrádek jako farář spolu s kaplanem
velebným pánem Františkem Horcu.

Kaplan Horců (462)

František Horcu kaplan narodil se 25 července 1866 v Hor-
ních Stěpánicích u Jilemnice, gymnásium studoval v
Jičíně, studia Bohoslovecká v Hradci Králové, kde byl vy-
svěcen na kněze 13. července 1890. Po vysvěcení byl kapla-
nem v Kamenici, na Vysokém Újezdě, v Přepyších 7 1/2 roku
ve Vrbici u Poděbrad 5 měsíců a z Vrbice ztěhoval se
na Nový Hrádek 6. února 1902.

V neděli 22 června ve 2 hod. odpoledne byl farář Fraut. Pospíšil instalován od vysocedůstoj: pana bisk. vikáře Václava Uhlíře farářem v Přepyších na farní beneficium v N. Hrádku.

Dne 14 července zapůjčili ctih. páni bohoslovci v Hradci Králové knihov. Knihovna ne čtyřicet 97. knih, farnímu úřadu v N. Hrádku aby knihy ty půjčovaly se k četbě osadníkům. Před tím zapůjčili 124 knihy v měsíci červenci 1899.

Od 6 června do 31 prosince 1902 prověřeny byly pro vzdejší chrám Rouchadla páně tyto předměty.

Za pomoci zádušní zakoupil kůstecí patronátní úřad.

1/ Plechovou skříňku k uschovávání nemocných		3 K 40 h.
2. Lucernu pro hostel a	"	1 K 50 h
3/ Hebdomas sancta (pro chór) vdv		2 K 05 h
3. Od vazby agendy hostelní zaplacen v		1 K 80 h
4./ od vazby Průvodu varhan		2 K 80 h

Darem:

Pí Lepšová Julie v N. Hrádku darovala 6 humerálů

Velcd. pan Václ. Uhlíř bisk. vikář v Přepyších daroval „průvod varhan k nápevům Oltáře" (5 K 20 h)

Důstojný pan Josef Plátek farář ve Vrbici u Poděbrad daroval jeden bílý ornát (80.- K)

Kaplan Frant Hnilec daroval 4 purifikatorie, 4 křestní vlnky 1 rozsvěcovátko na benzin (3.50 K) zlaté třapečky ke kličce od tabernakula . . . . . (4 K)

Farář Frant Pospíšil daroval: 1 ornát bílý (80.- K) 1 ornát červený (80 K), 1 burse s červeným (25.- K) 12 corporálů, 18 purifikatorií, 4 humerály, 2 cingula, 4 ručníčky, 6 vlněných

prostěradel na oltáře, 3 bílá prací antipendia, věnec k na
monstranci, věšáčky pro kouřičky a purifikatorie. Hlas var-
han vázaný (pro chor) I a II. díl Kancionálu svatojánského ler
vázaný (pro chor) I. a II. díl. Kancionálu svatojánského ler vázaný.
4 oltáře (kmity zpěvníky) pro chor, jeden hnědý biret.
Za peníze darované spolkem růžencovým 125 K 46 h,
za peníze sebrané kostelní sbírkou 135 K 90 h, za přeplatky
za hroby minulého roku 74·- K zaopatřeny tyto předměty:
dvoje skleněné kouřičky (1 K 98 h), dvoje litanie Lehnerovy pro chor
a zákristii (1 K 20 h), 1 oltář z hůlí vázaný pro zakristii 2·- K.
2 bříčky na sv. oleje 1 K 40 h, 4 cívečné kouřů a 2 plástěky
cívečné pro ministranty 35·- K, kaumické tabulky na 3 oltáře
32 K 67 h, černý ornát od Akademie křesťanské 100·- K,
Pakfonova kropenka s kropáčem též z Akademie 30·- K,
missale de requiem 10·- K, Fialové průkřyžky na 3 oltáře 8·30 K
— Krajky k albám rochetům 13·48 K, — Od vyzlacení ciboria
zaplaceno Karlu Zavadilovi v Chrudimi 48·- K — téměž od
vyzlacení monstrance zaplaceno 64·65 K, — Z Akademie křesť.
v Praze koupeny 2 štoly fialové do zpovědnice 7·40 K, — Jedna
červená štola k zaopatřování nemocných 7·40 K. — Jedna
hedvábná štola křestní 12·- K, — Cínové nádobky pro svaté
oleje 12·- K. — Vše z milodaru a přeplatku.

1903 16/3. Bílé hedvábné velum na monstranci do Božího hrobu, hedvábí a
zlato stálo 3 K 82 h. Vyšila sl. Julie Pallasová z Borové.

31/3 1903 Z přeplatku na světlo při pohřbech a z pokladniční hotelního
nákupem z Akademie křesť. v Praze baldachýn z bílého bro-
kátu zlatem vyšívaný se 4. tyrdením za 172 K, bílé hed-
vábné velum k pozlacování za 50·- K a pakchan kovaný

kadidelnice za 38·- K, balíř a doprava stála 5 K 80 h,
úhrnem .. 285 K 80 h. Z milodaru a přeplatku.
Od ctihodných sester sv. Karla Boromejského v Řepích u Prahy 1903 c/6.
za koupen červený pluviál za 130·- K, červený velum za 30·- K, a
knížky bříšek za 4·- K — Z milodaru a přeplatku.
6 svícnů se zrcadlovými na oltář sv. Josefa od firmy Max Samassa 1903 31/12
v Lublani za 116 K 60 h poštovné 3 K 62, úhrnem 120 K 22 h
na zakoupení svícnů daroval p. Julie Šepsová z N. Hrádku 30·- K
p. Mikšová z N. Hrádku v hostině z Prahy 20·- K, nejmenovaná prostř.
Julie Šepsové 15 K ostatní doplacen z příspěvku různých
a přeplatku za soběr.
Z Akademie křesťanské v Praze zakoupen bílý hedvábný 1904 31/1.
pluviál 151 K 87 h — červená zlatená pokrývka na hlavní oltář
25 K 90 h — kasule fialová z vlněného damašku a černá kasule
z vlněného damašku obě za 104·- K, poštovné 2 K 07 h, úhrnem
zaplaceno 282 K 70 h. Z milodaru a příplatku za mitru a za míšta.
Pacifikál se zrcadlovými od firmy Max Samassa v Lublani 1904 5/4
koupen za 23 K 50 h. Z milodaru a příplatku.
5. kropenek do kostela ze vzorového plechu z kotlíků Albín 1904 27/4.
Černý kostelník a klempíř z Nového Hrádku za 5 K 60 h. Z milodaru.
Kaplan vdp. Fr. Hloucí daroval jednu bílé vyšívané antipendium za 15 K 1904 7/5
Farář Frant. Pospíšil daroval jednu bílé vyš. antipendium na hlav. oltář v ceně 20 K
Sl. Anna Uhlířová hostinská na faře darovala bílé vyš. antipendium 15 K

Úhrnem 50·- K.

V postě r. 1902 začala se konati postní kázání, každý
pátek odpoledne ve 3 hod; po kázání byla pobožnost
křížové cesty. V neděli dne 1. května 1904 začala konati
se májová pobožnost. Pořádek rohlasů a funkcí kurze

Jednota k Nejsv. sv.

Dne 13. května 1904 obdržel farní chrám Páně od Jednoty k ustavičnému klanění se Nejsvětější svátosti cestou kasulí v ceně 80.- K (Praha Hradčany)
Jednotu k ustavičnému klanění se Nejsvětější svátosti založil farář František Pospíšil v měsíci lednu 1903.
Jednota konná společnou modlitbu pobožnost vždy třetí neděli v měsíci; přijmutá jest k Jednotě pražské.

1904 26/4. Zakoupeno 5 lněných map na oltáře za 10.- K.

1904 13/8 Za přebarvení a opravu fialového pluviálu Jan Meškudlem v Jablonném 35 K 66 h. Dar. Jan Julie Lepsová v N. Hradci darovala dvoje jiřové záclony ke vchodům u hlav. oltáře

1904 20/10. Zakoupeno od Ad. Novotného v Tyršově koberec, běhoun ku hlavnímu oltáři za 7 K 80 h.

1904 19/10 Skříně. Koupena nová skříň na roucha do zákristie od truhláře Jana Novotného za 12 K 60 h. Od oprav a nabarvení ostatních skříní v zákristii a za novou vídli zaplaceno truhláři 22 K. Zaplaceno za malování a přeplatků na mřížce a za místo na kůrkové.

1904 29/10 Plot. Postaven nový plot kolem farní zahrady na straně do polí (od Drašnarových k Dušánkovým) Dříví na plot vzato ze zádušního lesa se svolením kníž. patron. úřadu v Opočně. Od prací zaplatil farář ze svého 25 K 80 h

Okno. Za nové okno do zákristie zaplaceno ze zádušní pokladny 11.- K

1904 9/11 Od Aloise Fenglera stříbrníka v Praze, koupeno nový kalich, celý stříbrný v ohni zlacený, ametysty, gravíty s emailem vložený s patenou a cetí za 276.- K z příspěvku

1905 29/2 Od firmy Ignáce V. Meškudla v Jablonném pod zakoupeno

z milodarů jedna kasule bílá za 40·- K, 1 kasule červená též za 40·- K

1905 13/4. Od Aut. Suchardy v Nové Pace za koupen nový dřevěný kříž ku průvodům farním za 22 K 40 h zavěšen v zákristii

Farní kříž

1905 13/5. Jednota k ustavičnému klanění se Nejsvět. Svát. Pět. v Praze darovala farnímu kostelu Páně v N. Hradku celý hedvábný pluviál v ceně 120·- K. Příspěvek 50 K odvedem (Skleněl v kanovnické mitraci 28/6. 1905 Václ. Uhlíř, krok. vikář.

1905. V měsíci srpnu 1905 nošeny 2 nové alby, 2 rochety knež- alby
ské a 4 rochety ministrantské s 6 nučůrky; plátěr stálo 35·82 K rochety
a krajky z Vamberka 32 K 80 h. Ušito zdarma; přišito krajek 1·50 K
Ušlo jim 70 K 12 hal.

Za faráře Fraut. Popisčila zřízeny byly tyto měsíční nadace: Nadace

R. 1903. Za † Vincence Bubeníčka z Borné čp.

R. 1905 za † Josefa Voudrýce manželku Jiřinu a syna Josefa z Nové Hradce.

R. 1905. Za † Johann Čtvrtečkovou z mgusk. z N. Hradce.

Dne 22 října 1905 daroval Ferdinand Šmída z Dlouhého č. 8 věč. lampa
dvě stě korun na věčnou lampu a na oprava oltáře sv.
Josefa. Dne 2. list. zaslal Alois Fengler, stříbrník z Prahy
věčnou lampu z tombaku, zlacenou leštěnou za 100·- K
patent Guilon do lampy 8 K 38 h, beduna a pošt. 2·- K
Celkem 110·- K 38 h. Ostatek jeníže věnovaly se na oprava oltáře sv. Josefa

Dne 15. list. 1905 zakoupeno od strůbníka Aloise Fenglera v Praze Lotharium
kovové postříbřené hostiarium za 26 K 85 h.

Anna Uhlířová, hospodyně na faře darovala nový plášťek na ci- Liborium
borium, bílý, hedvábný, zlatem vyšívaný za 30·- K.

Pluviál opraven. Dne 18. prosince zaslal Ignác V. Methuda
z Jablonného opravený černý pluviál; za opravu zaplaceno 1 K 7 h
Ježíšky Dne 15. prosince 1905 koupeny u Josefa Riflessera ve St.
Ulrich - Gröden v Tyrolsku „Ježíšky" za 200 K (dvěstě)
jako o rychlozboží stála 36 K
Ježíšky sestávají: z jesliček - Panny Marie - Sv. Josefa
Štědrák - 3 králů - 6 pastýřů - 3 služebníků - 20 ovcí -
slona - velblouda - 2 dromedáře - vola - osla - hvězdy - 3 palem
a jeskyně.
1906. Dne 6. února 1906 za koupeno fialové plátno s malovaným bí-
lým křížem na zastření obrazu na hlavním oltáři pro dobu
svatopostní od Thalerschého spolku ve Valu u Dobrušky
za 24 K 50 h. plátno na zastření kříže 1 K 10 h poštov. 35 h.
Stříbrem 25 K 93 h. Thalerský spolek ve Valu zaslal plátno 1 m delší a 1 K
metru širší, mohlo být o 10 K laciněji.
1906 Dne 15. února 1906 zakoupen od Ig. V. Methudy zvon s jablonné
výš. černý průměr s ouškem s fialovým křížem malovaný za 7 K
1906 Dne 5. března 1906 zakoupeny od fy. Pöhy ve Svitkově nad Sázavou
3 páry měsíčních kamínek, z křišťálového skla, ryté pár za 2 K 40 h
stříbrem 7.20 K, poštovné a obal 1.06 K
Dne 23/3. zakoupen u firmy Alex Gratzel ve Vídni aspergil za
5.60 K a 2 tácky pro kouřičky za 7 K 20 hal.
Koberec Dne 24 března 1906 zakoupen od firmy Jan Stanpal v Praze
koberec na stupně oltářní za 37 K 70 hal. (poštovné 1 K 83 h.
Kanule Dne 12 května 1906 darovala zdejšímu chrámu Páně Jednota
křesťanská čtrnáct kanulí ze Nesvědějí Svátosti v Praze, bílou
vyšívanou hedvábnou kanuli v ceně 80 K.

Dne 18. června 1906 vyplatil Alois Feugler v Praze kalich pro zdej-Kalicli
ze chrámu Páně za 37 K.
Dne 22 června 1906 zakoupeno od firmy Petra Buška a synové v Praze pult
Rychnově pult pro mešní kniha na oltář z dubového dřeva vyřezávaný
ve slohu barokčním za 16 K 50 h.
Dne 4. září 1906 zakoupena od Jana Hirsche v Praze plechová
schránka s příslušnými nádobkami k zaopatřování nemocných
za 37·- K.
Dne 14 prosince 1906 zakoupen od Jana Staňka v Praze, bron-Lustr
zový pokládaný lustr na 12 svíček za 150·= K
Dne 30. března 1907 od Jana Staňka pasíře v Praze zakou-
peny 2 cínové nádobky na sv. oleje ke sv. křtu za 9·= K; jeden
alpakový talíček pod křestní konvičku za 6 K a 2 skleněné
láčky pod mešní konvičky za 3 K 20 h (a 1·60 K)
Dne 15. května 1907 darovala zdejšímu chrámu Páně Jednota Pluviál
k ustavičnému klanění se Nejsvětější svátosti Oltářní v Praze bílý
hedvábný pluviál v ceně 120 K
Dne 17. prosince 1907 zakoupeny u firmy Max Samassa v Lublani Svíny
6 mešních svíček mšenu ze zvonoviny po 14 K = 84 K a 6 větších svícnů
ze zvonoviny à 28 K = 168 K; vedna stála 4 K a doprava k vrátce
6·- K - úhrnem 262 K
Dne 13. ledna 1908 zakoupena od Jana Staňka pasíře v Praze
křestní konvička z alpaky za 10·- K a 2 láčky alpakové za 6 K 80 h
Dne 17. ledna 1908 zakoupen od firmy Petra Buška a synové v Praze pultík.
v Rychnově pultík pro misál dubový, nuha buková, vyřezávaný
za 20·- K (viz 22/6. 1906)
Dne 21. května 1908 zakoupeno za 60 K hedvábné vyšívané velum
k požehnání od ctihodných sester sv. Karla Boromejského v Řepích
v Betlémě kanonikálních 22/6. 1908. Kněz. Vikář
Václ. Vilím

Dne 16. září 1908 daroval důst. p. Josef Pátek farář ve Velké
u Poděbrad nákupem hostiu bílý hedvábný ornát v ceně 40 K
Dne 2. listopadu 1908 zaplaceno Alois Kuglerovi stříbrníku
v Praze (Ovoc. ul.) za vystříbření pacifikálu 17 K 40 h
Dne 7. prosince 1908 zakoupen od Ignáce V. Nestrudly v Jablonné
pyšličky sběračí pro kostelníka z červeného hed-plyše za 11:- K
Dne 22 února 1909 zakoupen u firmy Jan Novák v Praze
koberec na stupně hlavního oltáře 4½ m dlouhý, 90 cm široký
za 12 K 36 h
Dne 13 května 1909 daruje Jednota k ustavičnému kla-
nění se Nejsvětější Svátosti Oltářní v Praze z nejistého kostela
zelený sametový ornát v ceně 80:- Kč
V měsíci říjnu 1909 byla zašita 3 plátěná antipendia na
oltáře, jedna rychetka pro kněze a 4 rychetky pro ministranty
Za plátno se zaplatilo M. Metvalovi do Čer. Kostelce za
20 metrů po 1 K 18 h = 23 K 60 h a za zašití kouska plátna
4 K 50, tedy úhrnem za plátno 28 K 10 h a za krajky 21 K 28 h
Šmola Dne 8 listopadu 1909 daroval Ferd. Šmola z Dlouhého 100:- Kč
t. j. jedno sto korun na záclony do oken k hlav. oltáři
Za tyto peníze bylo zakoupeno z Akademie křest. v Praze:

11 metrů fialového damašku po 6 K 30 h		69 K 30 h
11 metrů fialových třásní po 80 hal		8 K 80 h
5 K červené po damašku po 7·50 K		41 K 25 h
11 metrů žluté prýty	po 60 h	6 K 60 h
kněžský biret		3 K 90 h
Tantum		2 K
Poštovné 76 h.	Úhrnem	131 K 85 h

Odměněno 8 K 76 h.

Od 15 do 18 listopadu 1909 postavil František Kunz bílá Hanna
hachlová kamna v kaplance a mosazný hachlový sprá-
vek v kuchyni, jež patřičnému úřadu za koupil u Josefa Suchán
ka ve Vamberku (90 K a 110 K)
Dne 16. ledna 1910 zakoupena byla busa na oltář u Aka- 1910
demie křest. v Praze za 8 - K
Dne 17. ledna 1910 zhotoveny 4 cínové nohavé konvě pro
mužstranky za 52 K.
Dne 13. května 1910 darovala Jednota k ustavičnému Klaně-
ní se Nejsv. Svátosti Oltářní v Praze zdejšímu kostelu plátěnou
alby v ceně 30 K.
Dne 20 května 1910 zakoupena mosazná křest. v Praze
bílá vystavená buza za 17 K a stříbrná v ohni vzlacená patén-
ka k zaopatřování nemocných za 25 K 50 h.
Za vyčernění a vypravení vložky do křtitelnice zaplacen Křtitelnice
Akademií křest. 18 K 20 h.
Vděk při kanonické visitaci 28 června 1910 vděk vzhle-
Dne 17 října 1910 zhotovena kvalety s dvojími dobřími kraj- biskupský
kami z jemného plátna 20 K
V měsíci červnu 1911 zakoupen od firmy Szalatnay a Kröschl 1911.
v Praze-Žižkově nový trojválcový Giessův valník (manual) za 87 K 30 h
Dne 4. srpna 1911 postaven Nový Bratrský Hrob zakoupený od firmy (Grádeč?)
Insam a Primoth v St. Ulrich v Gröden za 582 K
Doprava po dráze do N. Města 69 K 10 h
dovrava z N. města do N. Hradiště 6 K
truhláři Skolnikovi za prodlení a postavení práce kamenické 6 K 50 h
1 K 70 h
Bratrský Hrob zaplacen vnějšími sbírkami. Úhrnem 665 K 30 h

Dne 14. května 1911 darovala Jednota k ustanovení klanění se Nejsv. Svátosti Nejs Oltáru bílou a červenou štólu v ceně 20 K. Kropena 2 cingula za 6 K

Vidě při kanonické vizitaci dne 19 června 1911 Václ. Uhlíř biskup. notář.

Farář František Pospíšil pro stálou churavost dostal od biskupské konsistoře dovolenou na jeden rok a odstěhoval se 3 října 1911 do Nových Dvorů u Kut. Hory

Kaplan František Hloucí jmenován byl administratorem in spiritualibus.

Dne 24 list. 1911 přinesl časopis týdenník „Obrana" zprávu jménem toto ustanovení: Fr. Hloucí kaplan za administratora in spirit na místě Hrádku. (Výstřižek ze zprávy)

Vidi in visitatione canonica die 11 Junii 1912

J. Domasínský biskup. sekretář

Kaplan Fr. Hloucí dostal za zastupování farářovo měsíční remuneraci 50 K na rok. Když nemocenská s jedním rok dovolená prodloužena byla i remunerace obnovena.

Nový průkop

Na podzimě 1912 z příspěvku růžencových za koupen cenný průkop na mary pro obyčejné pohřby za 39 K 83 h (Sukna a plátno 21 K 97 h, třásně 16 K 30 h, prošto 76 hal.

Vidi in visitatione canonica die 28 mai 1913.

J. Domasínský biskup. sekretář.

Farář Frant. Pospíšil vstoupil dne 1. října 1913 trvale do penze s požitkem 1600 + 500 K = 2100 K a usadil se v Nových Dvorech. Administrátorem fary ustanoven dosavadní administrátor i.o. František Hloucí, který byl také na tuto faru praesentován a nastoupil

1. května 1914 jako 16-tý farář. Historie obsazení, dá-li
Pán Bůh zdraví a trocha prázdnějšího času bude vylíčena později.

Vidi in visitatione canonica 18 Junii 1914. J. Domašínský b. m. k.

Nový farář František Hlouch byl při kanonické visitaci 18 června 1914 od veled. Pána bisk. Vikáře a děkana v Dobrušce Josefa Domašínského „pro tabulí" instalován. Místo obvyklé hostiny, věnoval na chystanou malbu kostela 500 K. Od líčení obsazení upustil. Válka světová, jež toho roku vypukla a vypisována jinde (str. 735), přinesla lidem vážnější starosti: Vidi in visitatione canonica 7/6-1915. J. Domašínský b. m. k.

Na památku mezinárodního eucharistického sjezdu ve Vídni 1912 ke přání nejd. episkopátu, aby eucharistie trvale byla ctěna, když zde spolek ustavičného klanění existuje, zařízeno eucharistické triduum na svátek Božího Těla, v pátek a v sobotu po něm na způsob májových pobožností (kázání, zpěv, litanie k nejsvět. Srdci Páně.) Návštěva na svátek jest veliká i v všední dny slušná. Na světlo také ctitelé nejsv. Svátosti různým přispějí.

Spolek ustavičného klanění daroval vzdejšímu chrámu Páně roku 1914 2 fialové ministrantské komže a 2 límce za 24 K. Roku 1915 velikou pozlehnádí za 40 K, roku 1916 plášť na ciborium za 40 K.

Reformou misálu nastala potřeba nových zelené barvy
Od Jgnáce Methudla syna v Jaroměři nad Orl. r. 1916 koupen zalemovaný ornát z hedvábného damaškus příslušenstvím za 136 K, dvoje kuklě ministrantské s límci soukenné za 32 K. Hedvábná stola pluviál náhradou 10 K 50 h. — Na to dostal jsem vrácených 20 K z fronty jako dík. Za staré měděné hrubny při sbírce kovů se vrátilo 46·69 K. Ostatek doplacen ze spolkové úsporné pokladny.

Vidi při visitaci kanonické 7/7 1916 J. Domašínský b. m. k.

Jóža Svatoň, administrátor fary. 1. 4. 1921.
Zdejší dp. farář František Hanců byl praesentován
na faru Přepychy.
1. dubna 1921 přišel jako administrátor fary Josef
Svatoň dříve administrátor v Přepychách. Narodil se
11. 7. 1867 v Pohoří u Opočna, gymnasiální studia absol-
oval v Rychnově n/Kněž. Poměrně v Čechách tehdy seminá-
ře byly přeplněny, vstoupil do semináře bohosloveckého v Le-
tovicích, kde byl 15 července 1892 na kněze posvěcen. Působil
na rozličných místech německém i slovinském Korutanska,
zúčastnil se čile a činně národní práce mezi Slovinci, kte-
ří byli krutě utlačovány Němci. Jako organisátor a řečník
a hazatel vystupoval po celém Korutanském Slovinsku
a byl proto trnem v očích německé vlády a zvláště nemi-
lován (odnárodněných Slovinců). Na začátku světové
války, byl ihned bez příčiny dne 31. 7. 1914 uvězněn,
nejprve na 1 rok těžkého žalaře odsouzen, zmatečně stíž-
nosti pro 140 dnech žalářování na svobodu propuštěn. Při-
rozeně měl být bez soudního řízení oběšen, — na to zase
souzen před zemským senátem v Celovci; ale osvobozen
působil ve Škofičách u Vrbského jezera. Ale tu měl být
ti znovu internován, ale byv včas na to upozorněn ujel
do Pohoří dne 2 září 1915 a byl ihned po svém příchodu
v Opočně, jakožto státu politicky nebezpečná osoba po
čas války až do politického převratu konfinován. Pro-
následováním tím přišel o veškerý svůj majetek a ná-
hrady ani dosti učinění - ač se namáhal - nedostal.
R. 1919 vypomáhal jako katecheta ve Smiřicích, jako

administrátor pro Bzmušici na Benediktinské faře v Machově roku 1920 hanebně prodělal odpad řádového kněze Hulinského i řádění svedených odpadlíků Machovských, kteří ho násilně z fary vyvezli. V červnu 1920 vypomáhal nemocnému děkanovi Dohnálkovi v Libštátě a od 1.7.1920 až do 1.4.1921 byl administrátorem fary v Přepychách, kde zase prodělal odpad k sektě československé kaplana Vincence Dřebise, který chtěl Přepychy strhnouti sebou k odpadu, čemuž s pomocí Boží rázným zakročením zabránil. Od 1.4.1921 jako administrátor v Nové Hrádku prodělal zde zuřivost čsl. odpadlíků, kteří mu anonymním dopisem vyhrožovali že hovězího jatka ho zabijí jako psa. Opis dopisu vložen. Zde ustanovil tělocvičnou jednotu čsl. „Orla"

Kostel přišel tou dobou rázným nespravedlivým zákonem téměř o veškeré pozemky.

Učitelstvo zdejší Bohuškel - nevěrecké agitovalo pro odpad od církve i mezi mládeží. Jakožto ilustraci té doby všeobecného odpadu uvádím: 14 let starý syn ředitele školy Roubala - Josef Roubal, tehdy žák II. měšťanské zdejší školy odpadl k sektě československé, a chtěl se státi ve zdejším chrámu Páně varhaníkem čsl. sekty - jak rodiče odpadlíci hovoraní mé sestře vyprávěli. Matka tohoto hocha odpadlíka, byla zvolena ve výboru zdejší katolické Rady na faru nový Hrádek byl praesentován dp. Josef Kára dosavadní kaplan v Frýdlantě. Buď Jemu přichozí jehož na jeho působiště a jeho apoštolskou práci zde. Stratil odchází jako administrátor do Dušejova.

17 ✝ farář Josef Káva.

Dne 24. září 1921 praesentován byl Jeho Jasnosti knížetem Josefem Colloredo z Mannsfeldu na faru v Novém Hrádku Josef Káva kaplan v Třebechovicích. Byl se narodil v Třebechovicích č. 133 dne 14. ledna 1877. Studia gymnasijní a bohoslovecká konal v Hradci Králové. Byv 25 července 1900 vysvěcen na kněze od nejd. p. biskupa Eduarda Brynycha, kaplanoval od 15/9. 1900 – 1/7 1903 v Bělči Újezdě od 2/7 1903 – 31/8 1908 v Mezilečí, od 1/9 1908 – 31/8 1914 v Přepyších a od 1/9 1914 – 9/11 1921 v Třebechovicích. V Přepyších byl ráz při mši sv. farář Káva instalován od vz. dp. bisk. arciáře Josefa Doubravského.

Následkem vyplacení zádušních pozemků (na základě zák. o dlouhodobých pachtech pozn. red. Boře) jehož nájemné tvoří část příjmu varhaníkovýchž, vzdal se dosavadní varhaník Josef Roubal (byl z Hradiště mělo obchod s textilním zbožím pozn. Boře) hostelní služby počátkem prosince 1921. Otázka sustentace varhaníka řešena nynějším tak, že na osadníky vložena dobrovolná každoroční daň 5·- Kč za rodinu. Sbírka této dobrovolné daně vynesla v N. Hrádku 1.574 Kč, v Bydle 114·- Kč, v Borové 788·80 Kč, v Dlouhém Přechu 358·- Kč, ve Smečném 521·- Kč, v Jesu 246·- Kč, v Mezilesním 188·- Kč, v Bohdašíně 6·- Kč, dohromady 3.795 Kč 80 h. Z této sumy určen obnos 3.000·- Kč na roční stálý plat varhaníkův a zbytek 795·80 Kč na potřeby kůru. Na tuto též základě vypsán konkurs v časopise „Lid" a z došlých přihlášek se žadatelů, jmenován varhaníkem Václ. Pavlík

rodák z Bystře, jenž 1. května 1922 nastoupil.
Vidi in visitatione generali 20 Junii 1922 + Karel, biskup.

Generální visitace 1922.

Včtery dne 20 června 1922 vykonal generální visitaci vedejšího hostela a fary nejdůstojnější p. Dr. Karel Kašpar biskup Královéhradecký jenž přijel na Nový Hrádek téhož dne ráno v ½ 8 hodině z Nového Města Žnam. kde byl několik dní hostem p. Josefa-Bartoně-Dobenína. Členové Čsl. „Orla" z Hrádku a okolí a družičky z hudbou vyšli Jeho biskup. Milosti vstříc do Rokole. U slavnostních stožárů na rohu náměstí vítal Jeho biskup. Milost místní farář Josef Káva, člen místní samosprávy František Očenášek (hajný čsl.) a družička Marie Schejbalová (z hostodářství pro Sokolovnou č. 1) je charakteristické pro poměry místní a náboženské nálady, jakož pro-dělí místní úřad ku vracímu přípisu duchovní správy:

„Důstojnému farnímu úřadu v Novém Hrádku. č. 86.
Vyřizujíce žádost farního úřadu o zúčastnění se ze strany obce přivítání nejd. p. biskupa, nemůžeme obec. zástupitelstvem nepřivítati ze žádné církve p. biskupa, což dává se farnímu úřadu na vědomí.
Dne 15. června 1922. Antonín Lepší, starosta.

Místní přivítání vyznělo důstojně a zvláště potěšil p. biskupa, veliký počet účastníků 823 z nichž lecktěří byvše obloučeni agitací církve československé, při této příležitosti, vrátili se v lůno církve katolické. Při mši sv. slouženém nejd. p. biskupem zpívala se píseň: Tobě Pane na výsosti ... Vykonav visitaci hostela a fary odebral se p.

biskupské nemocnice odpadl do chrámu a rozbořil se tu sousedního, vypravoval byl na náměstí k onému dvěma stoletému soudci všech dojem nejkrásnější a vzpomínku trvalou.

† biskup 20 února 1921 zemřel ve své biskupské residenci v Hradci Králové, nejdůstojnější arcipastýř Dr. Josef Doubrava v 69 letech svého věku, byl kněžství 45 let, biskupem 18 let. Pohřben byl 24 února.

Biskup Dr. Kašpar Těšnov roku byl 13 června v Římě praekonisován a 29 června ve svátek knížat apoštolských slavně intronisován dosavadní koadjutor churavějšího biskupa Dra Doubravy Msgre Fr Dra a J.U.Dra Karel Kašpar, biskup z Bethsaidy (Bethsaidy) a kapitulní vikář.

Nový patronát Nový patronát. Dne 1. března 1925 koupil majitel velkostatku Nové Město nad Metují Fr. Ruffer od pánů Opočenských revír náležející pána p. Josefa Bartoň-Dobenína. Úřední převzetí všech knih listin a hospodářských pokladen do nového úřadu patronátního stalo se 15 března 1925 v kanceláři patronátního úřadu na Opočně, za přítomnosti patronátních komisařů Komise a hospodářského účetního ze strany jedné a Msgre Josefa Domašínského a faráře Josefa Kázy ze strany druhé.

Mise Po čtyřicetileté pauze, konali zde od 12-19 dubna 1931 sv. misii členové řádu sv. Dominika od sv. Jiljí z Prahy. P. Adilo Pospíšil a P. Emanuel Lesák. Během tohoto týdne vykonalo sv. zpověď.

1320 věřících a k stolu Páně jich přistoupilo na
1800. Misijní kříž s lucernou jest dar Josefy
Ptáčkové z Borové č. 50.

Dne 1. května 1931 odešel do zasloužilého farář Josef
Káva do Třebechovic, kde 3. května byl instalován.
Dávaje s Bohem své farnosti přeje této, aby království
Božího v ní se šířilo a upevňovalo k její věčné spáse.
Vídal při kanonické visitaci na Novém Hrádku
dne 6 června 1931 Vzast. Karel Kysela, farář.

18ty farář Alois Urbánek

Administrátorem po odchodu dp. faráře Josefa Káry
jmenován byl Alois Urbánek I. kaplan z N. Města
jenž, který také 1. května 1931 nastoupil. Narodil
se 24. června 1886 v Postřelmově, na severní Moravě
studia gymnasijní prodělal na gymnásiumu v Žábřehu
do semináře vstoupil v Olomouci do Hradce Králové, v.
1911 vysvěcen na kněze, působil v posledu v Trhové Kamenici
ci, Labské Tynici, Holicích, v Novém Městě Jnes a ko-
nečně v Novém Hrádku. Administroval faru Nový Hrá-
dek od 1/5. 1931 do 1/2 1932. Presentován šlechetným
a dobrotivým Pánem patronem Josefem Bartoněm. Do-
sazením, na faru investován Nejdůstojnější biskup.
konsistoře 1 února 1932 a instalován dp. Františkem
Florou administrátor vikariátu Opočenského v druhou 1932
ač chtěl jeti tichou instalaci, přece hostů byl napl-
něn do posledního místečka. Slavnostní kázal p. Patrona
zastupoval p. ředitel panství K. Saláček.
Vídal o kanonické visitaci dne 16. června 1932. Fr. Flora adm.
vikář.

R. 1931 dne 14. listopadu rozloučil se nejdůstojnější biskup Královéhradecký Dr. Karel Kašpar s diecesí a odjel do Prahy jako arcibiskup Pražský a 6. prosince 1931 nastoupil na stolec biskupský nově jmenovaný biskup Králové Hradecký excellentissimus ac illustrissimus Dr. Mauritius Pícha. † 1956 22/5

1. prosince r. 1934 investován byl farář Alois Urbánek na faru Velká Jeseníce, ale pro nedostatek kněží, ještě 1. února 1935, byl nucen zůstati na území Hradiště. 1. února 1935 jmenován administrátorem Jan Šorf předtím administrátor v Poděbradech.

Poznámka opisovače.
Za působení dp. kněží administratorů, farářů
za dp. Jana Šorfa který zde byl a působil
od 1. února 1935 do 25 srpna 1938 šel do Světlé
za p. faráře Františka Slováře
od 25 srpna 1938 do pol. září 1942 do Hlinska Města
od poloviny září 1942 do pol. července 1944
Jaromír Petránek odchází do Sesemině a
od pol. července 1944 do 15 září 1957
dp. Farář Karel Filip, nar. 1915 v Přibyslavi na
českomor. vys. odchází do Černovic Jaromír.
za těchto dp. nebylo místní písaře, teprve dp. Ber
nard Toman, který nastoupil po p. faráři Filipovi
15 září 1957, zase píše, mezeru učiněnou stručně
dle ústních podání doplňuje.

Pan farář Bernard Toman píše:
Léta Páně 1938 odcházím z Nového Hrádku dp. Jan Sorf do Posázavy do Světlé z Posázavy za děkana.
Za jeho administratury byla pozlacena monstrance a svatostánek na hlavním oltáři renovován a pozlacen. Pan varhaník Záleský (z Pavlíkov) stará se o sochu sv. Terezičky Ježíškovy. Ona socha byla z Velehradu přivezena samým důstojným pánem a dne 3. října v neděli na slavnost posvěcení chrámu Páně, léta Páně 1937, za velké účasti okolních kněží v kostele slavnostně posvěcena.

Po důstojném pánu Sorfovi přichází na Hrádek dp. František Kolář a to dle údajů pamětníků zdejších v létech 1938 – 1942. Za jeho blahočestného působení ve zdejší farnosti oltáře hlavní i oba vedlejší i kazatelna byly znova vymalovány a ozdobeny odznaménitým malíře a sochaře p. Kafky z Červeného Kostelce. Toto záslužné dílo bylo vyplaceno z milodarů a peněz farníků zdejších.

Fakticky kaple Božského Srdce Páně v Borové byla dokončena a slavnostně od prel. Soboty posvěcena. (pozn. opisovače: bylo to v neděli 30. května 1937. – Ve dnech 4–12 dubna 1942 byla na Novém Hrádku sv. Mise, Redemptoristé ze Sv. Bohdalce, bylo to právě na Velký čtvrtek a Velikonoce)

Po odchodu dp. Koláře přichází dp. Jaromír Petrášek, který na Novém Hrádku působí v létech 1942–1944. Jsou to pohnutá léta válečná, kdy český národ

je tyrán okupanty. Dp. Petráček je oblíben pro svoji milou a přátelskou povahu, jak od farníků katolických tak i od ostatních občanů. Poněvadž na Nový Hrádek, přichází dp. Karel Filip jako farář, dp Petráček s bolestným srdcem odchází z milovaného Nového Hrádku aby nástupci uvolnil místo.

Důstojný pán Karel Filip působí na Novém Hrádku v letech 1944 do 1957. Jest to všestranná a široká činnost. Dp. farář Karel Filip, spisovatel a básník, kterému přicházená na výpomoc, jeho sloužil bratr dp. Jan Filip, profesor z Čáslavy, oba bratři přáli blahodárně na rodnou lid.

Dp. farář Filip dočkává se na Novém Hrádku červnového svobody a převratu v letech májových 1945, kdy slavná sovětská armáda, osvobozuje naše drahou vlast ze jha německé okupace. Jest to vzestup a radostné bědování našeho lidu v lepší zítřek.

Působí mezi mládeží blahodárně, jako divadlem, tak svými obrazy, přednáškami a ve družinách katolického jinocha. Důstojný pán farář Filip za podpory všeho občanstva a lidí dobré vůle, ujímá se grandiosního chrámu Páně sv. Petra a Pavla. Kolik starosti a obětí bylo třeba pro tuto dobrou věc přinésti ví jen sám dp. farář Filip. I lidé pomohli jak mohli: Trámy, prkna, peníze, hmotnou pomoc, zadarmo odpracované hodiny a to proto, že milovali stánek Boha nejvyššího, co chtěli a vážili si svého duchov-

nálus pastýře. (Pozn. opis. Plocha vymíněné střechy na kostele obnáší 900 m² na pokrytí této plochy je třeba 18 m³ (krychlorýd metrů) prken dvou centimetrových. Velmi tomuto podmínku pomohlo že suchá prkna na sebrání a darování dříví dodával majitel lihovaru p. Šprinar v Kačině.) Faktěž věž byla celá opleclována a znova střízena. Místo shnilého šindele, nastupuje šíp a plech. Toto dílo se provádělo v roce 1947.

Později přistoupilo se též k opravě farní budovy. Stará tašková střecha byla sundana, neb v různých místech na fasádě byly vidět snebu a zásluhou dp. faráře Filipa byla znova přiložena a pokryta eternitem. Bylo to v roce 1955. Zásluhy dp. faráře Filipa o kostel sv. Petra a Pavla a o farní budovu byly veliké. Těšil se ze svých úspěchů a jeho farnící ho měli rádi. Však přichází rok 1957 kdy z rozhodnutí Nejdůstojnější kapitulní konsistoře v Hradci Králové odcházíž z Nového Hrádku do Červených Janovic u Skuteč Hory. Bylo to smutné loučení, zvláště jeho stará matky, která se domnívala, že na Novém Hrádku skončí svůj životní pouť.

Však Božský velekněz pokynul a dne 14 září 1957 opustí dp. Filip, bývalý farář na Novém Hrádku, tuto farnost, jehož zásluhy o správu farního kostela a farní budovy jsou veliké.

Na jeho místo na Nový Hrádek z rozhodnutím Nejdůstojn. kapitulní konsistoře ustanoven dp. Bernard Toman administrator z Dubence u Jaroměře. Farní místo nastoupí v neděli dne 15 září letá Páně 1957 a delegován je ze Nového Hrádku 20 září 1957. Protak odli-

benéfic dp. Karlu Filipovi jehož začátky jsou těžké ale
důvěra v Boha a vytrvalost překonává obtíže a otírá
mu slzy farníků i všech občanů.
V roce 1959 dává čistiti a opravovati varhany ve far-
ním kostele sv. Petra a Pavla. Zkušený varhanář p. Čáslav
z Ústí nad Orlicí koná our dílo záslužné a velmi potřeb-
né ze prospěch všech farníků farnosti Nepomuckých. Fi-
nancím i kmotrou pomocí bylo toto dílo kolem sv. Václava
v. 1959 dokončeno, takže již na slavnost Posvěcení chrámu
Páně v. 1959 zazněly v kostele sv. Petra a Pavla melodič-
ké a čisté tóny zcela opravených a vyčištěných varhan.
Vám p. Čáslav dík a uznání za our záslužné dílo.
Celková částka opravy varhan činila asi 1.000 Kčs.
Rok 1960 je jubilejním rokem 15 výročí osvobození na-
ší krásné vlasti hrdinnou Sovětskou armádou a mnoha
vítězném bojovném naší Lidové vlasti.

Anno 1739 d. 22 Novembris

Regulace neb pravidla literátu na Novém Hrádku.

1.) V každou neděli a zasvěcený svátek, když zde obyčejné služby Boží držané budou, hned po zvonění druhého pulsu budeme se do chrámu Páně na kůr scházeti tam ranní a jiné náboženské k času příhodné písně horlivě zpívati a tak i na předvečer příslušné svěcení svátku, podle naší možnosti pomáhat oslavovati.

2.) V čas adventních Roráte každodenně aspoň čtyry osoby z nás po pořádku střídající se, hned po prvním zvonění najíti se dají na kůru, a tam o štědrém Páně nábožně zpívati a Bohu chvály vzdávati budeme.

3.) Na jitřní Božího narození, na veliký pátek a na bílou sobotu k hrobu Božímu zkrze celý den aspoň někteří po pořádku mezi námi dříve ustanovením až přes jitřní Slavného Krista Pána vzkříšení trvati a chvály Boží prospěvovati budeme.

4.) Při slavnostech vzkříšení Páně a seslání Ducha svatého na procesí, též při velké mši na oltáři a při jiných podobných pobožnostech naší vlastní bratrské lásce rozsvícené v ruce držeti a k pohřbům jeden druhého a jeho domácích co nejvíce dle největší možnosti se rymaseřině jako provázeti budeme.

5.) K tomu cíli a konci, každý bratr, když na

prosbu svou za přijmí starších složenou s dovolením
správce duchovního přijímán bude do kruhu li-
terátského, musí k témuž bratrstvu Pánu Bohu
obětovati, libru vosku a 35 krejcarů peněz jako v
každoročně k slavnostem velikonočním jednu vol-
kovou čtvrtlibernu žlutou svíci.

6.) Pokuty též na světlo se obrátěji, které složejí
bratři ti, kteří by v pořádku a řádu svém na kru
přijití zanedbali a dříve strany podstatných ne-
přátelství spolu se vyrovnati nedali; totiž pro
každé jediné zanedbání do kasy literátů jeden krej-
car, které pilně přání starší t.j: dvě zasloužilé oso-
by z bratrstva k tomu nařadu od duchovního správce
řádně vyvolené pozorovati a to bez odkladu do rejstří-
ku zaznamenávati budou.

7.) Mladší literáti k starším svým obzvláštní pak za-
dání všechnu počestnost a poslušnost ať prokazují
jim na kruhu místa pohodlného ať postupují a tak
s nimi ve všech náboženstvích ať se ztídají aby byl
řádný dobrý pořádek a větší čest a sláva Boží.

8.) Musí také být při tom bratrstvu vyvolený jeden
šakristián, který by truhlici s voskem a svícemi vo-
ven měl, jakož i zbré věci potřeby rozmáhal a vše
po pobožnosti sbíral a schovával. Ten také bude po-
vinný bratry na pohřby aneb na jiné neobyčejné po-
božnosti včasně zváti a od toho svůj příslušný plat
dostávati, tak jak se nyní se vzná.

9.) Kdyby kdo z nich by se někdo s rozvázanými svícemi

při průvodu k hrobu doprovázel, jest-li on z bratrstva byl tehdy jeho denáce tolikr 35 kr na světlo do kassi odvedou, pak-li by ale z bratrstva nebyl a ono tolikéž dožádané jest tehdy 35 krejcaru do kassi a 35 krejcaru pro p. literáty složiti povinni budou.

10.) Slavíž jest dovoleno od tohoto bratrstva komu kdakdys a dle své prosté libosti odstoupiti; nýbrž mající příčiny podstatné musí se u duchovní hr správce i také u přátelův starších literátů a to procestně ohlásiti, neb bude tím samým trestaný z jedné libry vosku a 35 kr a k vyprovázení na pohřeby jeho, ten který odstoupil žádného práva nebude míti.

11.) Kdyby budoucně mnoho literátů v roce jedno a to jinemu na den sv. tří králův pokudž v tom žádné překážky nevejde; při vykonání pak takové kohokoly u jednoho pana staršího ustanoví se nějaká svačina prostě, kdežto dříve také večeře pro ty bratrské přehlížené, spořádané a skrovované býti mají.

12.) Při tom se také obere jistý den na který by vejroční za v pánu zesnulé z těchto bratrstva osoby památka se držela, nebo strata za ně se slavila, na oltáru se svěžby pořádně se šlo a tak jim, jenžby toho potřebovali z mších vůstcových se prokázalo.

Všemohoucí Pán Bůh ráčiž nás sám v tom ve všem co nejlépe spořádati a utvrditi, tak aby také naše vrchnost duchovní i světská mohla v tom své zalíbení i prospěch duchovní spásný míti a tak hodni byli všichni tím snáze ke věčnému spasení přijíti.

Tato všechna se dála na Novém Hrádku, blíž zámku Frimburka dne léta Páně 1738.

Za panování Jeho Milosti Hraběcí Excell P. P. Rudolfa.

Osoby do kůru literáckého skutečně přijaté dne 22 Novembris 1739

Rejstřík na přijímání k. Literátů vrchní a přední dle vlastní libovůle						
mají skládati			Jich složili			
vrchní liber	zl.	kr.	vrchní lib	zl.	kr.	
1		35				
1		35				17½
1		35				
1		35				
1		35	1			35
1		35				17½
1		35				
1		35				
1		35				
1		35				
1		35				
1		35				35
1		35				
1		35				35
1		35				
1		35				17½
1		35				35
16	9	20	3	3		12½

1. Jan Petrů kantor za starších I. kor vyvolený
2. Jan Cyrus Kahradník za star. II. vyvolený
3. Jan Mach starý
4. Martin Říhl ze Rzi
5. Matěj Šonc ego totum
6. Jiří Černý na fardách
7. Mikuláš Marvan
8. Antonín Fruml
9. Jan Cyrus mladší
10. Jan Černý kovář
11. Jan Přibyl pekař
12. Jan Přibyl krejčí z domu
13. Jan Přibyl servus ego totum
14. Jan Černý Slavonínský
15. Jan Diktar
16. Jan Černý Machárek ego ½ mód bytí

Vydání mzdy a peněz Ao 1739

Dne 30 Novembris na smíře a za díla jiná
od Líbry pro 4 hry: ..... 3 Líbry mz. 12 kr.
24 kr. bis za dvě zelené truhličky pro písma a smíře.
Item za zámeček a jiné kování ke množí truhlačky.... 30 kr.
(Registr V fasc. L)

(Poznámka: Literátské kůry byly v r. 1786 zrušeny a zabrány. Viz o tom zápis v knížete Rudolfa Maupolda

Kněží z N. Hrádku a z farnosti novohrádecké.

1./ <u>František Vogel</u> nar. 7 září 1845 ve Sněžném č. 1. manželský syn Ferdinanda Vogela a Johany rodem Vogelovy ze Sedlonova. Na kněze vysvěcen 14. července 1871. Zemřel jako farář ve Forstu (vikar. Hostinné) dne 8 září 1905. Byl horlivým ředitelem a šiřitelem třetího řádu sv. Františka.

2./ <u>Josef Přibyl</u> narozen 5 září 1866 v Novém Hrádku č. 248, manželský syn Josefa Přibyla a Augustiny rozené Attorp z Nového Hrádku. Vstoupil do řádu Milosrdných Bratří v Praze 20. listopadu 1886 obdržel jméno řeholní <u>Liborius</u>. Slavné sliby složil 8 března 1892 v Gorizii a tamtéž byl roku 1893 na kněze posvěcen. Zemřel 27. ledna 1906 v Brně.

3./ <u>František Přibyl</u> (všeobecně Ratchinský) narozen 26. listopadu 1879 v Novém Hrádku č. 1. (v ratolnivci) manželský syn Františka Přibyla hospodského a Františky rodem Vondřejcovy z Kralupů. Na kněze byl vysvěcen 26 července 1903 v Hradci Králové. Roku byl kaplanem v Chrasti, tři léta byl kaplanem v Olešnici (Gieshübel) v září 1907 byl ustanoven za prozatímního katechety při měšťanské škole v Opočně. Dne 7. srpna 1908 odpadl od církve katolické ke starokatolíkům a dne 1. října 1908 oženil se v Kace v kapli starokatolické s Amálií Petzeltovou z Olešnice. (pozn. opis: v námětí č. 21 nr.) (Posléze) Zemřel 1932.

Třetí oddíl.

Kostel sv. Petra a Pavla v Novém Hrádku farnosti novohrádecké, ku které také patřil do roku 1787 filiální kostel sv. Jana Křtitele v Slavníně s příslušnými vesnicemi: Bohdanín, Mezles, Slavníň Libchyně, Semdraž, Jestřebí, Vanovice, Blažkov, Záhrají.

V poslední týdnu měsíce srpna 1903 dal kníže Jiří Thurnovod
Trautsón úřad ze zádušní pokladny postaviti nový hromosvod
o 4 tyčích na farní kostel. Hromosvod ten postavil Josef Píša
elektrotechnik z Vys. Mýta za 323 K 84 h. (Potvrzení)

Kostel i fara jsou pojištěny u „Assicurationi Generali" v Terstu od 1. ledna 1898 do 31. prosince 1910 Pojištění
Kostel a mitřní zařízení jest pojištěno na 26.220 K 80 h
zvony na 3950 K, farní budova 960, inventem 39.790 K 80 h
pojistitel platí za rok 52 K 75 h. (Potvrzení)

Dne 19 září 1906, když se vyzvánělo při pohřbu Václava Zvon
Krbala z Tise, spadl prostřední zvon vážící 301 liber spadl
(viz str. 495) Tento zvon dal přelíti J. J. Josef kníže z Lollo-
vič. Mansfeldu ve farmy Oktáv Winter v Brumově. Nové přelít
zvon slavnostně byl 9. dubna 1907 na Nový Hrádek
a dne 10. dubna 1907 byl zavěšen na věž, kněžským sta-
vitelem p. Stan. Vitkem. Nápis na zvonu jest tento:
„Oktáv Winter, zvonař v Brumově. Čechy. Zvon tento jest
léta Páně 1907 přelit nákladem zřizovacího pána Jos. kn. z Loll-Wand

Svatý Josefe Oroduj za nás!"

Zvon váží 167 kg od přelití zaplatil kníže Jáu 268 K. Přifaření obce na dopravu a zavěšení přispěly 41·- K. Zvon ladění jest ve tónu F.

Železná konstrukce váží 75·- kg. (Potvrzuje)

Oltář Panny Marie

prohlásil biskup Eduard Jan Nep. Brynych dne 2 června 1893 č. 3845 „qua altare privilegiatum quotidianum" Privilegium toto obnovil biskup Josef Doubrava na 7 let dne 19 listopadu 1908 č. 12.334

Nový oltářní kámen

V sobotu dne 5. března 1910, vložil farář František Postřižil do vedlejšího oltáře Panny Marie, nový oltářní kámen mramorový. Authentica zavěšena byla v rámečku na týž oltář na straně epistolní. Authentica zní:

Anno domini 1909 die 8 mensis Octobris

Ego

Josephus

Episcopus Reginae Hradecensis

hoc altare portatile juxta ritum Pontificalis Romani consecravi et in ea reliquias Sanctorum Martyrum

Gaudiosi et Fortunatae

inclusi.

L L

+ Josephus Epps.

Taxa bisk. kanceláře za tento nový kámen obnášela 20 K 92 h, postavné 1 K 20 h. (Potvrzuje)

Privilegium altari obnovuje biskupem Karlem Kašparem dne 6. července 1922 N. Ech. 8214 a přeneseno k oltáři

Panny Marii na hlavní oltář sv. Petra a Pavla ap.
Taxa 10·- Kč.

Dne 24. července 1928 posvětil Nejd. p. biskup Dr. Karel Kašpar nové oltářní kamenný ostatky sv. mučedníků Vincence a Turence, jež určeny pro hlavní oltář a sv. Saturnina a nevinátků mučedlníka, jež uloženy do oltáře sv. Josefa. (Kaša)

Za války světové 1914-1918. byly zvony rekvirovány a přihlášeno k opatření nových zvonů. Nové zvony při sbírce v roce 1927. Výsledek její byl následující:

Nový Hrádek	4.135 Kč	Smržné	935·- Kč
Hlahulec	255·- "	Dlouhé	250·50 "
Bzdlo	1.360·- "	Rzy	381·- "

Nebyla provedena sbírka v Borové a Fisu, jakožto ve farní patronátě pana p. Josef Bartoň-Dobeném rozhodl tři zvony svým nákladem koupiti, zvláště když mněl jakýsi zájem projevila farnost o zvony a poznal, že sebraný obnos nestačí jistě daleko na zvony nové. Přes to však přineslo 10 jednotlivců z Borové 811 K, 2 jednotlivci z Fisu 40 Kč, jeden z Mezilesí 5·- Kč. Mimo to darovał p. František Honcl, farář v Přípyších 500·- Kč a mimenovaná z Přípych (za Pechová, byla z N. Hrádku) 120·- Kč. Celkem tedy sešlo se 8.792 Kč 50 h, jež uloženy na knížku Občanské záložny v Novém Hrádku. Kromě obnosu zahrnuty jsou ovšem značné, ba velmi značné dary několika jednotlivců. Fakultní Anděla Lepšová darovala 1.500 Kč (v náměstí mysl Lychenský) Anna Špačková z Bzdla vzkazem 600·- Kč, jejíž

manžel 400- Kč, Josef Škoda z Borové 400 + 100 Kč
slečna Karla Hnilková 500- Kč
Po 100- Kč darovali: Sl. Josefa Ptáčková z Borové
M. Krejčová ze Smržovky, pí Anežka Novotná z
Nového Hrádku, František Marušík z Bydla,
Josef Špaček ml. z Bydla, Božena Lepšová z Nového Hrádku
— Josef Feldman z Hrádku 80- K. Po 60- K hotovosti darovali:
Sl. A. Luchová odborná učitelka, Ferd. Škoda z Borové.
Po 50- Kč: M. Dryntarová, Josef Suchánek 60- Kč Maria
Myčová z Borové 50- Kč, Stan. Šurček majitel skalerny ve
Brodu 50- Kč, Josef Šurček 50- Kč, Josef Čížek 50- Kč
M. Roubalová 50- Kč, Emilie Hrubá 50- Kč, Bohumil Lepš
200- Kč, Josef Čáp Klempíř 50- Kč, Jan Černý 50- Kč, Josef
Ptáček Kostelník 50- Kč, Jan Suchánek z Bydla 50- Kč, Jos.
Martinek z Bydla 50- Kč, Anežka Marvánová z Hrádku 50- Kč
Anežka Dražanová z Hrádku 50- Kč, M. Šormarová ze Smržovky
50- Kč, Ferd. Neffe 50- Kč, M. Studešová 50- Kč, František
Jaukr 50- Kč.

Patronátní Pán Josef Bartoň Dob. provázel přání aby tento
sebrány obnos, obdržen byl na jiné duchovní potřeby
Nové zvony, dar p. Jos. Bartoň - Dobenína prosvětil slavně
dne 23. října 1927 bisk. vikář Monsignor Jos. Doubravský
při čemž zvon největší, obdržel jméno Josef, menší Marie
a nejmenší Václav na paměť křestních jmen rodiny dárcovy
Svěcením přítomen byl v zastoupení patronátního pána a
dárce p. Josef Salášek ředitel velkostatku.
Zvony zhotovila firma Otto Oberta Adler dodala zvonařská li-
ma Oktáv Winter v Brkenově. (mi sa. 7461

Ohraňové družstvo v Pelhřimově dodalo v roce 1929 nový zvonek a kbordion za 400:- Kč a nový čtyřhlasý zvonek k oltáři za 200:- Kč. Zvonek

Od Josefa Měškudly Jablonné nad Orlicí č. 86, kompenzační bílé hedvábné z vlněného damaškua v ceně 1.000:- Kč. Spolu provedena touž firmou dichladná renovace kněžních oděvů za 390:- Kč a oprava dvou bílých plenálů za 77 Kč. Kněžní. Korouhve

---

16. června posvěcen nový křtitelnú křtitelnice. Petr Kristus ze silného plechu, malovánu akad. malířem Václ. Šaníkem z Třebechovic vyúčtováno na 400:- Kč. Kázn.

Shlédl při generální visitaci 10. září 1929.

+ Karel, biskup.

Rok 1845. Ozdobení Mariánského oltáře.

Zvídal kronista pobožný onnyns Ludmily mauvičky zámožného p. Jana Hencla, vydávacě a obchodníka barvky na Borném totiž, se by ráda nové roucho na sochu Matě Panny na postranním oltáři darovala. Shledavši se rozmanitých úmyslů ten obrátiti na to aby spíše sochu P. M. ostatý zvat dala, což bude mnohem krásnější než sebe lepší roucho, an socha nemá na rouchu oděvaná a sama v sobě velmi krásně řezaná. Nadčě skutečně nákladem, též ovíčky zlatem a stříbrem od zdejšího malíře Josefa Hovíka na za 25 zl. stříbra vzdobena jest. Nyní ale se stejně nehádalo, že to k sobě nejde. Prostřední sochu ozdobiti postranních pak v sešlosti zanechati. Proněž na pozlacení kronisty za nějaký čas celý oltář t. j: i sochy postranní sv. Václava a sv. Víta, nákladem jmenovaných dobrodinců, znova

. ozdobeu jest, nýsrá tak skrostně, jak mohl dříve ozdoben býti.
Avšak jíství dobrodinec mnou obětí k. 30zl stříbra umožnil
vypadat k těmuž účelu, nebylo jiňak než se skrostností mu-
selo se nokrmiti. Ale to byl začátek ač skromný, předce dosto
mocný k povzbuzení i jiných dobrodinců ozdoby svatyně Nejvyššího.
Na to učiněn prozatímní zástup náboženský o prvních B. N. B.
1845 když oltář dokončen a první obět míše sv. za dobrodince
obětována byla Josefem Kleinem kaplanem, kterýž o hákání
nádeje projevil, že to nezůstane prvně při ozdobě oltáře Ma-
riánskému, ale že bohdá přijde mnohá na hlavní oltář
sv. apoštolů Petra a Pavla. Dobře že začato jest s ozdobou
oltáře P. M. jenž jest královna apoštolů, že by neslušelo tomu M.
Panny ozdobiti, tomuto pak synu Božímu, velký oltář, kde
o nejsvětější svátosti nestaničně přítomnému se hlavnímu vzdy
a zapustěný nechati.

Psal kaplan Klein

Ozdobení hlavního oltáře a vybílení kostela r. 1846.
Co nejvroucnější žádosti všech pobožných osadníků zdejších
byl by vyplnění jest ta ktr:
Za půl léta po ozdobě oltáře Mariánského, přihlásil
se v soukromí dobrodinec, tuto se ale pro paměť jméno
učitele na Hradku, že by chtěla na ozdobu velkého oltáře
100 zl šajnu čili 40 zl stříbra obětovati. Předložen jí
pak byl, že to nikam nebude stačiti, ale předce nad
dýše nemusí přijato jest. Slíbila ještě, co se jí dá dělati,
svým časem přidati; načež když se dr Mailer města
stěhovala, 5 zl stříbra ještě přinesla. Aby se ozdoba ta

zdrželila, vzal to písatel tohoto: Josef Klarin kaplan
zdejší na sebe, prozkoumovati některé záhrobí, i shledl
tolik, že zdejší p. Josef Vraštil nádleský kněžící
jednu velikou sochu sekalinskou, Rzonský mlynář Ignác
Matik druhou a Fišnový rychtář třetí sochu svatých
na své outraty ozdobiti se obětovali. O čtvrté sošce byla naději
na jiného mlynáře nebo rychtáře, však se první jen s 1
zlat. druhý 3 zl. stříbra přihlásili. což to nebylo při káž-
dém již se umluvati se zdejším malířem, který zaslou-
mou ozdobu hlavního oltáře 500 zl. v. č. požádal s tím
doložením, aby na oškrabání staré ozdoby z každého čís-
la denně na hřbitov jeden den práce se vymohl, což se
obstarámím domácího práva také stalo a tudíž 10. září 1846
začátek v práci učiněn jest.
Mělo-li se ale ně dříve potřebí bylo vyžádati si na-
hlavní patronátního komisaře, jmenovitě k. vrchního Oft
cuského Karla Komrsa. V tom se ochotně propůjčil k.
Josef Vraštil jmenovaný již nádleský Fürstberský u
mnohé příležitosti potřebu opravy hlavního oltáře před
kládaje až posléze písatel tohoto její na Fürstberku pří-
tomného zplnomocněného prum 200 zl. v. č. požádal, dotvrzuje
že se na 400 zl. v. č. od dobrodinců sejíti může. Ale to
napřesto odepřeno nebylo, hned nadmíněná práce započata
jest. Při konci pakrokův dosáhnutých počtu asi 190 zl. v. č.
na tu věc pod jménem však bělidla a rozličných opra
zapotřebí jest a to nepatrné srážce na přítomném písemně
zadaném a k. nádleským též ústně vdělovaném k zapla-
cení poukázán byl. Z počátku se nedostalo vše co se

potommě skutečně stalo dociliti. Nebo když se presbytář obílila vidělo se, že bez bílení kostela vzdoba oltářní jako ztracena bude. Nevalně to sto do sebe: presbyterium bílé a loď s kruchtou co do stěn jako zem černá. Pobedlivém věci uvážiti dalo se do bílení kruchty, kde snaze bylo lešení učiniti. Však soudy, že to kostel jest, vidělo se i do bílení kostela se dáti a na jaro věci neoškati, an průvětrná, suchá provětrnost nadržovala a osadníci chvalitebnou dychtivostí jsouce sami tahačka ke práci se mnili a práce se jim hojně dostalo, jsouc stěny dříve oškrabány býti musely, nežli se bíliti mohlo, aby ráput od bývalé malby neopadal. Presbyterium zdejším lidem oškrabáno bylo, na kruchtu a loď bylo třeba vyzvati vesnické kolaturníky, a že právě na shlížených semenách trávili mnoho, mnoho kor se práci vyhýbal. Jednoho dne až 50 dobrovolníků na zdech škrabalo z mnohé mnozí i po dvakráte z horlivosti přišli.

Řemeslníci se zase na práci k lešení požádali, nejprve zdejší u oltáře a na kruchtě; na lešení do lodě přespolní tohoto řemesla a větším dílem z lásky posloužili. Vůbec přes 500 osob k práci té bezúplatně mnohé přiložili. Lešení vypůjčeno jest od souseda Ignáce Černého, kterému za to od obce čerstvé dříví na jaro slíbeno i dáno jest, prkna dílem obecní, dílem od tchoře Klemeše č. d. 9. a Ant. Hromádky č. d. 18 laskavě zapůjčeny byly. Machu Vápno až na mnoho darováno jest od Antonína Machu zahradníka ze Smržného č. d. 88. Zednici počítali jen na presbyterium 4, 5 korců, dárce nevčil tomu jen 2 a půl korce vybraného daroval, a kdyby by prý až

se nedostávalo, což bude k nalezení slíbil. Zatím nepřidal
než asi půl korce a něco darovány od p. faráře a tudíž
né soupisa 4 korce k vybělení celého chrámu Páně stačily.
Běličů byl jediný Valášek, podruh farský ze Skalnůvka. Více
běličů vzíti nedalo se, dílem že byl čas pozdní mnohý
hodně kazový rozdíl dáti jinám zamlouvem byl, dílem
že se nebylo od jiného tak čistého bílení nadělati v také a
hlavně, což to lepší schlo, když najednou mnoho vlhka se ne-
nadělalo. Pro čisté bílení i vápno rozbředeno, abyme jí čistší
naposled zůstalo. 14 dní bylo po všech svatých, an se bílení
skončilo. Prorokovám nám, že bude toho mnoho nebude v podzimní
ní čas, ale proroci nadoby čímž zahanbení jiní čistotou
nevyrovnáme. Bohu díky, že celých 5 neděl ke se bílilo
času slunečního bez deště přítí ráčil. prof. kaplan Klein

Ozdobení hlavního oltáře.

Také ozdoba hlavního oltáře velmi se podařila. Po vzhlédnutí ozdob mnohých chrámů, volen jest od dějepisce způsob ozdoby chrámu farního na Oseči při postranních oltářích: jasný zelkovaný mramor mimo tmavějšího na sloupích dle způsobu mramoru oltáře velkého v témž chrámu Páně a na antependium dle hnědá dle způsobu ozdoby v chrámu Páně Přepyšského, kterézto chrámy oba 1843 na krátký čas ozdobeny byly. Sochy prvé tělesné barvy, stříbrem a zlatem málo zlatem, mimo vlasy jim pozlacené, též tak ramce pro pia též jim položen stříbrem; věnby před tím rozmanitou barvou, mimo nejvíce zlatem ozdobené a jen sem tam pro lepší rozdíl modrou lazurou vyzdvižené. Baldachyn

nad tabernakulum pro barvu červenou, mysl modrou la-
zurou ozdoben a přidány proslacené papírky a hvězdičky.
Stříbro nábec bylo za nepříhodné při tom oltáři posazování,
jelikož na staré ozdobě, co stříbrem vše zčernalé, co zlatem
dosti zachovalé se býti nedalo; vše pak s chrámem čistě vybra-
nými předobrě se srovnávalo a pochvaly došlo od důstojného
p. vikáře Fr. Hotiše, p. sekretáře Jana Ptáčka faráře Přepy-
ského i jiných duchovních znatelů chrámu navštívivších
všech, pak slovutného pana vrchního a patronátního komi-
sara Karla Klomsa, že ani toho nejmenšího, proti tomu na-
mítáno a ozdoba za důstojnou chrámu velkoměstského pro-
zírána jest. Žádného tedy štědrého přispívatele nebylo, aby se
dostatečně odměněna nevznal již žádostě nad tak krás-
nými vší hanou téměř prostými zvelebením. Mnohý pozorovatel
se divil, jak se to při tolikerých chudobě dříve nebylo z čehož
vidělo, že dle ozdoby velkého oltáře u nás známými farní-
hii, by se nesnesla měřítko. Strýček farář mě zvěřil nad
nedostatkem prostředků, takže skromný dárek, ale díka Bo-
hu od mnohých ochotně nadělený vzrostl v sumu dostatečnou
k vyvedení díla tak nenadmého.

Velebný p. farář Antonín Obst, poskytl běličí za celý čas bě-
lení stravu a nocleh bez odplatě; k tomu všechnádobí
k hašení vápna bílení a t. d. zapotřebí, mimo mnohé
práce skrze svou čeledí v nedostatku jiného dělníka.
Mnohé příčinou to stálo děkujíce čímž si všeobecné
vědecth získal, že bez něho by ta práce nikterak ke
místu nebyla přivedena. Všekrátě k tomu vzbuzoval kdo
v chrámu Páně shromážděný, dopisy činil k známému

a možnějšímu ozdobě v prostoru jednoho neb druhého kostelíčka obešel všechny osady i stavení kolaturní svátostí o udělení částky k ozdobě příbytku Nejvyššího na zemi. By práce náležitě a hbitě se konala, musel všude sám dohlížeti, dělníky kavědrodemně nové uvádějc a jak a kde co třeba činiti ukazuje. Že to ale z čistého oumysl ku cti a chvále Boží se děje, nepohládal si sebe těžší věci za obtížnou. Nesmírnou bolest ve srazu od ustavičného vzhlížení a uchem od neskončilého chvění pro zbožících a pro lešení přemohl štastně s pomocí Boží a tak přání starostlivých osadníků o své zachování před neštěstím dobrým následkem korunované vidělo. Kde ušlechtilé podnikání tam Bůh žehnuje spolu s pomocníkem; jemu čest a chvála na věky! Pal Klein.

Obnovení sochy Svatojánské

Vidouce mládenci a panny, kterak přičinění dějepravce při hlavním oltáři, aby ozdoben byl s dobrým následkem se potkalo, pohnuli se ke ozdobení sochy sv. Jana Nepomuckého při oltáři sv. Josefa v chrámě stojící. I požádali dějepravce, aby stran toho potřebného v chrámu Páně učinil načež se 20 zl. stříbra vešlo a socha svatojanská ke dni 16. máje 1847 nádherně ozdobena jest. Dobrodinci své ty ozdoby učinili jsou to z toho chvalitebného oumysla, by tím svého patrona uctili a jeho ochranu, hodnými se stali věřící, též ochránce nevinnosti, zastánce chudých, vdov a sirotků, obhájce pronásledovaných i potlačených. Pal Klein.

Ozdoba kazatelny.

Co se nejvíce líbilo s ozdobou v chrámu Páně způsobenou byla kazatedlna, jsouc co do ozdoby velmi sešlá. Ještě tedy jen to a jižby a chrám dostatečně zvelebený byl, což to nést všeobecnou milou okrasu domu Páně. Koupilo se tudíž na podzim l. P. 1847 za 80 zl v/č zlata skrze příležitost p. Voglavze Smečného ve Vídni se zgára na to 1848 do práce se dala tímto zdejšímu stafíři, Josefu Hloušovi, od něhož za 40 zl stříbra čili 100 zl vč. k všeobecné spokojenosti ozdobena jest, při čemž i mříž v presbyteři a kněžiště nárobeň nově mramorovány jsou. Jednotlivých dobrodinců nebylo pro pominulé nouzi tíhož roku požádáno, ale z úspor při žádostném příjmu pak z pozůstatku od předešlých obrázek vše zapravem. Klein

Kovrsky damaškové.

Dobrodincové Mariánského oltáře viz v předu (482) již dříve uvedení o pořízení kovrsů na způsob oltáře chtěli obětovati asi 100 zl na ozdobu oltáře sv. Josefa. Za příčinou, že oltář sv. Josefa svým časem obstarán jsa Josefů ozdobou bude, přijmě je dějepravce Josef Klein aby to obrátili na kovrsy damaškové, kteréžto rýnovského trhu v Hradci Králové koupiv, jest kšilr damašku po 6 zl v/č třepení hedbávné, šňůry i třapce k tomu tam se přijmkáče objednány

na kterýž asi 85 zl. vč. přišlo. Malíři pak dáti jest za
4 obrazy, kříže k tomu a pozlacení 50 zl. vč. Na den
nanebevzetí Bl. Marie Panny jsou od dějepravce posvěcený
a hned k průvodu slavnému, který se ten den k statuě
Marie P. na místečku dvoje proměny

Co se týče oprasy a ozdoby roucha mešních i jiných, dle
možnosti ač ne vše dle naší touhy zebrosté vzácno jest.
Pluviál starší z roucha od sochy Mariánské na oltáři Pluviály
postraním ten čas pro příslušnou ozdobu tělesa oltáře
upotřebuje na zasazení a spolu lepší připravení jest 1846.
Z jiného podobného roucha Mariánského, zlaté barvy poří-
dila se kasule k níž přičiněn prostředek z bílé stříbrné
tkané kasule na místo kteréhož zase zlatožlutá
látka a loket po 5 zl. vč. pořízen jest. Kasule ta le-
murána jest bílými portami 25 loket obnášejícími po
25 kr. . . . 6 zl 40 kr. Užití 1 zl 35 kr. ostatní 3 zl 22 kr.
Při tom vězena jest i stůla na slavnosti s těmi též
portami.

Obraz na klenu

Velum k monstranci.

Z třetího roucha mariánského jinnovité lilavého a
zeleného způsobem jest velum k monstranci na čas
postní l. P. 1846.

Polštáře oltářní 1847. Darovány jsou dva polštáře
k tiši slušné podušky k velkému oltáři od P. Ferdinanda
Vogla ze Smržic na nichž přibrány I. H. S. vlnou
vyšity jsou lemovány zlatými prýmky kolem
1849. Zvětšen jest plnivál svatební, někdy od k.
Antonína Vogla ze Smržic darovaný, protože se příliš

krátký sáček býti sídel a kompír ke tomu 3½ lokte látky
po 6 zl 30 x/c v Hradci Králové v trhu .... 23 zl 50 kr
1 loket široké zlaté prýmky .... 4 zl 30 kr.
1 loket úzké zlaté prýmky ... 3 zl 50 kr
pozta 50 kr.
podložka červená 1 zl 15 kr
plátno a hedvábí 1 zl 15 kr
ušití 3 zl 30 kr.

39 zl.

Záclony do bran oltářních.

Hned l. P. 1847 pro ozdobě hlavního oltáře, jsou zřízeny záclony do bran při hlavním tomuž oltáři z pěkného červené barvy s černými proužkami – kazanými. na svátostní čas jsou zelené kartounové

Svícny pozlacené.

K slavnosti svatodušní l. P. 1850 zřízeny jsou pozlacení svícny a sice 6 větších na velký oltář za 65 zl ⅔ menší to 2 menší k tabernaculum za ....
na bílé svícny podobného velmi slušného způsobu z nichž jeden až na 16 a více zl stříbra by přišel těžko bude sehnati tím nesnadněji ze zádušních jinak dostatečných příjmu dosíbati; ani tyto nejsou mezi jako spíšary ohen a t. d. výloha na ně krytá.
(Poznamka: Potud psal kaplan Klein – opsal Bor.)

Zprávy na chrámu Páně na domě farním
a hospodářských stavením. (Psal Hladký)

Znamenité zprávy střechy hostelní a domu farního obnášely 245 zl 9 kr a byly vyměřeny c. k. krajské vládyod 9. srpna 1853 č. 10. 100 povoleny. Žádusí zaplatila 219 zl 34 kr. C M a osadníci 25 zl 35 kr C M následovně dohromady 245 zl 9 kr C M. 1853

1856. Znamenité zprávy střechy hostelní, farské stodoly humny a chléva staly se. Výměrem c. k. krajského úřadu od 26. list. 1855 č. 8247 převzal farář Franc Hladký tyto zprávy a stavby na hostele, stodole, humnu chléva a na zdi okolo hřbitova za cenu 309 zl 30 kr. C M a vykonal vše l. P. 1856. Že se musí připomenouti, že přičinením Ctihodného představeného a milovníka Jana Průbyla obyvatelé tisovští z lásky a úcty ke svému duchovnímu pastýři, kámen ku třem stranám chléva potřebný zdarma dali a na dvůr farský přivezli. Následkem strašné bouře v noci ze 15 na 16. dubna 1856 pak téhož roku v noci od 4 na 5 června střešní ustřela velici střecha na hostele. K náležitému opravení bylo zapotřebí 108 kop šindele a 7.000 šindelářů. I také při hospodářských stavením škoda nemalá. Za tyto přičiny bylo dáno a výnosem c. k. krajského úřadu ze 21/9. 1857 č. 8468 a mysce duchovní konsistoře ze 10/9. 1857 č. 3788 povoleno. Žádusí zaplatila 388 zl 57 kr C M a osadníci 57 zl 13 kr.

1858 Z farní zahrady u kostnice, jak hřbitovní zeď od kostnice až k zvonici a konečně zeď okolo chrámu Páně,

pří ření. To všecko stálo 372 zl Což bylo výnosem c. k. místodržitelským ze 30./8. 1857 č. 39004 a výnosem c. k. krajského úřadu ze 7/9. 1857 č. 8104 povoleno a dílem ze zádušní kasy, dílem od osadníků zaplaceno a mezi ze zádušní kasy 208 zl 20 kr. a od osadníků 103 zl 80 kr. č. č.

1859 Dely se velké opravy v domě farním a mezi ně 3 pokojích při zemi, pak v 1 pokoji na hoře, zed vypuchlá se odstranila a místo ní nová se nahodila. Nad chlévem postavil se nový strop, v chlévě nové dřevěné dláždění. To všecko dělalo 142 zl n. č. a bylo za faráře naprvé zaplaceno a pak jemu dle výnosu c. k. krajského úřadu ze 18/12 1860 a c. k. místodržitelského nař. ze 29/11 1860 č. 62039 zapraveno a mezi ze zádušní kasy 162 zl. a od kolátorního úřadu 300 zl n. č.

Nová věž. 1861.

Vysoké c. k. místodržitelství výnosem ze 18/5. 1861 č. 26783 povolilo stavbu kostelní věže a mezi za cenu 2394 zl 40 kr. n. č. a pouhalo je mně místnímu faráři (Hladký) který jsem se nabídnul ze peníze na zádušní kasu vypadající per 1694 zl 40 kr na stavbu sám ze svého jsem dne jsa spokojen aby se mi z přebytku po zaplacení kurentních výloh hřadovních tak dlouho vyplácely až bych konečně po mnoha letech zcela vyplacen byl. Peněžitou částku za mnoho a těžkou práci ze osadníků nechtěl jsem se po nabytém přijmutí řádně vykonané a dokončené stavby na třech ročních lhůtách po sobě jdoucích – tedy ve 3 letech přijímati.

Základní kámen jest dne 20 června 1861 posvěcen a polo-
žen, stavba se pravidelně vedla až do 31 srpna 1861, kdež-
to jsem ze lešení 10 loket vysokého spadl, na smrt one-
mocněl, a celých 40 dní nebezpečně stonal. Stavba se ovšem
i onu neměla vedla, ale ku veliké škodě pro mne.
Za tou příčinou — když se na hoře 3 okna pro zvony
vyzdiby a nad nimi takzvaná „gleicha“ učinila a
na to na všecko prozatímní střecha postavila, upus-
til jsem dne 10 října 1861 od další hr stavení a odlo-
žil jsem dokončení na příští jaro 1862.

Nalezené peníze při rozhazování staré zvonice.

Při rozhazování staré zvonice, nalezly se peníze stří-
brné z minulého jsou 12 kousků od dělníků obdr-
žel. Tyto penízky odeslal jsem Novoměstskému pana
dě Kamovi v numismatice z Běhlému, kterýž mně je
opět po bedlivém pátrání nazpět poslal s následujícím
vysvětlením:

Peníze ráznu nejnovějšího jest od roku 1620. — uka-
zuje k tomu, že když po bitvě bělohorské do krajiny
naši vtrhlo vojsko císařské (v prosinci 1620) a zde
po dlouhý čas exekuci svou provádělo, některý hlá-
šek tu dobu schovaný numismatickou na věži opatřil za nejspí-
še tu dobu snědenýřel, když pomalu mír se vrátil. —
Hledě k těm penízům, nadiuo se každý pes z jiné
vás to jsou ty peníze mít a rodin z Němec, odkudž
za dob našich, sotva nějaký flech k nám zabloudí.
Nejvíce pro nás cenu mají 1 a 2 — to z trulantské

doby našeho zimního krále. – zachovaly jsou i 3–5.
ostatní pak nejsou bez ceny mezi žébráky v sbírkách
numismatických.

Dle rozdělení jsou:

České 1. 2.
Polské 3. 4. 8 /a ten zlomený podobný 3a 4/
Radní: 1 Solms 5
2. Meklenburg 7
3. Nemáný 10. ii.
Měst. Riga 4.
Kempten 6
Zuneburg 9

raženy za dob císaře Matiáše 1611–1619 = 5, 6, 9, 10.
Byla těch peněz více, škoda že přišly drnuky zídovské,
jiné než jsem se o tom dozvěděl. (farář Hladky)

1862. Pokračování a dostavění věže.

Dne 22. dubna 1862 započali zedníci na věži dále pracovati a pracovali až do 6. května, kdežto věž dostavěli. S nahazováním a hlazením věže museli zedníci poscházeti, až tesaři svou práci ukončili, což se stalo dne 21. května. Dne 22 května počali zedníci věž nahazovati. Dne 27 května táhly se v přítomnosti měšťanstva zástupy kříže a 2 báně na věž, dne 2 června k večeru umírácek a 2 větší zvony, z nichžto menší 2 centy bez 5 liber a větší 3 centy bez 5 liber váží.

Veliký zvon. Dne 3. června odpoledne v 5. hodin táhl se veliký zvon 918 liber těžký z pozůstalé zvonoviny ze zvonů při ohni dne 9. května 1843, per

930 lib. nově ulitý. Tento zvon má následující nápis:
„Volám ke veřejnému i bohoslužebnému: Pojďte, klaňte se Hospodinu a slyšte hlasu jeho."
Ku poctě sv. apoštolů slovanských Cyrila a Methoděje
přišlých před tisíciletím, ku předešlému našemu ze
zbytků těch zvonů od r. 1642, 1650 a 1730 rozlitých
obnoven dne 9. května 1843 mne ožil kněz Faut.
Hladký, farář v Novém Hrádku nad Fmiburkem
roku 1861.
Tento zvon Pane Bože rač zdařiti osadě Nového
Hrádku. Karel Vilem Paul zvonař v Hradci Králové
Jakmile zvon na věži usazen, svým velebným hlasem
se ohlásil zazvučel v chramu Páně od faráře při asi-
stenci p. P. Jana Jelínka kaplana místního a Vincence
Klepalíka kooperatora Slavnostního kázal se přítomnosti ve-
likého množství zástupu věřících — slavné te Deum
laudamus.
Od přelití tohoť zvonu zaplatil farář 309 zl 88 kr. Tom
nechal z Hradce Králové na nový Hrádek svými koňmi
z lásky přivézti pan Ferdinand Vogel ze Smečné. Dis hereci
jakož i dovoz zvonniny z Hrádku do Hradce Králové
zaopatřil farář Frant. Hladký.
Stavba věže se pomocí Boží dne 31. července 1862 šťast-
ně ukončila, což se ihned slavnému krúžecímu pa-
tronátnímu úřadu na Opočně oznámilo.
V měsíci říjnu 1863 přijímal krúžecí stavitel pan
John stavbu a pomůcky při zmíněné stavbě vícero práce
než se dříve určilo vykonány byly žádal slavný krúžecí

patronátní úřad aby se stavba okresním stavitelským
úřadem v Hradci Králové přehlídla a přijala. Za toe
s k. patronátním zástupcem Opltem dne 16. dubna 1863
na Nový Hrádek přehlížeti, vyšetřovati a přijmati, věc-
ky práce vykonané schválili a za dobré je uznali a
rychlé opětné vyjmutí této věžní stavby slíbili.
Konečně po mnohém dopisování schválilo a potvrdilo
o. k. místodržitelství dne 10. dubna 1864 č. 18568 s rozu-
mením vysoce dístojné bisk. konsistoře stavbu věžní
veliké lur dříve než předešlé stránce uvedené lur zvonu
v ceně per 309 zl 88 kr v. č. Z této sumy připadá na
osadníky 917 zl 78½ kr, jimžto jsem z prahé lásky
137 zl sbíril a k tomu k všemu se uvolil, že ode mých
nejmajetnou nejvíce na třikráte tuto penězitou částku
a sice vždy k sv. Václavu 1864, 1865 a 1866 prozatímně
hradu.
Musím svým čtenářům připomenouti, že při této stavbě
celý vynaložený kapitál přicházím, ponvadž se nešlo
jedno interesy a to vždy na odrážku kapitálu přijí-
mati hradu. Za tuto všesmíenou obět, dostalo se mi od
některých zlomyslných osadníků jen trochu pomluvy,
což kdybych byl předvídal, nikdy bych se byl do
stavby nedal. Než i za tuto trpkost a bolestnou zkuše-
nost díky Nevyzpytatelnému Pánu Nebeskému!!!
1866 Dne 29. března na zelený čtvrtek puhl prostřední 295
liber těžký zvon nevpatrnosti při zvonění — čí vinou?

nemůže se říci – na každý pád neteče mnoho zvonů krve.
Stůj kolik jsem já Frant. Hladký farář, při stavbě hostelní
věže, mnohé trpké zkušenosti nabyl, nicméně od srdce jsem
vlastní útraty nechat přelití a i také stolici pro zvony
při kterýž se mnohé hrubé vady nacházely opraviti a to
také svým nákladem.

1868. Oprava stolice pro zvony.

Na konec měsíce března 1868 odevzdal jsem celou tu
opravu Janu Drašnarovi truhláři a záložníku vojínovi z
roku 66 Hradku, který se také hned do práce s chutí dal.
Celá stolice pro zvony musela se rozebrati
a dolů věže na zem pustiti, aby co třeba na zemi se zhoto-
vilo. Musil jsem silný jedlový kmen na 3 trámy za 15 zl 30 kr
a pak kus dubu na fošny pro polštáře pro zvony za 13 zl 50 kr.
Práce se v první polovici měsíce dubna 1868 ukončila a
ale výdaje – za práci tesařskou, kovářskou a zednickou
jakož i malířskou s provozními přídavky zapravil
jsem sám peněžitou částkou per 88 zl 96 kr r. č.

1868. Přelití zvonu.

Dne 11 dubna 1868 nechal jsem na svůj náklad roz-
puklý zvon Královéhradeckému zvonaři Karlovi Vil-
helmovi Paulovi dovézti, který jej na začátku měsíce
srpna 1868 přelil, pak jej náležitě prozvučiti dal a dne
8 srpna 1868 mně na Hradek odeslal. Psal mně, že
zvon místo 295 liber vždy 305 lib., že tedy 10 liber zvou-
ny pro 1 zl 20 kr. přidal. – ale když jsem jej na Hradku
vážiti nechal, shledal se že toliko 301 lib. vážil.

An zvon zvon sám zaplatil a zvonař 110 zl.
od dovozu a průvozu 6 zl 16 kr dohromady 116 zl 16
kr, opatřil jsem nový přelitý zvon následujícím nápisem:
„Páně 1868 přelit byl zvon tento léta
hu své otcovské lásky"
Psal Hladký.
P. farář Harant vedle připsal:
Tento zvon byl vskutku darován od p. Ferd. Vogla
ze Svěžnělhot. č. 1 a za to byl jeho syn p. Ferd.
Vogl († 12. 4. 1883) pochován na starém hřbi-
tově.
(Podepsán) Harant farář.

1869. Oprava při faře a kostele. (píše Kilinger)
Roku 1869 byl opraven zdejší chlév, dány nové trámy
dveře dvojé a do síně kamenná podlaha.
Spolu byly opraveny stupně u velkého oltáře, která to všec-
ka oprava stála 44 zl a byla ze záduší kasy zapra-
vena.

1870. Dne 15. května 1870 opravena báňka na ma-
lé věži a kříž pozlacen zlatem. Oprava ta stála 16 zl
65 kr a byla z kasy záduší zaplacena. Kilingr. ař. rem
(píše Bělák) Místo shnilého rumpálu u studně dána
nová pumpa se zasazením v ceně 24 zl v. č. na stře-
chu farní dáno 143 kopy šindele, do pokojů vedle
4 nová okna a jedno p. Praterovi.

1873 hrozil strop v kostele na více místech prolo-
mením, omítka padala již, postaven tedy v kostele
šikmý kozatrám až po strop, čehož výlohy koruny 210 zl.

1874 Oprava 12 shnilých trámů, byly dány nové

trhliny v kostele opraveny, kostel vyzdoben venku i zevnitř
sůtratou 1. 800 zl, při opravě té spadl Jan Drašnar z lešení
5 sáhů vysokého a druhý den již chodil mezi sobě
ale p. Ježíši na pomníku mezi padl hlavou.

1878 Oprava při chrámu Páně.

Dne 12. března 1878 vymaloval p. Jan Hloušek soused a
malíř v Novém Hrádku zdarma pro čest a chválu Boží
kopuly čili strop nad hlavním oltářem a dokončil práci
tu dne 16. března.

Na to žádal prvně tentýž Jan Hloušek oddělávati oltář
sv. Josefa, aby jej obnovil, opravil na nějž náklad vedeň
dobrovolnými dárky a příspěvky všech kolátorníků, takže
vybrán jest sbírkou na rok 1878 ... 59 zl 46 kr. mimo to
přidalo k tomu zespolek již dříve učiněných a vzaložených 37 zl 76 kr; sbírkou tedy 97 zl 22 kr.
za kterouto částku se uvolil p. Hloušek oltář ten dobrým
nejsolidnějším provésti.

1878. Oltář Panny Marie.

Počátkem měsíce srpna počato s obnovováním oltáře Panny Marie.
na nějž náklad vedla slečna Barbora Hladký, rodička
z Mnichu Bzdžova, jak sobě byla vezbožném úmyslu před-
sevzala, takže do zdárného dokončení všech prací bylo
uhrazeno a chrám Páně tímto opravami znamenitě na-
hrazen mnohým získalo. Náklad vypočítán a přijat p.
Hloušem na 85 zlatých rakous. čísla., kterou jemu nyní zejmé-
novaná slečna hospodyně na zdejší faře vyplatila.

Rozšíření hřbitova.

Dne 3. listopadu roku 1876 bylo místo pro rozšíření hřbitova při zdejším farním chrámě komisionelně ohledáno a na základě tohoto nutnou shledáno koupiti od Josefa Friula č. 103 prostora v části 59 □ sáhů (210 m²) za kupní cenu 46 zl r. č. a paustiř Opočenského pak 943 □ sáhů (as 3.394 m² = 34 árů) za kupní cenu 377 zl 20 kr. r. č. tedy obě prostory 1002 □ sáhů = 36 arů za cenu 423 zl 20 kr r. č. Který kup stvrzen výnosem c. k. okres. hejtmanství v M. Třebové ze dne 20 června 1877 č. 3636. výnos ten pak schválen vysokým c. k. místodržitelstvím ze dne 18 října 1877 č. 58198 a nařízen veškeré práce totiž: materiál a řemeslníky 1007 zl 72 kr, tažné a ruční práce . . . . . 921 „ 55 „

1929 zl 27 kr účtováno ve veřejné dražbě pronajmutí.

Dne 7. prosince 1877 držána byla v M. Třebové ze dražba a Josef Novotný ze Smržné ustál veškeré práce za 1478 zl r. č.

Na to: hned srážen v cizině potřebný kámen by dle pohodlnějšího času mohlo započnouti se stavbou. Započato pak kopáním základu dnem 1. května 1878 veškerá pak práce skončena dnem 22 srpna 1878 a nově rozšířený hřbitov dne 6. října 1878 farářem v Uhnění Hrádku per subdelegationem k. th. biskupského úřadníka p. Václava Brandejse v Jeseníci

p. Josefem Řeháčkem (Nov. Hrádecký farář) za asistence
ptp. Aloise Effenberga, faráře v Slavoňově a ptp.
Josefa Kašpara kaplana v N. Hrádku vysvěcen.
Výlohy pak se zakoupením spojené za posvátky .. 423 zl 20 kr
a výlohy komisionélní . . . . . 11 zl 8 kr
Úhrnem 434 zl 28 kr.

Dle výnosu c. k. okresního hejtmanství v Novém Městě ze dne 19. ledna 1878 č. 7360 takto rozvržený:

Nový Hrádek	109 zl	55½ kr.	r. č.
Borová	58 zl	84½ kr.	dto
Vlčtejn a Rzi	18 zl	52	"
Bydlo	14 zl	18½	"
Smržná	99 zl	90½	"
Tis	34 zl	18	"
velkostatek Opočenský	91 zl	97	"
kostel v N. Hrádku	7 zl	12	"
činí hořejších	434 zl	28 kr	rak. čísla

a zaplacený byly přirážkami na přímé daně katolických toliko příslušníků farních obcí kostela.
Ruční a potažné práce obrosem 77 zl 55 kr. r. č.
byly na osadníky dle přímých daní rozvržení a
platil na ně Nový Hrádek hřeštěka 251 zl 8 kr. r. č.
Zapsal Řeháček.

Nový lustr: Zapsal Haraus

Při požáru v Novém Hrádku dne 7 září 1880 přinesl
na oběť padla i farní budova (obydlí) stodola stáje a
dřevník obstály a právě k nim lidé tam museli se
kostela rynášet. Kdyby byly též chyběly, tak musel

skostel shořet. Při vynášení věcí z kostela, byl
lustr skleněný a velký jenž v prostřed visel rozbit
Tyto dva lustry velký v prostřed a menší před
oltářem sv. Josefa
oltářem sv. Josefa dal velký opravit a malý nový
kupel zdejší soused Ignác Šporc č. 36 stár 68
roků na kladem za opravu velkého 30 zl 50 kr
a za malý 6 zl 50 kr.

Oprava na velkém lustru provedl p. Dvořáček
místo klempířský v Dobrušce, malý lustr byl v Do-
bušce koupen. Jmenovaný p. Ignác Šporc, jenž
na začátku března 1882 na zápal plic těžce one-
mocněl, ustanovil ve své závěti (poslední vůli) by k
sv. Josefu dán byl malý lustr. Původce jej o všemohou-
cí uzdravitě ráčil na tu milost dal tedy i velký
lustr.

Bdepsáno Ignác Šporc statkomucně
(těžko čitelné!)

Choramne 15 června 1882 i. e. Ignác Šporc dárce
na sv. Vítu.

Harant farář.

Nově opravený lustr přetrženým provazem na kladce
spadl roku 1886 a velice se pokřivil. Vdova po
† Ignáci Šporcovi, dala tento samý na kladem 20 zl
opravit u p. Dvořáčka v Dobrušce.

Stružky na hřbitově.

R. 1892 dal farář Harant na hřbitově vysázet
90 stružků jeřábků a roku 1893 pak ještě 40

Velum na ciborium.

Hrásné velum na ciborium darovaly 2 dívky (sestřenky

Škodová č. 28 a Nýčová z Brna.
Velké velum druhé již pořídil farář stálo 15:- zl
a vybral mani jen 7 zl 75 kr. (Potud Hlavat.)
Předsíň: (Konec.)
Roku 1898 postavena při kapli kostelní ze strany
severní předsíňka na naléhání faráře z peněz zá-
dušních, jeztoť vítr a sníh zvláště v zimě, činil velké
obtíže vcházejícím do kaple. (Konec Hlavat.)

Opravy na faře a na kostele 1905 (Bospíšil)
V průběhu června 1905 vykonány tyto opravy na faře.
Spravená střecha - fara zvenčí obílena - omítka na
zahradní zdi do podfarské ulice dána - v kanceláři
přibita nová podlaha. Zaplaceno ze záduš. pokladny
(Viz kniha účtů 1905) Farář (Bospíšil) dal nákladem
svým vymalovati 2 pokoje. (26 K a stravu)
V témže měsíci červnu 1905 vykonány opravy na kostele:
Spravená střecha - nové žlaby kolem střechy celého kos-
tela dány - obílená věž zevnu - omítnutá zed' hřbitov-
ní nabarvený dveře u hřbitova a kaple sv. Jana, též nabar-
vený dveře zevní a vrata u fary; uvnitř ve faře dal
farář 4 dveře nabarviti svým nákladem (10 K.) Do
presbytáře na evang. straně dán nové okno. Za veš-
ker tyto opravy na kostele a na faře zaplaceno ze zá-
dušní pokladny (viz kniha účtů 1905)
Připsaná poznámka tímtéž písmem dle písma Bospíšilem.
Na jaře r. 1906 začala opadávati omítka s průčelí a hradební zdi
u hřbitova v na faru zahrádky. Obílenou věž a faru obnyk
dětí, takže koncem dubna 1906, vypadaly jako před bílením
Škoda peněz!

Vnitřní oprava kostela.

Roku 1905 dal kněžská patronátní úřad vybíliti celý kostel uvnitř. Vybílení bylo provedeno rzedníkem Heřmanem Fajchmanem z N. Hradku č. 271 a Ferd. Frimlem z N. Hrádku č. 103. (na panském pozem. Boži) Za práci dostali rzedníci 112 K za postavení lešení 28 K, za vápno 10 korun, projížka proti úrazu 10 korun. Úhrnem zaplaceno za zabezpečení prkladiny za bílení kostela 160 korun.

Dne 20 a 21. října 1905 stavěli rzedníci lešení a v pondělí 23. října začali bíliti. Ale mohli začíti bíliti o 3 neděle dříve, kdyby pan kněžský stavitel bez příčiny nevyslal zadati z Opočna prken a trámy na lešení potřebná. Farář třikráte zažádal o tato prkna a trámy ale nadarmo. (Zaslal jenom 8 kus 50 škol, 700 hřebíku a 4. slětky.) Poněvadž čas pokračoval nezbývalo jiného než trámy a prkna vypůjčiti v Novém Hrádku, Louzil Mlynářský Václ. Průbyl č. 69 zapůjčil 40 prken a 15. trámků a Josef Fořtovský majitel skalerny č. 28 zapůjčil dva 14ti metrové trámy. Když rzedníci začali bíliti, přijel p. stavitel a teprve potom zaslal z Opočna 45 prken. Rzedníci bílili kostel do 13. listopadu avšak nepracovali pravidelně. Zdi v presbytáři od římsy dolů natřel zelenou barvou Ladislav Fiala, malíř pokojů z Nového Hrádku za práci nepožádal si platu. Po celou tu dobu bylo počasí nychravé, mlhavé padal snih a teplomer několikrát klesl pod nulu.

Prvním zákrokem pro opravu kostela bylo kostel řádně vyschlý zdi dobře přijaly vápno a kostel brzo zase vyschl. Když pak koncem listopadu a počátkem prosince nastalo pěkné slunečné počasí, roztápěl se celý kostel a průvan vypudil úplně všechnu vlhkost, takže byl kostel zase suchý jako v létě.

Při bílení presbytáře naskytla se nepředvídaná překážka. Roku 1878 vymaloval Jan Houšek malíř pokoje z Nového Hradce strop nad hlavním oltářem a nitězný oblouk. (Viz str. 495 dole) A sice vymaloval tam kříž, několik ornamentů a popisy sv. Petra a Pavla. Malba měla každé umělecké ceny a za 27 roku za kněžství. Něco namaloval Jan Houšk barvou klihovou - ornamenty však namaloval barvou šeříkovou. Klihové obrazy vápno nepřikrylo avšak šeříkové ornamenty nedaly se zakrýti. Třikráte bílili zedníci presbytář, ale strop a nitězný oblouk, byl stále strakatý; fantastické ornamenty stále vápnem prosáčely. Nezbylo tedy jiného, než celý strop v presbytáři natříti barvou šeříkovou. Tehdejší truhlář Jan Školoudk dvakráte natíral bílou šeříkovou barvou strop presbytáře, ale stará malba stále prosáčela. Proto řezbář a malíř Jan Uherek z Náchoda poradil, aby se oblouk nitězný natřel barvou citrónově žlutou a hledě červenou a strop presbytáře barvou modrou, poněvadž tyto barvy nejspíše přikryjí starou, bezcennou malbu a aby na strop v presbytáři dalo se vyzlatiti pravým zlatem hvězdy a na nitězný oblouk kříž. Řezbář Jan Uherek barvy namíchal a truhlář Jan

Školník natřel stěžný oblouk barvou citronově žlutou a
bledě červenou a strop v presbytáři natřel pařížskou
modří. Touto pařížskou modří nadšeny byly 3 obrazy
na stropě v lodi. Obrazy byly sešlé úplně barvami
nebylo již možno rozeznati co představují. Na prostřed-
ním obraze byl vymalován nějaký anděl, který měl
nehyzejně tlusté a krátké nohy. Nátěr presbytáře fer-
mežovou barvou stál 68 korun. Hvězdy v presbytáři a
na stěžejním oblouku, kříž a dva pásy vyzlatil
dobrým zlatem Alois Šefl pozlacovač ze Žižkova
pomocník řezbáře Uherka v Náchodě. Povrchu dal
truhlář Školník do barev špatnou fermež, můstaly
na stropě v modré barvě žlutavé pruhy a zlato
špatně chytalo. Proto někteří hvězdy se neprovedly.
Kdyby tato průkážka při bílení presbytáře se před-
vídala a kdyby byly více peněz a času, byla by se
malba v presbytáři jinak provedla. Takto kéž se
Pán Bůh spokojí s dobrou vůlí. Kdo bude chtíti
po letech dáti presbytář vymalovati, některému u-
mělci má půdu připravenou. Strop i oblouk stěž-
ný při dobře nápustěny fermeží. Když byly veš-
ky práce v kostele ukončeny přijel 1. prosince pan
kněžský starostel prohlédnout si opravený kostel a
radil jak a čím měly se starší obrazy umýti, aby bar-
va pustila a jakou barvou potom, měly se ty obrazy
zakrýti. Škoda, že tak neporadil 23. října, když
začalo vzdušní bílení a pan starostel obrazy prohlížel
a uznal, že třeba je zakrýti. Mohly jsme se vzhyteč-

Rok 1914 chrám barva vápenitá vnitřní na klenbě - fresky stříbrné stěny hlavní přečer na klenutí.

Současně řezbičky, kteří kostel opravovali oltá- Oprava oltářů
ře, sochy, kazatelnu, křížovou cestu, křtitelnici a var- kazatelny
hany Jan Uherek řezbář z Náchoda s pozlacovačem
Albínem Střeštěm ze Žižkova a jedním učněm. Po-
měrně byl v kostele zima, dali si tito řemeslníci
malá kamínka do prostranné kaple, kde jest Boží
hrob a tam pracovali v teple jako v dílně od 14. října
do 22 listopadu. Uklé za dřív k topení dal jim farář.
Ale nepracovalo se pravidelně; při pravidelné práci, mo-
hli býti dobře o týden dříve hotovi; ovšem mnoho také pře-
kážela zima a vlhka (a někdo připsal tužkou „a hosti-
ne, kde p. Uherek více „maloval" pravjnu Skalickym kviesu)
byl mnoho temných dnů. Poměrně staré tabernaculum Svatostánek
bylo otáčivé, nepohenné a velmi sešlé, vyhotovil řezbář
Jan Uherek nové tabernakulum ve slohu barokovém a vy-
bavil je umitě bílým hedvábím
Sochy byly polychromovány a oltáře, kazatelna a varhany
a rámy obrazů natřeny byly barvou šedozelenou, kdežto až
dosud byly tmavohnědé, skoro černě mramorovány a
tím měl kostel vzhled smutný. Při nové úpravě, když na-
třeno vše v kostele barvami světlými, dostal kostel náš
veselý a čistý. Při této opravě kostela odstraněny byly s Sochy sv. Vojtěch
hlavního oltáře sochy sv. Vojtěcha a sv. Prokopa, které a sv. Prokopa
stály vedle andělů nad prostranními vchody a byly po-
staveny na sloupy v kostelní lodi. Oltář byl těmito sochá-
mi přeplněn a sochy, jež jsou pěkné na oltáři se ztrá-
cely, v kostelní lodi na sloupcích, lépe vynikají.

Na jejich dřívější místo upevněny byly 2 barevná
misky. Také při této opravě kostela, odstraněno bylo z
kostela více malých bezcenných obrázků, jež si majitelé
jejich vzali domů a obraz svaté Anny, jenž dříve vi-
sel na zdi pod oknem mezi 9 a 10 zastavením křížo-
vé cesty zavěšen byl naproti zdi chóru.

Řídící učitel Uherek se svými pomocníky spal na faře,
stravoval se v hostinci Václ. Lepše (na náměstí) a za o-
pravu kostela si požádal 800 korun (osmset korun)

Okna Truhlář Jan Školník zhotovil nové okno do presbytáře
na evangelní straně, ostatní okna všechna natřel,
tabule rozbité a popraskané nahradil novými a okna
umyl. Tuto práci truhlářskou zaplatilo zádušní.
Zámečník Josef Přibyl dal ke sanktusovému zvonku
nový závod a provaz ze zvonku přeložen byl za
hlavní oltář, kdežto až dosud visel před hlavním oltářem.

Na požádání duchovní správy přišlo 14. listopadu
Vymytí kostela v letošní 22 děvčat a žen z Nového Hrádku a celý
kostel vymyly, ještě ve středu 15. listopadu do poledne
sedm děvčat mylo chor a schody. Ve čtvrtek 16./11
přijel z Přepych hlavní. biskup. vikář Václav Uhlíř
děkan Přepyšský a posvětil nové tabernaculum,
hostiářicemi a sloupové sochy. Po vysvěcení sloužil
u oltáře Panny Marie tichou mši svatou.

Na tuto umělou opravu chrámu Páně přispěli:

Z Nového Hrádku:

František Bospěšil farář	150 K
František Honcl kaplan	100 K 12 h

Julie Lepšová č. 32 . . . . . 32 K
Josef Livar č. 202 . . . . . 30 K
Božena Lepšová č. 272 . . . . . 20 K
Mládenci a panny . . . . . 75 K 30 h
Delnictvo z t halcovny Frs. Tošnovského ... 10 K
Ostatní občané z N. Hrádka 187 K 80 h
Z Bydlo
Občané . . . . . 8 K 40 h
Z Bouové
Mládenci a panny 40 K 90 h
Sousedé 108 K
Ze spojených obcí Dlouhé - Rzy
Ferdinand Smola z Dlouhého č. 8 . . . . . 200 K
Mládenci a panny 18 K
Ostatní občané . . . . . 54 K 42 h
Ze Smržného
Mládenci a panny . . . . . 41 K
Ostatní občané . . . . . 14 K
Z Frýdu
Mládenci a panny . . . . . 23 K
Ostatní občané 61 K.
Ze Semdraže, N. Města Tatra à 1K . . . . . 3 K.

Celkem sešlo se na příspěvcích: 1176 K 94 h

Z toho bylo vydáno:

Řezbáři Janu Uherkovi z Machova . . . . 800 K
Truhláři Školníkovi za natření presbytáře 68 K
Zámečníku Jos. Půbylovi 11 K
Za dovoz trámu Vác. Půbylovi 6 K

Za vyzlacení hvězd v presbytáři	10 K
Zedníkům za mimořádné práce	6 K
Menší vydání naléhavé potřeby	10 K
Za věčné lampy (viz str. 232	110 K 38 h
Za kostiárium (viz str. 232)	26 K 85 h
Za 2 alby 2 rochety viz str. 231 dole	70 K 12 h
Celkem bylo vydáno	1118 K 35 h
Odečtěme vydání od příjmu	1176 K 94 h
Zbývá	58 K 59 h

Těchto 58 K 59 h použito se na zakoupení nových jesliček pro zdejší chrám Páně (viz str. 232)
Oprava stáčtuě skončena a také zaplacena!
Zaplať Pán Bůh!
(Psáno 7. prosince 1905)

1906. Oprava varhan.

Ve dnech od 26 června do 4. července 1906, Josef Hobzle stavitel varhan v Lomnici n/Popelkou, přestavěl, vyčistil a opravil varhany a přidal 2 nové rejstříky „Gamba" a „Oktava 4". Oprava varhan byla velmi dobře provedena. Náklad na opravu varhan, hradilo zádušní 411 K, přifařené obce přispěly na balení a dopravu nových součástí varhan 50 K a cestné 3 dělníkům.
Před opravou byly varhany tak sešlé, že nebylo možno na ně hrát, po správě uznali znalci varhany za stojí dohonalé.

Opravy na faře 1910.

Poměrně farní budova roku 1882 byla postavena ze špatného materiálu, (viz str. předu za faráře Havanta) dala

se do celého průčelí na straně jižní hrubá. Již roku 1905 byla třeba dáti nová prodlaha do kanceláře. Za 5 roků tato prodlaha shnila. V měsíci červnu 1910 bylo třeba dáti nové prodlahy do kanceláře a obou sousedících pokojů, nová čtvera ke dveřím, nové trámy pod prodlahu. Omítka byla na 1 metr vysoko otlučena zdi natřeny asfaltem navářka pod prodlahu odvětrána a mezi prázdný prostor 40-50 cm; v rozích prodlahy učiněny otvory, jež byly přikryty plechovou mřížkou; do komínů vytesány otvory a do nich položeny ventilační trubky; trámy pod prodlahou natřeny mikrosolinem a pokryty asfaltovým papírem (lepenkou) kanceláří a pokoj na severní straně znova vymalovány.

(Potud psal Pospíšil)

(Začíná psáti p. farář Josef Káva.

Nová malba 1923.

Schátralý vnitřní stav chrámu Páně, jenž po celou dobu války nebyl nikde upravován, vyvolal mnohé tužby i dobrou vůli ke důstojné úpravě. V roku 1923 provedena jarní sbírka milodarů na vymalování kostela. Sešlo se:

Z Nov. Hlídku	3.540·- Kč	Tis	443·- Kč
Svéšné	1.199·-	Mezilesí	372·-
Borová	1.374·50	Sendraž	172·90
Dlouhé	607·-	Bohdašín	289·-
Rzy	272·-	U Černá	443·-
		Celkem	8.712·40 Kč.

Malbu provedl během května místní malíř Ladislav Fiala za hotově vyplacených 10.000 Kč.

Sochy Srdce Páně a P. Marie 1923.

Za úspory chránové (oběta milšek a td.) jež tu zanechal bývalý zdejší farář P. František Hlouch v částce 3.400 Kč za koupelny od firmy Jirsam a Primoth v St. Ulrich v Gröden v Tyrolsku v roce 1923 sochy božského Srdce Páně a Panny Marie à 850.- Kč ..... 1.700.- Kč

2 konsole balokové 1.010.-

4 pastýři do jeslí 290.-

úhrnem 3.000.- Kč

Nová křížová cesta. – 1924.

Roku 1924 opatřena byla nová křížová cesta za 3.000.- Kč malovaná akad. malíř Václ. Šrámek v Třebechovicích Přispěli na ní sbírkou: Nový Hrádek 1.126.50 Kč

Borová	448.50	"
Dlouhé-Dvory	216.-	"
Smečné	314.50	"
Tis	142.-	"
Mezilesí	127.-	"
celkem	2.374.50 Kč	

Na úpravu rámů a ostatní potřebné práce vydáno 393.- Kč. Nedostávající se peníze doplněn z kostelních pokladniček a přebytkem účtu p. faráře Hlouch-

1924. Elektrické světlo.

Zavedení elektrického světla v Novém Hrádku 1924 vzbudilo živou touhu po jeho zavedení i v kostele. Elektrické práce v kostele i na faře provedl elektrotechnický závod V. Stratil v Náchodě a sice:

Osvětlení na faře za ..... 390·23 Kč
" hostela 1.045·53 "
" hlavního oltáře 594·50 "
" Lurdské jeskyně 555·44 "
" oltáře sv. Josefa 285·78 "
" P. Marie 556·22 "
" lodě kostelní 754·50 "
" Božího hrobu 345·80 "
" Betlema 356·35 "
" hlav. obrazu 934·87 "
doplněk k olt. sv. Josefa 231·65 "
úhrnem 5.550·87 Kč

Patronátní úřad v Novém Městě n/M. dne 22 července 1925
zaplatil přípojení elektrického vedení a sice
pro hostel v obnosu ..... 229·09 Kč
pro farní budovu ..... 312·35 "
úhrnem 541·44 Kč.

Práce truhlářské provedené p. Janem Novotným činily obnos 116·- Kč.

Z osvětlených objektů financovali občané z Bydla osvětlení hlavního obrazu.
Slečna Anděla Lepšová osvětlení oltáře Mariánského
Slečna Karla Hořiková osvětlení oltáře sv. Josefa
Paní Marie Knížecková z Písu osvětlení Betlému
Pan Josef Ližek ze Brd lampu v lodi
Sl. Marie Krahulcová ze Smržné hor rovněž lampu v lodi
V roce 1927 dodatečně provedl zdejší elektrotechnik Karel Hajšmajer osvětlení křížové cesty jež zaplatila sl. studentka Lepšová a osvětlení lustru zaplacené p. J. Lukem ze Smolkovny.

Vnější oprava kostela. 1926

Jak vnitřní tak i vnější stav kostela a fary byl ve stavu tak desolátním, že opět a opět duchovní správa obracela se s prosbami o opravy na patronátní úřad v Opočně. Byl to však hlas volajícího na poušti. Teprve když koupě revíru Frumburského panem Josefem Bartoněm-Dobenínem přešel kostel s farou pod tento nový patronát, přikročeno hned v roku 1926 k radikální opravě kostela. Celá střecha pokryta nově šindelem, dovážecím z Prahy z Pekla a celý kostel i fara nově omítnuty. Když prah omítka v krátkém čase opět opadávala, opět byla obnovena a poslední v r. 1929 kdy sokl u fary a částečně i u kostela obložen vypárovanými kamenny. (Zapsal J. Hlava farář)

Zaplatily čarodějnice 1932.

(Zapsal F. Hrabánek)

Dne 23. října r. 1932 zaplatily si čarodějnice pro kurzu druhou: Klementina Remšová (ze Rzi č. 3) Žofie Přibylová (pod školou) Anežka Hejdová (v náměstí) Božena Černa (vdova po kostelníku Albínu Č. na faráři) Anna Horčica (v náměstí manž. truhláře Jana H.) Marie Fialová (manželka malíře Lad. Fialy Nádražní ul.) 100 - Kč. Peníze vydány za světlo elektr.

Sochy, kříže, kaple, školy ve farnosti Novohradecké a okolí.

Kaple sv. Jana Nepomuckého v Novém Hrádku na náměstí při hřbitovní zdi postavena byla v roce 1756 za faráře Daniela Kintzla, který byl v N. Hrádku farářem od r. 1744 - 1768.

Mariánská socha

v Novém Hrádku na náměstí postavena byla postavena
nákladem předních Novohrádeckých občanů: P. Jarái
Daniela Kuizla, školního učitele Johana Petrii, Frant
Roubala, Jana Smrce, Jana Grima aj. 1747.
Podstavec pod sloupem a socha je tříbokej a na
každé straně je nápis.

I. Mar Ide V Jrg Jm J Neohra Denses
In Co Lae fr Ll s fr JJ
e X Voto ere Xer Unt

II. K prosbě nas Jn C U W nepokr
Dej a Le W Js K ob o D o D W še-
hů z Leho g R W R.

III. Pod ochranu Tvau utika-
me se Svatá Boží Rodičko.
P. D. K. Anno 1747.

Dne 15. srpna 1847 jmenovitě na den na nebevzetí blahoslavené P. B. slavila se stoletá památka postavení této mariánské sochy a sice kromě obyčejného k ní pro-
cesí odpoledního slavnými Te Deum laudámus na
poděkování za ochranu Boží v krize průmyslové vročky
Boží v minulém století obyvatelům zdejším prokázanou
a pobožnosterrtním smyslu abychom co obyvatelé zdejší
spolu obnovení prár místních století památku světice
nejen dle řádu občanského ale i křesťanským smýšle-
ním a jednáním výtečtí byli.

Léta Páně 1852 byla tato socha nově pozlacená
a stafirovaná od Jos. Hnilíka malíře zdejšího a dne
26 září 1852 slavně za přítomnosti velikého zástupu
lidstva pro celém nálezeté rozložení pro svěcena.
Náklad na obnovení této sochy obnášel 170 zl a to
dílem od dobrodinců, dílem z obecní kasy vězovaný.

Při svěcení této sochy byla s kazatelny od p. Jurd-
mistra Jiřího Novotného umělé postavení a ozdobení
držáků ode mne Fr. Hladkého kaplana kázání
o rozumném a slušném uctění, které katoličtí
panně Marii prokazují.

Kříž v Dlouhém (na Vohradě)

Kříže v obci Tis

Na neděli 9tou po sv. Duchu dne 14. srpna 1859 vedl Frant. Hladký farář sp. P. Janem Jelínkem kaplanem slavné procesí do Tein k nově postavenému od obce Tišnovské postženému dřevěnému kříži; dvěl nejprve kázání které znak kříže sv. ve svém srdci povýšiti a nositi jest třeba chceme-li se Bohu zalíbiti, nápotom prosetit nový kříž a po vymodlených litaniích k nejsvětějšímu Jménu Ježíš, vrátil se opět do farního chrámu Páně, kdežto se ta pobožnost s požehnáním skončila.

1867. Tento kříž byl na žádost vdovy zakladatelky od Fr. Drašnara sklářa z Hradku za 30 zl. v. č. zřízen a slušně obnoven a dne 23 června 1867 ode mne Frant. Hladkého faráře za přítomnosti velikého zástupu věřících slavně posvěcen. Nejprve jsem dvěl kázání, že kříž svatý hlásá lásku Boží a útěchu vléká do srdce zarmoceného, pak následovalo svěcení a litanie k nejsv. Jménu Ježíš s předepsanými církevními modlitbami a udělení požehnání pro živé i mrtvé s plenárním odpustkem.

Kříž sv. ve Smržovce.

Volci Smržovské nalézají se 3. kříže:

I. Pod statkem Jana Martinka sedláka č. 36. Tentanný jistě ze dřeva a od hospodáře na jeho náklad postavený bezevšeho nadání.

1851. II. Před domem p. Ferd. Vogla, obchodníka sukna plátně nákladem jeho vlastním postavený. Podsta-

vek jest kamenný. Kruciflx pak železný. Posvěcený od Fran. Hladkého kaplana u příležitosti p. farářování Sedlnického Jana Havelky, p. Antonína Vogla kooperátora Olešnického a p. Josefa Sohnera bohoslovce v Sedlnově.

1860. III. před domem školním od obce na místě starého sešlého postavený. Ten samý jest ze dřeva a od Fr. Hladkého faráře dne 10 června 1860 odpoledne slavně posvěcený. Po kázání o sv. kříži, ze slov: Já rozdělím vám ku potěšení a křižovníkům ku prostání.

1854. Kříž sv. u pole Roubalova

V pondělí svatodušní odpoledne dne 5. června 1854 byl odemne Fr. Hladkého faráře, posvěcen kříž dřevěný s obrazem sv. Jiřího od Fr. Roubala, robotníka a sedlníka na cestě ke Rzúnu postavený.

1857. Kříže při rozcestí a na cestě k Smečkám

Oba kříže, jak při rozcestí, tak v Smečkách postaral se farář Fran. Hladký o mně. Dřevo na ně vyprosil od p. Forstmistra Stat. Bohutínského a ostatní vše potřebné, totiž štafírování kruciflxu křížů, bolestné p. Marii zaplatil farář s 28 zl n. č. a posvětil oba slavně dne 6. září 1857 na slavnost m. Andělů Strážných. Na náměstí u příležitosti nedělního zástupu slyšel kázání v němž to sv. kříž co znamení života předložil.

1858. Kříž sv. u Štanderky.

Na neděli 18 po sv. Duchu odpoledne dne 26 září 1858 posvětil Fr. Hladký farář nově postavený kříž u Standerky s obrazem Panny Marie. K tento kříž je ze dříví a nákladem dílem Jana Švorce č. 120 a dílem jiných dobrodinců postaven. Při tom faráři též kázal o kříži vatem jakožto znamení duchovního a křižování čili zapření sebe samého.

1860 Kříž malířův.

Nanebevstoupení Páně. Dne 17. května 1860 odp. posvětil farář kříž dřevěný od Josefa Hlouška, malíře z Hradka u svého pole svými náklady postavený

1861 Kříž na zámecké ulici.

Dne 6. května 1861 ráno při prvním prosebním průvodu posvětil farář Frant. Hladký nově na místě zpuklého postavený dřevěný kříž. Náklad celý zapravila hasa obecní Hradecká.

1867. Kříž sv. v Borové.

Jan Čáp představený na Borové dal sv. Kříž tak zvaný Markovský, který z kamene vytesán při stra- lišti Borově na hořejším konci vesnice byl, slušně obno- viti a na hořejším konci podobně Spasitele ze železa vkusovaného a krásně štafírovaného ozdobiti. Na den sv. Václava dne 28 září 1867 byl tento kříž od mne pro hoření, že s kříže sv. pravou útěchu čerpá poselství i

domácí za přítomnosti velikého množství slavně posvěcen a pobožnost litanií k Pánu Ježíši a požehnáním s pacifikálem vadělejm ukončena.

1868. Nový kamenný kříž u východu staré zvonice.

Léta Páně 1868 postavili zbožní manželé Jan Hencl měšťanosta na rovném Hradku a Ludmila manželka jeho na poděkování Pánu Bohu za zvláštní ochranu v nešťastné válce s Prušáky léta Páně 1866 nový kamenný kříž u východu staré zvonice se znamenitým nákladem přes 400 zl obnášejícím. Na neděli třetí po sv. duchu dne 21. června 1868 byl tento kříž ode mne Fr. Hladkého fará ře po kázání o utěžství sv. kříže nad židy, pohany, a novomódními pohany slavně posvěcen. Po posvěcení kříže konala se litanie k Pánu Ježíši a celá pobožnost byla naposledy chrámu Páně s te Deum Laudamus ukončena.

1872 Kamenný kříž v Služíně.

Roku 1871 dal Karel Otrubečka, rolník v Služíně před svým statkem postaviti pěkný kamenný kříž na poděkování Bohu za své uzdravení. Kříž tento byl dne 25 srpna 1872 v přítomnosti p. fátera Františka Vogla ze Služíně pak zdejšího kaplana Aut. Svobody a velikého zástupu věřících křesťanů od zdejšího fará ře Václ. Kiliniga po předcházející řeči, ze kterž křesťan ství mimo řádná pověra, slavně posvěcen načež následovala litanie o ukřižování P. Ježíši.

kříž tesal Hartman z Olešnice a o zhotovení starati se bude Karel Čeřtečka sám.

1873. Nová kaplička ve Služíně.

Roku 1873 dal Jan Grim, rolník z Služína č.d 5. na svém poli u silnice ze Služíně k Bystřé vystavěti svým nákladem slušnou kapličku ke cti Nejblahoslavenější Rodičky Boží Marie Panny na jejížto zachování míní založit fundaci 150zl r.č. viz č. prot. 225 A 1873 — Kaplička tato byla na slavnost Jména P. Marie roku 1873 odpoledne za přítomnosti místní představenosti a velikého zástupu zbožných křesťanů při službě z hmoždířů od zdejšího farářě Václ. Kilingra spolu s Nejdůstojnější Biskupské Konsistoře slavně posvěcena, pak následovala přiměřená řeč, že ve všech utrpeních k Matce Boží utíkati se máme a litanii k Panně Marii. Lid pak dlouho ještě při náboženské písni a teprv k večeru se rozešel.

Kaple je v Služíně vyšší 659 m

1873. Nové 3. kříže.

Minulou zimu byly Kříže na farách, na hřbitově a na podfarské ulici prudkými větry přeražený. Všecky tyto 3. kříže jsou roku 1873 zas nově tesány a postaveny. A sice na farách a hřbitově nákladem ze zádušní pokladny, figurky na obadal místní farář nejnutnější náklad přemalovat; kříž na podfarské ulici jest postaven nákladem zdejší přičestné obce. Posvěcený byly od zdejšího farářě Kilingra.

Kříž na faráč nový 1905

1874. Nový kříž. (Hromádku č. 43.)

Roku 1874 postavil Ant. Hromádka č. d. 43 služný
venkovský kříž s obrazem Krista Pána a prosmíval o-
bráček P. Marie na plechu na rohu svého sadu
a uvolil se místně po čas svého života kříž tento v do-
brém stavu udržovati. Byl posvěcen od zdejšího faráře
Václava Kilinga dne 19. července 1874.

1874. Nová kaplička v Fisu.

Roku 1874 postavila obec Fisovská svým nákladem
na obecním pozemku pěknou modlitební kaplič-
ku ke cti „Navštívení Bl. Rodičky Boží" v ne-
děli odpoledne dne 19. července 1874 bylo vedeno
procesí z chrámu Páně do Fisu, kde se jich velké
množství domácích i přespolních sešlo. Nejprve slovo
zdejší kaplan p. Josef Kašpar přiměřenou řeč
„Maria byla od Boha povolána, otěhotněla a porodila
jej i nás" pak následoval posvátný obřad svěcení,
který konal zdejší farář Václ. Kilinger, ku kterému
byla litanie a závěrečné modlitby.

Obec Fis se zavázala o zachování této kaple pe-
čovati; protokol o tom sepsaný nalézá se v opisu v
zdejším archivu fas 1874 č. 245 ad lit 207 jehož
IV. odstavec zní takto: „Zavazuje se obec Fis tuto kapli
dle nástinu řádně vystaviti, stavbu tuto v dobrém sta-
vu stále udržovati, v čemž za plnění těchž vecí
na vždy známým obecním majetkem."

Jménem obce jsou podepsáni na témž protokolu:
Jan Jánský (mlynář) starosta, Jan Martínek radní, Matěj
Martínek výbor, Jan Šorc výbor.

1882. Socha sv. Izidora v Roži (na farách)

Roku 1882 dal Václ. Roubal ze Roží (chomúty Hradec) na svém poli postavit sochu Kříže se sv. Izidorem vedle cesty z Hradku na Roz (dolní)

1962 zničen pionýry z náchranské gumárky ve Roz. o.z.

1893. P. Maria Lurdská

Roku 1893, jistý neznámý dobrodinec (Veidl z Halbstadtu) daroval sochu P. Marie Lurdské, která stojí na hlavním oltáři.

1893. Druhá socha s jeskyní

Roku 1893 darovala jedna osoba, která nechce být jmenována 115cm vysokou sochu P. Marie Lurdské a skoro 2m vysokou jeskyni (142 zl s obalem, porto 5.52 kr.) pak ostatní. Pomáhal hlavně malíř Jan Hloušek.

1899. Nový kříž kamenný v Bukovci (Livarův)

Roku 1899 postavil Josef Livar z N. Hradku na svém domku v Bukovci nový kamenný kříž a složil na udržování jeho 5 zl u farního úřadu. Kříž ten byl hlavně posvěcen fr. farářem Josefem Kovářem z Malého Hradku a složení peníze uloženy do c. k. spořitelny na knížku vkladní č. 489099 na jméno „Farní úřad v Novém Hradku". Knížka i se spisem o tom uložena v archivu farním

Kaple P. Marie v Rokoli

Tato kaple příndlež k Bohdašínu, následovně ku
faře Slavoňovské, byla od velebného pana faráře
Slavoňovského Josefa Chalupky dne 9. září 1860
na den jmena Panny Marie za přítomnosti nekoli-
ka tisíců lidí slavně posvěcena. Farář Franc. Hlad-
ký držel přitom kázání o úzké cestě k nebesům a
o mocné přímluvě Panny Marie. (Spal Hladký)
Str. 532

Psáno as 1892, Kath. Jelínkovy. Str. 532

Známé poutnické místo v Rokoli, kde kaple P. Marie je
majetkem jednotlivce, bylo tak neštastné, že mělo nepráv
podarěné majitele, kteří hostinskou živnost nad kaplí
provádeli a dárky P. Marii obětované prospěch pěstova-
li aniž by o opravu křížové cesty neb kaple se starali.
Stace křížové cesty machárely se letos již tak v sešlém
stavu, že by byly jedna za druhou nadobro přestaly slou-
žit svému účelu.

Tu jako vůlí Boží vyskytl se muž zámožný,
jménem p. Ferdinand Přibyl, velkoobchodník v Bystřici
a rodák ze Dlouhého č. 7, který z návodu dp. Josefa
Barvíře, faráře v Bystřici, Rokolí od manželů Sůlinových
i s pozemky, jakož i přiléhajícími pozemky tam od manže-
lů Hamerských z Bohdašína za cenu 6. 300 zl r. č.
koupil. Když hned postaral se o upravení a přenesení
křížové cesty na příhodné místo, kdež dal cesty od
stace ku stáci opravit a z jara vysázeti.

Křížovou cestu, jakož i kapli která se nově dává
p. Ferdinand Přibyl Panně Marii, tedy ku bolestné

Ecclesiae se žádosti, by ze sbírek tam získaných peníze byly
vynaloženy na doplacení a opravy křížové cesty, jakožto i
věcí k bohoslužbě a dalších vydržování in statu quo.
Na tento zbožný účinek, na podnět p. Václava Lepše
t.č. starosty učiněna o jarmarce křižanovém dne
17. prosince 1891 na radě v hostinci p. Františka Lepše
sbírka tato:

pp. Ferd. Přibyl okr. starosta	20 kr.	Terez. Lepšova ze Slavíkova	20 kr.
p. Václ. Lepš obec. starosta	20 kr.	Jos. Tošovský	20 kr.
" Fran. Lepš obchodník	20 kr.	Stat. Lepš	10 kr.
dp. Tomáš Harant farář	20 kr.	Hájek Stan. z Merklí učitel	10 kr.
Karel Jelínek kaplan	20 kr.	Balcar Václ. z Merklí učitel	10 kr.
p. Josef Lepš ze Slavíkova ředitel	20 kr.	Štěpánek Karel učitel	10 kr.
" Karel Veverka učitel	10 kr.	Roman Plocek učitel	10 kr.
" Julie Lepšová rol.	10 kr.	Ferd. Fišer Chadlec	10 kr.
" Františka Mikešová		10/4 sbírka v Rohli pro kříž.	
kuřtačka z Prahy	1.—	ostě na hřeb. nedělí	7.84½
28/4 92 Sbírka při svatbě		První sbírka z Rohle	1.35
Hanslovského a Marii Hlaudovy	3.—		10.19½
	5.40		5.40
			15.59½
		Jiné zaplac.	1.35
			14.24½

1905 Nový kříž na farách (na rozcestí ku Svěžné)

Dne 22 července 1905 dala Anna Pecková rozená pí Josefa Pecková, hostinčenu hajnéna v Sedlonově rozená Raubalová z N. Hlíska (nádraží) postaviti na kladem 45 K nový dřevěný kříž na rozcestí za Novým Hradkem ke Svěžnému na poli

zranění „na farách" Starý kříž úplně sešel a na jeho místo postaven byl tento kříž nový. Posvěcen byl v neděli 14. po sv. Duchu, dne 17 září 1905 farářem Fr. Pospíšilem který před svěcením promluvil řeč „O znamení boji nepřátel našeho kříže."

1906. Kříž na náměstí opraven.

V měsíci červnu 1906 před generální visitací dal obecní úřad v Novém Hrádku opravit kříž na náměstí u hřbitovní zdi, tak zvaný „Hencluv". Kříž pěkně ozlatil a nabarvil Otomar Drašnar, malíř z N. Hrádku za 60 korun. Peníze na opravu kříže zaopatřil obecní úřad veřejnou sbírkou v Novém Hrádku. Byl totiž zde v obyčeji, že hudebníci bosučtí vyhrávali dům od domu 1. května, letos však nedostali od obecního úřadu povolení a sousedé hraďkovští vydávali 1. května hudebníkům Borovským, věnovali letos na opravu kříže; někteří korun dával také spolek divadelních ochotníků nadýšek.

1910 Oprava sochy P. Marie na náměstí.

Roku 1910 byla opravena socha Panny Marie na náměstí. Opravu provedl Josef Marek sochař z Nového Města Jnes za 160 K (bez lešení které postarala obec) Socha P. Marie byla pozlacena, sloup třikrate natřen fermežovou barvou. Oprava trvala 4 dní od 31. května do 3 června. Peníze zaopatřeny byly sbírkou po domech.

1911 Kaple ve Služném.

Místní licence pro kapli ve Služném byla prodloužena na 5 let, bisk. Konsist. v Hradci Kr. 22 června 1911 č. 6527.

1913 Nový kříž ve Rzech.

Z milodarů sousedů ve Rzech a Dlouhém, postaven roku 1912 při silnici podle Olešenky ve Rzech kamenný kříž se slacným tělem Krista Pána. Na jeho vyzdržování v zálohu Mrholádecké 16. list. 1913 složeno 20 korun. Na oslavu konstantinského jubilea uspořádán koncem 23. list. 1913 průvod za krásného jasného nedělního odpoledne. Místní administrátor i. s. Fr. Hloucal vysvětlil význam kříže a pak ho posvětil.

1921. Nový kříž v Bydle.

Martinkova hospodyně z Bydla č. 3 se zasliblla za světové války, vrátí-li se její manžel se synem zdráv z fronty domů, že na poděkování Pánu Bohu postaví kříž v Bydle. Manžel se synem se zdráv vrátili a ona splnila slib svůj tím, že dala postaviti na rohu svého pole při cestě vedoucí z Nového Hrádku k Merklasi pěkný kovaný kříž, který administrátor fary Josef Svatoň za velké účasti lidu po přiměřené promluvě dne 29. května 1921. odpoledne posvětil.

Nový zvonek na Rzech.

Josef Čížek rolník ve Rzech č. 2. pořídil na svůj náklad (asi 3.200 Kč) 40 kg těžký zvonek, který ulil zvonař v Brnenské Obtar Winter. Zvonek má nápis: „Svatý Josefe vrodiy zaměř obětaví sousedé ze Rzů vystavěli pro zvonek zvoničku. Solvenius nejd. bisk. konsistoře v Hradci Králové ze dne 9.4.1921 č. 4760 posvětil administrátor, za velikého účastenství domácího i okolního obyvatelstva po přiměřené promluvě zvonek tento. Připomínáme, že nově založený spolek tělocvičné jednoty

čsl. Orla pro Nový Hrádek a okolí, přišel v pěkném průvodu ze Rzi na požehnání na Nový Hrádek, načež se šlo s průvodem na Rzy. Slavnost ta byla dne 19. června 1921.

Nový zvonek v Borovém.

S povolením nejd. biskup. konsistoře v Hradci Králové ze dne 6.10.1921 č.j. 12.810 /prosvětil dne 9. října 1921 odpol. administrátor Josa Svatoň po přimíšené promluvě nový zvonek v Borové, který si pořídilo víc než za 2000 Kč tamní zbožné a obětavé obyvatelstvo. Zvonek váží asi 40 kg a dělil jej Oktár Winkler, zvonař v Brumově. Obecní zastupitelstvo, místní školní rada hasiči, pan řídící Rousavý se školní mládeží vostatně domácí obyvatelé s hudbou v čele přišli administrátorovi daleko v ústrety načež za průvodem celou vesnicí odebrali ke místu svěcení. Radost občanů byla veliká, že mají za zvonek již jiný za války Rakousko uhradlo; nový zvonek má nápis: „Svatý Václave, oroduj za nás."

Nový obrázek sv. Jana Nep. na lesní cestě z Hrádku do Borového.

Boj proti úctě sv. Janské došel zde ohlasu. Neznámým pachatelem zničen byl na cestě lesní z Hrádku přes Bukovec do Borové vedoucí obrázek sv. Jana Nepomuc. zavěšený na jedli. Za 200- Kč vymaloval V. Šrámek akademický malíř v Třebechovicích obrázek nový (kopie skořmalby Urbanovy) 16. května 1922 nový obrázek zavěšen a usporádán k jeho posvěcení a svato-

jáuské položnosti manifestačních průvodů jichož zúčastnilo se na 2.000 účastníků. Náklad na obnos hrazen dobrovolnými příspěvky.

Nová škola v Dlouhém.

V roce 1923 postavena byla v Dlouhém nová jednotřídní škola stavitelem Niplem z Nového Města Jnsk za 300.000 Kč.

Na školu platil velkostatek Ohrono 219.000 Kč
státní subvence 40.000 Kč
ostatek obec Dlouhé-Rzy

Nová škola tato byla 19. srpna 1923 církevně posvěcena farářem Josefem Károu.

Nová škola v Borovém.

Nová škola v Borovém byla řádně otevřena v roce 1927. Vystavena architektem Václ. Jiránkem z Náchoda dle plánů Dra Milana Babušky z Prahy. Největším příznivcem nové školy jest vládní rada Dr. Bayer (bývalý okres. úřadu) z Náchoda který má z vystavění školy největší zásluhu.

Obec sama vypůjčila na školu 266.000 Kč
Ústřední Matice Školská 100.000 „
Minist. školství a nár. osvěty 120.000 „
Jos. Bartoň z Dobenína 15.000 „
Ženský správní výbor 40.000 „
okres. správní komise v Náchodě 30.000 „

Ostatní výlohy při stavbě školy uhrazeny ze sbírek založen spolkem a velkých továrních podniků.

Na opatření křížů do učebných místností přispěl nejdůst. p. biskup Dr. Karel Kašpar darem 100·- Kč. Jest to však podařilo se získat vyřazené kříže z reálky v Jaroměři, prostřednictvím p. školního inspektora Hanuše, zakoupeny do tříd obrazy Madonny.

Škola ve farnosti.

1845. 9. ledna zemřel v Novém Hrádku učitel Klemens Ungrád, který vyučoval v N. Hrádku od 19. dubna 1790 až do své smrti. Byl na Hrádku učitelem přes 55 let. Byl rozený z Kačerova. P. Klementu Ungrátovi následoval co učitel na Hrádku Jan Paul, rodič z Nedvězího c. k. hradu Nemyšlokého, byv dříve školním pomocníkem na Dobrávce a v Merklíně i provisorem na Hrádku. Jak v úřadu školního tak i zádušnického a kostelnického úřadu podobně chováním co bedlivý uvedený byti, zvlášť pak v stran hospodářského zlepšení, horlivost na jevo dal; jenže ledva 3 léta co učitel strávil dne 2 června 1848 ve stáří 52 let, ja schvácen epidemickou puytonií s tímto světem se rozloučil.

Po celý skoro 17 měsíců co provisor školu zastával Jan Jirka, bývalý pomocník Dobrušský

Pro tuto čas přišlo k tomu aby rozsáhlé školní stavení opraveno bylo. Nebožtíka učitel J. Paul, podporován vše možně dějepravcem Jos. Kleinem prodlouhou přátelským p. Karla Klimesa k. č. křižeckého rychtáře a patronátního representanta docílil toho aby plán na podrobné stavení učiněn i zvětšení jich na dál, pak sedmičíslo pro učitela od křižeckého inženýra zhotoven, potřebné stavivo svážено a dopravováno bylo, až i konečně zdejší tesařství Grünovi s licitaci zvěření provedáno bylo. Než v tom umřel jmenovaný učitel, dějepravce nahlížeje nelzkou nepřiměřenost plánu toho, dle něhož pak-li by stavba vedena, světnice pouze 7 sáhů dlouhé na 2 sáhu 4 jedna 3 a druhá 2 sáhy by obnášely, k tomu

světnice učitelova jakož mramorek a přílepek ku školnímu stavení, zádem upraviti celého stavení nastávšího všem nehodám povětrnosti vystavena by byla, pak nesluší místu dílu hospodářského do ulice s dvířkem stodůlkou, chlévem a hnojištěm kteréž vše jak dítky tak i duchovní, dříve než ~~dobudy~~ do budovy vešli mimoti a zápach nepříjemný i nepohodlí při mlácení a vaření obilí, vymýtění mrtvol, né jedním na ně po zásypu zdovědomí hozené z kusiště museli, pohnula se nadvětšího sboru o přiměřenější stavbu se vynasnažiti, (Poznámka opisovače: ku škole bylo učitele za kostela přidáno 9 korcí polí a 1¼ korce louky) Mluvil tehdy s pachtýřem stavby, co by žádal, aby školu jak nyní postavena jest spořádal; a když ten jen staré dříví pakli mu nové dáno bude se vyjmutím, zdálo se, že vrchnost tomu na odpor nebude; však nemělo to místa ani sluchu hned při zdejším vrchnostenském úřadníku p. oddělením ač nezvratitel úmysl dobrý, a že, když p. vrchní stavbu uvidí, svým dílem na to přispěje doložil. I vyjednáváno jest věc s obecním výborem, až naposledy se svolil pachtýři 100 zl v/r ku panskému spachtování přidati, aby vše znova staveno pod jedním střechu rozšířeno a co dříve do ulice bylo nyní na zad přišlo. Velká překážka odstoupila spolu tím, že pro ~~t~~ učiteli vše přidáno a nastoupilý školní provisor svobodný jsa rozbourání všeho těžce nenesl. Sotva pro veliké nemáhání dojde pravce toto dočeno, stalo se, že při bourání nepatrný truhlík

zahájen jest. Jmenuhl tomu přípustiti aby bez sklepu
školní stavení prostaveno bylo; proč ž tak dlouho věc
shánělo až posléz vrchnost 5 sáhů kamena dáti, obec
by přivézti, učitel jak řemeslníky zapraviti se volili.
Práci ruční ovšem dílem skutečné, dílem platem obce
jsou konaly opět ale ne bez mnohého dohracování, opět
a opět ku to požádaného p. vrchního, dobru věc mno-
ze podporujícího. /: Není-li velká nouze o vodu, má
učitel i tu ve sklepě, načež muže jiný mnohé ohled
braní byl při stavbě sklepa:/
Tím způsobem docíleno, že škola mile vystavena
dvě třídy pro žáky světlé způsobeny a na ostatní
pohodlí náležitý zřetel obrácen. Krome fary není
mezi dřevěnými stavením krásnějšího nad školu.
Stará škola měla i výšku a zvonek školní. Tento právě
tohu času byl prozatím na zvonici vzat; a z toho
ohledu nebyl dejepráce tak šťastný aby výbor obecní
byl k nahlédnutí přivedl, by opět zvonek při nové
škole žádati a stavěli si obříbil, ač stavení tím obvzlášt-
ní úhledností nabylo, jako na obrazích mistečka Hrád-
ku pozná mnoho jest a c. k. krajský hejtman Hrdlička
proto školu za radnici měl.
Aby se producitelé světnice byla postarila, aut to nemo-
hl při jmenovaných p. sousedech dejepravce docíliti,
ač v tom i v. p. farář Obst mu podporu dával.
Dne 5. listopadu 1848 jakožto umrtelí 21 pro vr. Duchu
při odpoledních službách Božích, slavně posvěcen
jest školní stavení, při čemž dejepravce něco přiměřeného

dvě, všem účastníkům díla tolik díky vzdával a
k bedlivému navštěvování školy povzbuzoval, náro-
ní pak obrana v úpalném slunnosti tu zvelebovala.
C. k. krajskoúřadní prohlížení stavby předsevzaté
následovalo všem, avšak rok. 1848 byl rok revolučně
za štěstí nás překládáno, že jsme tolik prodrsátili,
a že toto s lokálií Dobřanskou, též právě stavěnou
poslední jest, co knížecího dáví co patroni. Přišla škola
dávka i komise za c. k krajského úřadu z dalé světnice
dostatečné jsou pro všechny dítky přiškolené, nač odpo-
vědeno, že pro zimní čas jedna světnice dostačí, an
přespolní chlapci z dejší školu navštěvovati nemohou,
a tím prozatím ani dále vyjednávání není, aby uči-
teli i pro druhou třídu topiče zaopatřen byl; letní by
času, že pochybnosti není o dostatečnosti místa, prodlí-
li se, co jich nemocí, nedbalostí rodičů, neschopnostl
buď duchovní neb tělesnou a t. d. zadržen bývá od
náležitého navštěvování.

C. k. krajský komisař Kraus při též komisi, rychtářům
obcí přiškolených <u>zimní vyučování dítek</u> objedna-
jmi ustanovení dosti citelným přísně na srdce vložil.
(Po straně poznamenal: Pro krutou zimu v ledna měsíci
zde obyčejnou, ani zdejší dítky, do školy nemohou, pro-
tož ten měsíc až do Hromnic prázdniny zavírají.

1849. P. Josef Novotný
bývalý učitel Bolehošťský, dosazen jest za učitele
farní školy zdejší od Jeho Osvícenosti kníže pana

Františka Collorédo Mansfelda i nastoupil ji 25. listopadu 1849.

Poslední zdejší jest p. Jan Nosek jíž od 1. listopadu 1843 zde dekretem ustanovený.

Bibliotéka - knihovna.

O knihovně budiž zde podotknuto, že jest také při škole bezprostředně pozůstává, avšak dějepravce Josef Klein, kaplan zdejší, drží pohotově přes 200 knížek k poučení, duchovnímu vzdělání i náboženské zábavě odrostlé mládeže i dospělých. Knížky ty nalézají dosti dychtivých a pilných čtenářů, kteříž vypůjčujíce částečku asi 1 kr $\frac{v}{č}$, neb dle obsahu většího knížky také více do pokladničky knihovní skládají.

1853. Škola stala se úřadem třetí třídy dědictví Stratojánského.

Ctihodný kněz p. P. Josef Klein pro nevinně přetrpěném dvoumě síčním žalářu v trestnici Královéhradecké co mučedník pro svatou víru katolickou z upřímné lásky k dítkám školy Novohradecké vložil 20 zl C M do Dědictví Stratojánského v Praze, učiniv tímto chvalitebnýmu a zdárnýmu skutkem zdejší farní školu úřadem třetí třídy nadzemědělského Dědiství.

Filiální škola na Smržovém a privátní škola v Borové stávají se též úřady dříve jmenovaného Dědictví.

To samé dobrodiní prokázal, dříve jmenovaný šlechetný kněz a přítel dítek též filiální škole Svíčenské a privátní škole Borské zapravil za obě 40 zl C M.

Tímto způsobem bývají všechny 3. školy každoročně knihami Dědictví Svatojánského proděkovány, aby dítky pilně v nich čítaly v bázni Boží prospívaly a v křesťanské mravopocestnosti a bohumilých ctnostech se vzdělávaly.

Seznam knih, kteréžto všechny tři školy v Dědictví Svatojánském od roku Páně 1853 proděleny byly.

1853. 1. Příběhy rodiny Isidorovy od Karla Neumana 1853 č. 37.
2. Jos. Volstine, šlechetný mámožník od J. Zetera 1853 č. 38.
1854. 3. Postila od Innocence Frenela – 1854 č. 39. Díl I.
1855. 4. Postila od Innocence Frenela – Díl II. 1855 č. 40.
1856. 5. Život svatých a světce Božích. Díl IV. od Karlíka. 1856 č. 41.
1857. 6. Postila od Innocence Frenela. – Díl III. 1857 č. 42.
1858. 7. Život svatých a světic Božích – díl V. od Hugona Jana Karlíka 1858 č. 43.
1859. 8. Dušení zábava nebo sbírka mravních povídek č. 44.
1860. 9. Život Pána Ježíše od Paula Neumana 1860 č. 45. Díl I.
1861. 10. Postila od Innocence Frenela 1861 č. 46.
1862. 11. Život p. Ježíše od Paul. Neumana díl II. 1862 č. 47
1863. 12. Kancionál pro kostelní i domácí pobožnost. Díl I. č. 48
1864 č. 13. " " " " Díl II. č. 49
1865. č. 14 Nedělní zábava vrání křesťanských čili rozjímání o vybraných pravdách sv. náboženství od Franc. Sušohorského č. 50
1866. 15. P. Mikuláše Stroucima T. J. Rozjímání o životě a učení Pána našeho Ježíše Krista ze 4 evangelií sebraná a na všecky dní celého roku rozdělená, přeložil Jan Hercík kněz č. 51.
1867. 16. Ermanková vdova aneb pýcha vede k pádu a zapření sebe k vítězství. . . . . č. 52

1862. Fundace Alžběty Roubalovy pro chudé dítky farní školy na Novém Hrádku.

Alžběta vdova po Filipovy Roubalovy sousedu z Hrádku zemřela dne 16. února 1857 odkázala 200 zl C.M. na fundaci ku škole Novohrádkovské, aby z úroku každého roku vypadajících knihy pro tu samou školu se kupovaly a mezi nejchudší a nejhodnější žáky i nebožátky se prodělovaly. — Tato fundace se uskutečnila dne 1. června 1862. Za nadzmíněné 200 zl C.M. koupila ze státní obligace od 1. července 1858 na 200 zl která se v archivu farním společně s nadačním listem ode 7. máje 1862 dne 22 máje 1862 od Vysoce důstojné Královéhradecké Konsistoře ratifikovanému a dne 1. června 1862 od vysokého místodržitelství v Praze potvrzenému a seč při účtech knize fundací pro školu Novohrádkovskou chová.

Roční úroky obnáší 10 zl. — Koupení knihy berou každoročně chudým hodnějším dítkám v měsíci červenci rozdávány.

1857. Dne 7. listopadu 1857 byl Jan Nosek poučitel zdejší do Sedlčánka přeložen, aby tam churavého učitele zastupoval.

Místně p. učitel Josef Nastuj vyučoval ve škole po celý rok samojediný.

1858. Dne 23 října 1858 byl Josef Kulič rodilý z Třebechovic za počitele v Novém Hrádku ustanoven.

Ten samý přistěhoval se dne 6. listopadu 1858 na Nový Hrádek a počal hned na druhý den službu ve škole zastávati.

1858. V měsíci říjnu 1858, nechal jsem já místní farář František Hladký zdejší dům školní opraviti a sice podzdívku okolo celého stavení, kuchyně a komínu, lištiny omítl i zevnitř, střechu těsněji 4ty dél. Na to na všecko vydal jsem 70 zl 66 kr. r. č. Byl mi slíben, že po dokonané opravě hned zaplacen bude; musel jsem mnohdy asi za tou příčinou kmotři, mnohokráte písemně i ústně žádati, až konečně teprv po třech letech jsem vyplacen byl. Že jsem při tom všecku chuť k dalšímu opravám ztratil není třeba připomínati.

1861. V měsíci listopadu a sice dne 19. držela se v Borové c. k. krajská komise za příčinou stavby nové školy a náležitého platu pro filiálního učitele. Zástupcové knížat pánů Oppenheimských i Máchovského odpovídali a přece se ničeho nerozhodlo - musí prý se to nyní zákonní cestou vyhledávati a nějakou nejvyšších c. k. úřadů v té záležitosti trpělivě očekávati.

1862. Josef Boš, školní dohlížitel.

Dne 21. března 1862, byl p. Josefu Bošovi obecním radním o 10. hodinách ráno ve škole u přítomnosti veškeré školní mládeže, p. katechety, učitele podučitele a pana Jana Grunna lékaře c. k. krajský

dekret jakožto školnímu dohlížiteli pro příměřímé věci
od Frant. Hladkého farářě slaměě doručen.

1862. Farní škola na Novém Hrádku stává se
jedním Děditství Maličkých v Hradci Králové.
To samé platí o filiální škole ve Smržovém a
přidružení škole v Borové.

Na přímluvu zdejšího kaplana ctihodného kněze p. P.
Jana Jelínka, vložil zdejší měšťanosta p. Jan Hencl
Fzl.n.č. do Děditství Maličkých v Hradci Králové a
učinil touto záslužnému s úmyslem zdejší farní školu
jedním téhož Děditství. To samé učinil p. Ferd. Vogl ob-
chodník v plátnech ve Smržovém pro školu Smržovskou
a Ignác Bubeníček v Borové č. 30 pro školu Borovskou
obě na přímluvu zdejšího dříve jmenovaného horlivého
pana kaplana.

Seznam knížek

kterýmiž všecky tři školy z Děditství Maličkých
od roku Páně 1862 podělený byly.

1862. 1. Kaplička pro lipkami
2. Prostonárodní obrázky I. díl.
1863. Obrázek sv. Cyrilla a Methodeje-oslovytina.
1864. 1. Prostonárodní obrázky II díl.
2. Invalid od Ehrenbergra
1865. 1. Prostonárodní obrázky III. díl.
2. Bratr Ptenat.
1866. Dar Anežka z Pardubic
1867. Škola mé štěstí od Karoliny Světlé.
2. Putování do svaté země od Jos. Brenty

1863. Oprava školy.

Ačkoliv jsem já farář František Hladký léta Páně 1858 se správou při zdejším školním domě špatně dopadl a pro budoucnost všecku chuť k stavbám školním ztratil, předce jsem na žádost místní představenosti opět léta Páně 1863 opravu místní školy převzal a sice novou střechu více než na tři třetiny / domu školního, novou stolici pro střechu, nové dva žáchvady pro školní mládež, dvě nové lavice do druhé třídy a jednu do první třídy, jednu novou černou tabuli. Při tom jsem nechal tři staré zelené tabule opraviti, jakož i 4 rámky ke dveřím školním do domu; dále jsem nechal 2 kamna na přestavěti a k třetím kamnám v pokoji p. učitele novou železnou plotnu dáti. To všecko jsem zaplatil a pak od zdejších příškolních obcí naspět obdržel anici 279 zl 8 kr – 120 zl 14 kr od kmotřete Páva a 158 zl 94 kr od obcí příškolních a to dne 7. března 1864.

Josef Kulíř druhý podučitel.

Josef Kulíř byl p. Janu Jirkovi, který dne 4. prosince 1863 za učitele do Bolehošť byl dekretován od obce Sněženské za tamního učitele presentován a od Výnosu Důstojné Konsistoře dne 24. února 1864 stvrzen. Odebral se na své nové stanoviště dne 8. března 1864. Podučitelství na Novém Hrádku zůstalo proměn v nedostatku školních pomocníků na nemocný čas neobsazené.

1864. František Souček III. podučitel.

Dne 15. srpna 1864 byl František Souček narozen dne 16/i. 1844 v Hradišti okresu Zbirožského a kraje Plzeňského za učitele na Novém Hrádku ustanoven, kdežto dříve po 2 léta při farní škole v Chrasti, co prozatímní učitel sloužil. Tento samý přistěhoval se na Hrádek dne 18. září 1864 a počal dne 19 září 1864 školní mládež vyučovati.

1865. Výbor školní.

Léta Páně 1865. uzavřením shromáždění náměstské přítomen jest školní patronát, na radnici městské obec. Zastupcy školní jsou zvoleni:

1. Jan Hencl vydavač barvy z Hrádku č. 62
2. Václav Roubal rolník z Hrádku č. 29.
3. Josef Svetlík rolník z Bzdla č. 1.
4. Emanuel Hencl, představený z Dlouhého č. 11.
5. Jan Jánský nájemník z Pisu č. 16.

Z těchto samých jest Jan Hencl za předsedu zvolen.

1865. Borná – nová škola.

Léta Páně 1865 dne 3. září na slavnost sv. Andělů Strážců byla nová škola odpoledne třetí hodinu od faráře na Novém Hrádku (Hladký) slavně posvěcena.

1866 František Souček II. učitel.

Léta Páně 1866 byl František Souček za učitele na hlavní škole v Nálezově jmenován kamž se také dne 10. dubna 1866 odebral.

1867. Jan Holanec 4. producitel.

Z nedostatku producitelu zustalo producitelske misto
uprazdnene az do 19. srpna 1867 kdezto Jan Hola-
nec narozen na Opocne okresu tehoz jmena, byv od
veledustojneho skolskeho uradu dekretovan co produ-
citel s skolni mladez vyucovati nastal. Dne 18 zari 1867
odpoledne po skolnim vyucovani odesel na Opocno a pused
z Opocna na Hradek dne 4. rijna 1867 prodchazel se
z producitelstvi. Misto producitelske zustalo opet z ne-
dostatku producitelu uprazdnene.

1865. Leta Pane 1865 stala se fara skola na Novem
Hradku mistem „Zlate knihy" a to vynasna-
zenim stolicniho kneze pana P. Jana Jelinka zdej-
siho kaplana, z cisteho vyjmuzu nekolika slavadelnich
predstaveni od zdejsich ochotniku davanych a
byla prudelena „Zlatymi listky" na rok Pane 1865 c. 3.
" " " 1866 c. 4
" " " 1867 c. 5.

1868 Frantisek Reiter paty producitel.

Leta Pane 1868 v mesici lednu byl Frantisek Reiter
narozen v Bitovanech okresu Nasavrckeho kraje Chru-
dimskeho leta Pane 1839, na svou zadost co producitel pri
skole v Mezirici na Novy Hradek co producitel pusobem
a nastal dne 1. unora 1868 mladez skolni vyucovati.

1868. Jan Dedek filialni skoly v Borove 1. ucitel.

Leta Pane 1868 jest trpena skola v Borovem za filialni

povýšená a obec patronem té školy učiněn. Za prvního učitele
jest Jan Dědek z Merklína okresu Novoměstského a kraje Krá-
lohradeckého od obce presentován a od vysoce důstojné
Konsistoře stvrzen. Narodil se v Merklíně dne 2 ledna 1795
za učitele jest ustanoven 1820, stal se brzo prvním učitelem na
novém Hrádku a co takový exercendo sloužil při škole Borov-
ské přes 47 let co horlivý pilný neúnavný a příkladný
člověk svátostky běžně dne i hodina a bojuje statečně s
bídnou smrtí. Dne 10. května 1868 složil v chrámu
Páně na Novém Hrádku, brzo po zaměřích služebách Božích
při účastenství velikého zástupu lidstva veřejné vyznání
víry a předepsanou přísahu v ruce nebožtíka faráře a
když po krátké řeči od nebožtíka faráře držané veškerý
učitelský sbor slavně uvedem. Odešel na odpočinek dne 1. února 1872.

Poznámka opisovače. Řid. učitel Josef Novotný
v N. Hrádku odešel 1.8.1878 do výslužby, po něm vyučuje
od 3.8.1878 Benjamin Nejtr.

Pozn.:

Řídící učitel Benjamin Nejtr
byl roku 1884 suspendován a přišel za učitele jen
do Bílého Újezda, kde zase byl mobilován. Místo jeho
zastupoval nejdříve p. Franc. Ježek, domorodák, kte-
rý se pak stal říd. učitelem a tím velkým pánem
i dle jednání pak.
Roku 1884 v září odstoupil co řídící kůru
pensionovaný učitel p. Josef Novotný, který 35
roků ku spokojenosti celé osady místo to zastával.

Po něm zav řídící učitel p. Ježek nebyl varhaník dosazen sem byl za učitel p. Augustýn Ploček kte-
rý s varhaník místo to obdržel. Pokud tento zastával
byl provisorně co ředitel kůru a učitel byl zaná
ponížeností, jakmile však dosáhl v obém definiti-
vy vystrčil růžky. Předem ten řídící učitel pro-
kuloval faráře až dorůdil roztržky. Mimo to
chtěl pro Jesenicku, kde byl producitelem stolu prae-
gravorat, čímuž farář nechtěl svolit, tak že se
stalo, že ho lid k výkropům a k oddavkám ne-
bral. To si p. Ploček chtěl vymoci násilně a dva
krát žaloval faráře a vys. Místo b. Konsistoř ale
byl žádně vždy. Když pak byl p. ř. učitel Ježek
od souseda p. Václava Lepše řezníka u šl. c. k. okres.
školní rady žalován a již se nad ním suspensace
vznášela, odprosil p. říd. učitel p. Václ. Lepše a zá-
roveň faráře, načež tito žalobu amulovali. C. k. okres.
inspektor p. Jan Hraše (kolega farářův) seznav, zš
třenice těch je vinen p. Augustin Ploček, svým rýpá-
ním a pomluvami, zejména co ředitel kůru, nařídil
p. Plockovi, by dal co ředitel kůru mšičku zpěvěd
což se stalo 13 prosince 1886 – 13. ledna 1887 exkl.
Dne 13. ledna 1887, když odváděl kůr právě zvo-
nila se hodinka nejbohatšímu sousedu p. Ferd.
Lepšovi, jakoby chtěl.
Ředitelem kůru provisorně udělal farář p. Jana
Moska učitele ve výslužbě v Dobrušce. Tak se třestá
pýcha a nadutost.

1887. Zatímní správce školy p. Fer. Liška

Roku 1887 dostal se odejdu řid. učitel p. Ant. Ježek na učitele na měšťanskou školu v Červeném Kostelci († 7. 11. 1907 v Čer. Kostelci) za zatímního řídícího učitele dosazen sem učitel ze Starého Města p. Ferdinand Liška, který ani nebyl ranhaničkem o definitivní místo řídícího učitele zde nežádal.

Roku 1888 v měsíci srpnu stal se řídícím učitelem a spolu ředitelem chóru v Novém Hrádku pan Emanuel Heller dosud řídící učitel ve Studnici u České Skalice. Dne 1. listopadu 1906 dán byl na vlastní žádost pro 40 letém vyučování do penze. Učil však ještě do konce února 1907 a na jeho místo v Novém Hrádku nastoupil 1. března 1907 p. Jindřich Šob dosud učitel v Opočně. Po odchodu pana řídícího učitele Emanuela Hellera nastával místo ředitele chóru syn Karel Heller. (Zapsal Hospič)

R. 1932 nová škola jako palác vevodící chudé obci Spěšné v svátcích Svatodušních veřejně otevřena za paráda asistence sokolů z okolí. Katolíci ovšem se štěli aby posvěcena byla, ale bylo jim slíbeno, že dostanou na školu subvenci jen nebude-li svěcena, aby jim tudíž ostatní občané nemohli říci, že uvalila na obec velký dluh od svěcení upustili.

(Zapsal Urbánek)

Při kanonické visitaci dne 23./6. 1933 viděl
Fr. Hrnčíř administr. vic.
2/6. 1934 Fr. Hrnčíř bsk. n/k.

418 Zasláno „z Čech" č. 230 ze dne 7 října 1890,
týkající se vyučování náboženství na filiálních školách
v Borové a ve Smrčném.

(Zasláno)

Smí-li katecheta aneb duchovní správa ve filiálním obci, dvě třídy spojiti, tudíž v obou najednou náboženství vyučovati?

Důstojnému úřadu farnímu na N. N. (= Nový Hradek)
Na základě vysokého nařízení velestatné c. k. zemské školní rady ze dne 2. září 1890 č. 22676 a ze dne 9. září 1890 č. 24400 uložili jsme správám obecných škol v N. N. a N. N., aby pro příští léta ani letošního školního roku nevyjímaje, rozvrhy hodin upravovaly tak, aby duchovní správa v N. N. vždy při jedné cestě pro jedné hodině v každé třídě na škole jak ve N. N. tak v M. vyučování náboženství mohla pravidelně obstarávati. O tom důstoj. duchovní správě, zároveň dáváme vědětí s doložením, aby vyučování náboženství na školách příslušných ve shodu uvedla s rozvrhy hodin vypracovanými dle znění dotčených nařízení.

C. k. okresní školní rada v N. N. 27 září 1890.

Předseda N. N.

Na to duchovní správa předala biskupské konsistoři zprávu a zároveň odpověděla c. k. okresní školní radě:

Tyto dle důstojné biskupské konsistorium v N. N. v platnosti předepsaná duchovní správa obstarávala v uplynulém školním roce 1889/1890 vyučování náboženství na přifařených filiálních školách takto:

Do filiálních školy na N. chodil a v čase zimním najatým povozem sám jezdil farář, který ročně učinil tam vyjma cesty ke zkoušce z náboženství 108 cest a jelikož když jel vzal vyučování v první i druhé třídě obnášel počet hodin náboženských 133.

Do N. docházel stále přísný kaplan, který při 97 cestách měl počet náboženských hodin 115, protože též někdy dle možnosti a potřeby při jedné cestě v obou třídách vyučoval.

Za tyto cesty dostal farář 103 zl 68 kr a p. kaplan 93 zl 12 kr, avšak s přiložením nařízením velesl. c. k. zemské školní rady, které se ctěnou přikládá, jakožto i opis odpovědi na to samé k další nyní vědomosti se zasílá.

Z farního úřadu v N. N. dne 4. října 1890

N. N. (Havaut) farář.

Slavné c. k. okresní školní radě

v N. N.!

Ku ctěnému nařízení ze dne 27 září 1890 č. 1353 jímž se na základě vysokého nařízení c. k. zemské školní rady ze dne 2 září 1890 č. 22678 a ze dne 9 září 1890 č. 24400 v účinnosti provedení duchovní správě uhládá by pro roční upravenou rozvrhu hodin, vždy při jedné cestě pro jednu hodinu v každé třídě na dvoutřídní škole jak v N. tak v N. vyučování náboženství pravidelně opatřovati dovoluje si ta samá duchovní správa zaslati následující námitky:

Vyučování takto žádané je na uvedených filiálních školách z následujících příčin nemožné:

1) Zdejší duchovní správa má dobu dopolední obstarávání

vyučování náboženství přísluší škole ve 4 třídách farář ve dnu a kaplan ve dnu, pak ostatní církevní funkce. Mimo to je od 15 září až do 1. května farní mše sv. i všedního dne ve 8 hodin. Katecheta s bídou by mohl vyjíti v 9. hodin. Není tedy z této příčiny možno, by se vyučování náboženství na jmenovaných dvou dvoutřídních filiálních školách dopoledne po jedné hodině v každé třídě při jedné cestě pravidelně obstarávalo.

2. Zbývá tudíž jen doba odpolední v pondělí úterý ve čtvrtek a pátek pro cesty do filiálních škol těch. Ve 12 hodin se obědvá a jelikož i každému dělníku je tu doba odpočinku přiměřená až do 1 hodiny, snad i zdejší duchovní povolání nároky činiti mohou. Před jednou hodinou, již musí se dáti zdejší duchovní na cestu by příliš unaven a zapocen do školy nepřišel ne 2 hodiny jsou pěší od 2–3 hod, nebo se do 4. hod. nevyučuje.

Učinit nový rozvrh hodin pro vyučování náboženství na dva určité dny odpoledne a tím na ty dny přeložit veškeré vyučování místo od 1–3 hod. resp. do 1/2 4 na době od 2–4 resp. až do 1/2 5 je zde nemožné. Duchovní by musil vyučovat od 2–4 hod., kdy v čase zimním zvlášť v době adventní je v tu dobu již tma a při špatných zde silnicích, plískanicích a závějích, nemohl by se pak ani povozem vydat na cestu zpáteční, byna ní nezahynul vždyť zde není silnic.

Přihlédnu-li k místním na těchto cestách, jež lesem vedou v takovém případě je dosti. Jen za mnějšího faráře zemřelo již více osob na cestě k m. a zpět.

Mnohé dítky mají mají i přes ½ hodiny ze školy domů; kdo by ty vedl? Ponnito určitými dny, byl by pak duchovní zvážen, ceníž by častěji nemohl učiniti za dost, buď pro pří-pad zaopatřování, hlamětale pro špatné počasí v horách. Některý den bez jít do filiální školy jiný nebo: O já bejdu pra-videlnou vyučování náboženství na filiálních školách v hor-ách nebo i při nepředepsaných v hodinách a duch am pulovito jak vzhledem ke správě tak i k počasí. O duchovní správě se to rozumí samo sebou. Jinak stane se někdy, že třeba měsíc nebo tam jeti am jeti a jindy zase třeba čtyři-krát týdně, činíž se vynechané hodiny pouhud nahrazují.

3.) Ale i z fysického stanoviska nebo zde duchovnímu na jmenovaných dvou dvoutřídních filiálních školách 2 hodiny za sebou náboženství vyučovat.

Kněz který má ráno funkce a obřady, dopoledne úřední záležitosti a vyučování náboženství doma, nemůže odpole-ne po namáhavé cestě přes hodinu trvající přes hory a doby 2 hodiny vyučovati a zase zpátěž cestu nazpět vykonati mohal se o zdraví své připravit za krátkou dobu.

Jestli někdy se vyučovalo 2 hodiny za sebou, stalo se to tak že se farář dal dovezti — tím získal času a nebyl tak unaven cestou; kaplan jenž bez prostředku tak učinil, při-nášel si tím nebezpečnou duchovní nemoc a proto také z těch stanice kaplani utíkají po krátkém čase a raději přestoupí na jiný patronát než aby se o zdraví připravili.

Konečně podotýká předpisová duchovní správa, že více než 92 cesty, zrovna jako na jednotřídní filiálce nemělá

428

a tím nařízení veleslavné c. k. zemské školní rady nepřehrož avšak z důvodu nadepsaných 2 hodiny za sebou vyučovati nemůže a nebude. Zda tím nařízením účelem se vyhoví jest otázka, avšak financiální stránce bude vyhověno.

Dodatek. Ale již více rokú stávajících rozvrhu hodin pro náboženství na N. a v N. se z udaných příčin zdejší duchovenstvo říditi nemohlo.

Od farního úřadu na N.N. dne 4 října 1890.

T. H. farář.

7744

Farnímu úřadu v Novém Hrádku

K dopisu ze dne 4. října b. r č. 270 vyzýváme farní úřad aby svým časem vyšetření školního úřadu na objasnění a proti představu v příčině udílení vyučování náboženství v školách v Borovém a Svěžíně s námi sdělil.

B. Konsistorium v Hradci Král. 11 pros. 1890.

Prašniger - Hampl.

č. 231 far

Vysoce důstojné B. Konsistorium!

K vys. nařízení ze dne 11 pros. 1890 č. 7744 aby v posloupnosti předepsaný farní úřad svým časem oznámil výsledek jeho protestu ze dne 4. října 1890 č. 270 far proti nařízení veleslav. c. k. školní rady ze dne 2 září 1890 č. 22678 a 9. září 1890 č. 24490 ve zdejší farní duchovenstvo nijak nemůže ani z fysických ani z časových příčin při jedné cestě do filiálních škol na Borovém a v Svěžíně v každé třídě při jedné hodině náboženství vyučovat

dovleje se tíjž fanní úřad vyříkeni resp. nevyříkeni tohoto
postižnějšího k vysoké vědomosti učitelství. Ani sl. c. k. okres-
školní rada v N. Městě ani velesl. c. k. zemská školní
rada, jsouce nikterou nadpřirozenou nadpravědlou a to zajisté
z té příčiny protože ze zákonem své dřívější nařízení, by
katecheta ve filiální škole v obou třídách po hodině při
jedné aště vyučoval opodstatnitě nemůže. Dle školních
zákonů nynějších je katecheta povinen v každé třídě 2
hodiny náboženství vyučovati, avšak naznačeným nařízením velesl. c. k. zemské školní rady ze dne 2 a 9. září 1890
při zdejší filiální školy Borová a Smržná v hledu tom
shrácený, an povinen jednou v týdnu v každé třídě
katecheta náb. tam vyučovat může a smí, nebot počet
dětí v obou třídách ročně 92 přesahovati nesmí. —
Tímto nařízením, jsou zkrácený nejen školy, nýbrž i zdej-
ší duchovenstvo, které by při možném větším počtu dětí ná-
kladů, jak dříve sám na vzniku školy tu navštěvovalo, an při
větším počtu cest výlohy by snadno by nésti mohlo. Na pod-
zimní a v létě chodí-ze pěšky a i větší počet dětí pro 96 hr.
za více než 8 km cesty přes hory a doly bez silnice pěší
mnoho často nesnadnými, byl by pro chudé duchovenstvo
zdejší velkým jako mnohdy.

Farní úřad na N. Hradku 5. srpna 1891.

Tomáš Hanaut farář.

Dnem 1. října 1899 otevřena nová třetí třída
na obecné škole v Borovém.

(Zapsal J. Hrdý, farář.)

Roku 1903 vymířila zemská školní rada v Praze
tuto náhradu za cesty do venkovských škol:
1.) na Borovou za 1 km .... 30 hal. účtenou za 8 km 2K40h
2.) do Smržného za 1 km .... 30h účtenou za 8 km 2K40h
3.) do Dlouhého za 1 km .... 28h " za 6 km 1K68h

Zimní expositura v Dlouhém otevřena byla na podzim 1902
Ve školním roce 1906-1907 začala se vypláceti remunerace
za venkovské školy a sice za každou třídu ročně 80K
v Mostě Hradišťku ve třídě 1. 2 a 3 vyučovala duchov-
ní správa sv. náboženství bezplatně ve třídě 4 a
5 dostávala remuneraci za každou hodinu 1K 20h

Zimní expositura ve Dvoře otevřena byla na
podzimě 1907 a sice v pondělí 4 listopadu. Cesta
vyměřena byla na 3·5 km za kilometr 26 haléřů
účtenou 1K 82h (výnos zem. školní rady 12. 5. 1908
čís. 24.979.
Zimní expositura v Tisu byla otevřena v listopadu
1910. Cestovném. školní rada 27 září 1911 č. III A 2635
stanovila 1K 34h.

Cesty do školy v Borové

Dne 29. října 1907 podala žádost duchovní správa v Mostě
Hradišťku c. k. zemské školní radě, aby dovoleno bylo ko-
nati více cest do školy v Borové než zákon stanoví. Na
žádost tuto došla odpověď 19. března 1908 tohoto obsahu:
C. k. okresní školní rada v Mostě dne 17. března 1908
č. 548.

Důstojnému farnímu úřadu

v Novém Hrádku!

C.k. zemská školní rada nyní usnesením ze dne 6. března 1908 č. 12.257 dala věděti, že duchovní správa v Novém Hrádku za příčinou vyučování náboženství na obecné trojtřídní škole v Borové, tři týdenní cesty povolite nebyla, avšak povolila zcela výjimečně aby více než 92 cesty, byly honorovány, jenžto s touto podmínkou, že bude nezbytná nutnost všech cest přesahujících tento počet náležitě prokázána.

C.k. okresní hejtman jakožto předseda

Dvořák.

Zapsal
Far. Postřižil

Ve školním roce 1912/13 vyučováno v Dlouhém celý rok nákladem odboru severočeské jednoty v Novém Městě n/Metuj. Od 1. dubna 1913 měla IV. třída zdejší pobočku ve které učitel zimní expositury ve Rzichu vyučoval.

Cestné do přespolních škol.

Zemská školní rada výnosem ze dne 2/10. 1931 č. III. 867/7 ai 1931 čj. 110.262 ai 1931 vyměřuje duchovní správě římsko-katol. v Novém Hrádku cestné za cesty konané k vyučování náboženství římsko-katolickému na škole v Smržném částkou 18.40 Kč a za cesty konané k vyučování náboženství římsko-katolickému na škole v Dlouhém částkou 13.20 Kč za jednu cestu tam i zpět od 1. září 1931.

O tom dávám vědět.

Předseda Dr. Šb v.r.

(Zapsal farář Urbánek)

Cestné do Borové 4 km — 16·- K.

Česká zemská školní rada pro Čechy v Praze upravila
výnosem ze dne 23. května 1941 čís I. - 898 ai 1941.
odměnu za cestu tam i zpět vykonanou za účelem
vyučování náboženství římsko-katolickému z Nového
Hrádku na Borovou při vzdálenosti 4 km v částce 16·- K.
Platnost tohoto výnosu stanovíme od II. pololetí škol-
roku 1940/41 t.j: od 16 června 1941.

Okresní školní výbor v Náchodě telef 449
č. 3254/41 dne 13. června 1941. (Zapsal Kolář farář)

Péče o chudé.

1850. Léta Páně 1850 byla správa zdejšího špitálního jmění zákonně zdejší městské představenosti odevzdána a pan Jan Grim městský lékař za počtvedoucího zvolen a potvrzen.

Od roku 1843 až do r. 1848 nebyly farnímu úřadu žádné účty doručeny, za tou příčinou také v seznamu na str. 646 a 647 jsou vynechány.

Při odevzdávání špitální kasy léta páně 1850 jest následující likvidace předložena. (Viz str. 644)

Účty o r. 1849 a dále jsou na druhé str. 646 a 647 vyznamenány.

Dokonalé účty jakož se nyní vedou nalézají se i s přílohami na str. 649, 650, 651 a 652

1862. Na Novém Hrádku nachází se též chudý ústav který koncem roku 1861 vynášel 1517 zl 21 kr. v. č. Chudý ústav

Účty se každoročně skládají a nalézají se ve zvláštní knize od roku Páně 1840 založené a ve farním archivu chované.

L. H.

Ve jménu nejsvětější a nerozdílné Trojice Božské, Boha Otce, Boha syna, Boha Ducha svatého Amen.

Aby bylo všechněm provědomo a to obzvlástně to, kde jest potřebno, že se vystavěl domek špitální a při něm také ustanovila tato nynádějná fundace v městečku Novém Zhrádku, blíž Žamberka Františka k panství Jeho vysoce hraběcí excelencí dollorádskému (tit) Opočenskému patřícímu od jistých dobrodinců s povolením obojí jak duchovní tak světské vrchnosti milostivé a to následujícím způsobem, zatím dokudž by tento špitálek lepší vznik nedostal; totižto:

1.) Shledal a sečíbse mezi dobrý lidi na jejich pozemské grunty a jiné jmění rozdílné kapitál 200 zl, z nehož to procházející interesse neb urok 5 p.to (%) totiž 10 zl má se pokaždý v roku následujícím dělit, pro dvě osoby špitální, které by domácí pan farář uznával toho bytí nejubožejší a nejpotřebnější každé té osobě týdnově po 7 x mch tak dlouho dokud stačí těch pravených 10 zl, aby tu pouze k snadnějšímu vyživení svému dostávaly.

2.) Shledal a ručil se také druhý kapitál 200 zl z nehož procházející interesse aneb urok 10 zl r. č. mají se vynakládati dílem na správu a zachování špitálních stavení a jiných potřebných věcí špitálních na doplnění onych každoty hodních pro 2 špitálníky

14x při dílem a dílem také na dříví k palivu při těmž
špitálu: ostatek ale takového dříví co by se nedostávalo
a od špitálníkův státi se mohlo, ať oni sobě osoby způsobné
tam bydlící se vší pilnosti nanosejí a nebo dle možnosti
vyprosejí a vyžebrají.
3.) Nejbližšímu inspektorem přijímacím jich a opatrov-
níkem každý pořádně zřízený p. farář domácí Nov.
hradecký: vrchním ale patronem a zástupcem obojí
milostivé jak duchovní biskupská tak také světská
opročníka vrchnost dědičná aby bytirácila co nejpro-
zíravěji se prosí a žádá.
4.) K přijímání peněz interessálních anebo jiných
odkázaných, darovaných a t.d. jakož i následovně k
vydávání jich (z nich) pokudž by nechtěl anebo nemohl
ta práci a lásku k bližnímu sám p. farář domácí
prokazovati; ať se ustanoví staršé kostelník zádušní
počet vedoucí; a kdyby z pouhé lásky to prokazovati také
se zpěčoval, může se jemu nějaký náležitý plat z duchov-
ního špitálního nařídit.
5. Osoby pak do tohož špitálu asi 6 jich, mají se
přijímati toliko poddané opročnosti a pouze farníci
Nov. hradečtí mezní: cizí ale a odjinud přichozí žád-
ní aby tam stále přebývali leda někdo z největší po-
třebě postavený na čas krátký, jmenovitě pak ať se
žádný z obcí těch tolikto: Z Nového Hradku, ze Slavonína,
ze Brd, ze Smržného, z Tesin, z Bohdašína a Vanovky.

/.

Povinnosti těch špitálních lidí

ať jsou tyto:

1.) Každodenně hned po zvonění na mši sv. i na jiné pobožnosti bez odkladu choditi budou a stanou každý den včedně před mší svatou litanie o Pánu Ježíši nebo loretánské s osobitými předepsanými modlitbami společně nahlas a pobožně se vymodlejí a to sice za fundátory a dobrodince své, též spolu za celou Novohrádeckou obec a za veřejné církevní potřeby.

2.) K svaté zpovědi a velebné svátosti přijímání nejméně ve dvou měsících jednou náboženně ať přistupují.

3.) Doma v špitále každodenně všichni spolu v čas určitý litanie loretánské, jeden malý růženec a na to sedmero Otčenášů a Zdrávas Maria a jednu Věřím v Pána Boha a Desatero Boží přikázání na úmysl církve svaté, potom pak jeden Otčenáš a Zdrávas Maria za dušičky se vymodlejí i poslední tři písně, totižto Hvězda jasná, Svatý Václave a Bože všemu věrnému dušičkám v každý den náboženně vyzpívají.

4.) Život počestný a veselek pokojný a trpělivý ať vedou, nechtějí-li vystupující od pana faráře trestání anebo dokonce brzy vyhnání býti.

5.) Ohraně Páně často mýtí a čistiti s dohledem tím hostelním povinni budou.

6.) Zdravější nemocným a mdlým špitálníkům vůně
příslušeti též pozůmí ať jsou, abyse jim to také
budaucně včas potřeby dálo.
7.) Kdokoliv tamo přijatý bytí žádá, musí se zavá-
zati, cokoliv po jeho smrti jmění a nábytku nebo
dědictví a kdekoliv nápadu zůstane, že to všechno
ku spravení slušného pohřbu plným právem tomuto
špitálu připadne, aby tudy ouvozník bráti a tím
líp a více lidem k pohodlí sloužiti mohl.

To tehdy zatím mysl všecko a jedno každé zvlášť
jako nějaký instrument vyzdvižení[m]ho, téhož špi-
tálu Novohradeckého se potvrzuje a s podpisem dole
psaných pánův svědkův upevňuje. Však bez vší
jejich újmy a škody: bez jiné budauce odpovědi a těžkosti
Jenž se dálo na Novém Hradku v domě farním
dne 29. Julii Anno 1739.
Samuel Hein-šmidberský, na ten čas farář
Novohradecký m/p.

Fr. Jos. Wallprecht m/p
p + Hejtman Oppocenský
Jiří Arnošt ten čas zřízený polesný m/p.

Přijaté byly ze začátku osoby následující.

Aº 1739. dne 27. Julii
Susana vdova po nebožtíku Matoušu
Přibylovi ze Rzi.
Alžběta a Kateřina její dva sirotci.
Aº 1742 dne 7. Martii tato Susana z Paříc dokonala
život svůj ve špitále.
Aº 1742 aprili: Alžběta poslána do Lenína na službu
1743 též Kateřina přišla do Domašína k službě.

Sibila vdova po nebož. Václ. Hejzlarovi ze Slavoňova

Aº 1740: Tato Rozina pro neposlušné se její chování
byla prye vypovědena.

Dne 24 Novbris 1739: Rozina dcera po nebožtíku
Jakubovi Valáškovi z Bohdašína

D. Martii 1740 Rozina vdova po nebož.
Jakubovi Fimilovi z Hradku

D. septembris 1743. zas přijatá byla
Maria po nebož. ze Slavoňova.

Obligace Jana Průbyly držitele zahradního grunte
pod No Cons 3/21 v Novém Hrádku na ztrannú hasy chu-
dého ústavu vypůjčených 32 fr Conv. Mince

Dlužný vpsány:

Já Jan Průbyl moci přítomného dlužného upsání dozná-
vám, že jsem sobě k mey důležitej potřebě z chudy. kasy
Nowohrádecky 32 fr C dl pravého Třidcet dwa zlatý
stříbrné mince vypůjčil a takové k mému rukau na
jednou v hotovosti přijal před které řádné obdržení
já nasa pravenou kasse v nejlepším způsobě právo
tuto kvituji a sebe zavazuji z nadřečeného kapitálu
5 percento ourokowati a proti obouum stranám svobodné
stojiž čtvrtletní wypovědi zase nazpátek ouplně složiti.
Když nadřečená kasa chudého ústavu, jak z obledu
kapitalu tak i z něj zacházejících ourokův postačitel-
né zajištění podrobila prowěz já moje weškeré změní
nemuš obvzláště ale můj zahradní grund pod No Cons
3/21 v Novém Hrádku do prawého podpuřství daňám a
zapisuji, tak ně kdybych dle předpisu nejwyššího na-
řízení od 18 října 1792 §4 ty zde ustanowenu lhůty pořádně
nedwedl prodtknutý wěřitel bez wší další wýpowědi
také obledně kapitálu, tak i z něj zašlých ourokův a
wetrat z wsad jmenowaných podpuřství sebe odtrhnuti
a oprávněn býti má; ale by toto moje dlužní
upsání bez mého wědomí a mojé přítomnosti, to wšak
na moje wlastní wetraty patřičně wtelmo bylo.
Na dikaz čehož jest můj w domech k tomu odemně
dotázaných wědkuw wlastnoruční podpis. /:

Jenž se stali v Novém Hrádku dne 2 ledna 1841
Dominik Přibyl +++ Jan Přibyl
představený svědek od něho k prosbení dožádaný
Ignác Hlejzlar Josef Kubeček.
přísežný svědek

Obligace Jana Drašnara, držitele rolního domku pod Nro Cons. $\frac{23}{211}$ v Novém Hrádku na z tamní kasy chudého ústavu vypůjčených 20 zl Con. Mince

Dlužný vpsaný.

Já Jan Drašnar moci přítomného dlužního upisuji, doznávám, že jsem sobě k mey dilezitey potřebě z Nowohrádecky kasy chudého ústavu 20-ti Con. zl pravim: Dvacet zlatých stříbrné mince vypůjčil a tak komu se mým rukoum v hotovosti přijal, před které řádně obdrženy já nad pravenou kasu v nejlepším způsobu právě tímto kvitaji a sebe zavazuji z nad. včaného kapitálu 5 percento ourokovati a proti obou stranám svobodně každý čtvrtletní výpovědi zase na zpátek ouplně složiti.

Aby ale nadřečená kasa jak ohledně kapitálu tak i z něj zacházejících ourokuv postačitedlne pojištěni prodosáhla, prozež já mé jmění ve obzlášte ale mněj domek pod Nro Cons $\frac{235}{211}$ s přináležejícima k témuž dědičné připadnosti pole 1 jitro 800 □ sáhu roli a 1 jitro louční v Novém Hrádku, do prázníko

podpůrství daňáun a zapisuji, tak že kdybych
dle předpisu nejvyššího nařízení ode 18 října 1792
§ 4 ty zde určité úroky nejdyl v kasse štětí nedržela
po vyjití výš stanovené lhůty pořádně neodvedl
ona část podotknutá kasa bez vší další výpovědi
jak ohledně kapitálu, tak také z z niž zaslých ú-
roků a outlat z nad jmenovaných podpůrství sebe
odškodniti a opraveně býti má; spokojen jsem, by
toto moje dlužení upsání, bez mého vědomí a moje pří
tomnosti, to však na moje vlastní outraty patřičné
stěleno bylo.

Na důkaz těhož jest můj a dvou k tomu ode mně
dožádaných svědků vlastnoruční podpis.

Jenž se stalo v Novém Hrádku dne 7. dubna 1841

Dominik Přibyl
představený svědek

Jan Prašnar
dlužník.

Ignác Hejzlar
přísežný svědek

Obligace Františka Grima, držitele rolního domku pod
No. Cons 23. v Novém Hrádku na z tamní chudé kasy vypůjče-
ných 40 zl (fr) Con. Mince.

Já Františk Grim, mocí přítomného dlužního upsání, doz-
návám že jsem sobě v mé důležité potřebě z kasy chudébrá-
tavu městečka Nového Hrádku 40 fr Con Mince pravém:
čtyřicet zlatých stříbrné mince v cís. král. rakouských
tvarděcetnikách vypůjčil a takové k mým rukoum sku-
tečně přijal z kteréžto složení já nadpravenou

kasu v nejlepším způsobu práv kryti a sebe zavazuji
najmenu z tohoto kapitálu pět per cento vždy posled-
ního října každého roku náležitě ouroky, mýbrž
i také proti obou stranám svobodně sojí-stejně čtvrtletní
výpovědi ten samý kapitál opět v cís. kral. rahaw-
ských dvadcetnících od nynějšího druhu a jakosti
z kterých 3 kusy jedno zlatý a 20 xr jedno čistou
hřivnu stříbra zpátky vyplatiti.

Aby ale nadzmíněná kasa jak ohledem tohoto kapi-
tálu tak z něj zachazejících ouroků postačitedlné
pojištění dostala, proto já mé jmenié nesmrš obvolá-
ti ale můj dluh pro Mr Louis 23 v Novém Hradku s
přináležejícími k témuž 4 jitra 934□ sáhu role a 1377□
sáhu lučního tak do právního podpiství dávám
a zastavuje, že kdybych dle předpisu nejvyššího nař-
zení ze dne 18 října 1792 §4 ty zde určité lhůty nejdýl
v 6ti nedělních pro vejiti vyjš ustanovené lhůty pořá-
dně nesvedl ona část prodlužkmutá kasa bez vše dalšího
výpovědi jak ohledně kapitálu tak také z něj zašlých
ouroků a nutrat z nad jmenovaného podpiství
sebe odškodniti a oprávněna býti maj; spokojen jsa
by toto moje dlužní upsání bez mého dalšího vědomí
a mojí přítomnosti, to však ale na moje vlastní outraty
patřičně vložena a vyznamenána byla.
Na dikaz čehož jest můj a dotčené k tomu odemné schválen
dožádaných svědků vlastnoručně podpis.
Jenž se stalo v Novém Hradku dne 21. února 1842
Dominik Přibyl představený svědek
Antonín Hromádka přísežný svědek
František Grym
dlužník.

Obligace Antonína Hnilka držitele rolního domku pod No. Cons 82 v Novém Hrádku na za žaunů kasy dlužného ústavu vypůjčených 40 fl Conv. Mincy.

Já Antonín Hnilka mocí přítomného dlužního úpisu známám se sem sobě z kasy dlužného ústavu v Novém Hrádku čtyřicet zlatých Conv. Mince pravém 40 fl stříbrné mince v cís. král. rakouských dvacetníkách vypůjčil a takové k mému užívání skutečně přijal z kteréžto obnosu já nadepsanou kasu v nejlepším způsobě přátelským a sebe zavazuji nájmem z tohoto kapitálu 5 percents vždy posledního října každého roku, náležité urokovati, nýbrž i také proti obému stranám svobodně kterýž 3 čtvrt letní výpovědí ten samý kapitál zpět v cís. král. rakouských dvacetníkách od vypůjčitého druhu a jakosti z kterých 3 kusy jeden zlatý a 20 fl jednu ústavu kolínskou hřivnu stříbra zpátky splatiti.

Aby ale nadepsaná kasa jak z ohledu tohoto kapitálu tak také z mých zacházejících urokův postačitedlné bezpečení podržáhla, proč já mé jmění veškeré, obzvláště ale můj dům pod No. Cons 82 přináležejícímu případnými 900 □ sáh a 948 □ kusů v Novém Hrádku tak do právního podpuroství dávám a zastavuji, že kdybych dle předešlého nejvyššího nařízení od 18 října 1792 §4 tu zde určité urokny nejdýl v 6ti neděl pro vyjití mně ustanovené lhůty náležitě neodvedl ona část podotknutá kasa bez mé další výpovědi, jak ohledem kapitálu tak také zašlých urokův a útisk v nás zmiňovaný by podpuroství sebe odškodnitě a opraviti

bytimná; spokojmu sem, by tato moje dluxnů upsání bez
mého dalšího vědomí a mojí přítomnosti, to však na
moje vlastní utraty patřičně oběleno a vyznamenáno bylo.
Na důkaz čehož jest můj a dvou k tomu vedle mne
schválené dožádaných svědků vlastnoruční podpis:
Jenž se stalo v Novém Hrádku dne 13 září 1842
Dominik Přibyl Antonín Horník
představený svědek dlužník.
František Hromádko přísežný svědek

Nejmenovaný jakýsi dobrodinec věnoval 4 dubna
1849. prostředkem skrze c. k apoštolský polní vikariát Vídeňský Královéhradecké diecesi 30.000 f
stříbra v 5% metalikových obligacích a 500 f a
1000 f CM s tím ustanovením, aby se chudým farním
ústavům nejpotřebnějších obcí a krajin rozdaly a
roky hazardních z nich vypadajícími cenami a tipíci
podporovali. Na oznámení toho od důstojné konsistoře
na podržené duchovenstvo vzdána jest náležitě odůvodněná prosba, by se na zdejší v každém obleku smutný stav
obyvatelů přechudobných potřebný ohled vzal při podělování nadjmenovanými dobročinnými odvrdlanými penězi.
Vel. konsistoř shledavši dobrodinci šlechetnému ústavy
chudých, jimžto on sám připadající obligace vykázal
přípisaní (vinkulaci) jich při c. k. dvorní komoře obstaral.
Na žádost pak konsistoře vyplacení onoho odkázáno jest
na c. k komorní výplatní úřad, obligace pak doručena

zdejšímu protěvedením a představením listem č. č.
velebn. panu Antonínu Obstovi majíc číslo 42457 ode dne
1. srpna 1847 na 500 f pravím pět set zlatých stříbra,
tři dvacetníky na jeden zlatý, vyhotovena jsou a mají přip-
sána: pro místar farní chudých na Novém Hradku. Lhůta
odnížse úroky vyzdvihnuté mají jíst od 1. srpna 1848
což do počtu roků 1849 vzáti veled. konsistoř dopisem ode 22
března 1849 č: 1324 poznáxala. Podle vůle dárcovy mají se
úroky vždy v srozumění dotyčného duchovního pastýře, kaž-
doročně předpovzy nejpotřebnějším chudým rozdatě.

Místní různé události ze starých dob.

Když jest se stalo r. 1723 začali obyvatelové městečka N. Hrádku jednat o městský privilegia o obdarování, : nebo před tím jako za vesnici užívání bývalo: na kterýchto ponížennou žádost i hned z kanceláře Opočenského jim dovoleno bylo dále slušně pronásledovat, kdyžto hned z desk z Prahy některé Dokumenta vyřádány byly a tak dále jak krajskymu Auřadu potom pak k J. Milosti císaři žádosti skládané byly. Načež v roce 1726 po všech okolních městech a městečkách pro Attestaxce skrz královský krajský Auřad posláno bylo; však jiníi naproti nic neměli, jedině Levín, Dušník a Náchodská Skalice protestírovaly. Však potom v Skalici snadno i Dušníku na vzácnou přímluvu J. Milosti Rudolfa Colloredu jak Originál vzně spořádáno. Levinští pak skrz mnoho let a Attestatum vydati nechtěli tak že do Kladskylo mnohokrát chozeno bylo, však všechno darebně, až v roce 1731 od Levínskych osobám Hradeckým, totiž Janovi Svorcovi rychtáři a Janovi Petrovi kantoru na jejich velikou žádost a prosbu, jenom tam v Levíně od auřadu přípověd učiněna byla, však potom ještě nakolikrát tam

chozeno bylo, takže Levínsky celé sousedstvo se na rat-
haus scházeli muselo až potom přídci attestaci dobrou
o sobě vydalo.

Tu potom k císařské královské katol. Milosti se
jednalo a v roce 1736 dne 10. Aprila skrze Jeho Milost
H. Exel. Pána našeho Rudolfa Colloreda, Milostivě vy-
zdvižено a spořádáno bylo, takže Novymu Hrádku
3 jarmarky a 1 výhodní tak se všemi právy k tomu
příslušnými udělené byly. Outraty pak do Vídně
jenom z jedné tuže od Disposice (Diskerce) dáti
se muselo, 379 fr (zlatých) do Prahy 86 fr. (zl.) Více
za předešly všechny léta mnoho outrat semotam
učiněno bylo tak po rozvažování mnoho do 1000 zl
nechybovalo.

Výpis z desk zemských Pražských když
Městys Nový Hrádek obnovení svého Městečka Nového
Hrádku vyhledáváty, které také v těch knihách
ingrossirovaný jest.

Po shoření desk zemských léta 1544 ve čtvrtek po Bo-
žím Křtění pod literou L 15 které takto zní a že
Městečko starobyly bylo vysvětluje:

Tento výpis z královských Desk zemských dán jest
s dovolením Urozeného a Statečného Rytíře Pana Jana
Václava Kristofa Hložka z Sampachu Jeho Milost Cí-
sařské Rady královské místodržícího soudce zemského
Nejvyššího Písaře v Království Českém.

Pod přečtení Václava Antonína z Holče na Černo-
lúcích, Červeným Hrádku a Wallech; též Václava Jana
Rumštejna ze Sterefeldu Jeho Mil. Císařské Rady sou-
dům komorního a dvorského soudu respektiv místo-
držícího tenuto přečtení v témž Království Českém
den 15. června léta 1724.

Anno 1736 dne 10. April
Poznamenaný Městys Nový Hrádek kdy od J.
Milosti Císaře Pána obnovení Městečka obdržel
kteří takto zní /: titul :/ se tuto vynechává.
Věrní Milí, když jsme my na nejponíženější žádost
a prosbu Rudolfa Josefa Hraběte na a Collredy a pak

na vaši v těch věcech již předešle učiněné, dobře
uznalou zprávu pro ono k jeho v našem vévodství
Slezském ležícímu panství Opočenskému přináležející pro
minimas temporum, ale zminimovaném, nyní pak zase k vydělání se vynasnažujícímu Městečku
Hradku Císařskou a královskou Milost učinili
a témuž Městečku zase k vzniknutí tří jarmarky
a to sice první v ten středu po Velikonocích a druhý
v ten pondělek po Nanebevzetí Panny Marie a třetí
na den Moudrosti Boží, jakož také přes celý rok
jeden týdenní trh na každý pondělek najdobrotivější udělití a takové dle obyčeje vyhlašovati, nyní milostivěji dovolili jak všechno kojmýstrem obsazeno
v tom pod dnešním Datum skrze naši královskou císařskou
dvorskou kancelář vyhotovením Diplomatě se vynachází.
A protož jsme vám vaším takovou věc tuto k správě poznamenanou tato místa držeti a tímto Nejv. Poručením, abyste vy v patřičných místech slavený tělož
další průchod způsobiti hleděli a k tomu se přičinili, aby nicméně Městečko Hradek při těch
na hoře vzdělaných jeden nejmilostivěji udělených
třech jarmarcích a jednoho v týdnu trhu
náležitě hájeno a naproti tomu žádným způsobem nijak se cestně Řeznáno anebo borděno nebylo
v čemž naše Milostivá vůle vyplněna bude.
Dáno ve Vídni dne 10 April léta 1736.

L. S.

Karel (Císař Karel VI.)

Nacíš z Vídně ku královským místodržícím do Prahy
do pusk zemských k zapsání přišlo od kteréhožto
zápisu 180 zl. obec Novohrádecká a do Vídně
Diskurce 290 zl platiti musela.

Výpis z urbáře Opočenského od léta 1598 sta p.
Kašpara Jaroslava Trčky z Lípy na Opočně a Smiřicích
sčiněný od P. P. Jana Karla Rojka exsposity v Bohuslavicích a sdělen
Novohrádecké faře dne 10. října 1845.

Zámek Fraunburgk prostředně vystavený na kterémž žádný
na ten čas nebydlí; avšak kdyby se spravil a jej pokojů opatřil
mohli by poctivě páni na něm času mnohdy, neboť jest na
něm zdravé povětří bydleti.
Pod tímto zámkem jest městečko slove Hrádek
Hospodářové:

		Na oboci:
Tomáš Řeřábek	Jan Laštovička	Jan Chalupník
Jakub Duchkůr	Martin Špunitek	Jan Krejčí
Řehoř	Bartoň Matějkůr	Tobiáš Houdek
Jakub Hašur	Štěpán Jankůr	Matěj Houdek
Matěj Stankůr	Jiří Travák	
Jan Měnčur	Matěj Richtářůr	
Kašpar Kovář	Vondra Kůček	
Matěj Novák	Jan Kocian, rubynář	

Summa lidí osedlých 20 osob.
V témž městečku jest kostel založení sv. Petra k kterémuž
ta zádruha jest roli luki i lesův spotřebu a toho všeho k témuž
zádruhu užívají na potřeby i na kruže vynakládají.
Richta výsadní od starodáma v kterýž pro v zámku

Opršna šenkuje.

Při témž městečku jest clo od stavidánia nýsadní a platí se s kouskéhor i z hovězího dobytka velikéhor pro 1. ß a z drobnéhor velikéhor j ß (t.j: půl denáru a schová se hor do roka přes ℔ ℔ ℔ ℔ (t.j: 30 grošů)

(Mezi obyvately 6 fumíčku (vomíčku) a 7 zahradníkůr)

K témuž zámku jsou lesové slovou Krahující v kterémž rozličné dříví dostatek jest a těch jest na 24 tenata obtažení přes nejmenším přes 9 lecí.

K témuž zámku Frimburku po týchž honích jsou potokové v kterých dostatek pstruhůr mřenůr rakůr jest a toho všeho ke prohození zámku Opršna se užívá.

(Ta léta 1600 mlýn pod Frimburkem slove mlýn panský. Anno 1646 16 Mai vyzdvižena pec na šmalcovám železa pod zámkem Frimburkem, v níž zimmerančtr dne prvního hus neb sprosta slitá a hamry kujíce pod dvorem Wolešnickým, téhož léta 16. Julii počatek krámů se stalo: za panování vysoce Důstojného vysoce urozeného p.p. Rudolfa Colloredy hraběte z Walsu pána dědičného na Opršě, Hranicích, Prodčernicích J.M.C. tajné vojenské raddy, komorníka, místodržícího a Generala a Landpriora v království Českém vlastního nákladu jeho za správy panství téhož - Obojí bylo bez pochyby jeden na stavení místě obnovení. Viz str 17, 24, 20, 27.

Hlavní ves

Prokop Markův
Pavel Hrubý
Havel Březinův
Matěj Burghrabův
Jakub Petrů
Matěj Adamův
Paul H

Alena Brožková
Kača Havlíka zahrada tolik co chaluha
Adam Černý zahrada
Na obci: Vít Prokopů Jakub Tomášku
Štěpán Jan Pavlíku.
Jakub Prokopů

Summa lidí osedlých 14 osob / Roku 1582 byl toliko 8 osob osedlých / z těž vsi jsou povinni svrchu ratění, hnůj vyvézti, plet mrkev, cibuli, řepy, vyti dříví k palivu na zámek Frenburk dělati. a t. d.

Všecko co v urbáři o Dlouhém psáno, opět přetrženo jest; — mínímu že v letech 1620-1630 ze vsi učiněn dvůr panský, když mnozí obyvatelé pro války a nátisky vlast svou opustili a vrchnost v své míli statky sedlákům vzjímala a ke dvorům připojovala neb statky opuštěny na dvory panské obracela. Když se dvůr Dlouhý opět vsí stal matriky vyměřují; stalo se to 1777 do kteréhož roku vrchnost sama dvůr užívala, až hr. ten rok roznajala a tak až posmes každých 9 let činí.

Prý ves
Jan Holý 9½ prutu Marek zahrada
Jan Hromádka 3½ prutu Jakub Stupka 6 pr.
Jan Thoř 10 prutu Václa Veverka zahrada
Tomáš Němec 13 prutu March Sochor mlýn a role
Matěj Přibyl zahrada. léta 1582 nebyl
Summa rolí 3 lány 6 prutů.
Summa osedlých 9. osob.

Bidlo ves
Jan Holý
Jiří Blažkův kolo mlýnské (mlynec)
Summa lidí osedlých 2 osoby
(Napotom Dvůr jako Dlouhý)

Smiczny ves.

Jakub Poláčkův
Beneš Horáčkův
Jan Horaček
Josef
Bartoň Marvánův
Matouš Krumlka
Matouš Fabiánův
Petr Machův
Jan Martinův
Jan Chmelík
Bartoň Fabiánův
Jiří Kubkův
Bartoň Kubku
Václav Březina
Matouš Machův
Petr Němec
Petr Hluntýřův
(chalupníci:)
Jiřo Poláku
Jan Čtvrtečka
Jan Rybníček
Matouš Fabiáu
Jan Štěpán
Jan Skřetina
Vašek Hamáčků
Jan Němec
Jan Štěpán
Adam Fejrlů.
na obci vystavení:
Jíra Skalnička
Petr Kolář
Jan Celecha
Dušek Duchář
Dorka
Tobiáš Beš (a Boř)
Dorota Sukovatá
Adam Fejrlů.

Summa lidí osedlých 36 osob (roku 1582 toliko 27)
Z těch vsí jsou povinni sylnici od Wolešnice opravovati, všelikeť
vaření pod plotu, nápus rytu a t. d

Fis ves

Mikuláš Petrův
Vít Smrčku
Sigmund Benešův
Jíra Woráč
Hocián mlynář
(Sedlácí:)
(chalupníci:)
Kryštof Tomášův
Jiří Petrán
na obci
Wávra Řezníkův
Urban Paličkův
Káča Joštka
Summa lidí osedlých 10 osob.

Panství Frýdberské.

Budlo, Bohdašín, Bystrý, Dlouhý, Dobřany, Domašín, dvě Třešťany, Hrádek, Janov, Klenov městečko, Medvěží, Nová Ves Plasnice, Provod, Rovný nyní panství Čemíchovického od r. 1635 Rozkoš, Rzy, Sedlečko, Slavíčov, Služný, Sedivíny, Tis, Vanůrka, Volenšov, Wolešnice.

O Beštrnácích a nati viz str. 19.

Myškovu zemi v pochybnosti; není pochyb. 1568 - Vít Letecký, úředník panství Frýdberského.

Nejstarší majitelové panství Frýdberského.

Mutina ze Dobrušky (1359) † 1361 — 1320 dal list, města Dobruška

Jeremia z Dobrušky 1361 - 1367

Jan z Dobrušky 1397 — de Friedenburg neb. Frimburk 1402-1414 — z Opočna a Frimburka

Jaroslav z Dobrušky z Žlebů z Heřmanova Městce z Opočna 1397-1410

Štěpán z Opočna — † Kačka z Bergova 1390

1416 královský hejtman ve Vratislavi dostal od krále Jura Žleby

1397 ten den na letnici zbití sú na Karlštejně tito páni: pan Štěpán z Opočna Štěpán řečený Poduška z Martinic p. Stránské z Janovec a marhold místo Strakonický a sú zbiti od mistra Hanuše knížete Ratiborského.

Staň letopisové str. 7.

Jan mladší z Opočna neb z Heřmanova Městce

1415 mezi Vrž Svaté Otou z Bergova slezlíž nové Opatovice klášter a opata Lukáše umučili až k smrti. St. letopisové str. 21.

1423 a Pětro z Rastolnic vshodili do předměstí v Hradci i vypálili ulici Kněžnínky a f.d. Staň letopisové str. 57

1425 Hradečané dobyli Opočna a vyboulili a pak dobyli Hrádku.

1430 mezi 1430 nebo 1431 želem na vrtkatnuvších statků skrze kalichníky z Hostinném

1432 Jan Jiřík z Dubé a z Wizmburka potvrdil nadání města Dobrušky. List na to dán na Frimburce

/.

452

1437. 28 Febr. Jakož jest pan Aleš ze Šternberka žaloval na pana Jiříka z Wízmburka, že mu jest se uvázal a dvůr zboží jeho hrad Frimburk se vším zbožím, což k tomu hradu přísluší, přes panský nález, jakož jest to prvotáru a na tyto suché dni, měl jest okázdtě své právo před pány: a on učinil proti tomu odpor takový, že jest nemohl mítí svých práv ke tomu a prostem svým, kteréhož jest poslal po ta práva, omylem jest, že mu jich jest nepřinesl a také prav, že se jest jemu mocí neuvázal: právi malerli na pluém sudě, že dávají p. Jiříkovi prodlení, do suchých dní latinčních, mymi nejprve příštích, aby byl s svými právy před pány a je ohrázal. Pak-li by nebyl a svých neohrázal práv, tehda páni dávají panu Alšovi za právo o dědiny v zápise jmenované

Archiv český II. str. 385.

– Až potud jest výpis Rojkův zaslaný na faru Nowohradeckou!

IHS

Anno 1693 den 26 Auguste Joannes Obst Schmelz Meister unter Frumberg

Eva

Nápis na měděnci od kamene, nalézajícímse v Dolích Šmalcové:

Poětroň blíž Brumova 1847. spadlý.

Dne července 1847 o půl čtvrté ranní hodince, byla
slyšeti strašný rachot, mnohem silnější rachotu dělového
i zablesklo se tak jasně, že městečko celé v ohni se býti
zdálo a lidé vstrnutí a ze spaní vyhrnutí vybíhali
z domu spatřiti co se děje. Nemohouce to vysvětliti po-
vídalo jest jedenu, že v Kladště prachárna do pově-
tře vyletla, jinému se na Dobroživě, kdež dva vojenští
důstojníci z geografického ústavu zeměpisná i astro-
nomická pozorování činí, ta počali prskovny neboli
smolné věnce pouštěti neb z děl vystřelili. Avšak byl
to úkaz v oboru povětrném, tak řečený meteor neb po-
větroň, daleko široko patrný, zde vzdálenu pro blízkost sou
tím patrnější, následkem jehož v Brumově dva velikě kusy kovové hmoty na způsob bochní-
ků, jeden vážil 30, druhý přes 60 liber tíže spadly
do země hlubokou se zaryli a dlouhou chvíli žha-
vost svou podržely, mimo to něco do blízkého rybníka spadlo, protože vodu se vříti lidé viděli. Oba
ty kusy chová prelát klášter Benediktinů a
uvádí se, že při vyšetřování jich, jedna prosud nezná-
má látka nalezena jest i že 6000 fl. pravého
šest tisíc zlotých stříbra p. prelátovi obětováno za
větší kámen od učiněné zkoušce ve Vratislavi, z če-
hož prý by špitál na pamětník založiti a vystavěti
dal.

454

Léta Páně 1850, 14 srpna děla se konstituční první volba představenství obce Nouhrádecké, i jiná na tři příští léta do představenstva co výborné zvolení od I. volícího sboru: Benedikt Roubal, Josef Černý, František Roubal a Samuel Fišer.

Od II. volícího sboru: Antonín a Josef Houšky Václav Vondřejc a Josef Novotný učitel.

Od III. volícího sboru: Josef Vrastil krejčí nadlesní, Jan Grün lékař, Jiří Novotný a Dominik Přibyl.

Této ze středu svého zvolili za představeného obce Jiřího Novotného za radní pak: Jana Grüna ranaléka, pak Dominika Přibyla a Benedikta Roubala.

Dato 15. srpna 1850, jakožto na slavnost nanebevzetí Rodičky Boží, složili jsou tito páni, Jiří Novotný co představený, ostatní co radní svědčí přísahu v ruce veleb. pana Antonína Obsta faráře v chrámu Páně u přítomnosti p. t. pana c. k. prokrajského Jana N. Lhoty a c. k. komisara téhož prokrajského úřadu Zikána, též celého výboru spolu s náhradníky, za nějž většinou hlasů vyvolení byli: Václav Peto, Jan Přibyl, Josef Jaroček, Josef Drašnar, Josef Kubeček, Jan Grün. Po skončené slavnosti hostině držel p. t. p. prokrajský v domě p. představeného přiměřenou řeč směřující k tomu aby nového představeného náležitě představil a na obapolné povinnosti představenstva mezi

sebou i v státu a obci a naopak těchto k onému upozornil, kněz provoláním „Slávy“ císaři Pánu která se důvěrně i srdečně ode všech přítomných opětovala. Stůj spolu duchovní k témuž konci pozvaní jsou připamatovat děje pravce Josef Klein co kaplan rodější památku, která se dnes jako každoročně téhož dne průvodu k soše Marie Panny na náměstí z vděčnosti chovati má, že l. P. 1737 Hladek jako za starodávna tak i tohoto času za městečko uznán a prohlášen jest, od když naši předkové postavením krásné sochy Marie Panně do ochrany a přímluvy se poroučejíce k duchovní- mu dobru obrátiti vědělí, zapotřebí, bychom v ony časné této s Martou obstarávající, hledělí, aby nám z toho užitek vykvetl, tak aby se nám s Marií Pannou ta lepší stránka dostala i potomkům našim, kteří již dosahli, jak doufáme a za to se ve jménu Kristově modlíme, zbožní předkové naši.

Dne 16. července 1852 odpoledne o 1. hodině vypuklo na Hvězdě v kopci č. 220 v chalupě Jana Hencla vojína oheň z nedopatrnosti Jana Dusilka tkalce, kterýž pod při- stěží kouře tabak usnul dýmka mu z úst vypadla žhavý popel vysypal se na slámu a oheň vznikl. Ze spaní probral se sice Jan Dusilek, notně se popá- lil, útěkem život zachránil. Těžce se rozohnal tak- že svátostmi umírajících zaopatřen jest. Vystonal se a byl za svou nedopatrnost nějaký krátký čas na Novém Městě uvězněn. Díky Bohu! že nebyl více a že nenychle

pomáhalo. Mimo Jana Hencla shořela ještě jedna chalupa hned nedaleko stojící vdově Josefe Liché patřící.

Dne 19. ledna 1855 o 7. hodinách večer, vyšel v chalupě č. 169 vdově Marii Jeřábkové v Dolích oheň a ztrávil jen tu jedinou chalupu. Oheň byl bezprochy by založen.

Dne 11 června 1856 vyhořel Josef Ficenec v Dolích č. 165 neví se kterak oheň povstal.

Volba obecního představenstva 1861.

Léta Páně 1861 dne 5. února po 9. hod. ráno děla se za přítomnosti pana představitele Pavla Stračovského ku provedení hlasování řečí tělož p. představitele volba obecního představenstva pro město Nový Hradec.

Jsou zvoleni:

Za měšťanostu Jan Hencl č. 62.

Za obecní rádní 1. Josef Bos č. 234
2. Josef Drašnar č. 26.

Za výbory: 1. František Hladký farář
2. Jan Grun lékař
3. Josef Grun č. 39.
4. František Ott č. 248
5. Ignác Švec č. 36.
6. Josef Hromádka č. 28.
7. Jan Hromádka č. 55
8. Josef Fišer, mlynář č. 182
9. Josef Vondřejc z Kralovic č. 6.

Za náhradníky při volení:

1. Josef Hlouch č. 95.
2. Emanuel Hladká č. 46
3. Josef Vondrejc č. 98
4. Josef Dusil č. 237
5. Josef Fišer č. 64.
6. Josef Janeček č. 23.

Dne 28 února 1861 skládali přísahu purkmistr a
celní rádní u c. k. okresního úřadu na Novém Městě
do rukou p. prvokrajského a dne 4. března poslavné
zpívané mši svaté za vyprošení daru Ducha svatého
slavném provádí městský úřad zastávati.

Léta Páně 1862 dne 5. března o 1. hodině spůsobil
oheň v domku Josefa Zeinera. Sám neshouceně
dobrotivý Bůh nad námi bděl! vyhořel jen ten jednický
domek. Lidé praví, že si sám zapálil, proněvadž vyso-
kou asekurací měl a sice na 2.400 zl. v. č. (rak. čísla)
a lepší věci, že již dříve odstranil. Těžko jest nebe-
skému správci nahlédnouti — hříchy to jest bližního
v podezření hříšné bráti — a proměž všechny soudy
bratrovraždy lidé vševědoucímu a neskončené spravedli-
vému Bohu zanechme.

Dne 31. března 1862 mezi 7 a 8 hod. večerní vypukl
oheň ve stodole Josefa Janečka rolníka z Hladkú č. 23.
Ochrana Boží byla patrna nebo-ač kolik-žato stodola
dosti v těsnu se nachází, tak předce jen samotná sho-
řela, začež neskončené díky svrchovanému Bohu na-
šemu. Není se kterak oheň postal, zda-li z nepa-
trnosti neb ze zlomyslné mstivosti lidské.

Hodiny věžní.

V měsíci červnu 1862 dávaly se nové hodiny od Františka Slezáka z Černilova zhotovené se 4. ciferníky bez pozlacení na věž. Tyto hodiny stály se vším co k tomu bylo dohromady skoro 400 zlatých r. č. Nepře ve byla učiněna sbírka na ty hodiny, aniž ani 100 zl r. č. obnášela - ostatní byly z obecní kasy vydány.

Při nadzmíněné sbírce zúčastnili se:
Místní farář p. František Hladký, nechal na své útraty věž o jeden loket níže vystavěti neboť vyjedná ne bylo — a k tomu ještě přidal z hotovosti 10 zl r. č.
p. Jan Jelínek kaplan 2 zl. p. Ferdinand Vogel ze Dvorců
obchodník z plátně 10 zl. p. Heislar Jan z Vlkno
5 zl, p. měšťanosta Jan Hencl 10 zl, František Lepš
hupec 10 zl, Josef Vondřejc rolník z Hrádku č. 98 - 10 zl,
David Brudy hupec a žid 10 zl, — a ostatní jiní
ze 3 zl, 2 zl, 1 zl aneb méně jak se každému líbilo
a také možné bylo.

Pouchání ciferníku na věži.

V noci od 25 na 26 listopad 1862 strhl se strašlivý vítr a hrozná bouře při kteréž mnoho kmenů z lesa dílem polámaných a dílem z kořenu vyvrácených jest a 2 ciferníky věžní — k východu a západu znamenité poškozeny jsouce. Háčky jimiž ciferníky ve zdi upevněny byly, poněvadž krátké byly ze zdi se vytrhly a jich prostředkem držely. Vítr ciferníky

sem tam zmítal až kmenčů ve třech dnech při pokoj-
ném počasí všechno se pooopravilo a všechny 4 cíje-
lky, silnější a delšími háky ve zdi upevně-
ny jsou pro uvarování podobné pohromy v budoucnosti.
Celá práce a oprava vynášela přes 8 zl č.č. a byla od
Augustýna Novotného vysloužilého vojína a tesaře
z Poledna.

Městská kašna. Léta Páně 1864, městským nákla-
dem postavena jest na náměstí kamenná kašna od
Augusta Kláta z Goldbachu u Dušníka v Slezsku.
Tesanný obdržel od města jak za kašnu tak i opra-
vu sochy Panny Marie na náměstí 255 zl 50 kr. v č.

Volba obecního představenstva. 1864

8. srpna 1864 ráno i odpoledne děla se u přítom-
nosti pana Pavla Stračovského, pro krajského na
Novém Městě volba nových výborů obecních pro město
Nový Hrádek. Jsou zvoleni za výbory:

1. Benedikt Roubal č. 171
2. Josef Drašnar č. 26.
3. Jan Cyrus č. 39 lékař
4. Josef Fišer č. 64
5. Jan Přibyl č. 21.
6. Em. Přibyl č. 235
7. Josef Hofman č. 68.
8. Václ. Roubal č. 29.
9. Frant. Drašnar 57
10. Jan Hromádka č. 55
11. Josef Přibyl č. 109
12. Josef Vondřeje č. 6. Kralupec
13. Antonín Melzyba č. 238
14. Frant. Roubal č. 190
15. Václ. Vondřeje č. 5. Kralupec
16. Albín Teichman č. 24
17. Josef Hloušek č. 95.
18. Josef Janeček č. 23.

Za náhradníky:
1. Jan Máder č. 18.
2. Jan Ptáček č. 84.
3. Josef Matějů č. 107
4. Jan Grym č. 147
5. Frank Lepší č. 32.
6. Josef Lepší č. 12.
7. Josef Melyba č. 101.
8. Antonín Hromádka č. 136.
9. Emanuel Hromádka č. 24.

Dne 28 srpna 1864 jest od výboru za starostu neboli purkmistra zvolen p. Jan Grim lékař, a za obecní radní: Benedikt Rohbal, Josef Drašnar a Josef Fišer.

Dne 29. března 1866 na Zelený čtvrtek byl prostřednictvím pošlozen, — puklo totiž neopatrnosti při zvonění, čímž mnohem méně se vypátrati.

Dne 28 srpna 1866 po páté hodině odpoledne vyšlehl oheň na kopci v chalupě Jana Hencla, neopatrností malých dítek se sirkami si hrajících a pohltil mimo chalupy Jana Hencla č. 220 ještě jednu chalupu nedaleko od předešlé stojící a Antonínu Pinkasovi náležející. Veliké štěstí bylo, že vítr právě do pole vál a mnoho věcí k pohlcení nenalezal. Račiž nás dobrotivý Otče nebeský od ohně, moru, hladu a války milostně chrániti.

V měsíci říjnu 1866 a v listopadu 1866 řemeslo na choleru na Hrádku 8 osob a jeden muž. Tím. Zachovej nás ó Bože od rány této!

Volba obecního představenstva na N. Hrádku

Léta Páně 1867 dne 10. září konala se na Novém Hrádku v přítomnosti p. prodkrajského Pavla Stracovského volba nových výboru a náhradníků:

Za výbory:

1. Jan Hencl č. d. 62
2. Em. Přibyl č. 235
3. Jan Grim č. 39.
4. Jan Přibyl č. 21
5. Josef Jeřek č. 169.
6. Josef Dusil č. 237
7. Josef Fišer č. 64.
8. Stat. Nehyba č. 238
9. Václ. Roubal č. 29.
10. Stat. Homík č. 41.
11. Josef Přibyl č. 109.
12. Jan Hanmádka č. 55
13. Roman Bek č. 221
14. Josef Vondřejc č. 6. Kralupští
15. Jan Vondřejc č. 8
16. Benedikt Roubal č. 171.
17. Frant. Roubal č. 182
18. Josef Janeček č. 23.

Dne 17 Září 1867 jest od výboru zvolen za starostu cís. purkmistra Jan Hencl.

Za obecní radní: 1. Emanuel Přibyl
2. Benedikt Roubal
3. Antonín Homík.

Za náhradníky:

1. Josef Přibyl č. d. 76.
2. Theofil Dusil č. 9.
3. Josef Kubeček č. 118.
4. Frant. Ptáček č. 20.
5. Stat. Pinkas č. 128
6. Antonín Bek č. 143
7. Josef Drašnar č. 61.
8. Dominik Novotný č. 5.
9. František Lepš č. 32.

Hromový blesk.

Léta Páně 1868 na neděli pátou po sv. Duchu dne 5. července ráno po ranních službách Božích po 9. hodině zasáhl hromový blesk sochu Panny Marie na náměstě (v N. Hradku) a spálil téměř třetinu pozlacenými na šňuře Panny Marie ze zadu ku pravé straně. Díky Bohu, že neuderil blesk do nějakého domu. Jak hrozné neštěstí pro celé město mohlo povstati. Máme za to, že nesmrtelná dobrotivý Bůh na přímluvu Rodičky Boží tak hroznému neštěstí od nás milostivě odvrátiti ráčil. Čiňme pokání!!!

Hladký.

Záložna 1870.

Václ. Kilingr.

Roku 1870 ustanovil se zdejší farář Václav Kilingr na tom, aby za překladení jiných měst zřídil na Novém Hradku záložnu. I vybídnul p. Josefa Šubyla krupaře, který se mu k vedení záložny způsobilým býti zdál a jeli do Dobrušky, kdežto ti knihy záloženské prohlédli a o vedení a správě záložny poučiti se dali a farář hned knihy a potřebné tiskopisy v ceně 40 zl. pro budoucí záložnu na Novém Hradku z Prahy objednal. V dubnu toho roku chodil p. Ant. Janem Jelínkem od čísla k číslu a vybízel sousedy, aby do spolku záloženského vstupovali. Tím způsobem zapsalo se 57 přistupujících členů a svolána na den 1. května 1870 první schůze, kterou místní farář zahájil, auto dů věrnost a vděčnost

záložen vyličil; načež zdejší kaplan p. Jan Jelínek upřímnými slovy vzdal mu díky, že o věc tak důležitou o prospěch obecenstva prospěšně se zasadil.

Potom sem skládali různé své vklady a záložna započala svou činnost. Za prozatímní výbor byli zvoleni: p. Jan Grim lékař co předseda, Václav Kilingr farář co místopředseda, Jan Jelínek kaplan co pokladník, Jan Pšybyl krupař co účetník a Josef Suchomel co kontrolor. Prozatímní knihy přidal farář a nějaký čas vedl vše sám, než-li ostatní se do toho vpravili.

Po mnoha těžkostech a nesnázích, jaké všem záložnám obyčejné chásky v cestu se kladly, byly stanovy dne 27 července 1871 potvrzeny a záložna naše dostala dne 22. srpna 1871 č. 26890 místodržitelského povolení. Roku pak 1874 dne byla přivedena na půdu nynější zákona a zapsána do rejstříku co společenstvo s obmezeným ručením.

Jak blahodárně záložna působila, jisto patrno z ročních výkazů. Od 1. května 1870 do posledního prosince 1871 tedy za 1 a ½ roku byl obě peněz 57.568 zlatých za rok 1872 - 52.780 zl a za rok 1873 dosáhl obě peněz výše 74.143 zl.

Správa záložny vedla se prvních 7 měsíců zdarma na rok 1871 určen byl co nepatrná odměna 100 zlatých. Že záložna měla spočátku mnoho nepřátel, zvláště takových kteří byli zvyklí dle židovského způsobu na vysoké úroky půjčovati, dá se myslet. Než správným řízením výboru byly všechny překážky přemoženy a záložna si získala u obecenstva důvěru, kteréž žádné podvržení nebylo zase vyrátit.

Farní knihovna v Novém Hrádku

Zdejší farář Václav Kilián, zastával za roku 1871 při místní záložně službu pokladníka. Odměnu za toto úřadování neprodržel pro sebe, nýbrž obětoval ji na zakoupení knih k půjčování školním dítkám a tak v roce 1872 položil základ k farní knihovně, kteraž dá Bůh každý budoucí farář vždy podporovati bude. V roku 1874 čítala tato farní knihovna dle zkušebního registříku 135 svazků.

Požár v Borové 1874, 11 června.

Dne 11 června 1874 odpoledne lehla bezmála celá Borová popelem. Jak oheň povstal neví se posud určitě. Praví se že malé děti podpálili stromaté vršky u domků Šuka, blíže mlýna. V prvním okamžení, nebyl nikdo při ruce aby hasil; lidé se-děli při svých tkalcovských stavech a nevěli se stal poplach, byl již několik stavení v ohni. Plamen šířil se neobyčejnou rychlostí a podporován prudkým větrem, skákal přes několik stavení, tak že lidé, kteří z horejšího konce přišli hasit v málo okamženích se museli navrátit, ku svým příbytkům na nichž-to střechy již hořely. Stříkačky které dost rychle ku pomoci se dostaviły były první z Levína, druhá z Nového Hrádku, a třetí z Olešnice; nemohły však do prostřed obce pro přílišné horko a valící se dým a obrovity se hájeným příbytkům, které posud nehoře-li. Nejdále vzdorovala ohni škola, která roku 1864

postavena a šindelem pokryta byla. Vše kolem ní
lykl v jednom plamenu, ona posud stála nedotknu-
ta. Teprv když na hořících domcích počaly střechy
lesat, vzňala se u školy kulna a okamžením
hořela střecha. Hradkovská a Levínská stříkačka
přiskvapily a lijíce vodu ze dvou stran, tak daleko
zdvihly školu, že shořel jen kryt, vrchní trámy a
schody na půdu; roubení ač na 4 místech prohořalé
tak že oheň do zadního pokoje se dostal, zůstalo stá-
ti a strop na něm silná mazanina se nalézá jest
nepoušen, takže by v krátkém čase celá škola úplně
opravena býti mohla.

Ředitelu Balcar hospodský, Josef Čtvrtečka č. 3.
rolník, mají tolik stříkačkám co děkovat že živ-
nost jejich zachráněny byly.

Díky Bohu, že požár ten nebyl v noci; tu by při nej-
menším ke sto lidí uhořelo; neboť v některém příbyt-
ku bydlely až 4 rodiny a lidé dobou letní z většího
dílu spějí na půdě.

Borová má 145 čísel a 980 obyvatelů. Popelem lehlo
87 čísel a neštěstím postižených rodin je 136 počíta-
jících 700 duší. Při všem tom zmatku nikdo nen-
hořel, mimo několik koz, hovězí a koňský dobytek byl
vyveden, z nábytku ale mimo peřin, nezachránilo se
skoro nic jiného. Podivno, že malá zvonička, několik
kroků od školy vzdálená docela nepoušena zůstala.
Hodně se druhý den o tom mluvilo a každý se pozastavo-
val nad tím, že zvonička neshořela, odpověděl Jan

Čáp (Markéta): „To je tím, tam panuje spravedlnost
úplná není k nalezení.“ (Napsal za ně Václ. Hilmar.)

Dary pro pohořelé v Borovém, kteří se až po tu do-
bu od dobrodinců sešly jsou: (Zapsal Řehák)
Hned časně z rána přinesli ze Nového Hrádku
12 bochníků chleba.
Ze Smržné 90 chlebů, 3 bečky zeleat.
Z Olešnice 142 chlebů
Z Levína 144 chlebů 1 cent rýže, 4 pytle zeleat
22 liber soli, 3 mandle slámy a něco šatstva.
Z Nového Hrádku od Ludmily Henclové 82 chlebů.
Z Náchoda: 273 chlebů, 5½ centýře rýže 60 rohlíčků
a 9 kusů oděvu.
Od záložny Náchodské 50 zl. v. č.
Z Jasin 25 zl v. č.
z Nového Města Jan. 136 zl 4 kr. v. č. 2 čtvrce krupice
z Nového Hrádku 37 zl 56 kr. v. č.
od Opočenského knížete pana 600 zl. v. č.
od c. k. a knížecích úřadníků 101 zl. v. č. z Opočna
a mimo to přivezeno pánem hrabětem šatstva a prádla
všeho druhu velké množství, mezi tím jen od p.
Adolfa Skuherského v ceně 50 zl, též něco rýže a
několik tuctů bžic.
Žehnej Bůh štědrým dárcům a provrhni i jiných
k outlpnosti, aby rány nešťastným pádem zasažené
brzo se hojily.

Další příspěvky.

Vážený pan Josef Klein		10 zl
" Jan Jelínek administrátor v Mezříčí		10 zl
pan Dědek učitel na odpočinku dův v Brně		5 zl
sbírka v Mezříčí a Rohenicích		9 zl 30 kr
z jiné redakce „Kahanože		67 zl 90 kr
Občané ve Lhotě Králové		25 zl
p. Kleizlar, dvorní sklepník ve Vídni (z Thrásky)		40 zl
sbírka v chrámu Páně a radnici městské Opočně		11 zl 52 kr.
ze nejmenovaného		8 zl 48 kr.
obec Lhota u Nahořan		22 zl 80 kr.
obec Doubravci u Nahořan		8 zl 20 kr
sbírka z hejtmanství Novoměstského		471 zl 43 kr
Náchod město		173 zl 97 kr
Okresní zastupitelstvo Náchodské		1000 zl
Okresní sbírky z Náchoda		107 zl 60 kr.
Administrace „Politik" v Praze		8 zl
Obec Pivalšě (nad Pardubicemi)		8 zl 50 kr
městská rada Trutnov		211 zl 90 kr.
výbor občanské záložny v Hronově		20 zl
ze spolku divadelních ochotníků v Hronově		20 zl
koncert a taneční zábava v Hronově		30 zl
Městská rada ve Freiheit		15 zl
beseda Novoměstská	had. a dir. zábava	50 zl
sbírka v Meziměstí		64 zl 20 kr - 2398-

Požár 2 čísel 18/3. 1882 (v N. Hradku.)
Dne 18 března odpoledne po 2 hodině vyhořely 2 chalupy na cestě k Tyrš. Malé dítky udělaly si

u jedné oheň. Jedna chaloupka patřila dvěma
sirotkům, jenž ubozí byli někde ve světě a
nikoho nebylo vzíti do nájmu, by jim jejich
majetíček po rodičích neshořel.

Požár na Rzechv.

Za Hanzíka

Na podzimu r. 1882 vyhořelo stavení ve Rzech pa-
třící Píša-ovi. Oheň vyšel z neopatrnosti, ač z
toho byl soud, když tamtéž jeden Roubal obvi-
nil druhého Roubala, bratra svého, že jeho neo-
patrností se to stalo. — O lásko bratrská a
takových je bohužel na Hrádku a v osadě více.

Požár na Hrádku 1883.

Dne 2 června 1883 vyhořelo zde odpoledne v 1. hod.
při suchu a nedostatku vody 13 čísel.
Tenkráte - viz jak se stavěla fara
Pak roku 1884 vyhořela chalupa Romana Šoo-
e, kterou má teď kominík Gyulich (Jos. Pavel)
Sám prý si....

Dne 6. září 1886 o 1/2 11 hod. v neděli anděli
strážných vyhořely chalupy Grimova a Štěpánova
v zadu

Požár v hostinci p. Václ. Lepše v N. Hradku
Dne 21 října 1889 v pondělí o císařském pro-
zení ve 4 hod. 10 min. odpoledne vypukl oheň

v nově vystavěném domě Václava Lepše (č. 30) –
zedníka – řezníka a hostinského. Požár strávil číslo
čp. 30 a jeho bratra Františka, kupce, obchodníka
a hostinského č. 32.

Byl to požár strašný, neb na půdách obou velkých
ze největších domů, bylo mnoho hořlavých látek –
jako dříví, zboží a síla dříví na krovech a u čís. 31
šindelová papírová střecha na prknech. Než domácí
stříkačka se dostavila, zachvátil hrozivému neštěstí
Ferd. Roubal, soused od Václ. Lepše (č. 29), který míst-
ně vynášení a pouštění dobytka, hnojůvkou polé-
val štít u své budovy až mohli hasiči pracovat.
Druhé bylo dobře, že u těch vysokých domů byly
vysoké štíty. Třetí, že vítr žádal více na budovy na-
hromaděné na náměstí pravé straně ke hostinci
(farní zahradě), ale ně na stodoly v zadu, nýbrž sil-
ně vzhůru hnal přes náměstí ke hostinci.
Jiskry a chumáče hořících látek létaly na vedlejší
domy, hostinec ano i věž přes hostinec až do Bukovce.
Na všech těch střechách musely lidé tam jsoucí
polévat, taktéž na hostinci.
Ve faře bylo plno věcí od sousedů naneseno, ano
fará sám s lidmi i z kostela co sebrali do fary
odnášel. V Olešnici, kde byla při Lepšová z č. 31
a mnoho lidu odnášelo na trhu, nevědělo se nic
ani vítr nářel koně, který šel k Dobrošově.
Škoda u obou na 8.000 zl., pojištka po 1.000 zl. jen.

Sčítání lidu 1901.

Při sčítání lidu provedeném v měsíci lednu 1901 napočteno bylo ve farnosti Novohrádecké obyvatelů:

v Novém Hrádku	: 1442	katolíku.	9 helvetu.	5 bez vyznání (Balcarácí)	
v Borové	: 849	„	—	—	—
v Dlouhém	: 226	„			
ve Rzech	: 119	„	5 helvetu	18 bez vyznání	4 baptisti
ve Smržném	: 591	„	3 „	22 „	1 augšpurského vyz.
v Žíru	: 181	„	13 „		
v Bydle	: 67	„	9 „		
V obnosu	: 3475 katolíku		39 helvetu	45 bez vyznání	4 baptisti.

a 1 evangelík vyznání augšpurského.

Bez vyznání sebe nazývají ze „Balcarácí"; samipak nazývají se „císka, svobodná reformovaná, státem neuznaná církev" jsou cílí agitátoři pro svoji „církev" a tudíž na osadě katolické nebezpečné.

Zima a sníh v dubnu 1903.

Měsíc duben 1903 byl velmi studený a nevlídný. V prvních dnech Velikonočních 13. dubna, začala prudká sněhová vánice která potrvala celý týden. Na Bílou neděli 19. dubna napadlo tolik sněhu, že poštovní nůž z Nového Hrádku, vracející se z Nového Města tažený párem koní uvázl před Bohdašínem ve veliké závěji sněhové, tak že koně nemohli být odpřaženi a nýbrž pomocí několika lidí ze sněhu vyhrabáni. Druhého dne na to 20 dubna jel jsem (far. Bohuš) na saních do Nového Města, cestou museli jsme vyhýbat na pole, protože na silnici byly závěje sněhu až 2 metry vysoké. Tyto vánice sněhové v dubnu byly po celé středu

Úrodě a způsobily na některých místech velikých škod
avšak Bohu díky škod nenadělaly.

Doplněk kongruy. 78 K 21 h měsíčně.

Dne 27 února 1904 oznámil c.k. berní úřad v Novém
Městě nad Met. farnímu úřadu že od 1. března 1904 bude
se vyplácati faráři i kaplanu doplatek z náboženské
matice anticipando, až dosud platilo se ve lhůtách
dekursivních. Faráři vymířen doplněk měsíčně na 78 K 21 h
kaplanu na 58 K 33 h.

Velké sucho 1904.

Roku 1904 na jaře a na počátku léta bylo veliké sucho.
Po celý měsíc květen, červen a červenec, téměř nepršelo až
teprve 28 července, dostavil se vydatný tichý déšť s mírnou
bouřkou. Sucho způsobilo veliké škody na jarním osení
a na luhách, otavy nebudou žádné. Dle časopisu „Obzory“
22.7. přestoupila Labe u Hradce Králové tak, že je na
mnohých místech bylo možno bosou nohou přejíti a
pro stoku s Orlicí, nemnělo více než 4 metry, takže
vyhlíželo jako větší potok. Dnů byly stále jasné; teplo-
měr vykazoval často 32° R. Po 28 červenci bylo zase veliké
horko a sucho. Na Novém Hrádku byl velký nedostatek vody
i na farním dvoře vyschla studna. Voda dovážela se z Rokole.
Teprve 18 srpna odpoledne, dostavil se tichý vydatný déšť
takřka od všech lidmi očekávaný. Od tohoto dne však zase
nepršelo až do 8 září. Denně jezdilo mnoho povozů z Hrádku
do Rokole pro vodu a ku potřebě! Rameno Rokolský pro kapli
vydávalo stále hojnost vody.

1904. V Novém Hrádku telegraf.

Dne 15. srpna 1904 otevřen byl v Novém Hrádku telegrafní úřad v domě jí Kristiny Lepšové na náměstí č. 234 (1960 Lychrovský) Linie M. Hradec-Nemyčice-Dobruška

Dne 15. ledna 1907 otevřena telegrafní linie Nový Hradec Králové Nové Město.

Předčasná zima 1905.

Roku 1905 bylo jaro pěkné; celkem bylo jaro a léto teplé a suché, ač nebylo tak sucho jako roku předešlého, nouze o vodu ve studních nebyla.

V sobotu 30 září odpoledne dostavila se bouřka s deštěm; po té bouřce jaro se náhle ochladilo, teplomilný. Lidé nemohli pracovati v polích prázdniny a začal padati sníh a v neděli 15 října v císařském posvícení chumelilo se po celý den, sněhu leželo vzde jako v tuhé zimě. V druhé polovici října byla umrzlo a vše pokryto sněhem. Lidem zamrzly na polích brambory, ale většina přišla štěstí se sklidila domů. V tom nedostatku a v těch mrazích bílil se umrlčí kostel a zlatily a polychromovaly se oltáře a kazatelna. Viz v příloze

Mokro 1906.

Jaro 1906 bylo velmi pěkné. Koncem měsíce května nastalo však deštivé a chladné počasí, které trvalo přes 3 neděle. V polovici měsíce června ještě byla třeba

topiti v pokojích (na faře); obilí na polích leželo, brambory zarostly travou, na poli nikdo pracovati nemohl prvelké mokro.

Pumpa rozbil. Dne 12 června 1906 v noci odstranili tesaři roubení a starý dřevěný okov nad studní a postavili novou dřevěnou pumpu na účet zádruží. (na farním dvoře v Novém Hrádku.

1906.

Červenec a srpen 1906 byly měsíce suché a velmi horké teplomer často ukazoval na slunci 38° R. Byl v málo vody. Avšak září byl měsíc velmi mokrý; od 10 září denně pršelo; všechny jichž bylo velké množství puchaly a hnuly na stromech; lidé nemohli shlidit otavy a zanětí. 25 září padal sníh. Teplomer ukazoval denně + 3° R, ba 26. září klesl na 0° a celý den sněžilo. Po deštivém a studeném září nastal krásný teplý a suchý říjen a pěkné počasí potrvalo až do 26. listopadu. Staří lidé vypravěli, že nepamatují tak krásný listopad jako letos. Teprve v pondělí dne 26. listopadu, obloha se zatáhla, utvořila se hustá mlha a nastalo vlhké deštivé podzimní počasí, které potrvalo 10 dní, potom napadl sníh a zůstal ležeti do konce roku 1906.

Zima roku 1907 byla tuhá.

Zima roku 1907 byla velmi tuhá. Leden začal mlhavým počasím i sněhu bylo dosti. Dne 21, 22 a 23 ledna klesl teplo-

měř na — 21° C. Po velkých mrazech nastaly sněhové
vánice, sněhu napadlo veliké množství, za prudkých
studených větrů jeho vysychání urkazoval teploměr den-
ně — 10 až — 12° C. Zima byla stálá pravidelná a
trvala do 20. února, kdy začalo prositi. Avšak 21. února
zase mrzlo a celý den byla sněhová vánice. Potom ta-
ková zima dále až do 17. března, kdy začal sníh
táli; ležel tedy 3½ měsíce (od 5. prosince 1906). Tálo
však jenom po 3 dni, potom začalo znova mrznouti a
napadal nový sníh. O Velikonocích, jež připadly na
poslední týden měsíce března, jezdilo se na saních jako
o Vánocích. Duben byl sychravý, květen krásný, teplý
červen pěkný avšak červenec byl deštivý, studený. V srpnu
zářil a v říjnu bylo pěkně. Na jaře vyhynulo mnoho
žita. Brambor byla dosti, jablek mnoho i hrušek, švest-
ky žádné. Obilí bylo pěkné, sypalo prostředně a hlavně
platilo.

Stavba silnice pro Rzech k Rokolí.

Roku 1905 a 1906 stavěla se nová silnice v údolí
Oleščenky, od tak zv. „Zelníkova mlýnu" na Rzech pře
Rzy k rokolskému mostu a odtud ke Smalcovně
a pro Dolích k borovskému protoku tam (ke Thalerově
Jos. Tosovského) kde potok tento vlévá se do Oleščenky.
Silnici stavěla se ze státní subvence, která dostalo se
některým českým okresům roku 1904 velkým suchem
postiženým. Proto vzhledem ke stavbě nové silnice „nouzová"
nedaleko chalupy Jos. Vondřejce v Tisu (1933 shořelé)

postaven byl přes Olšenku most a za mostem vystavena byla nová silnice do Smečného a druhá silnice do Ječné. Stavbu silnice ve „Želivského mlýnaě pro rokolský most a do Smečného řídil Josef Schejbal, rolník ze Smečného č. 36 a ve rokolského mostu ke bozoshému potoku Antonín Lepší mlynář z Nového Hrádku (ze Smalcovny)

Volby do říšské rady 1907.

Ve středy dne 14 května 1907. konaly se poprvé volby do říšské rady ve Vídni dle všeobecného, rovného, přímého tajného hlasovacího práva. Venkovské obce okresů Mělnického, Nymburského a Open̆ského tvořily 43 volební okres. V tomto 43. volebních okresu byli 4 kandidáti poslaneckého mandátu. A sice strana katolického lidu v Čechách prohlasila za svého kandidáta Th Dra Rudolfa Horského, kněz. a arcibiskup. nitáře a faráře v Stáce u Prahy; strana agrarní měla kandidáta: Jana Kotlanta, rolnika v Holohlavech u Jirnmeře; strana národně sociální Františka Hovorčovic redaktora „Lidových Proudu" v Náchodě a strana sociálně demokratická Josefa Hudrnáce učitele v Rohytníku u Hronova. (Poznamka: Tento učitel Hudrnáč roku 1909 spronevěřil přes 40.000 K v záložně v Rejchenberce v Rohytníku a když přišla revize, oběsil se ve věžičce)

Při této první volbě obdrželi hlasů:

Th Dr. Rudolf Horský	5439.	Jan Kotlant...	2126
Josef Hudrnáč	1989	Frant. Hovorčovic	1566

Všech voličů dostavilo se k volbě 11.141, roztřístěno

bylo hlasů 21 neplatných 64.
Poněvadž žádný z těchto kandidátů, neobdržel nadpoloviční většinu, konala se ve čtvrtek 23. května 1907 užší volba mezi Drem Rudolfem Horským a Janem Kotlantem. K této užší volbě dostavilo se z oprávněných 12.378 voličů 11.042, kteří odevzdali 10.947 hlasů platných a 55 neplatných
Dr Horský obdržel 6.251 hlas
Jan Kotlant obdržel 4.696 hlasů
byl tedy za poslance zvolen Dr. Rudolf Horský kandidát strany katolického lidu v Čechách.
Ve farnosti zdejší takto se volilo:
Při první volbě 14. května 1907 obdrželi hlasů:

	Dr. Horský.	Kotlant - Kudrnáč.	Kovařovic
Borová	111	-	30
Dlouhé-Rzy	53	-	11
Nový Hrádek	149	18	11 96
Smržné	77	28	2 4
Tis	28	-	1 5

Při užší volbě hnané 23. května 1907 obdrželi hlasů.

	Dr Horský	Jan Kotlant
Borová	128	30
Dlouhé-Rzy	63	4
Nový Hradek	198	72
Smržné	84	29
Tis	33	4

Kromě Dra Rudolfa Horského zvoleno bylo ještě 6 poslanců strany katolického lidu v Čechách a sice:

J. U. Dr Jos. Myslivec byl zvolen ve voleb. okresu 6í (Litomyšl venkov)
Václav Myslivec " " " " 65 (Dol. Žďárec tamtéž)
Franc. Šabata " " " " 60 (Chrudim) venkov)
P. Milc Zárubа " " " " 74 (Příbram venkov)
Josef Prokop " " " " 63 (Choteboř venkov)
Antonín Sachl " " " " 75 (Čes. Budějovice venkov)
Dle stanov a pravidel jsou nově zvolení poslanci:
Dr. Rudolf Horský kníž. arcibisk. vikář a farář v Šárce u Prahy.
P. Milc Zárubа, Ord. Praem. farář v Jeřicích.
J. U. Dr Jos. Myslivec, advokátní koncipient v Praze.
Václav Myslivec redaktor časopisu „Meč" v Praze.
Josef Prokop, rolník a starosta v Jasené u Josefova
Franc. Šabata, rolník a starosta ve Vrbici nad Orlicí.
Ant. Sachl rolník a starosta v Hlúrce u Lišova.

Počasí a ceny obilí 1907.

Počasí r. 1907 byl velmi krásný. Pěkné počasí bylo po celý měsíc září říjen až do 11 listopadu. Bylo jasno, teplo a sucho takže začala být nouze o vodu teprve 12 list. nastalo pak deštivé počasí. Ceny obilí v měsíci listop. 1907: Za 50 kg pšenice 12 - 12·80 K, - Za 50 kg žita.. 12·10 — 12·40 K. - Za 50 kg ječmena 9·50 — 9·60 K Za 50 kg ovsa 8·25 — 8·30 K. Jeden hektolitr brambor 2·75 - 3 K Na konci roku 1907, byla zima mírná, téměř bez sněhu na štědrý den celý den hodně pršelo, na sv. Štěpána na. padlo trochu sněhu. Od 28 prosince do konce doby převládaly větry, severozápadní chladné a západní chladné.

Počasí a chřipka 1908.

Nový rok 1908 začal bouřlivě, celý den a celou noc 1. ledna foukal bez přestání velmi prudký východní vítr - byla vlastně větrná bouře - takže nebylo možno ani z domu vyjíti; sněhu bylo málo, teploměr 2 ledna ukazoval — 16°C. V druhé polovici ledna napadlo hodně sněhu který ležel až do konce března. Mrazy byly mírné. V březnu byly velké mlhy. Ku konci měsíce března a počátkem dubna řádila chřipka. Nebylo snad ani jediného příbytku aby v něm nebylo nemocných chřipkou. Lidé si naříkali na veliké bolesti ve hlavě a v kříži na nechuť k jídlu, na kašel a rýmu. Tohoroku řádila chřipka v celých Čechách.

Vysazování a cena stromků 1908.

V sobotu před Květnou nedělí dne 11 dubna 1908, zasázel jsem (farář Pospíšil) ve farní zahradě 8 jabloní a 4 hrušně, jež jsem zakoupil z knížecí školky v Opočně a sice jabloně po 80 haléřích a hrušně po 1 Koruně. V úterý 14. dubna zasadil jsem ještě 4 jabloně, koupené v Dobrušce po 60 haléřích, celkem tedy zasazeno 16 stromů. Na Květnou neděli ráno dne 12 dubna 1908, sázela školní mládež lípy a hlohy na náměstí a v hradní ulici na památku 60ti letého panování císaře a krále Františka Josefa I.

Počasí Velikonoce 1908.

Velikonoce 1908 (19 a 20 dubna) byly velmi studené

Teplomer ráno ukazoval 0° nebo +1° R. V pondělí Velikonoční dne 20. dubna padal sníh. Celý měsíc duben byl velmi studený, mlhavý; slunce sotva se ukázalo, proto prá kvetli třešně. Na podzimní bylo velké sucho od 28/9. – 13/11 nepršelo.

Počasí 1909. Mnoho sněhu.

V druhé polovici ledna 1909 napadlo mnoho sněhu který ležel až do konce března. Všude mnoho sněhu. Jinak byla zima mírná. Rok 1909 byl celkem dobrý.

Sázení stromků a jich cena 1909.

Větry 20 dubna 1909 vysázel jsem ve farní zahradě s hrobařem Janem Černým 16 stromků a sice 8 jabloní 2 hrušně, 4 třešně 2 ořechy. Stromky koupil jsem v knížecí školce v Opočně. Jabloně po 80 hal., hrušně a třešně po 1 K ořechy po 1 K 20 h. Celkem v loni a letos vysázel jsem 32 stromků

Fr. Pospíšil farář.

Vodovod v Novém Hradku 1909.

Roku 1909 od polovici dubna do polovici října stavěl městys Nový Hrádek vodovod. Stavbu provedla firma A. Kunz v Hranicích na Moravě za 59.000 korun. Délka vodovodu od pramenů až k vodojemu obnáší 1.200 metrů. Prameny zachyceny byly na louce u lesa „Prodeji" na levé straně cesty vedoucí do Borové. Louka patří Janu Ježkovi rolníkovi v Novém Hrádku č. 36. Při kopání vodovodního příkopu právě proti

farním vratům, dne 15. července sesula se hlína na dělníka Josefa Meidingera z Nového Hrádku; dělník Meidinger byl před polednem vytažen sice živý, ale druhého dne ráno zemřel, následkem prodření tenkého střeva.

Celý měsíc července byl deštivý a chladný, zato však srpen a září by by velmi krásné. První sníh napadl 12. listopadu a potom bylo již suchavo až do ráno. Rok 1909 byl na úrodu dobrý. Jenom brambor urodilo se na horách méně než jindy. Bylo mnoho švestek.

Ovocí bylo málo; ve zdejší farnosti bylo o 16 procent méně proti roku loňskému.

Ceny plodin 1909

Na konci roku 1909 byly tyto ceny plodin:

pšenice za 50 kg	13 K 50 h	až 14 korun
žito za 50 kg	9 K 30 h	až 9 K 90 h
ječmen za 50 kg	8 K 15 h	až 8 K 25 h
oves za 50 kg	7 K 25 h	až 7 K 30 h
zemčata za 50 kg	3 K	až 3 K 60 h

Mírná zima 1910.

Roku 1910 od počátku ledna do prvního jarního dne 21. března, byla zima velice mírná, v největším mraze ukazoval teploměr — 6° R. Sněhu bylo málo. Většinou byly jasné slunečné dny. Ku konci měsíce února rolníci v kraji seli obilí a na počátku března seli řepu. Časopisy přinesly zprávu, že nejstarší lidé v Slovenských nepamatují tak mírnou zimu. Byl nedostatek ledu.

Komety - 1910

V druhé polovici měsíce ledna na večer od 5 hod do 6½ hod. bylo asi po 14 dní viděti novou kometu označenou 1910 A. Kometa stávala na západě, na pravo od Večernice. Nejdříve byla spatřena ve městě Johanesburgu v jižní Africe. — V druhé polovici dubna, nastaly mrazy potom studené deště i se sněhem a to trvalo do 10. května kdy večer přišla bouřka, oblaplilo se a začaly krest třesně.

Kometa Halleyova.

V druhé polovici měsíce května bylo viděti kometu Halleyovu jejíž ohonem prošla naše země 19. května 1910. Bylo jí viděti asi 14 dní vždy po západu slunce na západním nebi, jako hvězdu asi 3 velikosti obklopenou žlutou mlhovinou; ohonu viděti nebylo. O této kometě přinášely časopisy denní i periodické poplašné zprávy, že prý v ohonu obsažen jest cyanovodík a co prý by se stalo, kdyby cyanovodík smíchal se se vzduchem, nebo kdyby setkala se kometa snad se zemí. Následek těch poplašných zpráv byl, že v mnohých zemích, lidé komety se velice obávali, někteří ze strachu před kometou sešíleli, nebo spáchali samovraždu.

Bouřlivé počasí v roce 1910.

Jaro i počátek léta byly velmi bouřlivé v jižních zemích v Italii, Španělsku, Francii, Srbsku a v jižních Uhrách řádily cyklony a přívalové mraky; Paříž byla několik dní zatopena Seinou. Cyklony v Italii byly tak prudké, že trhaly střechy a kácely topoly kolmo, při čemž mnoho lidí přišlo o život. Řeky se roz-

mnily. V našich krajinách nebyl za roku 1845 tak bouřlivý rok jako letošní. Od konce května do 24. července, téměř denně pršelo; bylo stále chladno a když se oteplilo, dostavily se hned prudké bouře; blesk často bil; mnoho lidí bylo bleskem zabito a mnoho příbytků zapáleno, četné krajiny v Čechách byly zdrceny krupobitím; prostálé děti nemohli rolníci sklidit sena a jetel; mnoho sena a jetele shnilo na lukách a polích. Mnoho luk bylo vodou zatopeno. Poslední týden v měsíci srpnu začalo zase pršeti a pršelo téměř do 12 září. Oves a jarní žito nemohlo se sklidit s polí; obilí posečené vzrostlo, otava na lukách se jednak podpařila, jednak hnila, brambory též hnily. Na Moravě kolem Uherského Hradiště, Klimovic, Hlinska byly veliké povodně. Labe i Orlice se rozlily a způsobily velikých škod, zvláště u Pardubic, Kolína a Poděbrad. V druhé polovici listopadu napadlo tolik sněhu, že nebylo možno ani na saních dostati se do Borové. Sníh ležel asi 3. neděle, pak roztál a bylo mírné počasí. Od roku 1845 nebyl žádný rok tak mokrý a deštivý jako rok 1910. Vody spadlo 40% nad normál čili 873 milimetrů. Následkem stálého mokra rozšířila se v mnohých krajích mezi hovězím dobytkem slintavka a kulhavka a hospodáři utrpěli veliké škody. Jediný měsíc říjen byl pěkný.

Velká horka a sucho 1911.

Roku 1911 v měsíci červnu a červenci byla veliká horka

a veliké sucho v celých Čechách. Byl velký nedostatek vody. Dne 29 července ukazoval teploměr v 10 hodin ranní + 30° R ve 2 hodiny odpoledne + 32° R čili + 40° C! Časopisy přinesly zprávy z různých míst o Čechách, že teploměr ukazoval + 50° C až + 56° C. Nový vodovod 1909 postavený nákladem více jak 60.000 Kč byl téměř bez vody; voda se pouštěla třikrát za den na půl hodiny a byla kalná, ku konci července pouštěla se jenom jednou za den na ½ hodiny. Časopisy přinášely denně zprávy z různých míst o požárech; mnoho lidí ztřeseno bylo slunečním úžehem a mnoho utonulo při koupání se. Za pět dní od 25. do 28 července bylo v Čechách 32 požárů od blesku a zabito bylo bleskem 35 lidí. Teprve 4. srpna dostavil se vydatný déšť s bouřkou (ochlazení)

Sčítání lidu 31. prosince 1910.

Obec	katolíku	evangel. augšsku.	evangel. reform.	bez vyzn. náb.	Součet v obcích	
Borová	766	.	.	.	766	
Bydlo	77	.	.	.	77	
Dlouhé	198	.	.	.	198	Dlouhé-Rzy
Rzy	86	.	.	.	86	198
Nový Hrádek	1394	.	9	21	1424	116
Smržné	592	.	14	4	610	314 obyv.
Tis	182	.	14	2	198	
Úhrnem	3295	.	45	27	3367	

To jest katolíku 3295, evang. reform. 45, bez vyznání Baleárští 27.

Od posledního sčítání lidu roku 1900 ubylo katolíků 194; přibylo evangelíků 15; ubylo bez vyznání 21. Evangelíků přibylo přistěhovalectvím se; bez vyznání ubylo úmrtím a odstěhováním se.

Volby do říšské rady dne 13. června 1911.

	Dr. Horský - katol. lidová, křesť. sociál.	Ant. Rydlo - agrárník	Kovářovic - národ. soc.	Ackermann soc. demokr.
Nový Hrádek	101	63	85	19
Borová	71	14	57	1
Dlouhé-Roky	54	12	7	–
Smržné	45	45	35	–
Fiš	24	14	2	1

První volba nerozhodnuta. Dr. Horský dostal 4 223 hlasů agrárník Ant. Rydlo z Křčína 3312 hl. Josef Ackerman sociál. demokrat 1518 hl a Franc. Kovářovic nár. socialist 1411 hl. Nutná užší volba mezi Drem Horským a Rydlem.

Užší volba konala se dne 20 června 1911 za těsného a násilí stoupenců strany agrární, strany to násilnické, podvodné a politicky nemravné.

	Dr Horský	Ant. Rydlo
Nový Hrádek	111	159
Borová	91	58
Dlouhé-Roky	49	23
Smržné	45	78
Fiš	28	13

Při užší volbě spojily se strany: agrární, národně sociální

a spojáře demokratická, tedy 3 proti 4! a tak se stalo
že Dr. Horský prodělal.
Dr. Horský obdržel hlasů 5123
Ant. Rydlo " " 5198
Agrárníci kupovali hlasy po 1 K až 4 K. Volební
komisař v Novém Hrádku učitel Ferdinand Jirsa při
rozdávání volebních lístků psal voličům Dra Horského
falešné volební lístky, aby je komise zamítla. K takovému
podvodu a násilí snažili se agrárníci. Strana dietářů
a podvodníků.

Kronika světové války od roku 1914 do roku

Psal farář Konečný

Třicátý třetí týden světové války bylo nařízení nejd. biskp. ordinariátu psáti válečnou kroniku i o čem psáti. Válka trvá již třicet dva měsíce, přinesla sebou snůšku všeho druhu, všem stavům se hledělo pomoci, o té mimořádné dra- hotě, jen na duchovenstvo dosud nikdo ani haléřem příspěvku nebo zlepšení nepamatoval. Podle toho ta- ké vypadá také chuť k mimořádnému válečnému pracem, jako jest válečná kronika. Od jakživa hůlí tomu kdo platil.

Kronika zvonů

Dne 1. března 1917 naposledy zněly naše zvony velké o pohřbu Františky Remšové z Fízu. Po něm dostavil se na faru zástupce litoměřického vojenského relitel- ství, aby rekvíroval zvony. V seznamu bylo pět zvonů farního kostela a 5 zvonků po přifařených obcích. Vojenský zástupce Rudolf Kaftan, aby dosáhl poža- dovaných dvou třetin valy hoře, žádal zvon velký prostřední a na malé věžičce. Na protest faráře, že kostel zůstane bez zvonů odpověděl: „ze obcím nemůže poručiti" a: dají-li je dobrovolně. Farář, jenž v tom smyslu nemě! instrukce, o všem nemohl přísvědčiti. Byl tedy kostel zbaven své chloubY, k velikému zármut- ku celé osady. Co jiného ještě při tom soudilo veřejné mínění, nebudu zaznamenávati: Lichotivé to nebylo.

Dne 6. března 1917 přijeli zvonci stanitelé Holzmann

v Vrchlabí, odmontovali, na věži rozbili a snesli tyto zvony:

1. Velký zvon v průměru 97 cm z roku 1861 s obrazem sv. Cyrilla a Methoděje a nápisem: „Orodujte za nás. Volám k věrným i bloudícím: Pojďte, klaňte se Hospodinu a slyšte hlasu jeho. Ku poctě sv. apoštolů slovanských sv. Cyrilla a Methoděje, přišlých před tisícem roku ku předkům našim, ze zbytku třech zvonů od roku 1643, 1650 a 1780 rozlitých ohněm dne 9. května 1843 mě oživil Frant. Hladký farář v Novém Hrádku nad Frimburkem roku 1861. Tento zvon Pane rač zdařiti osadě Novohrádecké. Karel Vilém Paul, zvonař v Hradci Králové." Vynikal krásným dalekoslyšitelným hlasem. Naříkal když hrubá ruka těžkým kladivem rozbíjela...

2.) Prostřední zvon v průměru 65 cm s nápisem: "Zvon tento jest léta Páně 1907 přelit nákladem podacího pána Josefa knížete z Colloredo Mansfeldu." Nevynikal žádným zvláštním hlasem, snad proto, že měl železnou hlavu ale stýskati se nám po něm předce bude. Dobře ladil. Na druhé straně měl nápis: „Sv. Josefe oroduj za nás."

3. Zvonek na malé věžičce v průměru 29 cm s obrazem Sedmibolestné Rodičky Boží, z roku 1783.

Zůstaly tedy zdejšímu kostelu umíráček a malý zvon. Co nás čeká, když při každém i slavnostním zvonění se bude ozývati smutný hlas umíráčku. Přišlo se v mladém Rakousku a tady dem ze dne bude zvoniti umíráček! O převzetí a náhradě za zvony byl sepsán následující

Protokoll

aufgenommen in Neu Hradek am März 1917

Gegenstand

ist die mit Erlass des Exel des k.u.k. Ministeriums für Kultus und Unterricht, Z 631 von 1916 bewilligte Uebergabe bezw. Uebernahme der für Kriegszwecke in Anspruch genommenen Kirchenglocken in Neu-Hradek.

Gegenwärtige

Der Kirchenvorsteher: Franz Hlouch

Der Vertreter der Heeresverwaltung: Rudolf Kaftan

Befund und Beschluss:

Laut vorliegender Glockenliste sind von der Sct Peter und Paul Pfarkirche in Pfarbezirke Neu Hradek Politisches Bezirk Neustadt an/Mch in Böhmen 3 Stück Glocken abzunehmen und zwar

97 cm	1.	1 Stück	im Gewichte von	500 kg
65 cm	2.	1	" " "	165 "
Sanctus gl. 30 cm	3.	1	" " "	16 "
			Zusammen	681 kg

Hiefür entzällt eine vergütung von 681 kg à 4 00 K = 2724 K Sage Zwei Tausend sieben Hundert zwanzig vier Kronen welcher Betrag dem Pfarramte von der k.u.k. Militärtaxabteilung des Militär komando in Leitmeritz zu überweisen ist.

Geschlossen und gefertigt:

Franz Hlouch farář — Rudolf Kaftan

Kirchenvorsteher — Vertreter der Heeresverwaltung

Důsledky mobilisace.

Všeobecná mobilisace, nezpůsobila tak vážného dojmu

jaký by se dal čekati. Myslilo se, že do podzimu bude po válce. Ani člověk proměnlivé bedrnosti jen trochu pravděpodobně předvídati. Kdo by napadlo, že válečný požár se rozšíří ve třech letech do všech dílů světa.

Tkalcovství.

Domácí obyvatelstvo doprovodilo vojáky kus cesty anebo až do nádraží a vrátilo se zase ke své práci. Tkalcovny několik týdnů stály, potom se zase pracovalo, dokud stačovaly zásoby materiálu u jednotlivců. Když byl vládou materiál zabaven dostaly tkalcovny dodávky státní. Třetí rok války klapce několik strávil u Suchánka a Fošnos bylo jinak nemá dělate kdo a z čeho. Podobně se vedlo domácí tkalcovině, umírala z nedostatku materiálu, až jsou stavy ze světnic skoro vesměs vystěhovány. Tkalci dostali od spolku prozatím přiměřenou týdenní výdělku (60%) minimální 6 K týdně. Mimo to začaty nouzové stavby silnice od Nového Hrádku přes Borovou k Lešné Černé, od Bydla k Mezleči, od Rokole k Slavonově. Také pracovali hrejší o výrobě vojenských kabát, košil a t. d. Robotny slaměné nahoře pro vojsko. Rodiny vojáků žijí z přispěvku na výživu, který obstoupil dosti značně výše.

Polní práce za války.

Polní práce obstarávaly ženy za pomoci starců a dětí. Vojáci dostávali na práce dovolenou, což však

často se minulo s účinkem, když po 14 dnů dovolená
přišlo. Nedostatečné obdělání půdy, mělo za následek slabší žeň, než v době míru. Jaří počasí ne-
bylo příznivé. Rok 1915 byl velmi suchý. Dne 14
a 15 června byl bílý mráz, který na rosy a v Boro-
vé spálil brambory. Celý květen a červen bylo bez
dešťě až teprve 26 června zapršelo. Rok 1916 byl za-
se mokrý a chladný, čímž se všecko, žně i setí pozdilo.
Zasetého bylo skoro všecko a nemusel k tomu býti ani
nikdo nucen. Žádejší setová a žňová komise měla
více málo práce, leda vyhotoviti požadované výka-
zy anebo objednati obilí k setí. Pole každý hleděl
obdělati jak mohl.

Obchod za války 1914-1918.

Obchody první chvíli mobilisace zůstaly státi.
Každý držel groš doma, neboť nepomýšlejíc na
dlouhou válku, neprozradil, že peníze ztratí cenu.
Jen s papíry každý hleděl se rozloučiti. Bylo ku po-
divu jak i nejchudší třídy, vytasily se se svými úspo-
rami v podobě papírových dvacetikorun. Potom se
obchody hnuly, napřed požívatiny. Ne dříve byl ne-
dostatek soli, protože se v domácnostech hledělo de-
lati zásoby, kdežto dříve se kryla jenom denní potře-
ba. Potom scházela mouka a než šlo jedno po druhém.
Z nedostatku nesvědomité obchodnící, hledělí léch-
vářky těžiti. Petrolej přikladač z těhož sudu byl
nejdříve za 40 hal. jeden kg, konečně až za 72 hal.
a tak to šlo i s jinými věcmi k živobytí potřebnými

ač zavedeny maximální ceny, ač při mnohý
měřích maximální ceny byly snad jen proto, aby
se mohly překračovati. Kramáři (smíšeniny zboží
obchodující) nemohli pracujíce zde pomalu s malém
takřka žádného bohatství, většího zisku docíliti obchodníci
zbožím bavlněným a rolnické: Odrazování mnohým ne-
důvodněním by se dala napsati nejedna smutná
kapitola, svědčící o nekřesťanském sobectví. Když naše
české provincie horské takovou lichvu ukázaly, nedivíme
se povětšinu z kraje hodě se prý
valo 100 kg přenice až za 240 K. Kupci se našli
neboť hlad jest zlá věc!
Vystěhovalců a uprchlíků zůstala naše farnost osada
nedotčena. Byla počítána s jakoží Oslíčkem mezi
chudé. Takž v Borové z celého okolí nejdříve byla
v obci uvedena kukuřičná mouka a ~~obilka~~ řepa
což obojí dříve u nás zkrmováno dobytku.

Duchovní správa. Válečné pobožnosti.

Na počátku války bylo pozorovati náboženskou hor-
kost Bohužel, že se ukázala bytí zrupkou, která
dost brzo vychladla. I v onen čas dne do podzimu
1914 byla služná návštěva při mši svaté a v neděli
býval kostel nabitý. Věřící sami od sebe zavedli
krom pobožnosti, skoro v každém v kapli nebo kří-
žem na večer po dokončené práci. Ve farním chrámu
Páně zdejším v středu a v pátek navečer se konal
od hodiny sv. růženec za vojny. Ty pobožnosti po všech
trvaly do podzimu v kostele do 23. dubna 1915. Ne-

bývalo ku konci ani 20 návštěvníků a proto odpadlo kázání aby se pomodlili soukromě. V jiné pobožnosti byly chvilkové. Tak svatodušní pondělí 1915 byl vypravován procesí do Rokole, tam bylo kázání a případná pobožnost. Potom bylo nesmírné účastenství. Týden na to vedeno tam procesí druhé, za účasti sotva prostředního počtu s týmž pořádkem. O třetí už nebyl učiněn pokus, aby se uvarovalo jistému nezdaru. Některé pobožnosti ztroskotaly nešťastnými okolnostmi. Roku 1916 nařízena světová týdenní pobožnost na svatodušní svátky. Zde podle starého zvyku, jeden kněz musí za 2 dny vyzpovídati kolem 200 lidí míti dopoledne dvoje služby Boží s kázáním a pobožnost odpolední. Na nějakou mimořádnou pobožnost potom už není síly ani tělesné ani mravní. Stalo: na neděli dne 30 července 1916 tedy už v prázdninách, byl nařízen všeobecné smíšené sv. přijímání dítek od sv. Otce. Nařízení došlo v pondělí před tím, mohlo být prohlášeno až o svátku sv. Trojice, kdy je trochu dítek jejich v kostele a vůbec ztroskotalo. Přišlo právě 19 dětí. Na přátelskou válku dávali také věřící za své vojíny hojně na modlení (4 h) a na mše svaté (1½ h) Nedal se však zázrak, který očekali, válka zuřila dále, svědomí s ní spojené rostly a horlivost klesala. Farář který v kázáních na to poukazoval, dostalo se za odměnu anonymních listů, jejichž podezřívání

a hrubý ton a mrázky chladil i jeho nejlepší plány
a úmysly, zkazil na dlouho, náladu, zůstalť i
ou jeunou člověkem.

Nedělní návštěva kostela ve válce 1914-1918

Nedělní návštěva dopoledních služeb Božích však trvala.
Bavzdá se na sklonku skoro ještě četnější. Polish mužů
ve válce a kostel jest skoro ještě nabitý. Ženy a dívky
mají se zastoupeti jinochy a muže, zastoupili i
v kostele, jako je musí zastupovati při pracích pol-
ních, kterých ti v době míru méně vážnaly. Zima
v roce 1917 byla velmi prudká. O Vánocích sice prše-
lo ale potom se dostavily mrazy. Od 18 do 21. ledna se
žil prudký vichr, mrazu přibylo, napadl sníh.
Tohoto se na Bílou sobotu 7. dubna alespoň o půl metru
přichumalilo, takže se vzkříšení Páně mohlo konati je-
nom v kostele. Ani ten nucas nedovedl věřící od služeb
božích odvrátiti. Přicházeli i postuí páteky odpoledne
na hárání a křížovou cestu. Zásluha jejich roste v
posvátných, ve přísném smutné dratole mají ve velkém dílu
chatrnou obec. Smíšená manželství stoupá (duben 1917)
60 K pausku ještě více. Mlte vysoké boty jest znamínkem
dobře situovaného občana.

Svaté svátosti.

Na vikariátní konferenci 31. 3. 1917 slyšeli jsme
málhled dovezený z konference vikářů v Hradci Král.
že prý válkou přibývá zbožnosti, neboť přibývá roků
od roku mešního fundačního kapitálu. Není ten
málhled příliš optimistický. Nepřibylo všeobecným

zdravením a válečnými výpůjčkami, které sepnuly
shoro vesměs utratili doma, neboť z ciziny dovoz
nost byla nepatrná, odkázáno v předu ve článku
válečné prohřešnosti. Stav přijímání sv. svátosti nedo-
hasuje, že by zbožnosti válka prospěla. Naše ota-
dna podle sčítání roku 1910 měla 3295 katolic.
obyvatelů. Velikonočních sv přijímání bylo roku 1913 -
1356, 1914 - 1433. Toho roku uveden v praksi de-
kret sv. Otce o časném přijímání dítek, proto stou-
pl počet kommunikantů roku 1915 hlásil na 1283
a roku 1916 na 1491. Z toho vidno, že v naší sclá-
vé většina mužů, kteří nastoupili vojenskou službu.
žijíme slovy - jelí přijímání sv. svátosti mimo
náboženského života, - kdo byl před válkou ~~věrný~~
věřícím, zůstal jím i ve zbraních. Slabověrné však
trvalé ani válka nedovedla proziliti.

Duchovní správa vybízela všechny službu nastupu-
jící aby se k tomu sv. svátostmi připravili. Upose-
chtěl jich však jenom malé procento. Bohužel, že me-
ve těmi nedbalými jsou i členové hlásící se politicky
ke straně katolické a orlové.

Sicut erat in principio mobilisace, tak jest to i
nyní, kdy je válka o pluénu pravdu. Vojáci
přicházejí postupem na dovolenou přijdou do
kostela a čas od času u stolu Páně se ukáže
muž v šedé polní uniformě, ale počet ten u
porovnání k tomu, kolik jest ve službě, jest

předa jenom malý. Zde ovšem jest ještě druhá možnost, že si svou velikomocné správu vykonávají ve službě. O tom svědectví však musíme ještě dočkati.

Zábavy ve válce 1914-1918.

Taneční zábavy divadla a t.d. přestaly na počátku samy sebou. Každý těžce dýchal v obavě, kdo-li na něho dojde řada. Potom když se mládeži byli by schůzi tancovali, tu ovšem to moudré zapovědělo obě hejtmanství. Za první tři léta v samém Hradku nebyla ani jedna taneční zábava, ve Smiřicích jenom o pouti, ve Dlouhém nejvíce dvě, v Borové jedna odvedenců. Tancovalo se při harmonice v nějakém chalupách proskočili ale to hledělo překazit místní policie.

Školy ve válce 1914-1918. v N. Hradku, Smiřicích

Na počátku války se učilo normálně. Když učitelé nastupovali službu, zkracováno i vyučování. Nejdříve pominuly expositury. Mládež měla chodit do školy

mateřské. Leckde zůstalo při tom mělo. Potom, dosloužil na ostatní. Na Hradku sice zůstala pětitřídka, ale měl jeden pán čtvrtou a pátou přes den, druhý třetí třídu a slečinka první a druhou zase odpoledne. Hůrka zůstalo rovněž dvoutřídkou a vyučování odpoledne. Škola Borová zredukována na dvojtřídku. Roku 1917 nebylo uhlí, byly tedy zimní prázdniny v Hradku 4 týdny a ve Hůrce 2 týdny. Jen Borová učila plně. Ani to se však nemůže bráti doslovně. Učitelové byli každou chvíli komandováni k rekvizičnímu a aprovisačnímu pracem a vyučování přerušeno. Bude míti školní mládež v kronice památku na světovou válku, že se o hodně méně naučí a v náhradu vše zdivočí.

Když se světová válka protahovala a ústřední mocnosti odříznuté od všeho dovozu odkázány byly se zásobováním potravinami samy na sebe, začalo se pomýšleti na stejnoměrné rozdělení potravin. Počátek učiněn byl soupisem obyvatelstva a zásob. Ve zdejší obci byl učiněn a pro památku zaznamenán v této kronice, následující

Byl učiněn soupis obyvatel a zásob
dne 28. února 1915.

Vojáci ve službě: N. Hrádek 113, Borová 97, Hůrka 42, Tis 11. Hlouhý Rey 2
Měsíční příspěvek
žen a dětí vojáků: „ 4.050K „ 2.807K „ 1345K „ 620K „ 2

Soupis obyvatel a zásob dne 28 února 1915.

Osada	Obyvatel	Pšenice kg	Žito	Ječmen	Oves	Kukuřice	Mouka pšeničná	Mouka žitná	Mouka ječná	Lúskeniny na Soupisu	Krupice	Krupky	Kroupy
Nový Hrádek	1244	11.122	15.721	11.878	35.556	147	5.496	1.316	2.416	70	132	355	13
Borová	715	40	7.934	1.895	25.743	49	1.361	669	629	25	18	181	4
Smíšné	542	365	14.467	9.935	71.095	–	1.793	455	1.095	–	55	30	22
Dlouhý Lhy	294	255	11.361	2.527	32.865	15	938	123	951	–	–	–	2
Tis	194	2725	6.413	7.125	11.995	–	226	421	2.002	–	–	50	6
Bydl.		nebyla příležitost zjistit											

Rekvisice kovů za války 1914-1918.

Brzo po začátku války byly sebrány kovové předměty kromě železných a postupem války několikrát rekvirovány. Zdejší chrám Páně a farní budova se této rekvisice staly účastníky.

1.) Při první dobrovolné rekvisici, zadarmo byly odevzdány kovové předměty, jichž se již nevužívalo jako: hrabrci k nemocnému, mešní konvičky, staré nádobky na sv. oleje, věčná lampa a tácky (přeby tečné; tato rekvisice se konala na počátku května, kdy všechny nové zvony byly na Mariánském oltáři. Zaslepení lidé začali ohrožovati faráře, že i ty zvony odevzdal. Nechal tedy aby se obhájil, darované věci přinesli z obecní úřadovny a vystaviti na oltáři sv. Josefa po 14 dní. Jinak by snad pro budoucí pokolení mu zůstala památka, že kostel okradl, jak se to začalo vykřikovati. Lidé jsou zlí, sami na kostel mnoho nepřidají, ale faráře, který při každé správě slušně přispíval hned vyhlásí za zloděje. Nebyli toho náhledu asi všichni, ale dost smutné, že se vůbec našli.

2.) Při rekvisici mědi, odebrány zdejšímu kostelu měděné dva kotle (kbelny) a měděná kropenka jichž se už dáno nevzalo. Za kotle byla dána náhrada 46·69 K. Protože nebyly ani uvedeny v inventáři, přidány by by ty peníze na kropení nového (viz str. 236 nad Statním fondem) Za kropenhu, ač vážila 60 dg jsme nedostali nic, nejspíš cestou zmizela ač byla přivázána k jednomu kotli.

3/ Roku 1916 odebrány tyto věci: šest velkých cínových mís, dva malé cínové svícínky, dva cínové tácky mís- ké z hostela a z farní prádelny měděný kotel. Vojen- ské velitelství v Litoměřicích za to poslalo 129·79 K které byly odevzdány vládušní pokladně v Opavě a v účtech uvedeny jako příjem.

4. Za rekvirované zvony vyplaceno 2724 K, které fa- rář osobně 31./3. 1917 odevzdal vládušní pokladně. Popis toho viz o této pamětnici str. 735 a 736. Cínové tácky a staré ampulky 19 K.

Zdravotní služba za války 1914-1918.

Lazarety na zdejší osadě nebyly uskutečněny, ač se o to stále jednalo a farář k tomu nabídl tři pokoje v přízemí fary. Bydlel v celém domě sám se svou hospodyní Annou Pechovou. Ta se nevolila nemocné i obsloužit a proto se účastnila ponucení které za tím účelem konal místní obvodní lékař MUDr Ferdinand Lýkora. Nedošlo k tomu však ne- boť vláda dávala přednost místům při dráze a zdejší okres veden jako chudý. V nemocnici milosrd- ných bratří v Novém Městě v Čes., zřízen byl lazaret až na sklonku druhého roku válečného. Pro chudobu a vzdálenost ve dráhy ani vystěhovalci ve zdejší osadě nebyli umístěni.

Pouť roku 1916 na svátek sv. Petra a Pavla.

Pouť roku 1916 se konala za těžkých okolností. Hovězí maso v Plešnici stálo 7·20 K 1 kg, dosud se ani neprodalo. Vepřové doma 8 K jedno vejce 20 h

Podle toho byly i ceny ostatních životních potřeb. O té drahotě, přijela k úvodu ze Smržného selka a starostová a dala kněži 40 h, ministrantům 4 h na oběru 4 h, kostelníkovi 12 h jako za starých časů kdy ještě měly peníze nějakou cenu (Pan. Spisovatel: Byla to ze statku Marie Grünová roz. Kejčová, manželka Jos. Grünu čp. 50.) Mluvíce o mravních následcích války takovátto špinavost a hanebnost jest jistě nemravná.

Sbírky ve válce 1914-1918.

Postupem války byly nařizovány jak biskupskou konsistoří, tak c. k. okresním hejtmanstvím, rozličné sbírky. Ve farním kostele byly všecky ohlášeny a konány s výsledkem různým, který jest patrný z ohlášek učitelů a podacího protokolu. Byly to zase jednak církevní účely jednak vlastenecko-válečné. Byly to sbírky na obětní kříže a sami od sebe přinášeli jsme příspěvky. Také na obyčejné dobročinné účely: (slepé dívky na ostrově Kampa, chléb sv. Antonínské, sirotky ve Slatiňanech): mimo sbírky si dobrodinci vzpomněli. Jsou ze čtenáře časopisu „Kříž a Maria" většinou.

Válečná půjčka.

Válečná půjčka nedošla valného porozumění, neboť
mnozí hlavy se domnívaly, že tím prodlužují válku.
Když se rozneslo, že farář zrovna na první upsal, vy-
jádřil se Smržovský Šmída tak zvaný kazatel: „To jsem
nemíl faráře za tak hloupého. Mám za to, že první
čtyry dohromady, nevynesly ani tolik co za tu dobytá-
ku, bylo zvěnání, dítěm a příslušníkům vojínů vypla-
cuje na příspěvcích výživovacích. Teprve pátá, kdy byla
zahájena silná agitace, nařízená hejtmanstvím, měla
lepší výsledek. Tu se také dali nalézti ti, kteří na válce
vydělali a od skutečné služby byli až dosud osvobo-
ni. Že žádnou musela slušnou sumu upsati jest patrno
z vkladních účtů.

Uhlí, dříví ve válce 1914-1918.

V zimě roku 1916-1917 došly zásoby uhlí pro nedosta-
tek železničních vozů a my zůstali naházání na dříví.
To mělo za následek zvýšení cen. Metr tvrdého v Plešnici
stál 25 K, roku 1916 z jara 18 K, v létě 9 K. Měkké
dříví z 9 K stouplo na 22 K. Chudí lidé kteří chodili
nadháněti při honě zvěř, směli si dříví na chrastě.
Roku 1916 už k tomu musela býti legitimace, která
stála 20 hal, roku 1917 z jara však stojí už 1 Korunu.
Mám mnoho lesních rad!

Vidi in visitatione canonica die 22 Junii 1917

J. Domašínský

b. vikář.

Těžké postavení katolického kněze v době válečné.

Dne 17 července 1917 došel ze Slavonova tento vikariátní cirkulář M.O. 156. Veled. Pane biskup. vikáři!

Praesidium c. k. místodržitelství v Království Českém sdělilo dopisem z 15 června 1917 č. 17944 (ze dne 15. května 1917) Výtah zprávy c. k. vojenského velitelství v Praze ze dne 15. 5. 1917 k upozorňující na rozličné v lidu našem různými směry šířené bludné a zhoubné zprávy žádá, aby také duchovenstvo vhodným způsobem proti nim účinně působilo.

Z té příčiny žádáme, aby veled. p. bisk. vikář v rekolekci důvěrně ale také důtklivě veškerému duchovenstvu dal následující pokyny.

1.) Kázáním, aniž by byla příčina nadávána budou
a) lid upozorňován, že IV. Boží přikázání ukládá také povinnosti poddaným k duchovním i světským představeným a lid též tyto povinnosti věrným otcovským napomenutím a na srdce vložením.
b) lid častěji upozorněn na výroky Kristovy k farisee-ům a Herodiánům (píše Fariseům a Herodiánům ale jen vikář, patrně jiné něco většího) Dávejte co-jest císařovo císaři a co jest Božího Bohu. (Mat. 22,21 a k Pilátovi. Neměl bys žádné moci proti mně, kdyby nebylo tobě dáno z hůry (Jan 19,11)
c) lid častěji upozorněn na učení sv. Pavla. Řím 13,1-7)
a tato důležitá stať budiž vykládána.
d) křesťanství vždy považovalo zradu za hrozný hřích a pluném povinnosti k světským vrchnostem za svaté

proto první křesťané v v době pronásledování věrně gé plnili, takže nejlepší křesťané byli vždy také nejlepšími občany.

c/ bratrství lidí národů před lehkověrností, která je znamením duševní omezenosti a často činí člověka předmětem posměchu. Kristus Pán řekl svým apoštolům Buďte prostí jako holubice, ale předeslal buďte opatrní jako hadové (Mat 10,16) a sv. Jan napomíná všech: Nevěřte každému duchu, ale zkoušejte duchy jsou-li z Boha, neboť mnozí falešní prorocí vyšli na svět (I. 4,1)

2) V rozmluvách soukromých vzhledem na uplatnění a osamostatnění království Českého budiž lidé upozorňováni na to, že nejznamenitější státníci a mužové opravdu vynikající obrozenci veřejně hlásali a hájili, že pro naši existenci je potřebí Rakouska celého. Jest pravda, že rozumělo Rakousko, be všem národům spravedlivé.

3.) Proto budiž lidé upozorňováni, že J. V. právě takovou vždy slíbil. V třímě řeči dne 21. března slavně prohlásil před obojí sněmovnou: Již dnes prohlašuji, že svým drahým národům pro všechny časy chci býti spravedlivým láskyplným a svědomitým vladařem ve smyslu konstitučním myšlenky a v duchu opravdové demokracie." V nejnovějším vlastnoručním listu z 2 června t. r. kterým udělil amnestii politickým provinilcům výslovně praví. Jest mojí neochvějnou vůlí konati pravdivě a pravá. Mi Božskou Prozřetelností. Takovýmzpůsobem obzvlášť stvořil základy pro vzdálený a požehnaný

vzrůst všech svých národů. Politika nenávisti a odplaty jíž živila nejasnými pověry, rozpoutala světovou válku, bude po jejím skončení žíti všech obětí a vzdě musetí byte nahrazena smířlivosti. Tento duch musí také převládati ve vnitřní státu" Z toho patrno, že Jeho Veličenstvo má nejlepší vůli vládnouti spravedlivě a milostivě ke všem národům.

Ku konci podotýkám ještě následující: Vím dobře že prodlouhé útrapy válečné, lid jest takořka rozbolučený, vznětlivý, někdy také lehkověrný ke kněžstvu však nedůvěřivý a protivnému zaujatý. Avšak nechť důstojné duchovenstvo je pamětlivo, že právě v takových dobách odzvučí jest jeho blahodárné péče potřeba nejvíce; proto nechť s láskou o- pravdě otcovskou ujímá se všech dobrých i zlých jak to jen jisto možno, těšíc, poučujíc a pobízejíc zejména ke vytrvalosti v dobrém k tápělivosti a odevzdanosti do vůle Boží která nezklamala nikoho a proto nezklame ani nás.

Dalším oběžníkem upozornilo veleslavné c. k. presidium dne 26 června t.r., že některé noviny o nepřátelských zemích občas uveřejňují listy - prý od lidí z nejnižších poměrů, jako velice běžné, čímž se dostávají nepřátelům myšlenky aby pokračovali v boji proti nám. I tu naléhavo, aby duchovenstvo vhodně upozorňovalo a napomínalo k opatrnosti v psaní přátelům svým v cizině.

Biskupský ordinariat v Hradci Králové 4 července 1917
Arcib. Kanc. ± Josef Doubek.

Rok 1927. Nové zvony - věnoval.

V měsíci říjnu 1927 daroval jsem svému patronátnímu kostelu v Novém Hrádku tři nové zvony v úhrnné váze cca 10 q a ceně Kč 26.000. Zvony tyto z hotovely jsou zvonařskou firmou Oktáv Winter v Brumově a laděny harmonicky v tónině As dur.

Prohlašuji výslovně, že zvony ty věnovány jsou mimo bohoslužbě římsko-katolické a dispozičně právo, že přísluší církevnímu úřadu římsko-katolickému.

O udržování zvonů a jich příslušenství postará bude příslušnými poplatky, jež vybírati bude římsko-katolický farní úřad v Novém Hrádku a odváděti zádušní pokladně.

Toto na svědectví mé vlastnoruční podpis.

Josef Barton-Doberův m.p.

V Novém Městě nad Metují 27 listopadu 1927.

(Do paměti knihy vepsal: Josef Kára, farář Vernéřovický.)

Sčítání lidu 1. prosince 1930.

	Úhrnný počet obyv.	Počet řím.-katol.
Bydlo	58	53
Dlouhé	167	166
Bzy	106	84
Nový Hrádek	1190	1014
Hrabuleč	47	44
Střížné	472	380
Fiš	170	140
Borová	555	532
Úhrnem	2.765	2.413 řím.-katol.

Statistický úřad, Praha VII. Bělského tř. 2.
č.j. 3018/II. ze 9. 7. 1932.

(Zapsal farář Urbánek)

Ve farní kronice: Liber Memorabilium II. II. na str. 99. kde
bylo je zaznamenáno, co bylo v zákl. kamení staré fary vyhořelé 1880:
„Aby dokázána byla víra pravá samospasitedlná
od nás nynějšího času zachovávaná: u gruntu sme
na pamatku (~~fary~~ kostela) tolik jdouc ze stolu od východu
slunce na levo ruku toho domu, katolickému pastýři
věcně mu založili ostatky svatých vyvolených Božích
totiž sv. Mučedlníkův Lucidi Illuminati Fr. Jana Nepo-
muckého, patrona českého, z hrobu jeho ostatky a zem.
Křížek svěcený Sv. Patricia, hostii mučedlníka sv. Kle-
menta, jehož Ostrovaté, jsem já nehodný kněz měl s
jinšíma ze chrámu Páně v Královym císařským Městě
Hradci, když jsem v nově učiněný kněz byl. Spolu také
tato přikládáme cedulku sv. Lukáše Agnuski a Růže
nec Rodičky Boží s srdíčkem sv. Ignáciusa a sv. Fran-
tiška Xavéria Patrona mého." (ze zápisku faráře Frant. Reitha 1768-82)
(Viz článek při stavbě nové fary - kaplan Langer)

Opis anonymního dopisu zaslaný administrátoru
Jos. Svatoňovi správci farnosti Moravskoslezské 1921, duben-září

Pane faráři!

Jste zde novým farářem a dovolujeme si vám dopsati. Žádáme vás uctivě poprve a zároveň posledně by jste tak více nekázal, jak jste začal tuto poslední neděli. Když jste již s povolání kněžím, nebéřeme vám to a také vám to od srdce dopřejem. Ale balamutit zdejší lid si prostě zakazujem a více toho netrpíme. My ct vám toto psaní píšeme jsme dosud nadpoloviční většinou římskokatolické a vše jedině z rodinných důvodů. Jsme zuřivé češi a také po československu smýšlíme. Je nás takových na Hradku asi 100. Proto podle našich přání vám též píšeme. Nenechámeť tudíž žádného jezovitu, aby zde balamutil lid a kázal proti právě české víře, kterou jak naši tak jezovité, před třema sty lety uhnali. Jste-li jezovitou a chcete-li státi a balamutit lid, jděte si do Rakouska nebo do Říma. Tam je pro vás místo. Vás zde prostě nepotřebujem. Přejeme dáváme vám více na vědomí a pak-li povšimnaje dušením snem, budete v horstele státi, proti jiné víře, nebo se pleste do politiky by oznamujeme vám, že to s vaším statěm dopadne. Přeženeť váš hřbet, vám pořádně nomame, vaši bříško pořádně pošlapem a přes zadnice vám tolik naprášíme dětbami, nebo hole, že to mícete lehce s vaším životem odnésti. Nemyslete si, že jste přišel sem na hory, aby ste

zde balamutil lidi. Žádné frahy s vámi dělat nebudeme. Nemyslete si, že budete tak dělat, jako na posledních vašich cizích místech. Byste štval lid, stále se soudil a dokonce jak naši provozníci, kteří vás sem dovezli řekli, že ste dokonce i lid pobláznoval. To jsme také slyšeli od mnoha lidí z Přepych, proto s vámi udělame zcela krátký proces. Dáli jsme vám přídem vše na vědomost a tak se podle toho zařiďte, nebo vás zabijem jako psa.

Správa Hradecké dělnictev, která nenávidí provozní. Neposlechnete-li, muzete každého dne být mrtvákem nebo přijít o život.

Poutní místo Rokol.

Lidový povídkář Alois Dostál nar. 1858 v Kvasinách katolický farář, oblíbený lidový povídkář (který psával články do Vlasteneckých kalendářů) s mnoha lidovými dějinami a současnými s tendencí katolickou, napsal do náboženského periodického časopisu Maria číslo 16 ze dne 19. srpna 1920 článek článek

Výlet do Rokole.

pozlatit A. D.

Mám před sebou několik sežloutlých lístků, na nichž jsem si poznamenal, co jsem viděl a slyšel na jednodenním výletě do poutního místa Rokoll, kde se pěstovala úcta ke P. Marii, kam se mnoho putovalo z Nového Města, z Opočna, Dobrušky a z podhoří, kde bylo dosti zbožných lidí ku putování v nedělích a svátcích nakloněných.

Ustanovil jsem si, že se též do Rokole podívám v předního dne, kdy bude lze všechno si nerušeně prohlédnouti. Přes obec Mastí a Zhoře (pozn. Boič: to vyšel z Kvasin rodného rodiště) dostal jsem se pražákem záře za pěkného slunného dne na Spáleniště, pravé čertovské dědiny po nápisech rozhroušené, jinak pěkná bučina v zeleni stromů. Se skalíčka otevřela se pěkná vyhlídka na Hradec Králové, Jaroměř a dále. Drahami přišel jsem do Sedlonova, kde moji pozornost zaujala pravá doškami krytá selská chalupa, dále putoval jsem do farní obce Bystrého se starobylým kostelem sv. Bartoloměje, s velmi starým obrazem Madonyna pobočním oltáři. Na hřbitově potkám faráře Josefa Hanuše velmi vzdělaného, jenž studoval s Riegrem (1818-1903) Bílkým, Ehrenbergem (1815-1882), Štulcem (1814-1887). Obrátil se ke kaštanům a kterým poskytnul mnohou radu. Nedoslýchal. Dávno už ho kryje země. Počastoval mě, ukázal cestu k Rokoli.

Za nedlouho potkám statného horala a táži se: „Jak daleko je do Rokole?" Buď nerozuměl nebo chtěl provésti žert, odpověděl tedy: „Do večera ještě je dlouho."

A tu už se prostírá místo, jehož jméno, daleko do okolí proniklo, Rokole. Už bylo i opěvováno, poutní zpěváky složil o ní píseň. Nejdříve vpadla do oka malá kaplička nad jezem, v levo studánka s čistou vodou. Ty milé studánky! Vždyť se u každé zastavím. Jsou jako oasy na poušti. Okolí jejích pažit, zelen stromů, z nich vyvěrá potůček. Kolem byliny čistém oku lze se v nich zhlížeti. Voda bublá, chlad od studánek vane.

V kapli je jako jinde na poutních místech. Umělé i neumělé vyřezávané a malované sošky, na stěnách obrázky, (také z Wambeřic), růžence, medailonky z jiných poutních míst, v levém koutě visí berla

závazek. Uzdravený to zde zanechal, jak mně bylo později řečeno. Tu jsou nožky jako dárky umlčeného a panenu z Kuchna, obrázky z Machova Různých Madonn jsem tu napočítal 52, dvě hole kvůli tě uctívána, pěkně řezaná. Jiné jsou na oltáři vystaveny k uctění políbením.

Kolikrát se tu vystřídalo lidí, kolik přednesených modliteb stěl onus zbožných se vzdechů napsaných prosbami nadějných utrpením.

Kolem kaple tky jest služná „Křížová cesta“ prostě sloup se sochou P. Marie.

Muž který se mně namanul do cesty, vyprávěl, že kaple stojí 18 roků (Návštěva byla v roce 1880) a pouti chodí lidé na 10 roků. Také pravil, že tu slepý došel uzdravení, když se vodou ze studánky oči myl. Přidal zvláštní událost, jež se tu přihla. Jakási Františka Kubešová, manželka Antonína Kubeška, chalupníka z Machova přišla odtud r. 1879 láhev vody, jak prostý míněný obyčej, že se od kaple Rokolské vodu domů nosívají, aby se jí doma také napili, nebo umývali.

Voda [nad] v láhvi zmrzla a sklo se roztříštilo. Uprostřed ledu, nikoliv na obraze objevil se krásný a zcela zřetelný obraz Rodiče Boží s dítkem Ježíškem s korunkou na hlavě, na levé ruce dítě Ježíšek též s korunkou držící. Obraz ten byl duhý a hole kolem obklopen mnohými ledovými papršky. Obraz donesen na faru kde byl ohledán, i jemu jej viděli, dotýkali se jej, že ztratil podobu. V polovici února se rozplynul. Manželé Kubeškovi byli lidé hodní a všeobecně.

Sepsáno o tom protokol jejž podepsali
Jan Foglar starosta, Vintíř Seidl farář
Jindřich Rajm kaplan. Listina byla příjemně –
na na slavnosti v Rokole.

Co bylo daným přáním mým, to se vyplnilo, poněvadž
mohl, o němž se tehdy mnoho mluvilo jsem vůle.
Jak bych se při té příležitosti nepodíval nad Hrádek a zříti
ruiny Frimburku, v Hrádku zůstavil jsem se spolubratry, na
němž bylo hojně dvořích. Měšťáků asi s 300 cizích roz-
troušeno by hořách. Od spolubratrů vracejících se mně,
nabídnul dopravditi mne na hrad Frimburk, vlastně jeho
zříceniny. Pozná se tu dosti vyšší vyplňá stará věž, nelze však
do ní vstoupiti, neboť je zavalen. Jest tu i brána, k níž
přijdeme kolem nové zdi, postavené na předhradí
nad bránou vyčnívaly pozůd dvěra od zdvihacího mostu
Hrad byl ohrožený, tu a tam okna, uprostřed studna pozůd
zachovalá s dobrou vodou při 90 metrů hlubokou. Prohlubeň
ukazuje na propadlý sklep. Kolem hradu se zvíš v
východním údolí Olšovka.

A zase s lidem pověsti o průchodu vedoucím do Náchoda
o lidovnině, propadlé dceři pána na Frimburku. To a
ono sdělil mně, tehdejší kaplan na Hrádku Josef Řezáč
(Pozn. Boženy: Byl to Řehák farář ani Řezáč, Řehák pů-
sobil na Hrádku od r. 1874 – 1881.)

A na kterém hradě nebyla i zamecká kaple. Všudy hledá
vame jejl stopy. Kaple byly duchovním zbožnosti tehdejších
rytířů, do kaplí těch přicházel i obecní lid. A když byly
ony kaple namnoze i s hrady zrušeny, zničeny, lid si
vyvolil místa jiná, kam rád putuje, kde své pobožnosti
přednášel. Takovými poutními místy jest u Rokole s
cizotou horskou studánkou, odkud tento lid pije pro obcež-
stvení, pro uzdravení tělesné i duševní, skládaje tu k no-
hám nebes královny své tíže shlopotného života.

Opis z knihy „Život Panny Marie a sv. Josefa" 5. díl
sepsal P. Placidus J. Mathon O. S. B. v Brně 19./3. 1884.
a pomocí přispívatelů mezi nimi Al. Dostál farář
nyní 1858 v Hrašinách. Str. 409 nahl.

Poutní místo Rokole.

Mezi poutními a horní částí roku navštěvovanými místy v
diecési Královéhradecké zaujímá místo Rokole,
nad studánkou sytou křišťálovou vodou, stojí malá kaplička, obrazy a sochami Blahoslavené Panny takořka přídravem zázračnou vodou a jednotliví slavnostní dárcové
byli darováni. Tak vidíte růžence medaile z Kamberie, kříže
Páně, škapulíře a jiné – samé to důkazy projevované lásky
k Matce Boží Marii Panně. Uprostřed velkých mramorových soch
stojí zázračná Bohorodička s Ježulátkem na rukou, všecko
na těmto dary zasypáno.

Na levé straně nízkého oltáře v kouté stojí dvě berly a
několik voskových, jež tam byli uzdravení zanechali na
památku. Po stěnách pluno obrazů a jen mariánských
napočítal jsem (Dostálů) 52 mezi nimiž Čenstochovská
a Kamberská přední zaujímá místo. Na prosbách příspěvatelů
jsou od koho dle ovšem podobizny, na př. od milodarců a
Jana z Krčína, od poutníků z Machova, jiště obrazy z
Augustina a t. d. Naproti kapličce stojí na kamenném slou-
pě zasklená socha Bohorodičky, původní to od dávné
doby kostela tuto stojící sochy. Kolem svatostánku vine
se jako věnec po straně křížová cesta, od jednotlivých
rodin a sousedních obcí darovaná. Památníky jsou
kamenné, dříkladné s pěknými obrazy. Pověsti o uzdra-
vených vodou ze studánky Rokolské, kolují několik. Tak
na příklad muž od mládí slepý, mocí Božího
ruce s poutníky přišed a oči vodou umývaje, opět viděl;
jiný chromec a opět jiný s bolavou rukou odtud vyšli uz-
dravení na zdraví. „Jako by se jim nikdy nic nebylo stalo."
Jednou v den narození blahosl. Panny Marie (8 září 1879)
jakási Františka Kubečková, chalupnice z Machova,
přinesla láhev vody od kaple Rokolské. Když voda veli-
kým mrazem byla zmrzla, láhev se rozbila, uprostřed
ledu objevil se krásný a zcela zřetelný obraz Rodičky
Boží s dlouhé řízy, s korunkou na hlavě a s dítátkem
na levé ruce. Obraz tento byl duhy kolkolem s mnohými
kobrazce sbíhajícími paprsky v ledu. Zjev tento byl
mnohými ohledán a ztratil se teprve v druhé polovici
února následujícího roku. Nad lesem na jelhož pokraji stojí
stará kaplička, vysoko strmí zubovité trosky hradu Frim-
burku a okolní údolí jakési vážnosti dodávají.

Před dávnými, dávnými časy z hradu Zlíče ke studánce Rokolské přišel nádeníci a přemýšlel o oslepleném svém jednáčku a v duchu se modlil se, aby Bůh ponechal, když lid-ský přátelé pravé nebyla platná. Co tak to se modlí, přiletěl hrdič-ný ptáček a jeho kamo poletuje. Nádeníci viděl ze ptáče je slepý a chtěl ho chytiti. Co ho chytal spadl ptáček do vody ale hned zase vyletěl a vedle na strom se usadil a radostně zazpíval - neboť jíp viděl. Nádeníci vida v tom pokyn vyšší, vzradostněn spěchal domů, vyprávěl manželce své, co se bylo když ho mnohli probudil a vydal se do dobyvádel. Na projevování za obdržanou milost, dal nádeníci vystavěti kapličku dřevěnou při studance a do ní dal obraz Panenky Marie. — Když se to rozneslo, mnoho lidí tam putovalo a zdraví nalezlo.

Časem kaplička zpustla, ale našli se vždycky lidé, kteří z vděčnosti za obdržené milosti ji dali opraviti a obrázek. Posledně se tak stalo r. 1859 a kaplička tehdy posvěcena na svátek Narození Panny Marie. Od té doby také pozvedena na se úcta k Marii P. Rokolské, ale jen z okolních vesnic tam putovali, a to jen v neděli neb o svátcích Marčiných. Ale majitel onoho pozemku nechtěl vydati klíčku od kapličky, ze proň mu postrkání škapou po louce. Než r. 1871 přistoupil k tomu, aby postavili před kapličkou kamenný sloup a na ten železné sklenuté sochu Bohorodičky, jako prý to Maria Panna přála a zbožné jedné věrné zjevila. Od té doby také pouť na Annu se zmáhá.

Od vydání zbudováno tu nemocnice hned hraničářských a čtyři hostince kapličku vzal si na starost Jarec, aby tak to Boží světlo opatroval a ve službě Marie Panny žíval dokonce.

Sdělil A. Jirásek.

Poznámka A. Boženy. Výše uvedený článek byl napsán před r. 1884 a hostinec, který nyní stojí u silnice byl postaven v r. 1893. V tom čase 1884 stával hostinec dřevěný „Šolcmu" který před r. 1893 vyhořel.

Duchovní - kněží - faráři - administrátoři kaplani a pod. na faristě kostela Nanebevzetí P. Marie od založení.

R. 1362 - 1364 Martin z Hradku - plebán
patron: Čeněk z Lipe
1364 Matěj z Nimburka - plebán - odstoupil
patron: Alžběta z Lipé, vdova pana Jiřy pana z Kunratic
1364 Jiří z Dobrušky - plebán
patron Jindřich z Lipé
1366 - 1367 Višek - plebán prve farář ve Velúnech
patron Jan Lichtenburk.
1367 Jiřík - plebán prve ve Vernéřovicích protom
Hynek z Náchoda
1376 Řehoř - plebán
1376 Petr plebán prve z Nekoří
patron: Štěpán a Jan bratří z Dobrušky
1396 Hensl'n - plebán
1396 Tomáš - plebán prve z Nekoří
patron Jan z Frimburka

1615 Jiřík Wagner Lichoran str 203
1615 farář Nanětický 203
17 školní farář tu byl 203

Matrika v kanc. tu Opočenského
Opsal 2/6 1906, Fr. Pospíšil
farář.

Prvním duchovním správcem po obnovení farnosti Nanětické-
ho byl po 32ti leté válce se stal 4. máje 1721. Str. 200
Samuel Václav Hein-Schmidberský od r. 1721 — 1742. Do
nar. 30 list. 1688 v Třebechovicích + 14/6. 1752 v Dobrušce
mistr filosofie a bakalář bohosl. Zabýval nadání for studujíc

Kaplani od obnovení farnosti:

P. Ignác Paul 1735 - 1738
Thomas Kapoun 1734 - 1735
Ignác Alua 1738 - 1741
Georg Staněk 1741 - 1742.

Druhý farář Joannes Boretzky (Jan Borecký)
1742 - 1744, kaplan z Dobrušky, působil
v místní církvi. Narozen 1706, 23/4.

3. farář Daniel Franz. Kintzel
1744 — 1768. Narozen v Sedivinách, hol. Dobrany
jmenován farářem 20 června 1744.

Kaplani

P. Franz. Cejp 1744 —
Johann Durchpek 1744 - 1746 (Durschpek)
Josef Dojira 1746 - 1748
Josef Řeháček 1748 - 1752
Karl Zlolito 1752 - 1767

4. farář Franz. Stan. Reith. Jeho otec jím Baltazar Reith
1768 — 1782 zahradník z Dobrušce
jeho kaplan Franz. Klein 1767 - 1782.

5 farář: Jan Nep. Sklenička
1782 — 1794.

Kaplani.
Johann Mayrán 1782 - 1786, bydlit za farářova

Fraut. Novotný .. 1786 - 1788
Thadaus Zelízko 1788-1791 schulleiter
Josef Paxauda 1791-1794
Wenzl Hein Schmidberský administrator 1794.
6 farář: Martin Václ. Kayzer
1794 - 1795. Přišel jako. kooperátor z Bystřice odešel do Rakovníka.
7 farář Václ. Čejp von Rtizlinovec
1795 - 1824.

Kaplani.

Josef Marván 1803 - 1805
Franz. Holesch 1809 - 1811.
Filip Špaček 1811
Antonín Čížek 1811 - 1812
Filip Špaček 1812
Josef Kral 1812 - 1818
Václ. Reimann 1818 - 1820
Fraut. Kroupáč 1820 - 1823
Josef Rašek administrátor 1823 - 1825
Jan Kr. Hlavelka 1823 - 1824.
8 farář Jan Mich. Tomek nar. 9/list. 1785 v K. Malé Jeně
1/3. 1825 - 1835

Jan Kaspar 1825 - 1833 Kaplan
9 farář Antonín Obst nar. 1786 v Olešnici † 1864 v K. Malé Jeně
1835 - 1854.

Václ. Diblík 1835 - 1838. Kaplan

Str. 267-271
Str. 268

532

č. 267, 268 Josef Klein 1838 – 1851.
František Šolc 1851 od 16/5 – 48 odešel do Vacenberka

269 František Hladký 1851–1854 1. místní administrátor viz 394
275 Jan Jelínek * 1827 v Bydlinově. 1854–1861 a 1861–1871 † dat. neuvedeno

10. farář: František Hladký † 1874 9/4 v Dobrušce
279-283 1854–1868

Martin Dvořák 1861 – 3 měsíce, Kaplan
Vacl. rolník
č. 283 284 a 286 a 462-467 11. farář: Václav Kilinger 1869–1874 23/11 * 1827 8/4 v Třebechovicích † 1885 8/12 v Dobrušce
na konci 1868 a hrč. 1869 potomní farář v Přibyslavi, biskupský

284 Antonín Svoboda 1872 Kaplan od 24/8 – 30/11.
285 Josef Kašpar 1873 – 1880.
287-289 12. farář Josef Řeřábek 1874 – 1881 do Habrovic
288 290 Pavel Langer * 22/11 1855 v Dobrušce Kaplan 1880 – 1882 17/9 do Úpice
289 Josef Prášek 1881 —
259 289 306 administrátor prov.

13. farář Tomáš Harant 1881 29/12 narozen 1840 4/11 viz str. 289
4/3 1882 – 1895 29/11 zemřel 55 let.
292 Kaplani
292 František Hendrych * v Dobrušce 1854 1885–1887 do Meziče
293 Jan Havan 1887–1888
293 Augustin Žďárský 4. kaplan za Haranta 1888–1889 17/11
293 305 Jan Urbík 5. kaplan Haranta 1889–1890 do Skalice
305 Karel Jelínek 6. kaplan viz str. 394 1890–1893 do Rané Městec
Josef Hrnčíř * 1868 1893 — 1895 14/2 do Opočna
306 Jupichy 1895
306 307 Ferd. Pharlišta 1895
306 307 Václav Vostřel Zemřel Harant kdy 1895–1896 administrátor 1895–1896 14. do Ambrče
Josef Horák

14. farář Josef Korán * 1859 18/4 Mostiněves — 533
1896 — 1901 v srpnu do Vel. Jeseníka — 307, 308

Jan Adamec * 1873 v Kat. Kně

Kaplan
1896 29/9 — 1901 5/2 v Jeseníku — 307 308

Josef Dohnal
* 1870 v Jeníkovicích

Administrátor
1901 25/8 — 1902 5/2 — 311

15. farář František Pospíšil * 1864 3/9. v Hlivíně — 312
1902 5/2 — 1911 3/10 do N. Dvorů Hdv. okresu

(441) František Hlouch * 1866

Kaplan
1902 5/2 — 1911 — 322
administrátor v
1911 — 1914 — 312
322

16. farář František Hlouch * 1866 v Hl. Štěpánově — 322
† 1946 25/6. v Šumperku
1914 15. — 1921 31/3. do Přerova.

Administrátor:
Josef Svratný * 1867 v Jeníkově — 1921 1/4 — 1921 12/11

17. farář Josef Klára * 1877 v Třebařovicích 17/1 čp. 133. — 324 (508)
1921 12/11 — 1931 1/5 do Třebařovic — † 2/10 1965 v Kralovicích, rumunské pohřbem 8/10 v Třebařovicích. 15 let od 1957 na odpočinku — 326, 329

18. farář Alois Urbánek * 1886 v Postřelmově, s. Morava
1931 1/5 — 1935 1/2 do Vel. Jeseníka † 25/6 1959 73 roku — 329, 330

19. farář Jan Šorf adm. z Poděbrad
1935 1/2 — 1938 25/8 šel do Světlé. † 1943 16/10 v mnichově — 330-331

20. farář František Kobář * 24/9 † 11/6 byli v Kralovicích, Kdáleky II. 11 — 331
1938 25/8 — 1942 15/9 do Hlav. Města a Sester — (do 1945)

534

331 21. Jaromír Petrdnek † snad 1980, z května
1942 15/9 — 1944 15/7 do Sezemic 4/5 1978 Skalinářmy
ckr. Chrudim čís. 67

332 22 tý Karel Filip * 21/12 1915 v Přibyslavi 2/12 1975 je v Čer.
1944 15/7 — 1957 15/9 do Čer. Janovic Janovicích, že mu
60 let. Lid. demokr
2.3/12 1975

333 23 tý Bernard Toman * 1917 v Paskách
1957 15/9 — 31/8 1968 čís. 212
24 tý Boh. Janko 4/2 1922 v Dobřanech (Orl. hory)
1.9. 1968 — vzat do 23. září, kdy byl převezen
do vádhostské nemocnice na neurologické oddělení
kam 25. září 1987. Z Ústí všech lar. říkuženu těl
30. září 1987 ho zadušení muži a rozloučení za účasti mi
70 k kněží a velkého počtu věřících byl převezen do-
svého rodiště Dobřanu kde byl pochován.

Vypůjčeno knihovnou z farního úřadu N. Hradec dne 3/96

vepsáno 12/5 1978 za Schmeiterma vole dne 1.6.1977.

Červené Janovice, vikariát Kutnohorský. 535

Bír. Kostel farní sv. Martina, biskupa
nové Duchovní správa: 28542 Červené Janovice č.43 okr. Kutná Hora.
ní Duchovní správce: Filip Karel, interkalárním administrátor, D, M, E, S. Nar.
1935 2.12.1915 v Přibyslavi, ord. 29,6,1939 (Od 1.5.1970)
nedělní bohoslužby: ve farním kostele v 9.00 hod. Ve fil. kostelích
v Petrovicích I a ve Vrbnorcích v 10.30 hod
Obce: Červené Janovice, Chvalov, Dehov, Hradní, Bludov, Korotice,
Opatovice I, Petrovice I, Lamy, Semetín, Újezdec, Vrbnorce I. Zoleslavice,
Zhoř. ..... 14 osi

K vzpomínce na † faráře Havanta.
Opis dopisu na MNV v N Hradku.

Kral. Vinohrady 27. ii. 1958.

P.T. Národní výbor v N Hradku.

Dovoluji si Vás, velectění žadatele obtěžovati žádostí anebo prosbou podle čího jste se budete dívati na původní příčinu. V příloze zasílám Vám vše to co mě přimělo, abych jménem naší rodiny Vás požádal o laskavou pomoc. Máme za to, že to bude též ve prospěch celé obce v Novém Hradku. V příloze dočtete se o znamenitém muži, který pečoval nejen o ducha ale také o těla svých svěřenců v míře a obsahu. To, co hlásá na hřbitově u vchodu do kostela, jak jsem na vlastní oči spatřil, je spíš nečestno ke zesnulému než poctou. Jsem ochoten se svými bratry napravit spáchanou chybu a opatřit řádnou desku, která by hlásala nejen jméno a původ zesnulého kněze, buditele a ochránitele, obrbdlíme i laskavého rádce a pomocníka.

Podle našich zvyklostí a našeho dobrozdání vykonal tento jediný muž tolik dobrého, že si zaslouží, aby si na něj potomci s úctou a láskou rádi vzpomínali. Nevím, jsou-li ještě živí jednotlivci jako pamětníci toho všeho co jsme zde uvedli, ale mohl bych jmenovat některé rody u nichž by se dalo očekávat, že tam pamětníci jsou i žijí: Tošovský, Prášnar, Lepšín, Klimešovi, Švarcovi, Houkovi. Snad bych při delším přemýšlení a hledání našel ještě řadu jejich jmen a to žeců s jichž dětmi jsme si o prázdninách denně hráli. Budte proto prosím tak dobří a pomozte nám dokončit dílo, které by důstojně označovalo, kde leží zesnulý farář Tomáš Havant. Nemáte-li pánové možnost dělit nám místo a rok narození, dále rok úmrtí jmenovaného, pak nám alespoň dopomozte svoji účastí a vlivem k dosažení uvedených dat. Dovoluji si Vás upozornit, že jsme prodloužení zpravu, kterou přikládáme pro Vás k Vašemu dopisu přiložili duchovní správě a odpovězení dojmu žádosti.

Děkujeme Vám, co nejsrdečněji za Vaši laskavou pomoc již předem a zdravíme Vás přátelsky.

V úctě oddaní
Miroslav Jirsák v.r.
Praha XII. Stalinova 87.

53. Kde to byl farář Tomáš Harant?

Dříve než tento obsáhlý popis odložíte, buďte tak laskaví a věnujte trochu trpělivosti dalším řádkům. Jsem bývalým úředníkem bankovním a dnes už jsem 32 roky v penzi. (od r. 1926) V roce 1948 v březnu přišel jsem o schopnost čtení a psaní. Padem na tehdejším náledí, udeřil jsem se do hlavy, týden se se mnou třil pokoj a od té chvíle ztratil jsem možnost číst a psát. Nicméně duch ještě je svěží, pracuje a poněvadž nemám nikoho, kdo by mně předčítal denně něco z novin anebo z nově vyšlých knih, vracím se v mysli do minulosti a jak ~~z nás~~ z ná- sledujících řádků poznáte, mohu já a moji sourozenci i s naší matkou Josefou, rozenou Triesingerovou za své zdraví děkovati právě panu faráři Tomáši Harantovi. Každoročně nás zval a přijal na svou faru v Novém Hrádku u Nového Města nad Metují. Měli jsme ho tak rádi, jako by byl býval naším otcem. Bylo by to však málo oceněnu význam tohoto duchovního správce na fary[?]kovém příznivém rozhraní. Pátrám již mnoho let po místě narození pana Tomáše Haranta a vím zatím jen tolik z jeho vlastního podání, že měl ještě bratra, který byl soudcem. Vždycky říkával, že si oba spletli svůj životní směr. Soudcem, že měl být farář a farářem měl být soudce. Byl jsem ještě tehdy mladý as 9ti letý, když jsme byl s matkou a mými sourozenci na letním bytě v Drahnovickém Újezdě u Těrešova a Zbiroha. Bydleli jsme tam ve venkovské škole u naší tety Anny Kubíčkové. Byla dcerou sládka v Čejkovicích, později v Radnici. Ta se seznámila s kaplanem v Drahňovickém Újezdě a později když dosáhla kanonického stáří 40 let stala se kuchařkou u něho na faře v Novém Hrádku u Nového Města nad Metují. Než k tomu došlo projevoval tehdejší kaplan mladý bohoslovec v revolučních myšlenek. Jednoho dne odjel do Kladna, shromáždil tam horníky a promluvil k nim ohnivou řeč, za kterou byl trestán policejně 3 dni ve vězení. Z trestu pak byl přeložen na horskou faru do Nového Hrádku u Nového Města nad Metují. Nejdříve tam kaplanoval a pak se stal farářem. Faru ~~měl~~ dřevěnou která nepostačovala a jako staré zchátralé stavení nevyhověla. Když pak patronát dal postaviti novou faru (6. 9. 1880) dopustil se stavitel hrubého poklesku tím, že základy neza-

jistěl proti vlhkosti a také se uhostila na nové faře
rodině s jedním fatěr. Louba. Mladý farář stěžoval si
vdicake královéhradecké a také si fatrovačního úřadu
Colloredo-Mannsfeldského. Tři roky trvalo než odhalenu zá-
hlady byly dekétem ve vroch částech náležitě desinfikovány,
podlahy vybrhany a znovu položeny na suchý podklad.
Pak nás teprve hrový farář zase zval do nového Hradku
zase na faru. Tohoto pozvání používala naše matka a
této fare tak nám znamenitě podstrojovala, že jsme kaž-
dročně přibyly o několik kilo, což pan fátr Tomáš Havant
zjišťoval nadostuc na váze decimálce. Z Nového města do
Nového Hrádku, totiž ze stanice Kačina bylo 8 km cesty do
kopců. Jiného spojení nebylo, než bryčkou taženou koňmo.
Dovedete si proto představit, že se často vracím do svého mla-
dí dnes ve věku 86 roků (rok. 1872). Když jsem byl naposled
se svojí matkou na novém Hrádku po smrti pana faráře
Havanta, moje matka i já, stanuli jsme u hlavního vchodu
do kostela a po pravé straně jsme si všimli nepatrné dřevě-
ny, na které bylo mimochodem oznamováno, že tam pod
tou deskou jsou pozůstatky faráře Tomáše Havanta. Bylo
nám tedy jasno, že jsme shledali jakým způsobem se občané
z Nového Hrádku zhostili své povinnosti a oznámili tuto
desticku, kdo tam leží. Naše dětem svým nebylo dáno
abychom se starali o poslední věci našeho dobrodince. A teď teprve přicházím k hlavní části
svého dopisu, abych zdůvodnil svoji žádost bu prosbu o
důstojnější desku pro zemřelého dobrodince, lidumila pro-
hrdinského, vzdělaného člena národa, který obětoval celý svůj
život dobru a blahu všech ovčáků na Hrádku i v okolí t. j.
v Lokoli (Rokoli), Slepicím Ráji (to je Krakuleč) Svarcaři
(nad Smaleovně) Bystřeni, Smržovce, Borové a jinde.
Jaká tedy to byla činnost duchovního správce na Hrádku,
že jeho tak dlouhé době, občas zavítáme o místa svého působení
a teď teprve přicházím s prosbou, aby ... mně všichni, kdo
bydlí ve shaze vznamitě desku umístěnou na stěně kostela,

kdo to byl Tomáš Harant, odpracovávající pro ně v rámci, kterou
tolik miloval a tak skvěle pro její lid pracoval.
Nový Hradec, tak jako celé jeho okolí, byl krajem, kde se lid
živil hlavně tkalcovstvím. Pro své dílo musel každý dojeti si
skladem vydaino. Byly to různobarevné bavlněné tkaniny tzv. štrámky.
s těmi se tehdy vyrábělo, špatně živení tkalec do hotových
téměř 750 metrových. Se svým nákladem odpočívali často
hrát na silnici. Cesta jim trvala téměř 4 hodiny. A co
udělal náš strýc Tomáš Harant, když potkal takovou
shrbenou ženu, jak tlačí trakař do kopce? Povídá:
„Tetka, co to děláte, vždyť je to nad Vaše síly, jděte od
toho!" A na její vysvětlení, že už musí být doma, že na
ni čekají, aby jim dala peníze za odvedenou kus příze, kterou
zástupce továrny měl po metru prohlížel práci a za
všechny uzlíky diktoval nízky. Lidé se bránili, že tkaniv
nic bylo vadné, chatrné a že nevydrželo na stavu,
ale že každé prošlápnutí osnovy znamenalo ztrátu,
mi nedal, jen zakýval hlavou, promluvil si své a
řekl: že se v takovém případě půjde stěžovat továrně dohodne
se zástupcem továrny. Sám pak šel k trakaři, hodil
si popruh přes rameno a vytlačil ženě trakař až
do náměstí, tam ji dal napomenutí, aby to příště
nedělala, že to její práce nevydrží a že by tady byli
znova sirotci. Výdělek celé rodiny, to je muži, ženy a dětí
čtal 5 zlatých. To byl výdělek týdenní. Děti soukaly „lýkorny
a cívky. Táta nebo máma seděli za stavem a tkali a při tom
střídali také o práci na poli. Na tamnějších polích rodila
hory, mák, slunečnice, oves a žitka kdy tu a tam. Hrabě Colloredo-Mansfeld pěstoval hlavně lny a k jeho cti dlužno uvésti, že cesty všemi lny jsou náležitě sypané byly parkové stále
dobře udržované. Jeden hajný bydlel na Hrádku pod zříceninou

1 Trnovburku. Škola pod farskou zahradou, bylo staré stavení, které dalo také jednomu učiteli byt a pak větší místnost pro žáky a žákyně dohromady. Chodili stále do jedné třídy a učitel musel stačit na všechny 4 třídy obecné školy a kdo chtěl z dětí a mohl dále chodit do školy, musel do Nového Města. Průměrně 5: žáků týchž pro děti a rodiče byl výsledek tuze malý a o zimě přestávali všichni téměř úplně obléže mnohonásobně, ale přesto nebezpečí se sjezdu sněhových, kudy se musili prodírat do města a z města. Dětem hrozily žaludeční vředy vinou matky pro nedostatek mléka rozředěnou kořalkou s nalámaným chlebem. Lékaři na takovýchto výpadech vzdálených se bydlení nebyli. Tam jsme se setkávali s případy tuberkulosy. Při každém kázání pracoval farář Tomáš Harant své ovečky, vykládal jim jak má žít i chudý člověk, o čistotě o větrání, o pravidelném umývání a čištění zubů a nabádal ženy, aby dávaly dětem k jídlu a pití čistou, přístupná jídla a tekutiny. Varoval je před alkoholem a lilamě kořalkou a často zahrozil hluboko do duše českého národa. V neděli pak při kázání po hrubém mši pracoval v době žní, že odpoledne vzhledem k přečkné mnohé počasí pro všechnaře odpadá, aby občané měli čas a možnost zhlédnout, co je úrodu, od které závisí jejich další život, s tamějším učitelem pak se domlouval, jakým způsobem by mohli dopomoci dospívající mládeži k lepšímu zaměstnání než je hrubě placená thalerina.

Odebíral Ottův naučný slovník, který tehdy začal vycházet v sešitovém vydání. Nejen že odebíral, ale také četl všechny sešity, které mu zašly. Když pak k němu přicházel do jeho firacovny jeho vločky se žádostí o pohřeb, křtiny svatbu, opětně je hrotil a vychovával. Mladý ženich chtěl mít svatbu. A když požádal o koberec, dále o květiny pak o varhany a t. d. vzdělával mu za to víc cenu 5 zlatých. Tu ze ženich chytil za hlavu a prohlásil, že tolik za to nemá, aby mu pan farář sloužil. A velebný pán řekl: No vidíš přátelsky se, bude to bez koberce, bez květin a bez varhan, budeš tam mít své příbuzenstvo a své dobré známé. Já tě oddám. A bude zrovna tak oddán jako za 5 zlatých. Proč by ty peníze vyhazoval. Bůh je veliký a ta tvá dívka smýšlenka, ukázat se hrdlořezem ta není dostatečná. Za ty 4 uspořené zlaté si dobře najíte a pak si jistě něco do domácnosti koupíte a to je lepší než kdybyste to v jedné hodině utratili a nic jiného neměli, než ten trochu parády. Shrnutí vede k cíli a ne pýcha.

Když pak přišel zástupce lidu hostelníka, že by rádi v sobotu byli lidé na pouť do Vamberic a nebo do Varty a že prosí pana faráře aby je vedl. Ale velebný pán odmítl. Prohlásil, že s nimi na návštěvu v hostinné rozvědná, že jim dá svolení na návštěvu, ale že on také za tím účelem, aby byla propašovali o něco levnějšího zboží, cukrovinek a nějaký kus kůže a mast jiné zboží, tuchách a vašich přátel obchodníků a nemůže hnít vašimi vydělané peníze za hranice.

Když viděl, že některý starosta, pokladník a jiný činovník obce nechává svoji povinnost, jak by to obec a občané zaslouhovali, došel si za dotyčného pana učitele na předsedu dostavu obce, vytkl mu jeho nečinnost k potřebám obce a požádal ho, aby buď dělal svoji povinnost správně anebo aby ji přenechal jinému předsedovi, který si té pocty t. j. důvěry

občanstvo, bude lépe vážit a bude míti možnost jíti 545
lépe vyhovět.
Ať tak bych mohl ještě chvíli pokračovat nebo nemužívám
ještě jeho cesty na okresní hygienanstav nebo na patronát
dollož dr. Mansfeldský, kdo z vlastního zájmu obětavě
bojoval o lepší podmínky chudých thalcii. Rok od roku
byli jsme moudřejší, třeba jest dítě školou povinné, ale ja
saně jsem měl jen 1 rok když jsem se začal podrobně zajímat
poměry na venkově a ve Velké Praze (1889) a srovnávat kde
jsou životní podmínky lepší a kde jsou tak hrubé, že nutně
rozumné rodiče posílati dětí z hor do kraje, kde se lépe užije.
Styčkával jsem od své matky, že arcibiskup královéhradecký
jsou nespokojen ci rád zajíždět na Nový Hrádek, neboť se tam
jsou setkával s farárem pohrbkovým, který mluvil jen na latin-
ských hovořištích a který se snažil prostřednictvím psaní za-
dat provedet lidu životní pravdy a zkušenosti.
Nový proveděl jsem vsechno, ale snažil jsem se prodat obraz naše-
ho dobrodince a dobrodince veškerého lidu Hrádeckého a jeho
chtěl co nejvěrněji a jistě je tam ještě někteří z pamětníků to-
hoto vzácného muže a služebníka církevního, abych tím odů-
vodnil svoji zdvořilou žádost o dvojí věc: jednak rád bych
na místo zahanbující vzpomínky vražené do zdi u vchodu do
kostela mohl nahradit deskou důstojnou a za druhé, abych
mi laskavě poradil a poradil, kde mám hledat dem a mo-
mení i místo a zároveň den úmrtí pana faráře Tomáše Hlaranta.

Pan Miroslav Jarsák
Praha XII. Stalinova 87.

18. prosince 1958

K vašemu dopisu ze dne 29. XI. 58 že rada mne projednávala
otázku úpravy hrobu bývalého nového faráře pana Tomáše Hlaranta
umožnila se požádati vás o návrh na desku která by byla umístěna
hrobu. Deska, která je umístěna v kostelní zdi u vchodu z náměstí
z mramoru, dosud úplně zachovalá a původní zlatá písmena
na rudla byla obnovena modrou barvou. na desce je označen
úmrtí p. f. Hlaranta datem 14. listopadu 1845 v 0 stáří 68 let, a
den úmrtí 21. listop. 1895. Hrob je každoročně skromně péčí farára a
hlbha osazen a udržuje se v pořádku. Jak vám je známo hrob

náleží se v přední části hřbitova, těsně u vchodu do kostela a jeżto umístěním dřívějšího zastupitelstva jest další pohřbívání v této části uzavřeno a ponáď tam ležící hroby se ruší, takže tam v krátkém čase nezůstane ani jediný. Z tohoto důvodu nebylo by možno postarati se hrobu nějakou pěknou desku a pak mile by měla být dána nová musela by být zasazena zase do hostelní zdi.

V Novém Hradku jest ještě na živu několik pamětníků působení v Novém Hrádku a na Vás mají vzpomínky zdejší starší sokolové kdy jste v N. Hrádku dlel a cvičil s Věnohradským Sokolem, mezi nimi Josef Fiala, který Vás s těmito vyprovázel z N. Hrádku pro Vaši protivce hrajíce Jičínskou.

Čekáme Vaší zprávu jakou úpravu chcete kamýšlíte provésti, načež Vám sdělíme, zda s Vaším návrhem souhlasíme.

S mírným zdar!

Tajemník:
Josef Hájek v. r.

Předseda:
Jaroslav Šmída v. r.

Stručnější opis zápisu o poutním místě
Rokolí

Plasy
547.

učiněný z pamětní knihy farní ve Slavonově založené r. 1843
v které jsou i opsané paměti starší až odr. 1387 od kdy se
datuje kostel v Slavonově.
Poutní. mariánské kaple Panny Marie v Rokolí.
V mezi poutními místy v severozápadních Čechách, přední místo
zaujímá Rokle. Kaple v Rokolí stojí na příkaji lesa, nad mírně
členitou, malebné krajinou Třemošnice a m. Hradce; místo
kostela však náleží k farnosti Slavonov.
Nad studánkou z čisté křišťálové vody, která am z největším
suchu se nestrácí stojí zděná kaplička z r. 1859, umělě na oltáři
obraz P. Marie malovaný na dřevě a mnoho soch a obrázků da-
rovaných poutníky na poděkování za vyslyšené prosby. Poutníci jsou
přicházejí již přes 100 let, ze sousedních farností přicházejí jsou
procesí s kněžími, vzdálenější pak soukromně od jara do podzi-
mu. Hlavní pouť slaví se v Rokolí v neděli po svátku narození P.
Marie, tu den bývá velký nával lidu ze širokého okolí.
Původně zde byla malá dřevěná kaplička, která byla roku 1859
nahrazena zděnou a tato dnes stojí. Bližší kaplička je tak zva-
ná Loreta to jest dřevěná prolouka, na stěnách obrazy sedmi-
bolestné P. Marie. Nad Loretou na skalním srubu rodičky Boží a
Svatý tovaryš z Kácova (zedník z Dlouhého mar. 1848 v č. 7) vedle
dal kapličky umělou velikou kapli z gotickým oltářem, v níž jest
nad oltáři socha P. Marie s Ježíškem dřevěná ale milostivého obrazu
v kapličce.
Z druhé strany v lese jest zřízena křížová cesta s mohutnými kamen-
nými sloupy v číslech za sebou jsou reliefní obrazy křížové cesty
a nad sochou Spasitele v prohlubě. Všichni poutníci s oblibou vykonávají
Svatou křížové cesty v tomto krásném zátiší.
Milostný obraz P. Marie Rokolské maloval - dle zápisu v pamět-
ní knize farnosti Slavonovské malíř Klemens z Hradce Králové mad
r. 1859, ale původ místa je mnohem starší. Obraz představuje
Matku nebeskou, sedící na trůnu, obě ruce rozpjaty, jakoby
chtěla k sobě své dítě, na jejím klíně Ježíšek pravící žehnající.
Původ poutního místa v Rokolí je nejasný. Předáním

časy přišel ke studánce v Zákolí naidlesně z hradu Framburka
svého synáčka. — Co se tak mezi tím přiletěl hrdinný hoch k tomu
tam skákaje. Naidlesně vidí že ptáče již sešly a chce ho chytit. Při
tom ptáče spadl do vody ale hned se vzlétl, usadil se na stromu
a radostně zazpíval, neboť již viděl. Naidlesně vida v tom pokyn
vyšší spěchá domu, vyfrakuje vše manželce své, jak oba rodiče
sešlost synka ke studánce a sami vzdy mu vše. Dítě protrhlo na
dokázalo dali tam šťastní rodiče vystavět dřevěnou kapličku s
obrazem P. Marie.

Lidé začali sem putovat a mnozí z nich došli vyslyšení svých
proseb ano podivuhodném uzdravení. Případů takových vyprávěje se
mnoho, ty z nich jsou sepsány a uloženy ve farním archivě.

Zajímavá jest tato nadálost. Dne 8 září 1879 ve svátek narození
P. Marie, jakási Františka Hubečková, chalupnice z Machova
šinula za studánky vzhůru ke domu láhev vody. Když voda vylitým
mrazem zmrzla, láhev praskla, uprostřed ledu objeví se krásný
a velmi zřetelný obraz, Rodičky Boží v dlouhé róze. S korunkou na
hlavě a s děťátkem na levé ruce. Obraz tento byl dutý, hotovením
mnohými ohledán a ztratil se teprve o druhé polovici února násle-
dujícího roku. Mnozí lidé z daleka jedou každoročně ke kapli P. Marie
v Rokolisy hledí, že tam byli vyslyšeni, mají velkou důvěru v přímluvu Pán-
ny nebeské a berou si domů vodu ze studánky Rokolské.

Opis ze stránky 105 kanonické knihy fary Hanušovské německy psané:
30. října 1853 v Bohdašíně čp. 33 zemřely Helena Hartmanová rozená
Hradilová 1860 č. 895 moje matky Johany rozené Novákové ze Hrušovic
manžel usedlík Josef Martinek čp. 33 mají postavit kapličku mimo
v 1859, určila postavena u obce Bohdašína nákladem 105 zl rakouské
mají, kteréž jsou deponovány do 1. ledna 1960 v církevní pokladně.
Kaplička byla skutečně postavena a nad dveřmi jest tento čtyř
nápis: Pochválen buď Ježíš Kristus. Tato kaple je vystavena ke cti a
držale Rodičky Boží nákladem Antonína Hartmana. Léta Páně 1859.
obraz na dřevě maloval Josef Božílek Klemens z Hradce Králové. Ty-
ana byla 9 srpna 1860. Dp. Josef Chalupecká farář Hanušovský
mané Klapálek farář z N. Hrádku a tu přivedl dp. Franc. Seraf.
matky, prosloužna Panna-Marie život nebeské bratrovy.
to vše vynaložené zaplatil majitel pozemku Jos. Martinek z Bohdašína
čp. 33 farářům 7 zl. rak. měny.
na stránce 109. Kaple matky Boží v Rokolském údolí.

chyba veliká, která se při zakládání kaple Rokolské r. r. 1859 se má-
lého Antonína Hartlpána stala byla, že pozemek na němž to vyba-
vena jest nebyl tentokráte vymaněn ze obecního statku č. 33 549 simma
v Bohdašíně a tudy stav statku vložku v gruntovní knize ten
to grunt č. 33 Fran. Martinek vlastně prozatím majitel toho-
dotčeny od dobrodinců na oltář Matky B. kladení pod
záminkou, že kaple na jeho grunte stojící v jeho zápisu se ma-
lezající jest jihv. Almužna tato od r. 1859 počínaje nebyla ne-
patrná, hotovou ze všech stran ve velikých zadělaných stav
fundaci kaple dosahla svého. dalekou, ponesť am se nábec za
to ma, že nikoho nedržíci na vzdávání matky B. tam uzdra-
vou době. V archivu far. Slavnické dle vyrovnání prohlubního
dohu uschovaná jsou.

Stařičký p. děkan Fr. Chaloupka, nechtěje mítí mrtvou
majitelem gruntu, vkazoval mu prý, že bude-li tu almužnu pro
sbě vydíra, aby aspoň pro kaple vlastní učinil.

Kamenná cesta křižová z době emalové malby na plechových
tabulkách do kamene zasazených (14 stanic) byla mu postaven-
na ale z větší díla od dobrodinců, z nichž mnozí na celé
dlaně vedli náklad. Těmitéž Martinek dal mu postavenou
kamenou cestu prosvětliti, který to obřad dne 28 září 1874 odpol
dlamě vykonal vel. pan Jos. Šilhý, kooperator zdejší, majitel
gruntu složil taky na vydržování křižové cesty kapitál pres 20 zl
č. m. / který od 21. v. 1875 vložený jest v spořitelní Znaimské /
ale z vybrané almužny žádný nákladů učet což všeobecné vzhůru
ání ano i pohoršení za následek měl a tak celá ta záležitost se
postalovala celých 16 let.

Stařičkého pana děkana Chaloupky nástupce obrátil hned
to se instalací na kapli zřetel svůj nemohl ale nižádný se spů-
sobem majitele gruntu přimouti k tomu, aby kapli dal z jeho patře,
byť almužna kaplí a ní majiteli gruntu od dobročinných pout-
níků vnucená byla, do svého pořádku uvedla, smluvíce se v roce 1876
při představenstvu obce Bohdašína o tak v Bohdašíně zepsaný proto-
kol o budoucím správování almužny této jak následuje:

Protokol

Dne 12 června 1876 u obecního představenstva Bohdašínského
za přítomnosti strany správní a ukládání almužny od poutníků
přicházejících Rokolské kapličce Matky B. vznášející se / nepřítomnosti
Bohdašínského p. starosty obecního p. p. radních obecního výboru a kostelní-
ho p. faráře t. č. .....

Uředně
dne 11 Září 187.

Tu účta k Matce B. dosti četné zástupy poutníku a blízka
59 a zdaleka ke kapličce P. Marie v Rokoli na farnosti
Slavonické na hůře Bohdaňské vystavěné tahne, kteréžto
to beze všeho nucení a jakýkoly zamí dobrovolnou almužnou
do kapličky pokladnici kladeni, uznesli se níže psaní ku ze-
lenému prospěchu strany spravování a ukládání almužny této
k uzavřením následujícím:

1.) Almužna tato žádnému jinému účelu, pouze jen kapličce
darovaná, budiž spravována od celého představenstva Bohd. a
Slavonické duchovní správy.

2.) Bezprostředný dozor dad almužnou bude míti p. obecní sta-
rosta a vrchní dozor nad ní vyhrazuje si duchovní správa Slavonic.
pokladnímu duchovní správce.

3) Almužna tato ukládati se bude do zvláštní pokladnice, třema
rozličnými zámky opatřená; jeden klíč bude chovati pokladnice
od obecního představenstva a duchovní správy zvolený, druhý klíč
obecní p. starosta a třetí klíč první p. radní obecní, aby jeden
bez druhého kasse nemohl a žádný nemohl a žádný hotové nikdy
da se ta castka. do založny spořitelské k úrokování, kam ji dnes,
kteryžto se vyhaze jak s knihou, že tak učinil u p. farára a ony
p. starosty. Pokladnice se bude chovat u obecního p. starosty, takto
i účetní kniha. Pokladnice a účetní kniha provídí se z almužny
uchováním klíčů od kasy ovšem spojena zodpovědnost za kasu.

4) Do knihy účetní almužnu přijatou a vydanou bude zapisovat
pokladnik, který ku konci roku úplné ocisty dvatrát, jeden exemplář
vrátí v kasse, druhý odevzdá se p. farári. Účty tyto od účetního (pokla-
dníka) podepsaní přehledne a přezkoušené p. farář i p. obec. starosta.

5.) Nad každým vydáním rozhodne absolutní většina hlasu a
hlasovati bude obec. předst., celý obecní výbor a p. ř. Slavonic. bude-
li pro a proti stejné hlasu, rozhodne farář. Bez takového hlasování
nevydá se z almužny ani kr.

6) Pokladník (účetní) obdrží ku konci roku z vybrané almužny
za jmenem služného z prvních 105 zl. 2% a z ostalé částky 5% 8%
pak rozpovědný tem, kteří spravuje almužnu tuto. Za pokladníka
ustanovuje se p. Jan Mádr rolník č. 43 v Bohdašíně.

7) Pokladník vyzvedne pokaždé schůzce poutnické almužnu z
pokladny v kapličce, ale nikdy sam, nýbrž v přítomnosti služeb-
níka s jedním Bohd. obecním výborem od p. starosty ustanoveným
Ona almužnu odevzdají ke starostní a vůchovni 3, kteří mají ode
hany Bohdašínské ke kapli, dají tu almužnu do kasy.

8.) Almužna kapli věnovaná, záleží z kolových peněz ze sbírek a jiných darků, obrázků a t. d. Peníze svědomitě budou 551.
odváděti do kasy způsobem naznačeným; sbírky dárcovské dají se
ve služebníka kaple na svíčky, rozžehnuv se a při odchodu poutníků
kteří je dárci se shasnou a svíčky sbírky, které se dle vyloveného
přání dárcovského mají nechati dohořeti, odvedou se od služební-
ka kaple p. obec. starost., který je odvádí a za peníze snížený odpra-
dé a peníze uložené do kasy se odvodem. Také se takové výnálezy
se stejnými obrázky, náhrdelníčky do kaple, k rozhodnutí p. far.
a peníze do kasy se odvodem.

9.) Služebníka kaple volí celé představenstvo s p. farářem. Ten-
kýž svým vlastnostem odpovědný a od něho usazitelný. Ročního
platu obdrží z vybrané almužny veškeré 2%. Jeho povinnost bude
dbáti nad pořádkem v kapli, ji vymetati, čistiti, oltáře a obrazy
s mýčit, prosu dávati na svíčky věci kapličce patřící. Přijde-li
nějaký poutníček, nebo chce-li je vyprovázet nikam se mu, ale po
tu chvíli musí za sebe ustanoviti dohlédací, pozůstavší za všechny
věci kapličky stojí. Co služebník kaple od poutníků obdrží za jeho
službu jim prokázanou, ku př. za vyprovázení poutníků a t. d. s
dobrozdáním, že to platiti jemu, může si podržeti – vše ostatní ale pod
ztrátou služby odevzdá do kasy kaple. – Služebníku kaple správa
duchu. Slavonořská pořádně zapovídá držeti poutníkům řeči a podávati
jim křížek k líbání, což se přísluší jedině knězi. Za služebníka kaple
ustanovuje se jistý Kašpar ze Bohdašína, který až dosud zastával tu službu

10.) Konečně usnesen, aby z almužny kaple nějaká roční srážka
mírná náhrada přičtěna těm rolníkům a majitelům grunta u kaple
kteří zkrze poutníky by trpěli nějakou škodu na pozemcích svých a
věcí škodu nevyhnutelnou. Totě dohlédací jest mužné a ze všech jednání
v dnešním předmět nejpotřebnější, poněvadž by bez takového almužno-
vání se cílem, což by dobré pověsti rolnictví jichž se týká, jejich mezi
sousedy mezi sebou a obzvláště dobré věci katolické na újmu bylo
Tuzemáno vše všech níže podepsaných. Rolníci kteří trpí nějakou
škodu zkrze poutníky do Rokole putující, naskytli se dva:
František Martínek č. 33 a Josef Hamerský č. 32. oba z Bohdašína.
Ostatní trpice také sice nějakou škodu, nežádají nic.
Nyní se všichni poradníci s těmi oběma rolníky odebrali
na místo ke kapličce, aby ohledali terain, jaká asi škoda

dotčeným rolníkům děje se zkrze pouťníky a co by se
str. 552. jim asi přičknouti mohlo z tilo almužny. Tu prase-
no oběma rolníkům, že si mohou prozenky své ohraditi
plůtkem (sem a tam) aby se jim nedělala už větší škoda, na
kterou by se nemohl už bráti ohled a že by se, kdyby že již prulo-
hudy nemají choditi poutníci. — Potéže dorozuměli se mírně
psaní po dlouhém hovoru a bedlivém uvážení s jmenovaný-
mi, dvěma rolníky a ustanovili se na ročním odškodnění od 30 zl., přičemž jednomu každému z
nich z ročné almužny kaple 15 zl. v. m., ale o tém doložením,
aby pro letošní rok 1876 vzali za vděk s polovičkou; pro letošek
a pro budoucí léta, kdyby po zaplacení účetního a služby kap-
nevyčerpávala, k uspokojení jich obou, aby si pro ten rad a rok
nážku chybějící částky [illegible] každý polovičku nechali líbit
tak, aby zkrze toto jejich roční příšlužek kaple kaple ku konci
roku nevykazovala nějaký dluh.

Tímto ustanovením jsou oupině srozuměni oba rolníci Bohd.
p. Martinek a p. Hamerský. Že se oběma dvoulej bráti jsoula-
tek za krámy na jejich gruntech vyložení, rozumí se samo sebou.
Vybírání almužny v tuto protokole naznačené pro všechnu
budoucnost platiti, se počíná dnešním dnem, obezvzdáním
kličku kasy v kapli zavěšené p. pokladníku Madrovi. —

Ustanovení pod č. 10. zůstane tak dlouho v platnosti, dokud
se o hromadě těch, kteří almužnu tuto od dneška správeji s
dorozuměním obou rolníků, jichž se týká jinak nezmění.
Hromada příš polovičně shromážděná, je-li přítomen
Hamerským a p. obec. starosta Bohd., kteréž ale bez této přítomnosti
usnesla, může platně zasedati.

Za přítomní poradníci, nemají nižádného rozhodování
protokol se uzavírá a místními podepisují.

Alois Elmberger m.p. farář.

Z roční náhrady za škodu na jejich
pozemcích učiněnou per 15 zl. v. č.
pro srozumění:
Josef Hamerský m.p. rolník č. 32
Frant. Martinek m.p. " č. 33.

Frant. Bělohradský m.p. představený
Jan Mader m.p. radní.
Frant. Martinek m.p. radní.
Josef Šubyl m.p. výbor.
Ant. Štěpán m.p. výbor
Jan Marek m.p. výbor
Frant. Obst m.p. výbor.

Když po sepsání hořického protokolu František Martínek, majitel
gruntu č. 33 vzpěl po kolik let almužnu vybírati zase, tento
způsob vybírání těžce nesl a od lidí nepokoj můžících hodně-
cizan shromažďování almužny tělo výborem obecním a duchovní
správou, kterýž byl od duchovní správy o shromáždění této hovorčivý
a almužna začala se vybírati od Jana Mádra pokladníka
na dalších stránkách samé krátky Slavnostní začíná líčení
počínajících různic, které se jen stručně shrnuje bez vedlejší
indukce a případný zákrut o tyto nechutné hádky dotčené se
hádrobnější z kroniky obce Bohdašína.

František Martínek začal mračeti s vůbec Mádra, oba
měli sestry za manželky, ten si šel stěžovat na faru a farář chtěl
se usmířit a urovnat a proto svolali zase schůzi u starosty v
Bohdašíně. Ale schůze dopadla špatně, Martínek zuřil, čtyři
odjížděl se rozdvořilým a hrubým počínáním mračitě všecky,
začal hodnověrňovati protokol, od něho samého dvakrát podepsaný,
řekl dále, že byl opilý! Když protokol hodnověrňoval, což není
pravda dále hrozil, že vyhodí z kaple pokladníčí, od celého vy-
činu z almužny farářem, ač ji vezme ten, kdo ji tam dal-
že nehusté p. Mádra pokladníka do kaple - že hrozný byv pro-
tokol podepsat - mluvil jakoby u mu malé odškodnění potěšilo,
sám vyšel ročních 75 zl., což mu výborem farářem bylo
nával si nad hrou rázně a konečně utekl od p. starosty mezi
hrozný řeči.

K této politování hodné události poslal vážnému obec. předst.
Bohdašíně dlouhý přípis apeluje s ním na křesťanské cítění
všechnost, vzpomíná zásluh otce Martínkova, který kapli po-
staril, mají mu odpustit a ten zase uznat svoji přečinnost,
do to 29. července 1876. Alois Ehmberger m. p.
A zrovna toho 29 června Martínek vzal u pokladníčí z kaple,
ho mádrou jemu hatřící. Duchovní správa poslala pokladníčí
vou klíčkovou s napisem a pečetí a klíček zapečetěný v obálce
adena byla a zase nikde, v lese otevřena nalezena, zlodějské
hužel nebyl vypátrán.
a 11. prosince 1876 obeslaný výbor almuž. spravující na faře
Slav. schvaluje účty od pokladníka Mádra. Příjem v hotovosti
ání: příjem 91 zl 29 kr. vybráno 23 zl 70 kr. čistá hotovost 67 zl 59 kr.

554 uložena, spořitelní knížku na Mádr pokladníka.
Dále se to čte jako román, ale z důvodu, že to byla skutečnost
s nedalekem známou prostředí, jen stručně jsou uvedeny hlavní
momenty z obrahlé kroniky Bohd. ac i ten kronikář říká, že zhro
mažd kronice Slavoňovské o kokolské kapli.
Dne 10. května 1877 složil Mádr svůj úřad učitelský
kladníka a v přípisu navrhuje za sebe Josefa Macha č. 45.
Dnem ustavična mrzutost s Františ Martinkem.
Dne 15 května sešel se výbor almužnu spravujíci na Slavoňovské.
Přišel i Fraut. Martinek a Hanerský. Schůze byla velmi bouřlivá,
ve duchovní pastýř tohr účel, že dovolil schůze tis na faře
žádali větše odškodnéně, žádali 100 zl., po dlouhém nejvíce
mém hovoru, bylo jim přiznáno 50 zl, Martinkovi 30 zl. druhé-
mu 20 zl. Pokladnictví nechtěl žádný přijmout z strachu
strachu před nepřátelstvím, konečně zvolený Josef Přibyl, kdy
jíž jako starosta obce, funkci tu přijal a složil slib. Nový učel-
ní Josef Přibyl, hodný soused, počestný všeobecnou důvěrou lidu
volbou obdržel starosty, měl tu nejlepší vůli ale - pan
Jan Mádr, který úřad složil, nechtěl mu na žádný způsob
vydat spořitelní knížku a poznamenka farářova o tom zne:
Domy dům se, nemohu mu dohonce přisvědčovati zlý úmysl re
tak jednal s pokladnictví aneb umínění. na mou otázku jed
nou mu předloženou proč to činí, odpovídal: ze knížku vyda
až bude vidět, ze se pro nebo na kapli něco děla. "Pokla
ník Přibyl, bál se sám almužnu z kasy vyzvednout, na m.
Silvestra vyzval duchov. správce, aby z s nim odšel do
Kohoutské kaple a jak se oba ulekli, když o kase za cely rok
almužny nebylo ani ne než ani 35 zl. Pokladník je ani domu
nechtěl brát a nechal je Martinkovi na odškodnění.
účty na faru se žádné nepředkládaly, pomechal celou záležitost
hodnému výboru a ten se o to přestal starat a almužnu si vybral
Martinek.
Při těchto smutných poměrech, stěžuje si ve farní kronice se
věcnozné snažil, kadníkům Bohdašínským a celé kolatuře usta-
vičné předkládal, bojoval s náruživostí lidskou a prodlevný mi
úřady: ale bohužel nesvornost mezi členy, kteří povolání byli
almužnu spravovati a munisitelnou žízeň po almužně tě
pjato zatržovaní, třeba pod rouškou jakéhosi domnělého práva
hospodářství jest a naposled zůstává, nemohl samojedi-
ný přemoci, takže se zdá, že zlomyslný národ, nebo-li
lidé více v této věci hrál velikou roli.

Dne 3. prosince 1884. Když po uplynutí třech roků pan - 555
Jan Mádr rolník, druhdy účetní kaple, sám představeným a stal
držel u sebe pořád též knížku spořitelní, která když složil
úřad účetního vykazovala aspoň 60 zl r. m. a od té doby ak
do dnešního dne a t. d. ourokyztoje, almužna se za jeho
představenstva z kaple sevytrácela, nýbrž p. Frant. Martínek
sám si ji vybíral vystavěl na svém gruntě, blízko kaple hospodu
a vymohl si právo šenkovní. Později prodal p. Frant. Martínek polo-
vici svého statku. O jak často mu řekl duchov. správce, že na věci
posvátném předmětu církevním zadrženém, nespočívá nikdy
(Boží požehnání) a právě partii Rokolskou Josefu Šolínovi, který
v tamní hospodě též šenkuje pivo. Z nemu zdálo se, že tento nový
hospodář dá kapli co jí patří vložku gruntoknihovnu, ale bohužel
později mad naveden od nějakého nepřítele kaple jinak a pozmy-
šlil a vybíral pořád tu almužnu od poutníků renovaci kaple
pro sebe ale nejen to: on chtěl mezi 13 a 14 stací křížové cesty vystavět
nimu kapličku „Božího Těla" hrobu. Když nechtěl dáti vložku gruntovní-
knihovní kapli duch. spr. Slav. mu to zakazala. Když se mu stavba
nepovolila, zavěsil si na kapli tabulku „Almužna na Boží hrob!...
ještě hříšný výdělek. Kdo by nezvolal: Bůh sám to naprav"!
v Slavnikově je nový farář od 7. 4. 1890 Frant. Kaštánek a píše: Již
r. 1890 v kázání jež jsem tam měl na svátek Navštívení P. Marie
veřejně jsem projevil mínění, že jedinou podmínkou ku zvelebení
tohoto posvátného místa jest, aby kaple měla samostatnou knihovní
vložku. Jak se zaradoval, když r. 1892 koupil Rokoli p. Ferdinand
Přibyl továrník v Kraně, zároveň obchodník a majitel domu v Bystrém
t. č. starosta okresního zastupitelstva, že konečně splní dávnou touhu
jeho i jeho předchůdců ale zklamal se. Žádal ho o to, ten mu slíbil
na pozadí stavitele Štěpána a vyhotovení plánu a rozměření, aby se mohl
přiložit ku knihovnímu vkladu. Ale slib nesplnil, vystavěl hospodu se sálem
převezl si tam z továrny poutníky a hudbu, měli tam taneční zábavu
a pozde večer vraceli se domů se zpěvem neslušných písní a opětuje slova
mého předchůdce: Bůh to naprav!
Ze sbírané almužny a nějakým svým příspěvkem zřídil zmíněný již
sochu křížovou cestu a byla slavnostně posvěcena od kvardiána kláš-
tera kapucínského z Kolína za přítomnosti několika kněží z okolí. Co
se nepovedlo Šolínovi provedl Ferdinand Přibyl, r. 1896 podal žádost
na c. k. hejtmanství o povolení stavby kapličky „Božího hrobu" a po
překážkách a podmínkách stavbu uskutečnil.
Aby jsme se dostali již k dnešní době pro čtenáře, již jen stručně
přehledně:

536 V roce 1931 postavil Ferdinand Přibyl na svůj náklad kostel ve slohu gotickém. Poněvadž to postavil bez vědomí a souhlasu biskupské konsistoře, ta mu kladla nějaké podmínky ke splnění kostela nedovolo až teprv 1945. To již jednal syn zemřelého zakladatele Otakar Přibyl otec zemřel 1933 který venoval kostel bohoslužebným účelům církve římsko katolické a učinil s tím dlouhé notářské prohlášení dle smluv z r. 1939 a z r. 1940, přijal všechny podmínky konsistoře, že bude udržovat budovy kostela i kaple křížovou cestu a t. d. .... na konec se, v krypte umístěné členové rodiny a rodu zakladatelova, kteří měli neb mají nárok na církevní katolický pohřeb.

V Křečíně dne 4. srpna 1945. Otakar Přibyl m. p.

Prohlášení sepsal notář JU Dr Josef Němec v Novém Městě n/met.

Velká slavnost svěcení kostela v Zrholci konala se 19 srpna 1945. Konal ji Mons. Th. Dr. Josef Šimýsek, rektor kněz. semina ře v Hradci Králové za asistence vel kněží z celého okolí a velké účasti věřících.

A na konec jistě jeden dopis ze života lidského. Opis originálu vzdání se dědictví Karmínu hrabě z Harrachu z r. 1837 vydaného mého dědečka na jméno P. Marie Loretské v r. 1883. Dědeček můj malý Ondřejek narozen 23. 1. 1836 v Krone a rodiče i sestry, když mu byl 47 roku vážně onemocněl na jazyku se mu udělala malá bouličká, která se dělala větší a bolela, takže byl musen jíti do nemocnice ke profesoři (nebo rodě jiný doktor tenkrát nebyl), který mu řekal, aby si často vyplachoval ústa řepíckem. Nebylo to však nic platno, naopak, bolest se horšila. Zašel si tedy k doktorovi do Dobrušky, který pořádně kroutil hlavou a dal mu kapky do vody na vyplachování dutiny ústní. Opět to nic nepomohlo, ba naopak se horšila na tolik, že již nemohl nic jísti pouze mlíko pil a to jistě s bolestí. Šel tedy jistě k lékaři do Les. Skalice kdy mu řekl, že si musí nechat půl jazyka uříznout. Toho se dědeček bál a řekl si, že to nechá na vůli Boží, ale nějak se si jazyk nynecha. Později se rozmyslel, kdyby měl tak z kohole vodu andělo napil. Bylo to právě na sv. Barboru z Rezku jak by se, s chutí alespoň od sv. Panny Barbory léta Páně 1883

když se náš dědeček ubíral vratký mostem ucela již vyvětralý
ke studánce v Rakově.
Pomodlil se u kaplíčky, napil se vody a odpočinuv si trochu
šel ještě dále k Rokoli. Vrátil se po cestě růženec. Bylo již od-
poledne když došel náš poutník ku kapli, kdež se u zavře-
ných dveří nábožně pomodlil a vzdychy své těžkosti ohledně
svého zdraví matce Boží vyjímečné. Pak šel se napít vody.
Jakmile se napil, cítil se celý bolesti i zimou, byl celý ztu-
hlý den v lese ležel sníh. Mezitím se mu zdálo, že se mu
jakési ulevilo a nabral si vody do láhve, nastoupil cestu k do-
mu a mnohem lépe se mu šlo. Cesta mu daleko lépe ubývala
zdálo se mu, že se tělesně i duševně posílil, jak mu bylo vřele.
Domu přišel již za tmy, byl již se strachem manželkou i dcerou
nebojpělivě očekáván. Povečeřel s nimi mléko, do kterého si nadrobil
chléb, při čemž ho s úžasem obě pozorovaly, neb již delší čas s bolestí
sotva samotné mléko pozřel.
Bolest se záhy zmírnila, jazyk nabýval pravidelnějších rozměrů
a v několika málo dnech nebylo na něm nic znát.
Radost všech byla veliká a dědeček si umínil každoročně pouto-
vati k matce Boží Rokolské což též dle možnosti až skoro do
smrti konal. Dožil se právě 72 roku a nám vnoučatům často
o tom vyprávěl.
Příběh tento naslouchala jsem rovněž dle vyprávění mého otce
i moje maminky jejich dcery, s přáním abych to sloužil ku cti a chvále
matičky Boží Rokolské.
V Kačině v listopadě 14 léta Páně 1934. Alžběta Šimonová
roz. Radová.

Závěr.

Vážený čtenáři, který dočetl pojednání o Rokoli až do konce
uvědom si podle sebe, že to bylo přesně takové smíšení vzdělaného
mravního nitra a několik originálních figurek o pravdě
některých furiantů žijících v nedalekém sousedství. I když to je
všechno zcela krásné, musíme být rádi, že to všechno zapsali, jinak
by nám to nebylo ani známo a úsudek o všem, každý si může
udělati sám o té nevyzpytatelné lidské povaze. Na námitku
proč ten Alexandrian dlouho trpěla tak dlouho, musíme doplnit,
že o s tím je psáno, nepřemýšlel se to za dlouhé, mohlo se
snadno zdařit proti tomu zlodějství kam, ale zůstal, aby
politické úřady tam to putování nezakázali a celou náboženskou

mrazku tím nerozvrátily ke všemu mlčeli a aby s
věřícími duchovní správa držela jakýsi kontakt, každoroč-
kům hájili různé pomluvy na církevní hierarchii. Tolik
ještě k doplnění celkového obrazu. Faráři měli s tím starostí
a snažili se trpělivě vše napravit, ale marně čekali a
doufali. Je to pouhých dvě desetiletí dob, nebo stále
dobro zápasí se zlým a to, neuhasitelná touha po penězích
ztrpčuje i dnes lidskou společnost. Ale na konec přesto jen
bakterie církve zvítězila, svědomí lišily Fran. Martínka, když
to prodal, i Šolína dalšího majitele a i Ferd. Příbyla, který
prostavěl kostel, aby nepotvrdil přísně netíkilij a víra v zázračnou
vodu také ještě žije.

Jedenáct autobusem klidným zátiším Rokle, hospodářské
zdá pro dnešek jakýsi přirozená a ona měla v mírném cestě
takovou romantiku

Opraveno o Vánocích 1967.

Dodatek napsal Václav Mach
z Ohnišova.

Obsah a přehled záznamů.

Hrad Freiburk - Opočenský zámek, posloupnost držitelů jako vrchnosti našeho kraje a různých pramenů. Výpisy opatřeny z dálosti ze starých dobách.

		Strana
Hrad Freiburk - počátkem 14 stol.		4.
O Dobřanském hradě		
Rok 1223 - 1361 Vývod pánů z Dobrušky		14
" 1425 Hradečané dobyli Hrádek		16
1453 - 1634 Vývod rodu Trčků		203
Doba Trčků z Lípy na Opočně		17
1. Mikuláš ml. Trčka	1494 - 1634	18
2. Zdeněk Trčka	1494 - 1516	18.
Prodej a koupě Freiburku	1516 - 1538	21.
Smlouva 2 pánů o užívání	1537	163
3. Jan ml. Trčka	1538 - 1550	164
4. Vilém Trčka	1550 - 1569	22
5. Jaroslav Trčka	1570 - 1588	23
6. Vilém a Kristof Jaroslav Trčka	1588 - 1604	25
Výpis urbáře	1598	28
Spor s bratry Regcovými o dvůr v Plešnici	1585 - 1601	str. 26 a 28
7. Jan Rudolf Trčka	1601 - 1634	447 - 452
Povstání lidu	1628	str. 30
Vašení volnosti poddaným o pořízování	1613	32
Jan Adam Erdman zavražděn	1634, statky zkonfiskovány	str. 191 - 199.
Doba hrabat a knížat Colloredů z Mannsfeldu	1636 - 1945	33. str. 35

570. R. 1636 Dvůr Dlouzský
. 1636 Dvůr Hamerský v Oleśnici, stana 41.
1. Rudolf hrabě Colloredo 1638 - 1657 42
Soupis poddaných 1651 36
Běrní rula 43
2. Ludvík hrabě Colloredo 1657 - 1693 46
3. Jeroným hrabě Colloredo 1693 - 1726 47.
Památka v roce malování železa ve. 1693 48
Co vypravuje rychetní Oleśnická kniha 1704 str. 452
Memoriál, podávaná žádost o povolení jarmarku 1704 50
úřední pořádek v Oleśnici, robota vykoupena 1704 str. 50 a 51.
Prosba Oleśnických o privilegia, originálu 54
Milostivé punkty Oleśnici 55
Opis privilegií 57 - 60
Nová radnice v Oleśnici r. 1707, 1708, 1709 63
Postavený pranýř v Oleśnici 1718 63
Nové kostely postaveny: 1702 v Oleśnici, 1711 v Sedlošově 65
1716 v Bystřém, 1722 v n. Hrádku
4. Rudolf Josef hr. Colloredo od 1763 knížě 1726 str. 49.
Prušáci na Opočensku za m. Terezie 1758 str. 67.
Výpis z kroniky Kladského hostala 1757 str. 67 - 82
Ant. Herzig z Polomu, ředitel panství 1757 - 1787 82
Zavedení pouti do Vamberic 1738 84
Matroly do pytlů - pohřbívat 1784 86
Povolení jarmarku n. Hrádku 1736 87
5. František Gundakr. knížě Colloredr - Mannsfeld str. 440 - 447
Spor občanů z Dlouhého s vrchností 1787 - 1807. Str. 88.
Drahota 1805 - 1806 1799 - 1805 str. 89 - 10

6. Kníže Rudolf Colloredo - Mannsfeld
nejvyšší hofmistr . . 1807 - 1843 Strana 104. 571.
3 maršáři v Opavě 1813 105
7. František kníže Colloredo Mannsfeld
1843 - 1852
Revolice ve Francii 1848 str. 107
Nová ústava 1849 . 206
Změny po roce 1848 207
Frant. Colloredo Mannsfeld † 1852 142
8. Josef kníže Colloredo - Mannsfeld 200
1852 - 1894
Válka 1866 Str. 111.
Nájem pozemků v Dlouhém 1867 strana 112 a 222
9. Josef kníže Colloredo - Mannsfeld 118
1894 - 1925.
Pozemková reforma 1919 Str. 123
Hraničný Příbyl, večírek a spor občanů s vrchností . 124
o stromy na vykoupených pozemcích 1920. Str. 126-130
Výkup pozemků 130
Stavba školy v Dlouhém 1921 - 1923. Jednání 132 - 136
Zrušení svěrenství 136
10. Dr. Josef Colloredo - Mannsfeld
velkostatkář v Opavě 1925 - 1945 str. 137
Hejtmani a direktoři na panství opav. 139 - 140
Výpis rodu Colloredo - Mannsfeldova 141
Doly vápna na Colloredově v Olšinici 142
Jan poslední Colloréda 142
1960. Zánik velkých mlýnů a mlynářství 148-158.
1960. Vyhlídkování v nás v Dlouhém-Rzech 158

572.

Kostel sv. Petra a Pavla v Novém Hrádku jeho opravy, udržování, používání Bohoslužeb. mše náčiní, dle letopočtu. Farní kronika.

Lud. Heneland
Otilie Ungrádová
Anastas Hladkému
Hellig mlynář Hefler
Jakub Liebig - mlád.
Hanuš Ader. Obst.

1691 Oltář sv. Josefa pochází z starého kostela str. 267
1722 nový kostel v N. Hrádku
1845 Ozdobení Mariánského oltáře. str. 49
1846 Ozdoba hlavního oltáře str. 349-350
1846 Vybílení kostela vnitřku " 350.
1846 Pluviál, kasule, štóla 352
1846 Velum k monstranci 357
Vogel 1847 Obnovení sochy Sv. Jana Nep. od mlád. a panen 357.
Vogel 1847. Polštáře oltářní od F. Vogela 355
1847 Záclony do bran oltářních 357
1848 Ozdoba kazatelny, mříže, křtitelnice 358
1849. Korouhve damaškové a červ. damašku 356
1849 Zvětšen pluviál 356
1850 8 svícnů pozlac. za 65 zl a 2 menší 357
1853. Správy střechy kostelní a domu far. 245.92 zl 358.
1856 Značné správy střechy kostelní a far. budov 359
1859 Velké opravy v domě farním (192 zl) 359
1861 Nová věž 360
1861 Stavění věže za faráře Hladkého (1854-1868) 360
1862 Hodiny věžní - porouchání ciferníku 279
1854-1862. Drobné věci za Hladkého pořízené: 458
1857 nový cínky průhor, nový cínový průhor. 1857 nový cínový oltář nový modrý ornat, mramorák nový saténový průhorník nové dveře k mazy. 1859 nový červený ornat, 12 nových cínových svícnů dvě cínových štítů pro mužstvo, 2 páry kanónek s talířky. nový modrý pluviál. 1860-1861. 12 rochetek pro mužstvo. 1862 dvě nové alby. 2 rochety strana 278
Vogel 1863 Vogel nechal pozlatit kalichy 278
1864 2 nové modré korouhve 278

1864 Kalich obnovili červenou korunkou 75 zl. Jan Henel str. 279. 573
1867. 2 bílé, 2 červené, 2 černé štoly, 2 polštáře 279
1868 Oprava stolic pro zvony 89 zl. 365
1869 Opravy při faře (chlév sekárna) stupně u oltáře 366
1870. Bidlička na malé věži, pumpa, 143 hřebíčků šindela na farou 366
1873 Oprava stropu v kostele 366
1874. Oprava 12 shnilých trámu, zdi opravený, 1.800 zl. Dražnan z Spadl 366-367
1878 Malíř Houška vymaloval presbytář a oltář sv. Jos. 367
1878 Obnova oltáře P. Marie (mal. Houška) zapl. sl. Barbora Hládka 85 zl - 367 Barbora Hladká
1876 Rozšíření hřbitova o 34 aru od Trimla za 377 zl 368
1877 Stavba hřbitova 368
1882 Nový lustr, starý při požáru spotřeben. Jg. Šrámek č. 36. 369-370 Jg Šrámek
1893 P. Maria Lurdská (Weidl z Halbstadtu) 393
1893. Druhá zvon s jeslivyni, darována neznámými 393.
1898 Kostel i fara jsou pojištěny na 39.790: K, pojistné 52: K str. 345
1901 Malby u P. Marie Lurdské - Houška malíř 311
1903 Nový hromosvod na kostele o 4 tyčích za 323: K 345
1903 Odprodej části farní zahrady asi 4 áry pro ulici 264.

Za Kilingra 1869-1874 pořízeny: 1869 mešní. kadidelnice
pacifikál opraven. 2 nové obruny. 1870 dva ubrusy
Spis. odpoč. pobož. 2 prodlužky na oltář. Julie Lepšová
Nové cvany. Boží hrob a kříž. 6 svícnů. Vyhnáno
Fáře nově stafírováno. Betlém. Prosklený oltář za 27 zl. Julie Lepšová
Klec na pálení. Violon 1873 dvoje nové šňůry (viz r. 1857)
3 prostěradla (Julie Lepšová) Plastika na cibuláku. Kytky 285-286

1882 Plán na stavbu nové fary
1882 Základní kámen vyhořelé fary 227
1883 Stavba fary 228
1883 Okolaudace fary 229

Za faráře Havranta 1882-1895 pořízeno: Bílé velum 15 zl.
mešní roucha mešní kapli Boží Hrob. Barevné lampičky z Landorfu
mešní pokrývky. Květiny a věnce ze B. hrobu od Anny Kastnerové
Kalich pozlacený. Jablonec a kříže malíny angrýtý do bílé. 1883-2 šlemáty Anna Kastnerová
1885 Missál za 18 zl, 1885 2 kruhy, Pustyně 18 zangl. obrázků. Str. 290-292 z Lesova

Pr. Lišková
dot. vnitř.
Vdp. Jos. Klein

Anna Bosová
dívka z Borové

Poníženo za Haranta. zelená kasula. 2 velké velum 4 polštáře na hl. oltář, 2 pořídil Harant 2 hl Lišťovi chor. zld. vnitř. Fem. Lišky. Alba 1 rochela. Velký kříž na hl. oltář. Cyrrava obrazů a vel. oltáře dar Lourdské hrot Páně hrob s lampami, Obraz sv Josefa na postr. oltáři dar ctitelky Boží, malovaný její mult. 8 skleněných kandelábů. 4 korunky. Dekorace katakomby. Umělý věnec, dívka z Borové. Str 303-304

Anna Kubíčková
Anna Božová
Fr. Mikešová
Sl. Sovová
Julie Lepšová
Jos. Hejtmar Kl
Jul. Lepšová
Fráz. Ulrich
Jos. Patek

Za faráře Kovaře 1896-1901 pořízeno: Stroucer pro svěcení vody. Štolová mísa, soucho. Hůlka pro kůr, Kněžský činet. Kropáč. Úspravy 3 zpovědnice. Busta k nemocnému od sl. Anny Kubíčkové. Lustry do síně na fare. Obraz sv. Anny se mučedlem od Anny Božové. Zvonek dvojitý. Kvety vyšívané k hlav. oltáři Božího. Sovinka. Lampa k P. Marii Lurdské Jul. Lepšova. Dvě modré korunky od Jos. Hejtmara a dalších drobností v ceně 347 zl Str. 309-311.

Od 6.2 do 31.12. 1902 pořízeno: plechová schránka, lucerna od vazby kanc. Darem 6 humerálu od Julie Lepšové. Přívěsek varhan od sl. Ulrichové. Bílý ornát Jos. Patek farář. Rozsvětovalo zlaté trachety ke křížku k tabernáklu 4 K.
Frant. Josefíček daroval 1 ornát bílý 80 K, 1 červený 80 K, 1 burzu k nemocným a drobnosti. Jiných drobností za 335 K pořízeno
1904 zakoupeno 5 kvalitních polen. na oltáře za 10. K oprava plav. str. 313-316

Julie Lepšová 1904 Julie Lepšová darovala záclony 316
1904 Koberec ku hlav. oltáři za 7 K 80 h 316
1904 Nová skříň za 120 K, oprava jiných skříní, nová zídle 316
1904 Nový plot u farské zahrady 20 K 80 h 316
1904 Nové okno do zákristie 316
1904 Nový kalich celý stříbrný s ohní zlacený za 270 K 316
1905 Opravy na faře, spravena střecha, omítka do ulice, podkalia 316
1905 " na kostele spravena střecha, nové žlaby, omítky u vel. hrb. 371
1905 Vnitřní oprava kostela. Vybílení 160 K Nemáme. 371
1905 Oprava oltáře. kazatelny, svatostánku, sochy sv. Vojt. Prokopa 373-375
1905 Okna, 1 nové a ost. natření. Vyúčtování oprav sbírky 375v
1905 2 nové kasule za 80 K. Nový dřev. kříž za 22.40 K 376-77
1905 Jednota k ust. klaucím se Nej. S. O. dar kněz. plenár 120 K 317
1905 2 alby, 2 rochety sušitím 70 K. 6 ručníku 317
1905 Věčná lampa za Ferd. Šmoly a Blažkův 200 K 317
1905. Anna Ulčová darovala plášťek na ciborium 14 K 317

1905 Opraven pluviál 17- K		
1905 17/5 koupeny nové ježíšky za 200- K jsou z Tyrol.	318	
1906 Nové postní plátno z Valu na 26- K	318	
1906 přičkrt na mary cínový s fial. hřížem za 74- K	318	
1906 Ku mši sv. 3 páry korporále za 7·20 K aspergil 2 láčky	318	
1906 Koberec na stupně oltářní za 38- K	318	
1906 Darována hedv. kasule v ceně 80- K. od Jednoty ...	318	
1906 vyšlacen kalich za 37- K. Pult pro misál dub. 16·50 K	318	
1906 Plechová skříňka k zaopatřování 37 K	318	
1906 Nový lustr pozlacený na 12 svíček za 150- K	319	
1906 Úprava varhan 411- K	319	
1907 Potřeby - nádobky ke křtu sv.	378	
1907. Bílý pluviál za 120- K darován Jednotou	319	
1907 12 svícnů na oltář 262- K	319	
1908 Oltář P. Marie vysvětil biskup Dr. Doubrava na 7. Čch	319	
1908 Vysázeno ve farní zahradě 16 stromků jabl. a hrušní	346	
1908 koupena křestní konvička z alpaky za 10- K	478	
1908 dubový pultík pro misál za 20 K (viz 1916)	319	
1908 hedvábné nyt. velum za 60- K	319	
1908 daroval dp. Jos. Páteh farář ve Vrbici bílý hed: ornát	319	
1908 vystříbření pacifikálu 17- K	319	
1908 Sbírací pytlíček se zrcátkem pro křtitelnika 11- K	320	Jos. Páteh
1909 Nový koberec k oltáři 4½ m × 90 cm za 12 K	320	
1909 Zelený sametový ornát dar od Jednoty hl. sv. 80 K	320	
1909 3 antipendia 1 rucheta a 4 rucholety pro min. plátno	320	
1909 8/11 daroval Ferd. Šmola ze Dl. 100- K na závěsy	320	
1909 Nová kazula do zvonice na faře 210- K	320	Ferd. Šmola
1909 Vysázeno 16 stromku v zahradě a jich cena	321	
1910 Nový oltářní kámen ve velkém oltáři P. M.	479	
	346	

576

1910 Nová bursa na oltář 8: K 321
1910 vyšitovaný černý komže pro mládí 52: K 321
1910 Jednota k ust. kl. se ny: Sv. O. v Praze plát. albu 30. K 321
1910 Bílá vyšívaná bursa 17. K šatenka k rozpatí. 25: K 321
1910 Vyšívaná křtitelnice 18: K 321
1910 Rocheta z plátna 20. K 321
1910 Opravy na faru budově v pivovarku hruba 321
1911 Nový manipl trojvalcový 87: K 378
1911 Nový Boží hrob. 582. K Dovrava 69: K. na štrádch 6: K 321
postavení 6: K celkem 665: K
1911 Dar od Jednoty klaněnice stř. stůl za 20: K 321
1912 nový přikrov na mšány 39.83 K 322
1914 82 fialové mužsta. komže a 2 lemce za 30 K. Dar. 322
1915 Velum k požehnání za 40 K Dar 323
1916 plášťek na ciborium 40 K. Dar 323
1916 Zelený ornát 136. K 2 sukně min. 32 K. Štola 30 K 323
1916 Opraven pluviál 10.50 K 323
1916 Staré mědění bubny ve válce na sbírku 46. K 323
1923 Nová malba kostela a soch za 10.000 K. Sbírka 323
1924 Elektrické osvětlení kostela 379
na to přispěli: sl. Anděl. Lepšová. Sl. Karla Hloušková 380 a 381
pí Marie Hlouchová, z Prahy. Jos. Ulrich ze Prahy. Sl. M. Kabulová.
1924 Nová křížova cesta za 3.000 K. Sbírky
1926. Vnější oprava kostela J. Bartoněm. Dob. 380
1929 nový kříž hřbitovní 400. K 382
1931 Postaven u kostela misijní kříž od Dopky Ptáčkové z Borového. 349
1932 Zaplatili si místo k sezení v lavici 100: K, 6 řad 328-329
Za dp. Sorfa 1935-1938 pozlacena mnstrance, svatostánek 382
1937 Z Velehradu přinesena socha pr. Terezičky 331
1938-1942 Za dp Hložáře vymalovány 3 oltáře, kazatelna 331
1947 Dána nová střecha na kostel a věže 331
1953 " " na farní budově 332
1959 Opraveny omítky 333
334

Anděl. Lepšová
Karla Hloušková
Ulrich
Kabulová

Zvony na kostele

Ze zbytku zvonů z r. 1642, 1650 a 1730 a ohněm roku 1843 rozlitých roku 1861 ulit nový 1862 zavěšen. Str. 363. 1917 zrekvirován
1866 puklý prostřední zvon 295 liber těžký 364 a 460
1868 přelitý zvon, snad daroval Ferd. Vogel 365 a 366 Ferd. Vogel
1917 Rekvisice 3 zvonů: zv. 1861, zv. 1907 a zv. 1783 486 a 487.
1927 Za zrekvirované zvony nové 3. daroval Bartoušek. 347 a 505.

Literáti - zpěváci.

R. 1739. Regulace literátů
. 1786 Literátské kůry zrušeny Str. 339 n
343

Pobožnosti při kostele.

1898 Misionáři na Hradku, u kostela post. kříž str. 309
1898 Založen spolek živého růžence
1902. Pořádány postní kázání a májové pobožnosti 309
1903. Založena jednota k ustavič. klanění se Nejsv. Sv. Ol. 315
1912 Eucharistické triduum na Boží Tělo v pátek v sobotu 316
1931 Misionářiza dp. Hany postaven kříž od Jos. Ptáčkové 323
1942 od 4-12/4 misie za dp. Holáře 328 a 329
331.

Biskupské biřmování.

1849. Sjezd biskupů Rakouska do Vídně - rokování Str. 208.
1863 Biřmování 722 biřmovaných ze Rzi 26. Biskup Karel Borom 221 n
1881 Biřmování - gen. vizitace biskup Jos. Jan Hais 228
1892 29/10 † biskup Jos. Jan Hais 304
1892 21/12 jmenován nový biskup Dr. Ed. Brynych 304

1906 Biřmování, vykonal Nejdůst. p. Dr. Jos. Doubrava Sto. 265
1921 $^{29}/_{2}$ zemřel biskup Nejdp. Dr. Jos. Doubrava " 328
1921 $^{13}/_{6}$ byl intronisován nový biskup Msgre Th Dr. K. Kašpar 328
1922 $^{29}/_{6}$ Biřmování konal nejdp. Dr. K. Kašpar 327
1931 $^{14}/_{11}$ rozloučil se s diecési biskup Dr. K. Kašpar stal se arcibiskupem 330
1931 $^{6}/_{12}$ nastoupil nový biskup Dr. Mořic Pícha 330

Kostelní desátky, žádušní, platy.

1846. Neodvádění desátku p. faráři (Obstoví) 271
1846 Jednání o zrušení desátku 271
1849 Vyrovnání gruntu spojuje se s kostelním desátkem 207 a 208
1854 Rozepře o výkup deputát. dávek 269
1869 Dp. Kilingr zmenšení platu 284
1869 Dp. Kilingr zvýšení nájmu z pole 284
1903 Cestné na 1 km cesty k vyučování nábož. 424
1904 Doplněk kongruy 471
1922 Sbírka na varhaníka 326
1922 Žádušní pozemky vyvlastněny 326.
1925 Nový patronát kostela v Bartoň-Dob. 328
1931 Cestné ku školám v Borovém a v Dlouhém 425
1941. Cestné na Borovou 426

Fundace - nadace:

Fundace za dp. faráře Hladkého 1854-1868 za 17 osob 277
" za dp. faráře Kilingra 1869-1874 za 11 os. 286
1903 Nadace za dp. : Doplňila 1902-1911 za 3 osoby 317.

Dědictví maličkých

1860-1864. Za faráře Hladkého. 14 členů 275-277

Knihovna na faře.

1874 Založená knihovna za Kilingra 135 svazků Str. 464
1899 Zapůjčená knihovna 97 svazků 313

Kaple ve farnosti

1756. Kaple sv. Jana Nepomuckého v N. Hrádku 383
1860. Kaple P. Marie v Rokolí 544-558
1873 Kaple ku cti Nejsvatějšího Srdce Ježíšova ve Smržovce 394, 510, 512.
1874 Kaple Navštívení Blah. Rodičky Boží v Sirsu 391
1890 Domnělý zázrak v kapli ve Smržovce 392
1891 Kaple Panny Marie Smržovce 293
1911 Vystavěna kaplička Smržovce 303
1937 Kaple Božského Srdce Páně 396.
331

Kříže, sochy, statue, zvonice.

1747 Mariánská socha v N. Hrádku nám. str. 384
1837 Kamenný kříž na Vohradě pozd. Ant. Drašnarem 386
1850 Dřevěný kříž ve Smržovce před čp. 36 p. Martínka 387
1851 Kamenný a železný kříž ve Smržovce před domem čp. 1. 387
1854 Obnovena socha P. Marie v N. Hradci na náměstí 387 m
1854 Dřevěný kříž u pole Roubalova, „Na farách" 385
1857 Kříž při zvonici a na cestě k Smržovce 388
1858 Kříž u Standerky dřevěný s obrazem P. Marie 388
1859 Kříž v obci Tis dřevěný, 1867 obnovený 389
1860 Dřevěný kříž u pole p. Hnilica malíře v N. Hrádku 387
1861 " " ve Smržovce před školou 389
1867 Nový dřevěný kříž při zámecké ulici v N. Hrádku 388
1868 Kamenný kříž v Borovém na horejším konci 389
1872 Nový kamenný kříž v N. Hrádku v nám. u vchodu zvonice 389
1873 3. dřevěné kříže obnoveny. na farách křižové 390
1874 Nový kříž Hromadku č. 43 na rohu cesty podfarské ul. 390
391

1882 Obnoven kříž na Farách. U Izidora Roubalu 393
1889 Nový kříž kamenný Širaru v Bukovci č.202 393
Anna Pecková 1905. Nový kříž na Farách dřevěný dar Anny Pecková 395
1906 Kříž Hencelův v N. Hrádku roztam se kostela opraven 396
1910 Oprava sochy P. Marie na nám. 160·- K 396
1913 Nový kamenný kříž ve Rzech při silnici 397
1921 Nový kamenný kříž v Bydle při cestě k Mezleřínu 397
1921 Nová zvonice a zvonek ve Rzech 397
1922 Nový zvonek v Borovém 397
1922 Nový obrázek sv. Jana Nep. na lesní cestě z Hrádku k Bo. 398.

Školy ve farnosti.

1845 9/1 zemřel v N. Hrádku učitel Klemens Ungrád stv. 403
1848 16 zemřel v N. Hrádku uč. Jan Poul rodák z Nedvěz. 403
1848 cv. provisor Jan Jirka 403
1849 Učitel Jos. Novotný, poučitel Jan Nosek 403-406
1850 Bibliotéka knihovna školní řízená vlp. Kleinem 406
1853 Škola v N. Hrádku úřadem Dědictví svatojanského 407
1853 Filiál. škola ve Smržném a privát. v Borovém-úřadem D. Sv. 407
1853 Seznam knih Dědictví Svatojanského 407
1857 Jan Nosek poučitel šel do Sedlonova 408
1858 Za Noska poučitel Josef Hlušíř z Třebechovic 409
1858 Farář Hladký opravil školu 409
1861 V Borovém byla komise na stavbu nové školy 410
Alžb. Roubalova Jan Hemel Ferd. Vogel Jg. Bubeníček 1862 Josef Boš, školním dohlížitelem ustanoven 410
1862 Fundace Alžběty Roubalové pro chudé dítky 410
1862. Škola úřadem Dědictví malických Jan Hemel Ferd. Vogel Jg. Bubeníček 409
1862-1867 Seznam knížek Dědictví malických 411
411

1863 Oprava školy v N. Hrádku p. farářem Hladkym Str. 412
1863 Josef Kulič, druhý poducitel šel do Smržného 412
1864 Franț. Souček III. poducitel v N. Hrádku ustanoven 412 n
1865 Nový a první Školní výbor v N. Hrádku 413
1865 Škola stala se ústavem Zlaté knihy v Písku 414
1865 Nová škola v Borovém slavně posvěcena 413
1866 Franț. Souček III. poducitel odešel do Náchoda 413
1867 Jan Holanec IV. poducitel po 1 měsíc 414
1868 Franț. Reiter V. poducitel 414
1868 Jan Dědek 1. učitel II. C. školy v Borovém 414
1878 Odchází do výslužby učitel Jos. Novotný 414 nář.
1878 Po Novotném vyučuje řid. uč. Benjamin Nejtr 415
1884 odstoupil řed. Šůra pens. uč. Novotný 415
1884 Suspendován Nejtr, za něho Ježek 415
1884 Za Novotného varhaníkem uč. Ploček 415 416
1887 Varhaník učitel Nosek v. v. z Dobřan 416
1887 Správcem školy ve Fišeru Ferd. Liška nebyl varhaník 416
1888 Nový řid. uč. Em. Heller, varhaník (do r. 1907) 417
1890. Vyučování nábož. ve škole v Borovém a Smržném 417
1899 1. 10 otevřena III. třída na obecné škole v Borovém 418–423
1902 Otevřena zimní expositura v Dlouhém 423
1907 Otevřena zimní expositura ve Rzech 424
1907 Odchází z N. Hrádku v. uč. Heller za něho Jindřich Sob 417
1907 Cesty do školy tvoj tříd. v Borovém 424 nář.
1910 Zimní expositura v Fišeru 424
1912/13 Vyučováno v Dlouhém celý rok 425
1923 Nová škola v Dlouhém vysvěcena 19/8. dp. Károu 399
1927 Nová škola v Borovém 399 nář.
1932 Nová škola ve Smržném 417

582. 1931 Cestné ku školám v Borovem / ve Smiř. v Dk. 425
1941 Cestné ku škole v Borovem 426

Farnost Slavoňov

1787 Farnost Slavoňov, patřila pod faru Nechvílovskou str. 345

Farní kronika. Světová válka 1914-1918

1917. Rekvisice zvonů 486
Tkalcovství 489
Polní práce za války 489 násl.
Obchod za války 1914-18 490
Duchovní správa. Válečné pobožnosti 491
Hodinová návštěva kostela ve válce 1914-18 493
Svaté svátosti 495
Zábavy ve válce 1914-1918 496 násl.
Školy ve válce 1914-1918 v N. Hradci Smiřic 496 násl.
1915 Soupis obyvatel a zásob 498
Rekvisice koní za války 1914-18 499
Zdravotní služba za války 1914-1918 500
1916 Pouť na svátek sv. Petra a Pavla 501
Sbírky ve válce 1914-1918 501
Válečná půjčka 504
Uhlí dřevo ve válce 1914-1918 330
Těžké postavení kurát. kleru 331
Farní kronika: 22 let se nic nepíše 1935-1957
1957 Pan farář Bernard Toman píše dál

Staré mince

1861. Ve staré zvonici nalezeny staré mince 361

Neshody o víru.

1850 Odpadlíci od řím. kat. církve Sta. 209
Schůzky a shromáždění odpadlíků 209
1850 Místní komise sčítání-rovnání 210
1851 Bouřlivý pohřeb odpadlíka Dusila 211j
Pozdvižení lidu a vyšetřování 60 obviněných 212
1852 Hlavní přelíčení, 31 odsouzených. 217-219
Vložený opis přípisu stížnosti odpadlíků za str. 218
1921 Výhružný dopis zaslaný dp. Jos. Svatňovy 508 nál.

Věci politické - válka 1866.

1848-1849 Návrat za mír - církevní uspořádání 208 nál.
1849-1850 Revolta ve Francii. U nás konstituce - ústava 207
1866 válka 222-225

Věci sociální a chudinské

1847, 1848 Bída a nouze, vzpomínky, špatné výdělky 203-206
1848 zavedena thalerovina - plachtovina - gardan. 206
1848 lepší úroda a zlevnění 204 nál.
1854-1856 Velká drahota na horách 220
1857 drahota přestala 220
1862 Neramětnanouzí 221
1739 Domek špitální v N. Hrádku 428-432
1841-1842 Výpůjčky z chudé kasy 433-438
1849 Dar pro chudé v dražici 438 nál.
1850 Správa špitálního jmění 427
1862 Chudý ústav na Hrádku 427

Ceny plodin - inventáře.

1805 ceny hosp. inventáře 102
1805 drahota obilí dle knihy mlynářské 103.
1813 drahota obilí 106
1848 drahota obilí 205
1907 ceny obilí 477
1909 ceny plodin 480

Nemoce

1831 Cholera na Brumovsku, Náchodsku 106
1848 Lidé měli více mrtvých než se rodili 205
1850 Asijská cholera 211
1866 Umřelo na choleru 8 osob 460
1908 v dubnu chřipka 478

Požáry

1852 Požár v kopci u Duška č. 220 Ste. 455
1855 Oheň u m. Jeřkové v Dolích č. 169 456
1856 Vyhořel J. Ficenc v Dolu č. 165 456
1862 Oheň v domku J. Lejnara 457
1862 Oheň ve stodole Fr. Janeška rol. č. 23 457
1874 11/6. Požár v Borovém 87 čísel 136 roztrží 460
1879 Požár u J. Hnika 464-467
1880 6/9. Požár v N. Hrádku 26 čísel, shořela fara a škola 226
1882 Požár 2 čísel při cestě k Tesu 226 nál.
1882 Vyhořel Píša ve Dvech čp. 1. 467
1883 Oheň u Jana Janko č. 137 468
Dary pohořelým 1880 v N. Hrádku 231
1883 2/6 vyhořelo 13 čísel v N. Hrádku 232
1886 vyhořela chalupa Grimová a Štěpař v řadě 468

1884 vyhořela chalupa Rom. Švorce (Gyulich, Pavel) 468.
1889 Požár v hostinci Václ. Lepše č. 30 468 nahl.

Volby do obce N. Hrádek

1850 I. volba představenstva v N. Hrádku
1861 volba " obce v N. Hrádku 454
1864 volba " obce v N. Hrádku 456
1867 volba " obce N. Hrádek 459
1907 Volby do říšské rady ve farnosti N. Hrádek 461
475-477

Voda

1864 Voda v náměstí v kašně
1909 Nový vodovod v N. Hrádku 459
479

Založení občanské záložny v N. Hrádku

1870 Dp. Václ. Zilinger zřídil v N. Hrádku záložnu 462

Postavení telegrafu.

1894 Natažen drát telegrafní z Dobrušky do Olešnice 123
1904 Natažen telegrafní drát z Olešnice na N. Hrádek 472

Stavba silnice Rokol-Olešnice 474 nahl.

Hosté na faře

1889 Byli na faře v N. Hrádku Smrčinkáni 305

Ženíl papež Řehoř XVI.

1846 Ženíl papež Řehoř XVI. v 80 letech 200

Počasí.

	Strana
1514. V červnu a červenci velké průtrže s krupami	2 Ú.
1590 Velké sucho.	25
1769, 1770 a 1771 byla léta mokrá a deštivá denně pršelo	85
1811 zastihla naši krajinu strašlivé krupobití	104
1848 Zima v lednu 4 týdny severní vítr burácel	205
1862 25 a 26. 11 vichřice mnoho stromu poráželo. Věž. hodiny	458
1868 3/7 blesk uhodil na náměstí do sochy P. Marie	462
1880 Velké deště, brambory hnily hnily byla bída	227
1881 byl rok deštivý, obilí nestačilo dozrát, brambory mokly, byla bída se mokly	227
Zima 1881-1882 byla mírna, v lednu jako v létě	227
1882 prvních dubnových deštivo, mnoho obilí pro déšť zničeno	227.
1884 přišla 18 a 19 dubna krutá zima, okna byla zamrzlá	229
1887. 22/5 mnoho sněhu. Potom sucho, voda se musela 4 měs. vozit	291
1887/1888 nevšedně chladná zima. 30.3. pršelo, potom zas zima	263
1903. Zima a sníh v dubnu, silnice zavátý. 19.4.	263
1904 Velké sucho, řeky a potoky vyschly, oheň pozdržel	470
1905 Předčasná zima v pol. října umrzlo a sníh	471
1906 Bylo mokro špatně se sel, brambory zarostly	473
1907 Byla tuhá zima po celou zimu	473
1907 Pěkný podzim, ceny obilí	473
1908. Mráz a sníh, ke žním chřipka	473 nád.
1908. Studený duben, práce jarní zpožděny	477
1909 Bylo mnoho sněhu, jinak rok dobrý	478
1909. Červenec deštivý, srpen a září krásný. Hojné úrodky	478 nád.
1910 Mírná zima, sněhu málo, nebyl led	479
1910 Bouřlivý a kroupitý byl to rok pro celou Evropu	480
1911 Byla velká horka a sucho, vodou bez mezy	480
Povětroň se Brousova	481
1910 Komety	482
	453
	481

Dobrodinci:

1845. Ludmila Henclová manželka Jana Hencla vydávače a obchodníka z Borového věnovala 20 zl. na opravu sochy Str. 349 našl.
1846 Otilie vdova po ++ Klementu Umgeltovy učitelu darovala 45 zl na opravu velkého oltáře Str. 360.
1846 Josef Vrabec nadšenec nechal opraviti sochu 351.
1846 **Ignác Netig mlynář ze Rzi** nechal opraviti sochu 351
1846 Karel Kouřil bednář z Opočna podpořil opravu oltáře 351
1846 Ignác Černý z Hrádku č. 9. půjčil řezání-dříví. 352
1846 Ant. Hromádko z Hrádku č. 18 půjčil dřevo 352
1846 **Ant. Mach zahradník Sněžné č. 88** daroval vápno 352
1846 Ant. Obst farář poskytoval stravu a nocleh 354
1847 **Vogel Sněžné** koupil ve Vídni zlato na kazatelnu 356
1847 Ferd. Vogel Sněžné daroval 2 polštáře 357
1849 Ant. Vogel Sněžné daroval plurál 357
1863 Ferd. Vogel Sněžné d1. nechal vyzlatit 2 kalichy 278
1868 Ferd Vogel " d1. daroval zvon 365.
1864 M. Svajdrová pobožná sebrala po obcích na kostelní 20 zl. 278
1901 Julie Lepšina kapitán A.-U. nyní Kuzaňku 5 zl. 278
1902 Julie manželka Franc. Lepše darovala 6 humerálu 310
1903 " " " darovala 30 K 313
1873 " " " darovala 3 musilinové prostěradla 315
1904 " " " darovala dvoje jitřní závěsy 286
1905 Julie Lepšova z N. Hrádku č. 32 darovala 32 K 316
1870 Julie Lepšová manželka Fr. Lepše z nové pouti 377
1870 Václ. Kilián farář, stafíroval Boží hrob, zhotovil pozlatil kříž 285
1882-1895 Tomáš Harant farář, různé drobnosti 285
1882- Pí Lišková choť ředitele učitele Ferd Lišky 4 polštáře 303m
1882 - Vlap. Josef Klein daroval 200 zl 304
1882 - Anna Bošová z N. Hrádku č. 234 obraz sv. Josefa malovaný 304
1901 Anna Bošová z N. Hrádku č. 234 obraz sv. Anny 304
1882 Dívka z Borové za uzdravení sestry na monstranci 310
1893 Lišky z Borového Škodová č. 28 a Nyčová dar. krásné velum 304
370

Strana 310 . 1896-1901 Anna Kubíčková hospodyně na faře, dar Burza k Kněmocnym
310 1901. Paní Miksová koupila zvonek k hl. oltáři 6zl
315 1901 . Miksová z N. Hrádku vlastně z Prahy 20 K
310 1901 Paní Božena Tošovská, dala květy vyšívané antipendium k hl. olt.
310 1901 Josef Heyzlar z N. Hrádku č 24 koupil za 90 zl dvojí korunové.
311 1901 Jan Honěk malíř zdarma v kostele maloval.
313 1902 Vlap. Václ. Uhlíř z Řepych daroval noty - průvod zarhan 5.20 K
313 1902 Duch. p. Josef Pátek farář ve Vrbici daroval za 80 K bílý ornát
320 1908 " p. " " ve Vrbici daroval za 80 K bílý ornát
313 1902 Kaplan Hercer dar 4 mísky křišt. rozsvěcovalé, trapečky ke křížku
313 1902 P. Farář Pospíšil dar: 2 oviváty za 160 K, 1 kusu za 20 K 6 prostěradel
314 1902 Sl. Julie Pallasová z Barvého vyšívala
315 1903 Ctihodné sestry sv. Karla Boromejského z Řepych u Prahy, dar. roucha.
315 1904 Sl. Anna Uhlířová hospodyně na faře dar. vyšívané antipendium 15 K
317 1905 Sl. Anna " " " " " " " plášťěk na ciborium ze 30 K
317 1905. Jednota k ustanč. klanění ze Nejsv. Svát. Oltář. v Praze dar za 120 K plus.
318 1906 " " " " " " " darovala za 80 K vyšívanou kazuli.
320 1909 " " " " " " " za 80 K zel. ornát.
317 1905 Ferdinand Šmola z Dlouhého č. 8 daroval 200 - K
320 1909 " " " " " " " daroval 100 - K
377 1905 " " " " " " " daroval 200 - K
323 1916 Vojín vrátivší se z fronty daroval 20 : K
376 1910 Dp. farář Pospíšil daroval na opravu kostela 150 : K
376 1905 Dp. kaplan Hercer " 100 - K
377 1905 Josef Šivar z N. Hrádku č. 202 na opravu kost. 30 : K
377 1905. Božena Lepšová N. Hrádek č. 272 20 - K
377 1905 Dělnictvo z továrny J. Tošovský 10 : K
377 1905 Mládenci a panny z Dlouhého 18 : K
377 1905 Ostatní obnos z Dlouhé - Rzy 54.42 K

1905. Ze Snězného mládenci a panny na opravu kostela 41-72. 377
1905 Ostatní občané ze Snězného na opravu kostela 14-72 377
1905 Z Tatrova dal nebo (as Ant. Praus) na opravu kost 1-72 377
1924 na křížovou cestu nové stala 3.000 K darovali občané z Kralic Pay 216-Kč 380
1924 St. Anděliná Lepšová z N. Hrádku č. 234 na elektriku osvětl. oltáře 381
1924 St. Karla Hanková z N. Hradku osvětlení oltáře sv. Josefa 381
1924 Pí Marie Knížková z Trní manž. učitele zapl. osvětlení Betlema 356- K 381
1924 Jos. Čížek mlynář ze Dvi lampu z lodi 381
1924 St. Marie Kalmusová ze Snězného lampu z lodi 381
1927 St. Anděliná Lepšová zapl. osvětlení křížové cesty 381
1927 J. Suk ze Smolotrav zapl. osvětlení lustru 381
1927 Na nové zvony vybráno v Dlouhém 251- Kč, ve Rzech 381- Kč 381
1927 na nové zvony daroval farář Horcni 500- Kč. 347
1927 St. Anděliná Lepšová z N. Hrádku 1.500- Kč 347
1927 Mavrěl Špačkovy z Bydla 1.000- Kč 347
1927 Karla Hanková z N. Hrádku 500- Kč 348
1927 Josef Bartoň-Dobenin daroval zvony sam 348
1927 Seznam 36 dárců příspěvku na nové zvony 348
1921 Josef Čížek mlynář na odpočinku ve Rzech, koupil obří zvonek 347 násl.
1927 St. Josefa Ptáčkové z Borového č. 50 darovala 100- Kč na zvony 397
1931 St. Josefa Ptáčkova z Borového poručila nový misijní kříž v N. Hrádku u kostela 347 329

Posloupnost duchovních správců farářů kaplanů na farnosti Nov. Hrádecké od založení Vysvěcení kněží z farnosti

str. 529-534
344